

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ADLİ MUHASEBE KAPSAMINDA MUHASEBE HATA VE
HİLELERİNİN TESPİTİNE YÖNELİK BİR ÇALIŞMA**

DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. Yusuf Cahit ÇUKACI

HAZIRLYAN

Murat KATI

Malatya, 2021

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ADLİ MUHASEBE KAPSAMINDA MUHASEBE HATA VE HİLELERİNİN
TESPİTİNE YÖNELİK BİR ÇALIŞMA**

DOKTORA TEZİ

**HAZIRLAYAN
Murat KATI**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Yusuf Cahit ÇUKACI**

MALATYA, 2021

ONUR SÖZÜ

Prof. Dr. Yusuf Cahit ÇUKACI danışmanlığında doktora tezi olarak hazırladığım “**Adli Muhasebe Kapsamında Muhasebe Hata ve Hilelerinin Tespitine Yönelik Bir Çalışma**” başlıklı bu çalışmanın, tarafımca bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde yazıldığını ve tezimde yararlandığım kaynakların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterildiğini belirtirim.

Murat KATI

ÖNSÖZ

Tez çalışmamın her anında bilgi ve tecrübeleriyle beni sürekli yönlendiren, desteğini esirgemeyen, sabrı ve hoşgörüsü ile sürekli yanımda olan tez danışmanım Prof. Dr. Yusuf Cahit ÇUKACI'ya, doktora eğitimim boyunca bilgi, tecrübe ve deneyimlerinden faydalandığım İnönü Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı'ndaki diğer hocalarıma da teşekkürü bir borç bilirim.

Tez çalışmam boyunca çalışmama önemli katkılar sunan değerli arkadaşım Burhan ERDOĞAN'a, tez çalışmam boyunca ilgi ve desteklerini sürekli esirgemeyen ve çalışmama önemli katkılar sunan değerli arkadaşlarım Mert ÖZTÜRK ve Bahadır BUDAK'a, eğitim hayatım boyunca ilgi ve desteklerini her zaman hissettiren değerli ağabeylerim Burak KATI ve Koray KAMA'ya teşekkür ederim.

Son olarak eğitim hayatım boyunca her zaman yanımda olan, maddi ve manevi desteklerini sürekli hissettiğim, bu zorlu süreçte sevgi, sabır, inanç ve hoşgörülerıyla bana destek olan sevgili aileme teşekkür ederim.

Murat KATI

ÖZET

Dünya genelinde özellikle 2000’li yılların başında yaşanan önemli finansal skandalların sonucunda ekonomik kayıpların ciddi boyutlara ulaşması ve ticari ilişkilerde yaşanan anlaşmazlıklar, işlenen suçların ve hilelerin tespitinde geleneksel yöntemlerin yetersiz olduğunu göstermiştir. Küreselleşme ve teknolojik gelişmeler sayesinde bu suçların ve hilelerin tespitinde yeni yöntemler ve teknikler geliştirilmeye başlanmıştır. Bu doğrultuda başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere birçok gelişmiş ülkede “Adli Muhasebe” olarak adlandırılan yeni bir bilim dalı ortaya çıkmıştır.

Adli muhasebe, muhasebe hilelerinin tespit edilmesinde dava desteği, uzman tanıklık ve hile denetçiliği gibi uzmanlık gerektiren çeşitli yöntemlerin kullanıldığı; hukuk, muhasebe, denetim, kriminoloji, psikoloji, istatistik gibi birçok farklı bilim dalıyla ilişkili, disiplinler arası bir çalışma alanına sahiptir. Küresel ölçekte etkisini gösteren mali skandallar, mahkemeye intikal eden uyuşmazlıklardaki artış ve mahkemelere intikal eden olayların çözülmesinde birçok disipline yönelik teknik bilgi ve beceri gerektirmesi sebebiyle hukukçuların yetersiz kalması adli muhasebecilik mesleğinin doğmasına neden olmuştur.

Muhasebe mesleğinin bir alt dalı olan adli muhasebecilik mesleğine duyulan ihtiyaca rağmen, ülkemizde bu konu ile ilgili olarak herhangi bir yasal altyapı veya düzenleme bulunmamaktadır. Adli muhasebeciler, muhasebe suçları ve hileleri ile ilgili olan uyuşmazlıkların çözümünde hakimlere teknik bilgi sağlamalarının yanı sıra, hile ve suçları önleyici tedbirlerin alınması ve bu amaca yönelik sistemlerin kurulmasında da faaliyet göstermektedir.

Bu çalışma kapsamında muhasebe hata ve hilelerine ilişkin dava süreci tamamlanarak Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay sonucunda karara bağlanan dava dosyaları incelenmiş, ilgili mahkeme süreçlerinde adli muhasebenin kullanılmamasından kaynaklı sorunların tespit edilmesi ve değerlendirilmesi ortaya koyulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Hatası, Muhasebe Hilesi, Adli Muhasebe.

ABSTRACT

As a result of the important financial scandals in the world, especially in the early 2000s, the economic losses reached serious levels and the disagreements in commercial relations showed that traditional methods were insufficient in detecting crimes and frauds. Thanks to globalization and technological developments, new methods and techniques have begun to be developed in the detection of these crimes and frauds. In this direction, a new branch of science called "Forensic Accounting" has emerged in many developed countries, especially the United States of America.

Various methods that require expertise such as forensic accounting, litigation support, expert testimony and fraud auditing are used in the detection of accounting fraud; It has an interdisciplinary field of study related to many different disciplines such as law, accounting, auditing, criminology, psychology, statistics. Financial scandals that have had an impact on a global scale, the increase in disputes brought to court and the inadequacy of lawyers due to the need for technical knowledge and skills in many disciplines in resolving the cases before the courts have led to the emergence of the profession of forensic accounting.

Despite the need for the profession of forensic accounting, which is a sub-branch of the accounting profession, there is no legal infrastructure or regulation regarding this issue in our country. Forensic accountants not only provide technical information to judges in resolving disputes related to accounting crimes and frauds, they also operate in taking measures to prevent fraud and crimes and establishing systems for this purpose.

Within the scope of this study, the litigation process regarding accounting errors and frauds was completed and the case files that were decided as a result of the Regional Court of Justice and the Supreme Court were examined, and the determination and evaluation of the problems arising from the use of forensic accounting in the relevant court processes were revealed.

Keywords: Accounting Error, Accounting Fraud, Forensic Accounting.

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ.....	ii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLOLAR DİZİNİ.....	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiii
KISALTMALAR	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM MUHASEBE HATA VE HİLELERİ

1.1.Muhasebede Hata Kavramı.....	3
1.1.1.Muhasebe Hatalarının Nedenleri	4
1.1.1.1. Bilgisizlik.....	4
1.1.1.2. Tecrübesizlik.....	5
1.1.1.3. Dikkatsizlik.....	5
1.1.2.Muhasebe Hatalarının Sınıflandırılması	5
1.1.2.1. Matematiksel Hatalar	6
1.1.2.2. Kayıt Hataları.....	6
1.1.2.2.1.Hesapların Borç ve Alacak Taraflarının Karıştırılması	6
1.1.2.2.2.Tutarda Hata	7
1.1.2.2.3.Hesapta Hata	7
1.1.2.3.Nakil Hataları.....	7
1.1.2.3.1.Rakam Hataları	7
1.1.2.3.2.Hesap Hataları.....	8
1.1.2.4.Unutma ve Tekrarlama Hataları	8
1.1.2.5.Değerleme Hataları	8
1.1.2.6.Hesapların Birleştirilmesi	9
1.1.2.7.Düzeltilme Hataları	9

1.1.2.8.Vergi Hesaplama Hataları.....	9
1.1.3.Hataların Ortaya Çıkarılması.....	10
1.2.Muhasebede Hile Kavramı	10
1.2.1.Hilenin Özellikleri	11
1.2.2.Hile Üçgeni.....	12
1.2.2.1.Baskı Unsuru	14
1.2.2.2.Fırsat Unsuru	15
1.2.2.3.Haklı Gösterme.....	16
1.2.3.Hile Grupları.....	17
1.2.3.1.Çalışan Hileleri	18
1.2.3.2.Yönetim Hileleri	19
1.2.3.3.Yatırım Hileleri.....	20
1.2.3.4.Satıcı Hileleri	21
1.2.3.5.Müşteri Hileleri.....	21
1.2.4.Hile Türleri	22
1.2.4.1.Kasti Hata Yoluyla Hile.....	22
1.2.4.2.Kayıt Dışı İşlem Hileleri.....	22
1.2.4.3.Zamanlama Hileleri	23
1.2.4.4.Hayali Hesaplar.....	23
1.2.4.5.Belge Sahtekarlığı.....	23
1.2.4.6.Bilgisayar Hileleri.....	24
1.2.5.Hilenin Ortaya Çıkarılması.....	24
1.2.6.Hilenin Önlenmesi	26
1.2.7.Hilenin Önlenmesine Yönelik Uygulamalar.....	27
1.2.7.1.Örgüt Kültürü ve Etik Değerler	28
1.2.7.2.Kurumsal Yönetim.....	29
1.2.7.3.Denetim Komitesi	30
1.2.7.4.İç Denetim	31
1.2.7.5.İç Kontrol.....	32
1.2.7.6.Bağımsız Denetim	33
1.3.Hata ve Hile Arasındaki Farklar.....	34
1.4.Hataların Hileye Dönüştürülmesi	36

İKİNCİ BÖLÜM

ADLİ MUHASEBE

2.1.Adli, Adli Muhasebe ve Adli Muhasebecilik Kavramı.....	37
2.1.1.Adli Kavramı	38
2.1.2.Adli Muhasebe Kavramı.....	39
2.1.3.Adli Muhasebecilik Kavramı.....	39
2.2.Adli Muhasebecilik Mesleğinin Tarihsel Gelişimi.....	40
2.3.Adli Muhasebecilik Mesleğinin Nitelikleri.....	42
2.4.Adli Muhasebeciliğin Mesleki Faaliyetleri.....	44
2.4.1.Dava Desteği (Hukuki Destek).....	45
2.4.2.Uzman Tanıklık (Bilirkişi Desteği).....	46
2.4.3.Hile Denetçiliği (Araştırmacı Muhasebecilik).....	47
2.5.Adli Muhasebecilik Mesleğini Gerektiren Nedenler.....	48
2.6.Adli Muhasebecilik Faaliyetinin İşleyiş Süreci.....	50
2.6.1.Müşteri ile Buluşma.....	50
2.6.2.Çatışmanın Tespiti.....	50
2.6.3.Başlangıç Araştırması.....	50
2.6.4.Eylem Planının Hazırlanması.....	50
2.6.5.Kanıtların Elde Edilmesi.....	51
2.6.6.Analiz.....	51
2.7.Adli Muhasebenin İlişkili Olduğu Bilim Dalları.....	51
2.7.1.Adli Muhasebenin Muhasebe Bilimi ile İlişkisi.....	52
2.7.2.Adli Muhasebenin Hukuk Bilimi ile İlişkisi.....	53
2.7.3.Adli Muhasebenin Denetim Bilimi ile İlişkisi.....	55
2.7.4.Adli Muhasebenin Kriminoloji Bilimi ile İlişkisi.....	58
2.7.5.Adli Muhasebenin Grafoloji Bilimi ile İlişkisi.....	59
2.7.6.Adli Muhasebenin Psikoloji Bilimi ile İlişkisi.....	60
2.7.7.Adli Muhasebenin İstatistik Bilimi ile İlişkisi.....	60
2.8.Adli Muhasebe Uygulamaları.....	61
2.8.1.Adli Belge İncelemesi.....	61
2.8.2.Hile ve Yolsuzluk Riskinin Değerlendirilmesi.....	63
2.8.3.Hile ve Yolsuzlukların Tespit Edilmesi.....	64

2.8.4.Hile ve Yolsuzlukları Önleme ve Caydırma.....	65
2.9.Adli Muhasebe Uygulamalarında Kullanılan Yöntemler	66
2.9.1.Hile Değerlendirme Sorgulaması.....	66
2.9.2.Çapraz Denetim	67
2.9.3.Kırmızı Bayraklar	67
2.9.4.Veri Madenciliği.....	68
2.9.5.Benford Kanunu.....	69

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ADLİ MUHASEBE KAPSAMINDA MUHASEBE HATA VE HİLELERİNİN TESPİTİNE YÖNELİK BİR ÇALIŞMA

3.1.Araştırmanın Amacı.....	70
3.2.Araştırmanın Önemi	70
3.3.Araştırmanın Yöntemi	72
3.4.Araştırmanın Evreni ve Veri Seçimi.....	72
3.5.Anket Formunun Hazırlanması	72
3.6.Araştırmanın Modeli	73
3.7.Araştırmanın Hipotezleri.....	74
3.8.Araştırma Bulgularının Değerlendirmesi.....	74
3.8.1.Frekans Analizi ve Değerlendirmesi.....	74
3.8.2.Hipotezlerin Doğrulanması.....	87
SONUÇ VE ÖNERİLER	89
KAYNAKÇA.....	96
EKLER	107
EK-1: ANKET FORMU.....	107
EK-2: MUHASEBE HATALARINA İLİŞKİN YARGITAY KARARLARI.....	111
EK-3: MUHASEBE HİLELERİNE İLİŞKİN YARGITAY KARARLARI.....	227

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Hile Grupları	18
Tablo 2. İşletme Sahipleri ve Yöneticiler Tarafından Yapılan Hileler	20
Tablo 3. Adli Muhasebe ile Denetim Arasındaki İlişki	58
Tablo 4. Anket Formunda Yer Alan İfadelere Verilen Cevapların Ortalamaları ve Standart Sapmaları	75
Tablo 5. “Davaya konu olan muhasebe eyleminin türü nedir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	76
Tablo 6. “Davaya konu olan muhasebe hatasına ilişkin suç nedir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	76
Tablo 7. “Davaya konu olan muhasebe hilesine ilişkin suç nedir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	77
Tablo 8. “Davanın görüldüğü ilk derece mahkeme hangisidir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	78
Tablo 9. “İlk derece mahkeme tarafından karara bağlanan dava sonucunda ne tür hüküm verilmiştir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	79
Tablo 10. “Davaya konu olan olay, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından karara bağlanmıştır.” İfadesine Verilen Yanıtların Dağılımı	79
Tablo 11. “Davanın karara bağlandığı Bölge Adliye Mahkemesi türü hangisidir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	80
Tablo 12. “Davanın karara bağlandığı Bölge Adliye Mahkemesi dairesi hangisidir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	80
Tablo 13. “İstinaf incelemesi kapsamında Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen karar hangisidir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	81
Tablo 14. “İlk derece mahkemesi tarafından verilen karar, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından onaylanmıştır.” İfadesine Verilen Yanıtların Dağılımı	82
Tablo 15. “Davaya konu olan eylemin Bölge Adliye Mahkemesi tarafından karara bağlanma süresi ne kadardır?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	82
Tablo 16. “Davanın karara bağlandığı Yargıtay Kurulu veya Dairesinin türü hangisidir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	83
Tablo 17. “Davanın karara bağlandığı Yargıtay Kurulu Dairesi hangisidir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	83

Tablo 18. “Temyiz incelemesi kapsamında Yargıtay tarafından verilen karar hangisidir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	85
Tablo 19. “İlk derece mahkemesi tarafından verilen karar, Yargıtay tarafından onaylanmıştır.” İfadesine Verilen Yanıtların Dağılımı.....	85
Tablo 20. “Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen karar, Yargıtay tarafından onaylanmıştır.” İfadesine Verilen Yanıtların Dağılımı.....	86
Tablo 21. “Davaya konu olan eylemin Yargıtay tarafından karara bağlanma süresi ne kadardır?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı	87

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Hile Üçgeni	13
Şekil 2. Adli Muhasebe ile Diğer Hukuk Dallarını Arasındaki İlişki.....	55
Şekil 3. Araştırmanın Modeli	73

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ABFA	: American Board of Forensic Accounting (Amerikan Adli Muhasebeciler Kurulu)
ACFE	: Association of Certified Fraud Examiners (Suistimal İnceleme Uzmanları Derneği)
ACFEI	: American College of Forensic Examiners International (Uluslararası Adli Denetçiler Amerikan Koleji)
AICPA	: American Institute of Certified Public Accountants (Amerika Yeminli Serbest Muhasebeciler Enstitüsü)
ATM	: Automatic Teller Machine (Otomatik Vezne Makinesi)
BDS	: Bağımsız Denetim Standardı
CFE	: Certified Fraud Examiner (Sertifikalı Hile Denetçileri)
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
CMUK	: Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu
E.	: Esas No
FAQ	: Fraud Assessment Questioning (Hile Değerlendirme Sorgulaması)
GKGMS	: Genel Kabul Görmüş Muhasebe Standartları
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK	: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
K.	: Karar No
KDV	: Katma Değer Vergisi
M.Ö.	: Milattan Önce
SAS	: Statement on Auditing Standards (Denetim Standartlarına İlişkin Beyan)
SMMM	: Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
SMMMÖ	: Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
SPSS	: Statistical Package For the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı)
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu

TDS	: Türkiye Denetim Standartları
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TMS	: Türkiye Muhasebe Standartları
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
USİUD	: Uluslararası Suistimal İnceleme Uzmanları
v.b.	: ve benzeri
v.d.	: ve diğerleri
VUK	: Vergi Usul Kanunu
YMM	: Yeminli Mali Müşavir

GİRİŞ

Çalışanların bilmeden, istemeden ve kasıtlı olmaksızın yapmış oldukları yanlışlıklar muhasebe hatası olarak adlandırılmaktadır. İşletmelerde meydana gelen muhasebe hataları genellikle bilgisizlik, tecrübesizlik ve dikkatsizlik gibi sebeplerden dolayı ortaya çıkmaktadır. Muhasebe hilesi ise, çalışanların işletme varlık veya kaynaklarının kişisel menfaat veya haksız kazanç elde etmek amacıyla kasıtlı olarak ele geçirilmesidir. Hata, bilmeden veya istemeden gerçekleştirilmesine rağmen, hilede ise kasıt unsuru bulunmaktadır.

İşletmelerde meydana gelen hatalı veya hileli eylemlerin ortaya çıkarılması ve önlenmesi oldukça zordur. İşletmelerde bu eylemlerin önlenmesi amacıyla; işletme içerisinde etkin bir iç kontrol sisteminin oluşturulması, etik ve ahlaki değerleri belirleyen etik ilke ve kuralların oluşturulması, çalışanların gerekli hallerde cezalandırılabileceğini hissettirecek etkin bir ceza sisteminin oluşturulması, çalışanların işletme politika ve prosedürlerine uygun hareket etmesinin sağlanması gerekmektedir.

Günümüzde küresel ölçekte artan finansal skandallar, ticari işlemlerin artması ve karmaşıklaşması, meydana gelen finansal skandalların sonucunda birçok büyük şirketin iflas etmesi hile eylemlerinin tespit edilmesinde geleneksel yöntemlerin yetersiz kaldığını göstermiştir. Hileli eylemlerin sonucunda mahkemeye intikal eden uyuşmazlıklardaki artış ve bu uyuşmazlıkların çözümünde hukukçuların yetersiz kalması gibi sebeplerle muhasebe biliminin bir alt dalı olan adli muhasebe mesleği ortaya çıkmıştır.

Son yıllarda ülkemizde muhasebe mesleğinin hızlı gelişen alanlarından biri haline gelen adli muhasebecilik mesleği mesleki faaliyetlerini yürütürken muhasebe, hukuk ve denetimin yanı sıra, kriminoloji, grafoloji, psikoloji ve istatistik gibi birçok farklı disiplinden de yararlanmaktadır. Genel olarak dava desteği (hukuki destek), uzman tanıklık (bilirkişi desteği) ve hile denetçiliği (araştırmacı muhasebecilik) olmak üzere üç farklı türde mesleki faaliyetlerini sürdürmekte olan adli muhasebeciler, muhasebe hata ve hilelerine ilişkin mahkemeye intikal ederek adli süreci başlatan uyuşmazlıkların çözümünde hakimlere yardım etmelerinin yanı sıra, işletme içerisinde hile ve suçları önleyici tedbirlerin alınması ve bu amaca yönelik sistemlerin kurulmasında da faaliyet göstermektedir.

Ülkemizde adli muhasebe doğrudan bir çalışma veya uygulama alanına sahip olmaması sebebiyle bu alandaki mesleki faaliyetler de farklı şekillerde karşılanmaktadır.

Meslek odaları tarafından verilen “Bağımsız Adli Muhasebe Uzmanı” programı sonucunda sertifika alan veya bilirkişi olarak uzman tanıklık desteği sağlayan Yeminli Mali Müşavirler veya Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler, dava süreci boyunca avukatların muhasebecilerden aldıkları adli müşavirlik gibi hizmetlerle adli muhasebe mesleğine olan ihtiyaç farklı yöntem ve şekillerde yürütülmektedir.

Çalışma kapsamında birinci bölümde muhasebe hata ve hileleri başlığı altında; hata kavramı, hataların nedenleri, hataların sınıflandırılması, hataların ortaya çıkarılması, hile kavramı, hilenin özellikleri, hile üçgeni, hile türleri, hilenin ortaya çıkarılması, hilenin önlenmesi, hilenin önlenmesine yönelik uygulamalar, hata ve hile arasındaki farklar ve hataların hileye dönüştürülmesi konularına değinilmiştir.

İkinci bölümde adli muhasebe başlığı altında; adli, adli muhasebe ve adli muhasebecilik kavramları, adli muhasebecilik mesleğinin tarihsel gelişimi, adli muhasebecilik mesleğinin nitelikleri, adli muhasebeciliğin mesleki faaliyetleri, adli muhasebecilik mesleğini gerektiren nedenler, adli muhasebecilik faaliyetinin işleyiş süreci, adli muhasebeciliğin ilişkili olduğu bilim dalları, adli muhasebe uygulamaları ve adli muhasebe uygulamalarında kullanılan yöntemler değinilmiştir.

Üçüncü bölümde adli muhasebe kapsamında muhasebe hata ve hilelerin tespitine yönelik yürütülen çalışmada; araştırmanın amacı, önemi, yöntemi, evreni ve veri seçimi, anket formunun oluşturulması, modeli ve hipotezleri oluşturulmuştur. Araştırma modeli ve hipotezleri doğrultusunda yürütülen çalışmanın bulgularına ve uygulama sonuçlarına yer verilmiştir. Araştırma kapsamında yer alan bilgiler Ek-2 ve Ek-3’te yer alan muhasebe hata ve hilelerine ilişkin Yargıtay kararlarının tamamı incelenerek oluşturulan veri seti doğrultusunda elde edilmiştir. Kararların incelenmesiyle oluşturulan anket formu aracılığıyla ilgili kararlar doküman incelemesine tabi tutulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

MUHASEBE HATA VE HİLELERİ

Muhasebede hata ve hile kavramlarının incelendiği bu bölümde; muhasebede hata kavramı, hataların nedenleri, hataların sınıflandırılması, hataların ortaya çıkarılması, muhasebede hile kavramı, hilenin özellikleri, hile üçgeni, hile grupları, hile türleri, hilenin önlenmesi, hilenin ortaya çıkarılması, hilenin önlenmesine yönelik uygulamalar, hata ve hile arasındaki farklar ve hataların hileye dönüşmesi konularına yer verilmiştir.

1.1.Muhasebede Hata Kavramı

Hata, Türk Dil Kurumu sözlüğünde; “*istemeyerek ve bilmeyerek yapılan yanlış, kusur, yanılma, yanılgi*” olarak tanımlanmaktadır.¹ Muhasebe hataları ise, genel kabul görmüş muhasebe standartlarına, şirket politikalarına, kanunlara, yönetmelik, yönerge gibi yasal mevzuatlara ve kabul edilmiş olan diğer tüm ilke ve kurallara kasıt içermeden, uyumsuz davranmak olarak açıklanabilir. Muhasebe hatalarının meydana gelmesi bilinçli bir hareket veya amaç barındırmayıp genellikle işlemler ve olaylarda gerekli özenin gösterilmemesi, dikkatsizlik gibi sebeplerle meydana gelmektedir.² Literatürde hata kavramının farklı tanımlamaları aşağıdaki gibidir.

Muhasebe hataları, kaydedilmesi gereken bir ekonomik olay, tutar veya açıklamanın mali tablolara kaydedilmemesi veya yanlış bir işlem veya tutarın mali tablolara kaydedilmesi olarak ifade edilmektedir.³

Muhasebe hataları, muhasebenin herhangi bir sürecinde ortaya çıkan kasıtlı olmadan ve istenmeden yapılan yanlışlıklardır.⁴

Muhasebe hataları, kasıtlı olmadan yapılan yanlış beyanlar veya finansal tablolardaki tutar veya açıklamaların ihmalidir.⁵

---

¹ <https://sozluk.gov.tr> (erişim tarihi, 10.05.2020)

² Korucu, E., “Muhasebe Hata ve Hileleri ile Muhasebe Mesleğinde Etik”, Işık Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı, İstanbul, 2018, s.3.

³ Güredin, E., Denetim ve Güvence Hizmetleri: Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlere Yönelik İlkeler ve Teknikler, (13. Baskı), Türkmen Kitabevi, İstanbul, s.133.

⁴ Ashish K., vd., Auditing Principles and Practices, McGraw Hill Education (India) Private Limited, India, 2017, s.35.

⁵ Steven L. vd., A Guide To Forensic Accounting Investigation, Second Edition, John Wiley&Sons Inc., 2011, s.50.

Muhasebe hataları, finansal tablolardaki muhasebe kayıtlarının yanlış hesaplanması, muhasebe politikalarının yanlış yorumlanması, hesaplardaki sayısal yanlışlıkları içeren ve kasıtlı olmadan meydana gelen yanlışlıklardır.⁶

Genel olarak muhasebe hataları, muhasebe kayıt süreci içerisinde bilinçli veya kasıtlı olmaksızın, genellikle kişilerin bilgisizlik, tecrübesizlik ve dikkatsizliği sonucunda ortaya çıkan yanlışlıklar olarak tanımlanmaktadır.

1.1.1.Muhasebe Hatalarının Nedenleri

Muhasebe hataları, yukardaki tanımlar ve açıklamalardan da anlaşılacağı üzere kasti olmayan, istenmeyerek ve bilmeden yapılan yanlışlıklardan meydana gelmektedir. Aşağıda başlıklar halinde açıklanacağı üzere temel olarak muhasebe hatalarının nedenleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:⁷

- Bilgisizlik
- Tecrübesizlik
- Dikkatsizlik

1.1.1.1.Bilgisizlik

İşletmelerde muhasebe işlemlerinin yürütülmesi sırasında doğru ve güvenilir sonuçlara ulaşılması açısından muhasebe departmanlarındaki çalışanların ilgili kanun, mevzuat, ilke ve kurallara tamamen hâkim olması gerekmektedir. Bu departmanlarda çalışanların bu konuda bilgisiz veya yetersiz olması muhasebe hatalarının meydana gelmesine sebebiyet vererek, muhasebe sisteminde aksaklıkların oluşmasına sebep olacaktır. Bu hataların önlenmesi adına ilgili birimlerde çalışan kişilerin düzenli aralıklarla yetersiz olunan konulara ilişkin eğitim ve seminer programları ile desteklenmeleri gerekmektedir.⁸

---

⁶ Ionescu C., vd., “Frauds and Errors in the Audit of Financial Statements”, Procedia of Economics and Business Administration, 2016, s.177.

⁷ Çıtak N., Hileli Finansal Raporlamada Yaratıcı Muhasebe, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2009, s.18.

⁸ Korucu, a.g.e., s.4.

1.1.1.2.Tecrübesizlik

İşletmelerde muhasebe işlemlerinin yürütülmesi sırasında oluşabilecek hata ve yanlışlıkları minimum seviyeye indirmek için muhasebe departmanlarında çalışan kişilerin alanında yeterli tecrübeye sahip olması gerekmektedir. Bu departmanlarda tecrübeli kişilerin tercih edilmesi hataları azaltacağı gibi, işletmenin verimliliğini de artıracaktır. Ayrıca tecrübeli çalışanların kendilerini daha fazla geliştirebilmeleri adına eğitim, seminer ve konferanslara katılımlarının sağlanması da hataların azalmasını sağlayacak tedbirler arasındadır.⁹

1.1.1.3.Dikkatsizlik

İşletmelerde muhasebe departmanlarında çalışacak personellerin sahip olması gereken en önemli özelliklerinden birisi de dikkat ve mesleki özene sahip olmasıdır. Dikkatsizlik sonucunda oluşan hatalar, irade dışı meydana gelmesine rağmen muhasebe ile ilgili olayların ve işlemlerin muhasebe kayıtlarına eksik veya hatalı geçirilmesini ya da hiç kaydedilmemesini doğurmaktadır. Bu hatalar genellikle ay sonlarında düzenlenen mizanlar veya bu hatalı kayıtlardan zarar gören üçüncü şahısların uyarılarıyla fark edilmektedir. Gelişmiş ve düzenli işleyen bir iç kontrol sistemine sahip olan işletmeler söz konusu ihmal ve dikkatsizliklerden doğan hataların daha erken tespit edilmesini ve düzeltilmesini sağlayacaktır.¹⁰

1.1.2.Muhasebe Hatalarının Sınıflandırılması

Bilgi ve tecrübe eksikliği, dikkatsizlik, gerekli mesleki özenin gösterilmemesi, plan ve program olmaksızın yürütülen çalışmalar, mevzuat ve yasal yükümlülüklerin yeterince bilinmemesi veya eksikliği sebebiyle işletmelerde muhasebe hataları ortaya çıkmaktadır. Muhasebe hataları aşağıda gösterildiği gibi sınıflandırılmaktadır.¹¹

---

⁹ Kısacık, H., “Denetimde Hata ve Hileler: Çorum Sahasında Bir Araştırma”, Hitit Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Çorum, 2013, s.24.

¹⁰ Bayraklı H., vd., Muhasebe ve Vergi Denetiminde Muhasebe Hata ve Hileleri, (1.Baskı), Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2012, s.21.

¹¹ Erdoğan, B., “Türkiye’de Sağlık Sektöründe Meydana Gelebilecek Hata ve Hilelerin Önlenmesine Yönelik Kontroller ve Bir Uygulama”, Marmara Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı, Muhasebe Denetimi Bilim Dalı, İstanbul, 2017, s.68.

1.1.2.1. Matematiksel Hatalar

İşletmelerin yürüttüğü muhasebe işlemlerinin temel unsurları olan muhasebe defterleri ve belgeleri üzerinde toplama-çıkarma, çarpma ve bölme gibi aritmetik işlemler sonucu ortaya çıkan hesaplama hatalarıdır. Genellikle bu hatalar herhangi bir sayfa, tablo veya bilançonun toplanması sürecinde veya bakiyelerin belirlenmesinde kullanılan çıkarma işlemlerinde ve döküm listelerinde ise çarpma işlemlerinde görülmektedir. Bunlara ek olarak işletmelerin sıklıkla karşılaştığı matematiksel hatalar aşağıdaki gibidir:¹²

- Yevmiye ve defteri kebir toplama işlemlerindeki hatalar,
- Kasa defterindeki toplama ve çıkarma işlemlerindeki hatalar,
- Envanter cetvellerindeki toplama ve çarpma işlemlerindeki hatalar,
- Amortisman hesaplamalarındaki dört işlemlerdeki hatalar,
- Maaş bordrolarının oluşturulmasındaki toplama işlemlerindeki hatalar,
- Faturalardaki KDV hesaplamaları işlemlerindeki hatalar,
- Bilanço ve Gelir Tablosu toplama işlemlerindeki hatalar,
- Yeniden değerlendirme işlemleri sırasındaki çarpım hatalarından oluşmaktadır.

Günümüzde işletmelerin muhasebe kayıtlarını elektronik ortamda tutmaları ile birlikte matematiksel hatalar oldukça azalmış durumdadır.

1.1.2.2. Kayıt Hataları

Muhasebe ile ilgili işlem ve belgelerin kaydedilmesi sırasında meydana gelen rakam ve hesap yanlışlıklarını ifade etmektedir. Bu kayıt hataları aşağıda gösterildiği gibi sınıflandırılmaktadır:¹³

1.1.2.2.1. Hesapların Borç ve Alacak Taraflarının Karıştırılması

Çift taraflı kayıt sistemine göre hesapların kaydedilmesi sırasında borç ve alacak taraflarının karıştırılarak farklı taraflara yazılması sonucunda meydana gelen hatalardır.

---

¹² Kaymak, C., “Muhasebede Yapılan Hata ve Hilelerin Muhasebe ve Muhasebe Denetimi Yönünden Değerlendirilmesi”, Marmara Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı, İstanbul, 1996, s.69.

¹³ Bayrakdar, M., “Muhasebe Hata ve Hilelerinin Muhasebe Bilgi Sistemi Üzerine Etkileri ve Meslek Mensuplarının Muhasebe Hata ve Hilelerine Bakış Açılarının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma: Sivas Örneği, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı, Sivas, 2019, s.49

1.1.2.2. Tutarda Hata

Kayıt işlemlerinde kullanılan belgelerdeki tutarların defterlere yansıtılmasında yanlış, eksik veya fazla kaydedilmesi sonucunda oluşan hatalardır.

1.1.2.3. Hesapta Hata

Muhasebede işlem ve olayların kaydedilmesi sırasında vergi kanunları ve muhasebe ilkelerinin yanlış veya eksik yorumlanması sonucunda kaydedilecek işlemlerin, farklı hesaplara kaydedilmesiyle oluşan hatalardır.¹⁴ Bu hatalar genellikle ilk kayıt esnasında, fiş düzenlenirken veya yevmiye defterine aktarılırken yapılmaktadır.

1.1.2.3. Nakil Hataları

Nakil hataları, yevmiye defterindeki muhasebe kayıtlarının başka sayfalara veya büyük defter gibi başka bir deftere aktarılması esnasında meydana gelen hatalardır. Bu tip hatalar rakamsal olabileceği gibi, yanlış hesaba aktarım şeklinde de oluşabilmektedir.¹⁵ Bu hatalar muhasebe kayıtlarının manuel olarak yapıldığı zamanlarda sıklıkla karşılaşılan hatalardan olup, günümüzde işletmelerin muhasebe kayıtlarını bilgisayar destekli paket programlar aracılığıyla elektronik ortamda tutması sebebiyle oldukça azalmıştır.

1.1.2.3.1. Rakam Hataları

Yevmiye defterindeki sayfa geçişleri sırasında rakamların yanlış yazılması veya büyük deftere aktarılması sürecinde rakamların yanlış işlenmesi sebebiyle hesap tutarlarının yanlış aktarılmasıdır.¹⁶ Bu tür hatalar, günümüzde işletmelerin muhasebe kayıtlarını bilgisayar destekli paket programlar aracılığıyla elektronik ortamda tutması sebebiyle oldukça azalmıştır.

---

¹⁴ Eryılmaz C. ve Suer C., Genel Muhasebe Problemleri, (1.Baskı), Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2009), s.598.

¹⁵ Okay, S., “Muhasebe Hata ve Hilelerinin Meslek Etiği Açısından İrdelenmesi”, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı, İşletme Bilim Dalı, Karaman., 2011, s.44.

¹⁶ Duman Ö., Muhasebe Denetimi ve Raporlama, (2.Baskı), Siyasal Kitabevi, Ankara, 2008, s.148.

1.1.2.3.2.Hesap Hataları

Yevmiye defterine doğru bir şekilde kaydedilen bir işlemin, defteri kebire aktarılırken benzerlik veya yanlışlık vb. sebeplerle farklı bir hesaba kaydedilmesi durumudur. Bu tür hatalar, günümüzde işletmelerin muhasebe kayıtlarını bilgisayar destekli paket programlar aracılığıyla elektronik ortamda tutması sebebiyle oldukça azalmıştır.

1.1.2.4.Unutma ve Tekrarlama Hataları

Muhasebenin temel kavramlarından biri olan dönemsellik ilkesi gereğince, işletmede yapılan işlerin ait olduğu dönemde kaydedilmesi gerekmektedir. Bu ilke uyarınca işletmelerin gerçekleştirilen iş ve işlemlerin ilgili döneme kaydedilmemesi veya kayıt altına alınmaması unutma hataları olarak ifade edilmektedir. Bu tür hataların tespiti, incelenecek birçok kayıt olması sebebiyle oldukça güç ve zaman almaktadır. Tekrarlama hataları ise, unutma hatalarının aksine yapılan işlemlerin iki defa kayıt altına alınması şeklinde oluşmaktadır.¹⁷

1.1.2.5.Değerleme Hataları

Muhasebe personellerinin bilgi eksikliği ve gerekli mesleki özeni göstermemesi sonucunda bilançonun aktif ve pasif hesaplarında meydana gelen hatalı değerlemeler sebebiyle oluşan hatalardır. İşletme bilançosunun aktif ve pasifinde kayıtlı bulunan varlıkların değerlendirilmesi, amortisman ve karşılık ayrılması durumlarında muhasebe ilkelerine, ticari kurallar ve yasal hükümlere uygun hareket edilmemesi sonucunda bu hataların oluşması işletmeler açısından kaçınılmaz olmaktadır. İşletme varlıklarının ve borçlarının yeniden değerlendirilmesi esnasında meydana gelen bu hatalar; aktifleştirilerek amortisman tabii tutulması gereken harcamaların doğrudan gider olarak yazılması veya amortismanın yanlış ayrılması, bozulma, çürüme, yangın, doğal afet, sel gibi olaylar sebebiyle stokların hatalı değerlendirilmesi şeklindedir.¹⁸

---

¹⁷ Nazlı E., “Muhasebe Hata ve Hilelerinin Önlenmesinde İşletme Yöneticilerinin Sorumluluğunun Tespitine Yönelik Bir Araştırma”, Niğde Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Niğde, 2014, s.20.

¹⁸ Aytakin, İ., “Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavir Mesleklerinde Etik Algısı ve Bunun Muhasebe Hata ve Hilelerine Etkisi: TRC1 Bölgesi Analizi, (Yayımlanmış Doktora Tezi), Beykent Üniversitesi İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul, 2017, s.57.

1.1.2.6.Hesapların Birleştirilmesi

İşletmeler muhasebe ile ilgili işlemlerin kayıtlara geçirilmesinde tek düzen hesap planına göre ilgili hesaplara ayrı ayrı kaydetmesi gerekmektedir. Bu kayıtların ayrı hesaplarda izlenmeyip, aktif ve pasif hesapların karşılaştırılması ve tek bir hesapta birleştirilmesi veya hesapların mahsuplaştırılması sırasında meydana gelen hatalardır. Bu hatalar dönem sonu hesaplarına doğrudan etki etmemesine rağmen, bilançonun analizini ve yorumlanmasını güçlendirmekte; açıklık, sadelik ve anlaşılır olma ilkelerine aykırılık oluşturmaktadır.¹⁹

1.1.2.7.Düzeltilme Hataları

Muhasebe çalışanlarının meydana gelen hataları fark ederek, bu hataları düzeltmek için yaptıkları işlemlerin sonucunda başka, farklı hatalar da meydana gelmektedir. Ayrıca çalışanların, hataların fark edilmesini ya da görülmesini istememesi sebebiyle yeni hatalar da oluşabilmektedir. Bu tür hatalar, telafi edici hatalar olarak da adlandırılmaktadır. Bu hatalar bazı görüşlere göre hile olarak da değerlendirilebilmektedir.²⁰ Nitekim bu hata türünün hile olarak değerlendirilebilmesi için söz konusu eylemin kişisel çıkar veya menfaat sağlamak amacıyla yapılması ve sonucunda varlıkların veya kaynakların zarara uğraması gerekmektedir.

1.1.2.8.Vergi Hesaplama Hataları

Vergisel incelemeler ve hesaplamalar, devlet bütçesinin gelir kalemleri arasında önemli bir yere sahiptir. Şirketlerin ödemek zorunda oldukları verginin doğru bir şekilde hesaplanması, devletin vergi gelirlerini ve gelir bütçesini etkilemektedir. Vergi hesaplamalarında çeşitli muhasebe hataları meydana gelebilmektedir. Bu hatalardan bazıları doğrudan ödenen veya ödenecek olan verginin hesaplanması hususunda iken, bazıları ise dönem sonu karının hatalı veya yanlış hesaplanmasından kaynaklanan verginin yanlış hesaplanmasıyla ilgilidir. KDV hesaplamalarında meydana gelen hatalar, doğrudan giderleri ve maliyetleri etkileyen harcamayla ilgili hatalar, maddi duran varlıkların yenileme fonu işlemleriyle ilgili hatalar, amortisman değerlendirme ve maddi

---

¹⁹ Koca, N., “Muhasebe Denetiminde İç Kontrolün Hata ve Hileleri Önlemedeki Rolü ve Bir Alan Çalışması”, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Kahramanmaraş Sütçü İmam İşletme Anabilim Dalı, Kahramanmaraş, 2010, s.47.

²⁰ Erdoğan vd., Geleceğin Dünyasında Bilimsel ve Mesleki Çalışmalar, Ekin Basım Yayım Dağıtım, Bursa, 2019, s. 159.

varlıkların yeniden değerlendirilmesiyle ilgili hatalar, stopaj, muafiyet ve istisna işlemleriyle ilgili hatalar, yedek akçeler ve dağıtılacak kar paylarının hesaplanmasıyla ilgili hatalar, yıllara sari inşaat ve onarım işleriyle ilgili meydana gelen hatalar vergi hesaplama hataları arasındadır.²¹

1.1.3.Hataların Ortaya Çıkarılması

İşletmelerin muhasebe kayıt süreçlerinde ilgili personellerin bilgisizlik ve tecrübesizlikleri, yeterli mesleki özeni göstermemesi nedeniyle ihmal ve dikkatsizlik sonucunda rastlanan muhasebe hataları; mizanların detaylı incelemesi, iç denetim ve iç kontrol sistemi çalışmaları, mutabakatlar, YMM ve bağımsız denetim incelemelerinde tespit edilebilmektedir.

Muhasebe hataları, istenmeden yapılmış olması sebebiyle ve hile unsuru gibi gizleme gerekliliği barındırmadığı için işletme yöneticileri tarafından yapılacak basit ve rutin kontrollerde bile saptanabilmektedir. Meydana gelen hatalar personeller tarafından korunup kollanmaması sebebiyle herkes tarafından bulunabilme olanağını barındırmaktadır.²²

1.2.Muhasebede Hile Kavramı

Hile, Türk Dil Kurumu sözlüğünde; “*birini aldatmak, yanıltmak için yapılan düzen, dolap, oyun, ayak oyunu, alavere dalavere, desise, entrika*” olarak tanımlanmaktadır.²³ Günümüzde hile, geniş bir kavram olması sebebiyle tek ve kapsayıcı bir tanımını yapmak oldukça güçtür.

İngilizcede “*fraud*” olarak ifade edilen hile kavramı, Türkçe’de ise kötüye kullanma, aldatma, yolsuzluk ve usulsüzlük anlamlarına gelmektedir. Literatürde hile kavramının farklı tanımlamaları ise aşağıdaki gibidir.

Muhasebe hileleri, işletme varlıklarının veya kaynaklarının kişisel çıkar sağlamak suretiyle kasıtlı olarak kötüye kullanılması durumudur.²⁴

²¹ Erdoğan, a.g.e., 159.

²² Taştan, H., Adli Muhasebe, (1.Baskı), İstanbul Okan Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2018, s.168.

²³ <https://sozluk.gov.tr> (erişim tarihi, 12.05.2020)

²⁴ Howard S., vd. Forensic Accounting and Fraud Investigation for Non-Experts, Second Edition, John Wiley & Sons, Inc., New Jersey, 2006, s.3.

Muhasebe hileleri, bir işletmede çalışan bir personelin işletmenin kaynaklarını ve varlıklarını kasıtlı olarak uygun olmayan bir şekilde kullanması veya kaynakların ve varlıkların haksız kazanç sağlamak amacıyla ele geçirilmesidir.²⁵

Muhasebe hileleri, hesapların dürüst olmayan bir şekilde manipüle edilmesi veya farklı amaçlar doğrultusunda kendini zenginleştirmek amacıyla nakit ya da diğer kaynakların uygunsuz kullanımını anlamına gelir.²⁶

Suistimal İnceleme Uzmanları Derneği (Association of Certified Fraud Examiners -ACFE) tarafından yapılan tanıma göre hile, başkalarını aldatmak veya kandırmak yoluyla kazanç elde etmek üzere işletme varlık ve kaynaklarının ele geçirilmesidir.²⁷

Muhasebe hileleri, genel bir terim olup bir kişinin menfaat elde etmek üzere tasarladığı, çeşitli araçlar kullanarak illegal yollarla haksız bir kazanç elde etmek üzere sergilenen eylemlerdir.²⁸

Genel olarak muhasebe hileleri, muhasebe kayıt süreci içerisinde kişisel çıkar veya menfaat sağlamak amacıyla bilinçli ve kasıtlı olarak yapılan ve sonucunda işletme varlıklarının veya kaynaklarının zarara uğramasına yönelik olarak gerçekleştirilen eylemler olarak tanımlanmaktadır.

1.2.1.Hilenin Özellikleri

Hile eyleminin temelinde genellikle kişi ya da işletmelerin çeşitli yöntemlerle aldatılması unsuru yatmaktadır. Bu doğrultuda hile unsurunun kendine özgü bazı özellikleri bulunmakta olup, bu özellikler aşağıda verilmiştir:²⁹

- Hile eylemi, hileyi yapan tarafından gizlice sürdürülen bir faaliyettir.
- Hile eylemi, hileyi yapan kişinin bireysel çıkarları doğrultusunda meydana gelmektedir.

---

²⁵ Bozkurt, N., İşletmelerin Kara Deliği Hile Çalışan Hileleri, (3.Baskı), Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2016, s.60.

²⁶ Donleavy G, An Introduction to Accounting Theory, Second Edition, Bookboon Inc., Australia, 2008, s.121.

²⁷ Schwartz R., "Fraud Investigation", Risk Management, 57(3), April 2010, s.37.

²⁸ Singleton T., Singleton A., Fraud Auditing and Forensic Accounting, Fourth Edition, John Wiley & Sons Inc., New Jersey, 2010, s.18.

²⁹ Bozkurt, a.g.e., s.60.

- Hile eylemi, tesadüfi veya bilinçsizce yapılmaksızın, kasıtlı olarak ve bir amaç doğrultusunda yapılmaktadır.
- Hileyi yapan kişi çeşitli yöntemlerle hileye maruz kalan kişiyi aldatmaktadır.
- Hile eyleminin sonucunda hileye maruz kalan kişi ya da işletme maddi zarar görmektedir.

Genel olarak hile eylemlerinde güven unsuru ön plana çıkmaktadır. Hile için kaçınılmaz bir role sahip güven, hilenin başarılı olmasında vazgeçilmez bir unsurdur. Güven olmadığı sürece hile eyleminin gerçekleşme ihtimali oldukça düşüktür.³⁰

1.2.2.Hile Üçgeni

Muhasebe literatüründe sıklıkla karşılaştığımız hile üçgeni, 1950’de Donald Cressey tarafından geliştirilmiştir. Cressey, hile üçgeni kavramını ilk kez “The Criminal Violation of Financial Trust” adlı eserinde ele almıştır. Bu çalışmada insan davranışlarının temelinde yatan bir sebebin olduğunu savunmaktadır. Bu varsayımdan hareketle Cressey, insanların hileli eylemlerde bulunmalarına sebep olan düşünceleri tespit etmek amacıyla beş ay boyunca 250 suçlu ile görüşmeler gerçekleştirmiştir. Bu görüşmeler sonucunda insanların hile yapmalarına sebep olan baskı, fırsat ve haklı gösterme şeklinde üç temel unsurun bulunduğunu tespit etmiştir.³¹

2002 yılında yayımlanan 99 No’lu Denetim Standartlarına İlişkin Beyan’a göre (Statement on Auditing Standards, SAS No:99) hile üçgeninin oluşması, yani yapılan bir davranışın hile olarak adlandırılabilmesi için; baskı, fırsat ve haklı gösterme unsurlarına gereksinim duyulmaktadır. Hile, ilk olarak yöneticilerin ya da çalışanların kendilerini baskı altında hissetmeleriyle başlamaktadır. Bu baskı onların hile yapmalarına olanak sağlar. İkinci olarak da işletmede kontrol, denetim mekanizmalarının olmaması ya da etkin çalışmaması, yöneticilerin var olan kontrol mekanizmalarını aşabilme durumu hilenin meydana gelmesi için yönetici ya da çalışanlara bir alan açarak fırsat

---

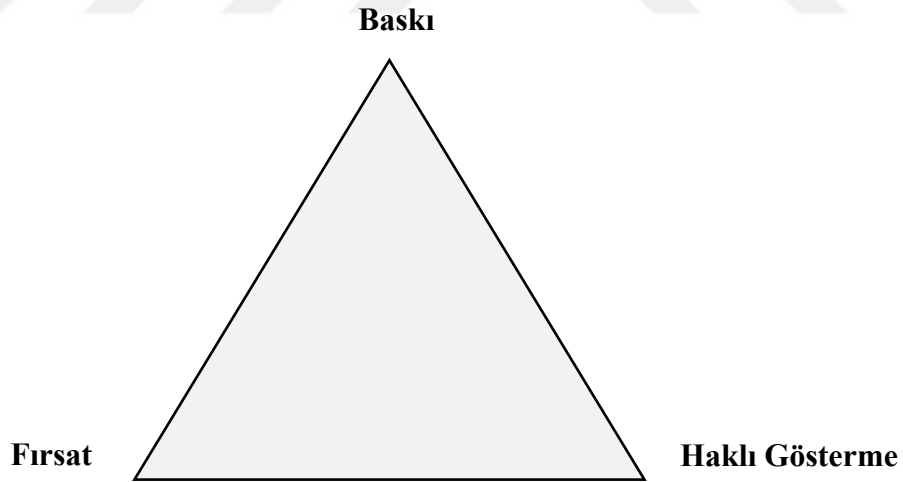
³⁰ Öztürk, S., “Muhasebe Hileleri ile Mücadelede Kontrol Öz Değerlendirmenin Rolü ve Bir Uygulama”, Atatürk Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Doktora Tezi, Erzurum, 2015, s.9.

³¹ Gökten, O., “Hileli Eylemlerin Nedenlerine İlişkin Paradigma Değişimleri: Üçgen, Elmas ve Diğerleri”, İşletme Araştırmaları Dergisi, 10-3, 2018, s.657.

yaratmaktadır. Son olarak ise, hile eylemini gerçekleştiren kişi tarafından yapılan bu davranışını haklı göstermesi durumudur.³²

Hile üçgeni, muhasebe ve denetim literatüründe genel olarak kabul gören bir teori olmasına rağmen, zaman zaman bazı olumsuz eleştiriler de almaktadır. Hile üçgeninde yer alan unsurlar eşit ağırlıkta kabul edilerek eşkenar bir üçgen olduğu varsayılmaktadır. Fakat bu unsurların gücü, etkisi ve aralarındaki ilişkilerin tespiti üzerine yeterli sayıda çalışmanın yapılmaması eleştiri konularından biridir. Bir diğer eleştiri ise, baskı altında bulunan ve hile yapmak için gerekli fırsatı bulan her kişinin hile yapmayacak olmasıdır. Hile üçgenine getirilen eleştirilerde bu teorinin kişilerin yetkinliğini dikkate almadığını, hile eylemini gerçekleştirmek isteyen kişilerde bazı yetkinliklerin bulunması gerektiğini ve bu yetkinliklerin herkeste bulunmadığını savunmuşlardır.³³

Hile üçgeni, genellikle hile riskini belirleme ve değerlendirme sürecinin bir parçası olarak kabul edilir. Hile eyleminin gerçekleştirilmesi için baskı, fırsat ve haklı gösterme unsurunun bir arada bulunması gerekmektedir. AICPA, bu üç unsura hile riski faktörleri ve hile koşulları olarak atıfta bulunmuştur.³⁴ Cressey tarafından geliştirilen hile üçgeni aşağıda yer alan Şekil 1.'de gösterilmektedir.

³² Mengi, B., “Hile Denetiminde Yetkinliklerin Değerlendirilmesi – Hile Karosu, Mali Çözüm Dergisi, Kasım – Aralık 2012, s.117.

³³ Mengi, a.g.e., s.118.

³⁴ Leonard V., Fraud Risk Assessment, John Wiley & Sons Inc. New Jersey, 2008, s.7.

³⁵ Joseph W., Principles of Fraud Examination, Fourth Edition, John Wiley & Sons, Inc. New Jersey, 2014, s.13.

1.2.2.1.Baskı Unsuru

Çalışanlar üzerinde çeşitli sebeplerle meydana gelen baskı unsuru, genellikle çalışanların yaşadıkları maddi sıkıntılar, işletme tarafından yöneticiler ya da alt çalışanlar için belirlenen gerçek dışı hedeflerin kişiler üzerinde psikolojik bir baskı oluşturması sonucunda hile eylemine sebebiyet vermektedir.³⁶

İşletmelerde hile eyleminin oluşmasına sebep olan bazı baskı unsurları aşağıda verildiği gibi sıralanabilir:³⁷

- İşletme faaliyetlerinin çeşitli sebeplerle zarar görerek karının azalması,
- İşletme yöneticilerinin gelirlerinin işletme karına bağlı olması,
- Çalışanların gerekli durumlardan kaynaklanan finansman ihtiyacı,
- Çalışanların işletmeden beklentilerinin yeterince karşılanmaması veya hiç karşılanmaması,
- Çalışanların kötü alışkanlıklar elde etmesinden kaynaklanan maddi ihtiyaç,
- İşletmenin faaliyet gösterdiği sektörden kaynaklanan baskılar,
- İşletmede çalışma koşullarından kaynaklanan baskılardır.

İşletme çalışanları üzerinde oluşan ve etkili olan baskı unsurları üç farklı şekilde ortaya çıkmaktadır. Bunlar:³⁸

- **Mali İçerikli Baskılar:** Çalışanların çeşitli sebepler sonucunda paraya ihtiyaç duymaları durumunda ortaya çıkan baskı türüdür. Literatürde yapılan araştırmalara göre hile eylemlerinin %95'inin mali sıkıntılar sonucu oluştuğunu ortaya koymaktadır.
- **İşle İlgili Baskılar:** Çalışanların işine karşı memnuniyetsizliği, düşük ücretle çalıştırılması, beklediği terfiyi alamaması, yöneticileri tarafından yeterince takdir edilmemesi gibi sebeplerle haksızlığa uğradığını düşünmesi durumunda hile yapmaya başvurumaktadırlar.
- **Kötü Alışkanlıklardan Kaynaklanan Baskılar:** Bu tür baskılar, mali içerikli baskılarla yakından ilişkilidir. Çalışanların kumar, uyuşturucu, alkol bağımlısı

---

³⁶ Ertikin, K., Hile Denetimi: Kırmızı Bayrakların Tespiti İçin Kullanılan Proaktif Yaklaşımlar, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Temmuz 2017, s.76.

³⁷ Erdoğan, a.g.e., s.48.

³⁸ Bozkurt, a.g.e., s.113.

olması veya gece hayatına düşkünlüğü gibi sebepler çalışanları hile eylemine iten durumlar arasındadır.

1.2.2.2.Fırsat Unsuru

Hile üçgeninde yer alan ve kişileri hile eylemini yapmaya iten bir başka sebep olan fırsat unsuru, işletmelerde meydana gelen hile eylemlerinin en önemli sebeplerinden biri olarak görülmektedir. İnsanlar, kişisel yaşamlarındaki memnuniyetsizlikleri ve maddi sıkıntıları gerekçe göstererek suç işleme eğilimine yönelmesi sonucunda hile yapmaktadırlar. Çalışanlar genellikle işletmelerin iç kontrol sisteminin zayıf olması sebebiyle, bu zayıflıktan veya eksiklikten yararlanarak hile yapmak için fırsat elde ederler. Fırsat unsuru baskıyla birleştiğinde çalışanların hile yapma olasılıkları kaçınılmaz hale gelmektedir.

İşletmelerde hile eyleminin oluşmasına sebep olan bazı fırsat unsurları aşağıda verildiği gibi sıralanabilir:³⁹

- İşletmede hileyi önleyebilecek veya açığa çıkarabilecek etkin bir iç kontrol sisteminin bulunmaması,
- İşletmenin etik ve ahlak politikalarının yetersiz oluşu,
- Üçüncü kişilerle veya işletme ortaklarıyla yapılan bazı anlaşmaların gizliliği,
- Çalışanların yaptıkları işleri kalitesini değerleyecek bir sistemin olmayışı,
- İşletmede hile yapanların karşılığında cezalandırılmasını sağlayacak bir disiplin anlayışının olmayışı,
- İşletmede çalışanlar arasındaki koordinasyon ve iletişimin zayıf oluşu,
- İşletme tepe yönetimindeki tecrübesizlik, umursamazlık,
- Kurumsal yönetim anlayışından uzak yönetim anlayışı,
- Etkin ve verimli bir denetim anlayışının ve çalışmalarının bulunmaması işletmelerde hile yapılmasına ortam sağlayan nedenler arasındadır.

İşletmenin etkin bir şekilde çalışmasıyla ortadan kaldırılacak veya minimize edilebilecek fırsat unsurunun azaltılabilmesi için:⁴⁰

- İşletmenin muhasebe kayıtlarının eksiksiz, doğru bir şekilde kaydedilmesi ve kontrolü,

³⁹ Terzi, S., Hileli Finansal Raporlama Önleme ve Tespit: İMKB İmalat Sanayiinde Bir Araştırma, Beta Yayınları, İstanbul, 2012, s.38.

⁴⁰ Terzi, a.g.e., s.38.

- İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan tedarikçi, lojistikçi, alıcı, satış personelleri, satın alma ve muhasebe-finans departmanlarında çalışanlar arasındaki ilişkilerin sürekli olarak gözlemlenmesi ve kontrol edilmesi,
- İşletme deposundaki stoklar, sahip olduğu duran varlıklar ve taşıtlar gibi varlıkların gözetim altında tutulmasını sağlayacak bir güvenlik sisteminin kurulması,
- İstihdam edilen personellerin geçmiş bilgilerinin yer aldığı bir insan kaynakları sisteminin kurulması,
- İşletme içerisinde oluşturulacak yönetmelik ve prosedürlerin uygulanması ve kontrolünü sağlayacak sistemin kurulması,
- Muhasebe kayıt süreçlerinde kişilerin bireysel karar almalarını engelleyecek, açık ve net bir şekilde oluşturulacak muhasebe-kayıt-dosyalama-arşiv sistemi ve prosedürlerinin bulunması gerekmektedir.

1.2.2.3.Haklı Gösterme

Hile üçgenin bir diğer unsuru olan haklı göstermede, çalışanlar sergilemiş olduğu hile eylemlerini rasyonelleştirerek haklı göstermeye çalışmaktadır. Anlaşılması ve tespit edilmesi en zor unsurdur. Hile eyleminde yer alan çalışanlar yaptıkları bu davranışı kendilerince haklı sebepler doğrultusunda savunarak, yapılan davranışın herhangi bir problem teşkil etmeyeceğini düşünmektedirler.⁴¹ Hile eylemlerinde çalışanların kendilerini haklı göstermeleri ve savunmaları için dile getirdikleri bazı bahaneler aşağıdaki gibidir:⁴²

- Suç işlediğimi bilmiyordum, bilseydim kesinlikle yapmazdım.
- Yaptıklarım da son derece haklıyım, işletmeye sağladığım katkılara karşılık bu davranışı gerçekleştirdim.
- Hak ettiğimi düşünüyorum, sadece kendime düşen payı aldım.
- Hile yapan tek kişi ben değilim, herkes tarafından yapılmakta.
- Hile eylemim sonucunda işletme veya başka kişi maddi zarara uğramadı.
- Belirli bir amaç doğrultusunda yaptım, herhangi bir kötü niyetim bulunmamakta.

---

⁴¹ Katı, M. ve Erdoğan B., Finansal Hileler ve Kurumsallaşma, II. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Öğrenci Kongresi, 11-12 Ekim 2018, Ankara, s.269.

⁴² Jafarlı, R., İşletmelerde Hile Riski Farkındalığı: Ampirik Bir Araştırma, Bursa Uludağ Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Bursa, 2019, s.21.

- Bir defaya mahsus olarak yaptım, kesinlikle bir daha yapmayacağım.
- Aldığım paraları borç olarak almıştım, tespit edilmeseydi tekrardan iade edecektim.
- Yaptığım şeyi hırsızlık olarak görmüyorum, sadece ödünç almıştım.
- Yaptıklarımın fazlasını işletme hak etmişti şeklinde bahaneler öne sürmektedirler.

Çalışanlar, yukarıda bahsedilen gerekçelerle hile eylemlerinin ortaya çıkması durumunda kendilerini karşı tarafa dürüst ve haklı olarak göstermek istemektedirler. Kendilerini savunmak amacıyla bu sözleri kullanarak gerçekte suçu işlemelerine rağmen, suça ilişkin çeşitli bahaneler üreterek, suçu hiçbir şekilde kabullenmemekte ve yaptıkları davranışların doğru olduğunu savunma eğilimi göstermektedirler.

1.2.3.Hile Grupları

Hile, işletmelerde eylemleri farklı yöntemlerle ortaya çıkmasına rağmen, temelinde yatan ana sebep menfaat ve çıkar elde etmek üzere tasarlanarak varlıkların kötüye kullanımınıdır. Literatüre bakıldığında; muhasebe kayıtlarının, destekleyici belgelerin ve ticari işlemlerin değiştirilmesi veya manipüle edilmesi, finansal tablolarda yer alan işlemlerin, hesapların veya diğer önemli bilgilerin kasıtlı olarak farklı gösterilmesi, Genel Kabul Görmüş Muhasebe Standartlarının, ilkelerinin, politika ve yöntemlerinin yanlış uygulanması veya yorumlanması sıklıkla başvurulan hile yöntemlerindedir.⁴³

Hile eylemleri aşağıdaki tabloda görüldüğü üzere beş farklı başlık altında toplanmaktadır. Bu hileler işletme odaklı hileler olması açısından literatürde önemli bir sınıflama olarak kabul görmektedir.⁴⁴

Hile grupları itibariyle; hile türü, hileyi yapan, hileyi maruz kalan ve hileye konu olan davranışlar aşağıda yer alan Tablo 1.'de gösterilmiş olup, hile gruplarına yönelik detaylı açıklamalar başlıklar halinde açıklanmıştır.

---

⁴³ Peterson O., Forensic Accounting and Fraud, International Journal of Accounting and Economics Studies, 3(1), 2015, s.63.

⁴⁴ Bozkurt, a.g.e., s.64.

Tablo 1. Hile Grupları⁴⁵

No	Hile Türü	Kurban	Hileyi Yapan	Açıklama
1	Çalışan Hileleri	İşveren	Çalışanlar	Çalışanlar Hırsızlık Yapar
2	Yönetim Hileleri	Tüm İlgililer	Yöneticiler	Mali Tablolar Farklı Yansıtılır
3	Yatırım Hileleri	Yatırımı Yapanlar	Bireyler	Yatırıma Para Aktarılır
4	Satıcı Hileleri	Alım Yapan İşletmeler	Satıcılar	Fiyatlar Şişirilir Sevk Olmadan Para Alınır
5	Müşteri Hileleri	Satış Yapan İşletmeler	Müşteriler	Satıcı Aldatılır

1.2.3.1.Çalışan Hileleri

Çalışanların genellikle işletmenin sahip olduğu maddi ya da maddi olmayan duran varlıklarına el koyması veya belirlenen kuralların dışında kullanması sonucunda işletmeyi dolandırması durumudur. Bu hileler doğrudan veya dolaylı yapılan hileler olarak ortaya çıkmaktadır.

Doğrudan yapılan hileler, çalışanların para, stok, demirbaş, mal veya benzerlerini çalmalarıdır. Genellikle bu işlemlerde çalışanlar tarafından hayali bir firma kurulması yoluyla karşılıklı mal alışverişi yapılmaksızın mal verilmiş gösterilerek ödeme yapılarak gerçekleşmektedir. Bu durumlarda hileyi yapan kişi doğrudan bireysel yarar sağlamakta olup, üçüncü bir kişi veya taraf bulunmamaktadır. Dolaylı olarak yapılan hileler ise, çalışanların yetki ve sorumluluklarını kötüye kullanması yoluyla gerçekleşmektedir. Çalışanın satıcıdan yüksek fiyatla veya ihtiyaç dışında çeşitli ürünler satın alarak, faydayı dolaylı olarak üçüncü kişilerden elde etmektedir.⁴⁶

⁴⁵ Bozkurt, a.g.e., s.65.

⁴⁶ Kırık, U., Şirketlerde Hilenin Tespiti ve Önlenmesi, Okan Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2016, s.6.

Çalışanlar tarafından gerçekleştirilen hileler genellikle aşağıda verilen şekillerle ortaya çıkmaktadır:⁴⁷

- İşletmeye yapılan tahsilatların zimmetlerine geçirilmesi,
- Stokların kişisel çıkarlar doğrultusunda kullanılması, çalınması ve satılması,
- İşletmenin almadığı veya ihtiyaç duymadığı mal veya hizmet grupları için hayali firmalara/kişilere ödeme yapılması veya ödeme yapılmış gibi gösterilmesi,
- İşletmenin maddi veya maddi olmayan duran varlıklarının kullanılması,
- İşletme varlıklarının kişisel çıkarlar doğrultusunda kullanılması,
- İşletmeden ayrılan personellere ödeme yapılmadığı halde ödeme yapılmış gibi gösterilerek kayıtlara alınmasıdır.

İşletme çalışanları tarafından gerçekleştirilen hile eylemleri yukarda görüldüğü üzere birçok farklı türde meydana gelebilmektedir. Hile eylemlerine karışmalarının altında farklı nedenlerin olabileceği gibi genel amaç kişisel çıkar ve menfaat sağlamaktır. Söz konusu hile eylemlerinin önlenmesi işletme yönetiminin sorumluluğunda olup, etkin bir iç kontrol sisteminin uygulanması alınabilecek en önemli önlemdir.

1.2.3.2.Yönetim Hileleri

İşletme yönetimi tarafından yapılan hileler genellikle bilanço, gelir tablosu vb. finansal tablolar üzerinden gerçekleştirilir. Finansal tablolarda hile yapan yöneticilerin işletmenin finansal durumunu mevcut durumdan daha iyi veya daha kötü göstermesi anlamına gelen bilançonun maskelenmesi; orta büyüklükteki işletmelerde daha çok işletme karını olduğundan daha az gösterilmesiyle karşımıza çıkmaktadır. Yöneticiler karı düşük göstererek devlete ödeyeceği vergi ve kâr payını daha az ödemeyi amaçlamaktadırlar.⁴⁸

İşletme sahipleri ya da yöneticileri tarafından yapılan hile eylemlerinde aldatılan kişi veya taraflar ve yapılan hile türü aşağıda yer alan Tablo 2.'de gösterilmektedir.

⁴⁷ Sabuncu, B., Muhasebe Hileleri ve Çözümleri, Gazi Kitabevi, Ankara, 2019, s.78.

⁴⁸ Uyar, S., İşletme Yönetimi Tarafından Yapılabilecek Hileler ve Korunma Yöntemleri, (<http://www.muhasebetr.com/yazarlarimiz/suleyman/009>), (erişim tarihi, 20.05.2020)

Tablo 2. İşletme Sahipleri ve Yöneticiler Tarafından Yapılan Hileler⁴⁹

Kurban	Hile Türü
Müşteriler	Aldatıcı Reklam
	Yanlış Ağırlık ve Ölçütler
	Aldatıcı Beyan
	Aldatıcı Markalama ve Etiketleme
	Fiyat Düzenlemesi
	Kalitenin Değiştirilmesi
	Düşük Maliyetli Taklitler
	Ayıplı Ürünler
Hissedarlar ve Alacaklılar	Aldatıcı Finansal Tablolar
	Aldatıcı Finansal Tahminler
	Aldatıcı Beyanlar
Rakipler	Yıkıcı Fiyatlandırma
	Ederinin Altında Satış Fiyatı Belirleme
	Bilgi Korsanlığı
	Patent/Telif Hakları İhmali ve İhlali
	Ticari Yalan ve İftira
	Onur Kırıcı Yayında Bulunma
Bankalar	Karşılığı Olmayan Evrak Kullanma
	Sahte Kredi Başvuruları
	Var Olmayan Finansal Tablolar
Şirket/İşveren	Masrafların ve Gider Hesabının Şişirilmesi
	Performans Hilekarlığı
	Gelirleri Olduğundan Fazla Gösterme
	Varlıkları ve Karı Fazla Gösterme
	Gider ve Borçları Fazla Gösterme
	Varlıkların Çalınması
	Zimmete Geçirme
	Ticari Rüşvet
Üçüncü Kişilerle Uygun Olmayan İlişkiler	
Sigorta Şirketleri	Hileli Zarar Tazminatı
	Kar Amaçlı Kundakçılık
	Sahte Sigorta Başvuruları
Kamu Kurumları	Sahte Raporu ve İadeler

1.2.3.3.Yatırım Hileleri

Yatırım hileleri, yöneticiler tarafından işletmelerin mali tablolarının olduğundan farklı olarak gösterilmesi durumunda meydana gelen yönetim hileleriyle oldukça yakın ilişkilidir. Yatırım hilelerinde de finansal tabloların manipüle edilerek, karın olduğundan

⁴⁹ Sabankaya, M., Finansal Tablolarda Muhasebe Hilelerinin Fark Edilmesi ve Ortaya Çıkarılma Biçimleri, İstanbul Aydın Üniversitesi, Muhasebe ve Finans Yönetimi Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018, s.11.

yüksek gösterilmesi yoluyla işletmelerin hisse senetleri üzerinde olumlu etki yapması amaçlanmaktadır. Yöneticiler bu tarz manipülasyon ve hileli vaatlerde bulunarak kişileri yatırım yapmak için yönlendirmek isterler. Yanlış hazırlanan finansal tablolar yatırım yapmak için ilgili ve istekli kişilere sunularak, gerçek dışı veriler aracılığıyla yatırım yapmaya ikna etmeye çalışırlar.⁵⁰

1.2.3.4.Satıcı Hileleri

İşletmeye mal veya hizmet satan satıcılar tarafından başvuru hile yöntemidir. Bu hilelerde satıcı tek başına ya da işletmede çalışan bir personel ile iş birliği yaparak bu hileyi gerçekleştirmektedir. Bu tür hileler genellikle kamu kurum ve kuruluşlarında yapılsa da işletme içerisindeki birden fazla kişinin organize olması sonucunda kurumsallaşmış firmalarda da görülebilmektedir. Bu durumun altında yatan temel eksiklik, etkin bir iç kontrol sisteminin olmamasıdır. Sıklıkla karşılaşılan satıcı hileleri aşağıdaki gibidir:⁵¹

- Sipariş verilen mal miktarından daha az miktarda teslim etmesi,
- Sipariş verilen malın kalitesinden daha düşük kaliteli bir ürünün teslim edilmesi,
- Sipariş verilen malların hiç teslim edilmemesi,
- Saklama tarihi geçen, kullanılmayacak durumda olan malın teslim edilmesidir.

1.2.3.5.Müşteri Hileleri

İşletmelerden mal veya hizmet gruplarını satın alan müşterilerin işletmeye yönelik olarak yaptıkları hile türüdür. Müşteri hileleri, müşteri tek başına ya da işletmede çalışan bir personel ile iş birliği yaparak bu hileyi gerçekleştirmektedir.⁵² Sıklıkla karşılaşılan müşteri hileleri aşağıdaki gibidir:⁵³

- Satın alınan ürünün etiketini değiştirme,
- Sahte çek kullanma,
- Sahte kredi kartı kullanma,
- Sahte kredi başvurularında bulunma,
- Satın aldığı ürüne zarar vererek iade etmek,

---

⁵⁰ Mengi, B. v.d., Yatırım Hileleri, Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, 10-39, Ocak 2013, s.33.

⁵¹ Erdoğan, a.g.e., s.53.

⁵² Bozkurt, a.g.e., s.66.

⁵³ Öztürk, a.g.e., s.18.

- Hırsızlık müşteriler tarafından gerçekleştirilen hile eylemlerindedir.

Çalışan, yönetim ve yatırım hileleri işletmede çalışan kişi ya da kişiler tarafından gerçekleştirildiği için işletme içi hileler olarak adlandırılırken; müşteriler ve satıcılar tarafından gerçekleştirilen hileler ise işletme dışı hileler olarak adlandırılmaktadır.⁵⁴

1.2.4.Hile Türleri

Muhasebede birçok farklı hile türü bulunmakla birlikte, bu başlık altında; kasti hata yoluyla hile, kayıt dışı işlem hileleri, zamanlama hileleri, hayali hesaplar, belge sahtekarlığı ve bilgisayar hileleri olmak üzere 6 farklı hile türüne yer verilmiştir.

1.2.4.1.Kasti Hata Yoluyla Hile

Muhasebede hata, bilgisizlik, tecrübesizlik, dikkat eksikliği veya ihmal gibi sebeplerle ortaya çıkan ve kasıt içermeyen yanlışlıklar olarak adlandırılmaktadır. Bu yanlışlıkların kasıtlı ve sistematik bir şekilde yapılması eylemi, kasti hata yoluyla hileye dönüştürmektedir.⁵⁵ Hatalardaki kasıt unsurunun varlığı, denetçiler tarafından uygulanan çeşitli yöntemlerle tespit edilebilmesine rağmen, çoğu zaman tespiti oldukça zordur.

1.2.4.2.Kayıt Dışı İşlem Hileleri

Kayıt dışı işlem, kamu otoritelerinin denetimi ve incelemesi dışındaki her türlü ekonomik ve ticari işlemler olarak ifade edilmektedir. Kayıt dışı işlemlerden kaynaklanan hileler ise, işletmelerin ticari faaliyetleri kapsamında gerçekleştirdiği iş ve işlemlere yönelik belgelerin kasıtlı olarak kaydedilmemesi veya gizlenmesidir. Bu hile türüne başvurulmasındaki amaç; gelir, katma değer ve diğer çeşitli vergiler, sosyal güvenlik katkı payları veya kanun kapsamında belirlenen ve yasal olarak ödemekle yükümlü bulunan diğer ödemelerden kaçınmaktır.⁵⁶

Yasalar tarafından yasaklanan ekonomik faaliyetlerin yanı sıra, kişilerin bilinçli tercihleri sonucunda kayıt dışı bırakılan ekonomik ve ticari faaliyetler de bu hile türü

---

⁵⁴ Bozkurt, a.g.e., s.66.

⁵⁵ Okay, a.g.e. s.59.

⁵⁶ Sabankaya, a.g.e., s.33.

arasındadır. Fatura alınmaması, düzenlenmemesi veya gizlenmesi suretiyle gerçekleştirilen kayıt dışı işlem hilelerine başvurulmasının temel amacı vergi kaçırmaktır.

1.2.4.3.Zamanlama Hileleri

İşletmeler ticari faaliyetlerinden kaynaklanan işlemleri zamanında ve düzenli olarak muhasebeleştirilmesi gerekmektedir. Zamanlama hilesi, işlemin meydana geldiği tarih ile kayıt altına alındığı tarihin farklı olması, işlemten önce veya sonra kayıt altına alınması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Söz konusu kayıtların hatalı olarak kaydedilmesi, ilgili hesapların finansal tablolara farklı yansıtılmasına sebep olmaktadır.⁵⁷

Zamanından önce veya sonra kayıt olarak da adlandırılan bu hile türünde mali nitelikteki işlem ve olayların finansal tablolara farklı zaman dilimlerinde kaydedilmesinden etkilenen birçok farklı grup bulunmaktadır. Finansal tablolara göre o firmaya yönelik yatırım yapmayı düşünen yatırımcılar, kâr payı almak isteyen hissedarlar, firmaya kredi verebilecek kredi kuruluşları ve firmadan vergi geliri elde edecek devlet bu tür hilelerden olumsuz etkilenenler arasındadır.

1.2.4.4.Hayali Hesaplar

Hayali hesaplar, genellikle işletme yöneticilerinin gelirleri gizlemek veya giderleri olduğundan daha yüksek göstermek amacıyla hayali kişiler adına gerçek olmayan, yanıltıcı hesapların açılması işlemidir. Hayali hesaplar aracılığıyla, belgesiz veya kayıtsız olarak gerçekleştirilen işlemlerin denkleştirilmesi, çalışanlar tarafından yapılan yolsuzlukların gizlenmesi, işletmenin mevcut durumunun daha farklı gösterilmesi veya vergi kaçırma gibi çeşitli amaçlar doğrultusunda yapılmaktadır.⁵⁸

1.2.4.5.Belge Sahtekarlığı

Belge sahtekarlığı, belgeler veya evraklar aracılığıyla yapılan bir muhasebe hilesidir. Hile türleri arasında en çok başvuruların yöntemlerden birisi olan belge sahtekarlığı; belgenin ve içeriğinin sahte olması ya da belgenin gerçek olup, içeriğinin sahte olması gibi iki farklı şekilde meydana gelebilmektedir. Belgenin ve içeriğinin sahte

---

⁵⁷ Açık S.,” Muhasebede Hata ve Hilelerin Vergi Hukuku Açısından İncelenmesi”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16(3), 2012, s.356.

⁵⁸ AYTEKİN, a.g.e., s.84.

olması durumu sahte belge olarak adlandırılmasına rağmen, belgenin gerçek olup, içeriğinin sahte olması ise muhteviyatı açısından yanıltıcı belge olarak adlandırılmaktadır.⁵⁹

Vergi matrahlarının düşük gösterilmesi, işletmede meydana gelen bir yolsuzluk işleminin gizlenmesi, teşvik, kredi vb. imkanlardan yararlanmak gibi sebepler doğrultusunda belge sahtekarlığına başvurulmaktadır.

1.2.4.6.Bilgisayar Hileleri

Günümüzde muhasebe kayıtlarının bilgisayar destekli paket programlar aracılığıyla elektronik ortamda kayıt altına alınması ve saklanması yeni hile türlerini de beraberinde getirmiştir. Teknolojik gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan bilgisayar hileleri, sıklıkla başvuru hile türlerinden biri haline gelmiştir.⁶⁰

Hesaplara ilişkin verilerin değiştirilmesi veya yok edilmesi, gerçek olmayan veri girişi ve yazılımlar üzerinde yapılan değişiklikler genel olarak başvuru bilgisayar hilelerindedir. Bilgisayar hilelerinin tespiti geleneksel yöntemlerin dışında farklı yöntemler gerektirmesine rağmen, e-defter sistemine geçilmesiyle birlikte mükellefler tarafından yapılan işlemlerin maliye sistemine aktarılması ve sonrasında yapılacak değişikliklerin gözlemlenebilmesi bilgisayar hilelerinin azalmasını sağlamaktadır.⁶¹

1.2.5.Hilenin Ortaya Çıkarılması

Hilenin ortaya çıkarılması, hilenin tespit edilmesi sürecinde yer alan aşamalardan biridir. Hilenin önlenmesi ve hilenin araştırılması şeklinde olan bu aşamada genellikle araştırma olgusu bulunmamaktadır. Temel olarak hilenin kapsamlı ve detaylı olarak araştırılmasına hilenin ortaya çıkarılmasından sonra geçilmektedir.⁶²

Leonard Vona tarafından hile, bir banka ATM'sine benzetilmektedir. Banka ATM'lerinin bankalardan para çekmek için tasarlandığını, hilelerin de aynı şekilde işletmelerden para çekmek için tasarlandığını belirtmiştir. İşletme kaynakları doğrudan zimmete geçirilebilir, ya da rüşvet veya çıkar sağlama amacıyla hile yapan kişiler

---

⁵⁹ Açık, a.g.e., 357.

⁶⁰ Bayrakdar, a.g.e., s.71.

⁶¹ Aytekin, a.g.e., s.83-84.

⁶² Bozkurt, a.g.e., s.130.

tarafından ele geçirilmektedir. Bu benzetmeye istinaden hilenin ortaya çıkarılması için ATM kelimesinin baş harfleriyle; awareness (farkındalık), theory (teori) ve methodology (metodoloji) şeklinde üç farklı unsura dikkat çekmiştir. Hilenin ortaya çıkarılması sürecinde bu üç unsura önem verilmesi gerekmektedir. Bu unsurlara ilişkin detaylar aşağıda verilmiştir:⁶³

Awareness (Farkındalık Unsuru):

- Hileyi gizleme stratejilerinin farkındalığı,
- Karmaşık hile gizleme stratejilerinin farkındalığı,
- Hileli işlemlerin göstergelerinin farkındalığı,

Theory (Teori Unsuru):

- Hile tanımları,
- Hile üçgeni,

Methodology (Metodoloji):

- Hilenin kapsamının tanımlanması,
- Uygulanabilir mesleki standartlara uyumun doğrulanması,
- Hile riski değerlendirme uygulamasının geliştirilmesi,
- Hile denetim raporunun yazılması,
- Hile dönüştürme döngüsünün anlaşılması,
- Hile soruşturmasının gerçekleştirilmesini ifade etmektedir.

Hile eylemlerinin gerçekleştirilmesine zemin hazırlayan bazı önemli faktörler bulunmaktadır. İşletmelerde yöneticilerin dikkatsiz ve umursamaz tavırları, personele düşük ücret verilmesi, performans takip-değerleme sisteminin bulunmayışı veya etkin olmaması, otokratik veya diktatör yönetim anlayışı, işletmede uygulanan katı kurallar bu faktörlerdendir. Belirtilen faktörlerin varlığı, çalışanların motivasyonunu doğrudan etkileyerek hile eylemine karışmasına veya başvurmasına olanak sağlamaktadır.⁶⁴ Hilenin ortaya çıkarılmasında hile eylemine yönelik belirtilerin tespit edilmesi ya da hileye yönelik şüphe duyulması da diğer önemli faktörler arasındadır. Şüpheyeye ilişkin çalışanlar tarafından yapılan şikâyet ve ihbarlar da hilenin ortaya çıkarılması açısından ipucu niteliği taşımaktadır.

---

⁶³ Leonard, a.g.e, s.3.

⁶⁴ Steve A., vd., Fraud Examination, Fourth Edition, Cengage Learning South-Western, United States of America, 2011, s.111.

İşletmelerde meydana gelen hilelerin tamamı ortaya çıkarılamamakta veya önlenememektedir. Ancak gelişen bilgi teknolojileri, kanun ve yönetmelikler, kurallar ve yeni yönetim anlayışlarıyla birlikte hilenin ortaya çıkarılmasına yönelik çeşitli yöntem ve teknikler geliştirilmektedir. Hilenin ortaya çıkarılması süreci, hilelerin daha kolay ve daha kısa sürede tespit edilmesini amaçlayan çeşitli gelişmelere açık olan bir süreçtir.⁶⁵

1.2.6.Hilenin Önlenmesi

Muhasebe hilelerinin tespit edilmesi ve önlenmesi süreci sadece denetçi tarafından yürütülebilecek bir süreç olmayıp, özellikle işletme yönetimi başta olmak üzere hile eyleminden etkilenen ya da etkilenme ihtimaline sahip tüm kişi ya da kişilerin denetçiye katkı sağlaması gerekmektedir. Bu sebeple muhasebe hileleriyle mücadelede işletme içi alınacak önlem ve tedbirler son derece önemlidir.⁶⁶

İşletme içerisinde muhasebe hilelerinin önlenmesine yönelik olarak; örgüt kültürü ve etik değerlerin oluşturulması, kurumsal yönetim anlayışı, denetim komitesinin oluşturularak; iç denetim, iç kontrol ve bağımsız denetim işlemlerinin süreklilik arz edecek şekilde, sistematik bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Pusdiklatwas'a göre ise hile eylemlerinin önlenmesinin üç farklı yolu bulunmaktadır. Bunlar; çalışanların hile eylemlerini gerçekleştirebilme fırsatlarının daraltılması, ihtiyaçlarını karşılamaları için çalışanlar üzerindeki baskının azaltılması, gerçekleştirilen hile eyleminin gerekçelendirilmesi veya rasyonelleştirilmesi için olası sebeplerin ortadan kaldırılmasıdır.⁶⁷

Muhasebe hilelerinin önlenmesinde işletme içinde alınabilecek önlemlerden bazıları ise aşağıdaki gibidir:⁶⁸

- İşletme içerisinde etkin bir iç kontrol sisteminin oluşturulması,

---

⁶⁵ Ataman B., Aydın R., "Hile Denetimi ve Denetçilerin Hile Tespitine Yönelik Bir Araştırma", Marmara Business Review, 2(1), 2018, s. 13.

⁶⁶ Yardımcıoğlu, M., v.d., "Yolsuzluk, Muhasebe Hileleri ve Örnekleri", Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2014, s.182.

⁶⁷ Fury K., "The Role of Internal Audit Unit in Detecting and Preventing Fraud at Public Universities in West Java, Indonesia", International Journal of Economics and Management Engineering, 10(5), 2016, s. 1805.

⁶⁸ Kaya, G., "Muhasebe Hilelerinin Vergi Usul Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'na Göre Değerlendirilmesi ve Mali Analize Etkileri", Marmara Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2013, s.139.

- İşletme içerisinde etik ve ahlaki değerleri belirleyen etik ilke ve kurallarının oluşturulması,
- Çalışanların gerekli hallerde cezalandırılabilceğini hissettirecek bir ceza sisteminin oluşturulması,
- İnsan kaynakları departmanı tarafından yapılan işe alımlarda gerekli psikoteknik analizlerin yapılarak, işe uygun, dürüst ve ahlaklı kişilerin tercih edilmesi,
- Çalışanların işletme politika ve prosedürlerine uygun hareket edilmesinin sağlanması,
- Çalışanların gözlem altında tutulması işletme içinde alınabilecek bazı önlemlerdendir.

İşletmelerde meydana gelebilecek hile eylemlerinin önlenmesine yönelik gerekli önlem ve tedbirlerin alınması hile eylemlerinin önlenmesine doğrudan katkı sağlamaktadır. Hilenin meydana gelmesine olanak sağlayan birçok faktör bulunmaktadır. İşletme yapısı, faaliyet gösterilen sektör, çalışan sayısı ve çalışanların eğitim düzeyleri gibi faktörler hile eylemlerinin meydana gelmesinde önemli olmasına rağmen, etkin bir iç kontrol sisteminin oluşturulması alınabilecek önlem ve tedbirlerin temelini oluşturmaktadır.

1.2.7.Hilenin Önlenmesine Yönelik Uygulamalar

İşletmelerde meydana gelen hile eylemlerinin zamanında tespit edilmesi ve önlenmesi için öncelikle hile eylemi gerçekleşmeden önce bu ihtimali ortadan kaldırmaya veya işletme açısından etkilerini azaltmaya yönelik olarak işletme içinde gerekli kontrollerin bulunması ve etkin çalışmasıyla mümkün olacaktır. Hilelerin tespiti ve ortaya çıkarılması, hilelerin önlenmesine nazaran işletmeler için oldukça maliyetli ve zor bir süreçtir. Bu kapsamda işletmeler kurumsal yönetim anlayışı ve oluşturulacak etkin bir iç denetim ve iç kontrol sistemi doğrultusunda hilelerin meydana gelmesini önleyecek sistemlerin oluşturulması, hile yapan kişinin cezalandırılacağını bileceği caydırıcı, cezalandırıcı politika ve prosedürlerin oluşturulması büyük önem arz etmektedir.⁶⁹

İşletmeler tarafından muhasebe hilelerinin önlenmesine yönelik tedbirler alınmadığında, gözden kaçan ya da şüphe uyandırmayan küçük meblağlardaki hileler fark

---

⁶⁹ Aytakin, a.g.e., s.100.

edilmeyerek işletme için daha hayati meblağlara ulaşacaktır. Bu yüzden hileler küçük tutarlarda oluşsa dahi, zamanında önlenmesi gerekmektedir. İşletmelerin etik değerlerini belirleyerek, kurum kültürünü oluşturması ve kurumsallaşmaya yönelik ilke ve prosedürler ışığında faaliyetlerini sürdürmesi gerekmektedir. Kurumsallaşmış yönetim anlayışı, etkin bir şekilde oluşturulmuş iç denetim ve iç kontrol sistemi, alanında başarılı ve yeterli deneyime sahip bağımsız denetim firmalarıyla çalışmak işletmelerde meydana gelecek hilelerin tespit edilmesi ve önlenmesi sürecini minimize edecektir.⁷⁰

Hilenin önlenmesi sürecinde kullanılan birçok yöntem ve uygulama bulunmaktadır. İnsan kaynakları prosedürleri, yetki sınırları, gözetim, sürpriz denetimler, yasal tatbikat, düzenli denetimler ve ACFE'nin Hile Önleyici Kontrol Testi, bu yöntemlerden biridir.⁷¹

İşletmelerde hilenin önlenmesine yönelik uygulamalar:

- Örgüt kültürü ve etik değerler,
- Kurumsal yönetim,
- Denetim komitesi,
- İç denetim,
- İç kontrol,
- Bağımsız denetim şeklindedir. Bu uygulamalara ilişkin detaylı bilgiler aşağıda başlıklar halinde açıklanmıştır.

1.2.7.1.Örgüt Kültürü ve Etik Değerler

İşletmelerde çalışanların davranışlarına temel teşkil eden ahlak ilkeleri ve etik kuralların belirlendiği örgüt kültürünün işletme içinde oluşturulması günümüzde kaçınılmaz hale gelmiştir. Muhasebe hilelerinin önlenmesinde örgüt kültürü, tüm kademelerde doğruluk, dürüstlük ve etik değerlerin benimsenmesini sağlayacaktır. İşletmelerde bu yapının oluşturulabilmesi için dikkat edilmesi gereken önemli hususlar şunlardır:⁷²

- İşletme üst yönetimi tarafından davranış modellerinin oluşturulması,

---

⁷⁰ Sabuncu, a.g.e., s.117.

⁷¹ Özkul F. ve Özdemir Z., İşletmelerde Hile Riski Yönetimi – Yöneticiler İçin Temel Uygulama Adımları, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2011, İstanbul, s.87.

⁷² Terzi, a.g.e., s.128.

- Doğru ve yeterli niteliğe sahip kişilerin işe alınması,
- İşletme amaç ve hedeflerinin tüm çalışanları iletilmesi,
- Pozitif ve uygun çalışma ortamının oluşturulması,
- Hilenin ortaya çıkması durumunda hile yapanların cezalandırılacağı etkin politika ve prosedürlerin oluşturulması, işletme içinde örgüt kültürünün oluşturulmasına zemin hazırlayacak ve dayanak oluşturacaktır.

İşletmelerde örgüt kültürü ve etik değerlerin oluşturulması ve uygulanması işletme yöneticilerinin sorumluluğundadır. Örgüt kültürünün üst yönetim düzeyinde başlaması ve en alt birimlere kadar uygulanarak işlemeyle zaman içinde örgüt kültürü kalıplaşmış bir davranış haline gelecektir. Yöneticiler işletmelerde örgüt kültürünü oluşturabilmesi için yeniliğe açık olmalı, bu değişimi ve yenilenmeyi sağlayabilecek güce sahip olmalıdır. Yeniliklere kapalı olan yöneticiler, çalışanların istek ve ihtiyaçlarını da önem vermeyerek, çalışanların motive olamamasına, işletmeye karşı aidiyet duygusundan yoksunluğuna, bireysel performanslarının düşmesine sebep olmaktadır. İsteksiz ve başarısız hale gelen çalışanlar, birimler arasındaki iletişim eksikliği ve koordinasyonsuzluk çalışanların hile eylemine kalkışma gibi eylemleri yapmasına zemin hazırlamaktadır.⁷³

Örgüt kültürü ve etik değerlerin net olarak belirlenmemesi, örgüt kültüründen kaynaklanan sorunlar hile eylemlerinin oluşmasına zemin hazırladığı gibi, önlenmesini de olumsuz etkilemektedir. İşletme içerisindeki hiyerarşik yapılanmanın net olarak belirlenmesi, yönetim kurulu, denetim komitesi üyelerinin örgütlenmiş olması, yönetim ve çalışanlar arasındaki iletişim kanalının güçlendirilmesi, etik ve ahlaki kuralların net olarak oluşturulması hile eylemlerinin önlenmesi sürecinde işletmelere önemli katkılar sağlayacaktır.

1.2.7.2.Kurumsal Yönetim

Kurumsal yönetim, kurumsal paydaşlar ve hissedarlar arasındaki ilişkileri düzenleyen, şirketlerin yönetildiği ve kontrol edildiği sistem ve süreçler olarak tanımlanmaktadır.⁷⁴ İşletmeler kurumsal yönetim ile ilgili düzenlemeler doğrultusunda

---

⁷³ Sabuncu, a.g.e., s.118.

⁷⁴ Christine M., Handbook on International Corporate Governance, Edward Elgar Publishing, 2006, s.28.

adillik, şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkeleri gözeterek faaliyetlerini sürdürmek zorundadır. Bu ilişkilerin adillik, şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluk gibi kurumsal yönetim ilkeleri doğrultusunda yürütülmesi esastır.⁷⁵

- **Adillik:** İşletme yönetimi tarafından tüm iş ve faaliyetlerde hak ve pay sahiplerine karşı eşit davranması, haklarını gözetmesidir.
- **Şeffaflık:** İşletmeye ilişkin finansal ve finansal olmayan tüm bilgilerin zamanında, doğru, güvenilir, eksiksiz, anlaşılabilir ve erişilebilir şekilde kamuoyuna duyurulmasıdır.
- **Hesap Verebilirlik:** Yönetim kurulu üyelerinin firma tüzel kişiliği ve hissedarlara karşı hesap verme zorunluluğudur.
- **Sorumluluk:** İşletme yönetiminin işletme adına yapmış olduğu tüm faaliyetlerin kanun, mevzuat, yönetmelik, kuruluş amacı ve işletme içi düzenlemelere uygun olması ve denetimidir.

İşletmelerde kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanması ve sürekliliğinin sağlanmasıyla işletme yönetiminin faaliyetlerini şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkeleri doğrultusunda yürütmesi meydana gelecek muhasebe hilelerinin asgari düzeye indirilmesini sağlayacaktır. İşletmeler kurumsal yönetim ilkelerini işletme amaçları ve vizyonuyla bütünleştirerek kurum kültürü haline getirmesi söz konusu ilkelerin sürekliliğini sağlayacaktır.

1.2.7.3. Denetim Komitesi

Denetim komitesi, işletmenin finansal raporlamaları ve iç kontrol sisteminin denetlenmesinde ana sorumluluğa sahiptir. Komite, muhasebe sistemini, finansal bilgilerin denetimini, kamuoyuna açıklanmasını ve iç kontrol sisteminin etkinliğini ve işleyişini takip etmektedir. Denetim komitesi üyelerinin tamamı bağımsız üyeler olması şartıyla, en az iki üyeden oluşmaktadır. Üyelerden en az birinin muhasebe ve finans alanında bilgi ve tecrübeli olması esastır. Genel müdür ve icra kurulu başkanı bu komitede görev alamamaktadır.⁷⁶

---

⁷⁵ Sabuncu. a.g.e., s.120.

⁷⁶ Sabuncu, a.g.e., s.120.

Denetim komitesi finansal tablolardan, bağımsız denetimden, iç denetim ve iç kontrol sistemi ve yasaların öngördüğü düzenlemelerin uygunluğundan sorumludur. Denetim komitesi iç kontrol konusunda çalışmalar yaparak iç denetimin şeffaflığı için gerekli önlemlerin alınması sağlamaktadır. Denetim komitesi bu sorumlulukları yerine getirmede hileye karşı program ve kontrolleri göz önüne alarak, yönetimin hile riskini belirleme sürecini de gözlemlemektedir. Komite hilelerin ortaya çıkmasını engellemek adına sıfır tolerans anlayışını destekleyerek, dürüstlüğün ve etik davranışların işletme içerisinde uygulanabilmesi ve özümsemesini de sağlamalıdır. Denetim komitesinin yürütülecek tüm faaliyetlerde gözetim rolü üst yöneticiler tarafından yapılabilecek olası hilelerin önlenmesini de sağlayacaktır.⁷⁷

1.2.7.4.İç Denetim

İç denetim, bir işletmenin yürütmekte olduğu faaliyetlerinin işletmenin üst yönetimi tarafından belirlenen plan, politika, prosedür, strateji ve kurallara uygunluğunun tespit edilmesi ve işletme içinde bulunan iç kontrol sisteminin etkinliğinin ve verimliliğinin denetlenmesi anlamına gelmektedir.⁷⁸

İç denetim faaliyetinin kapsamı sadece mali nitelikteki işlemler olmayıp, aynı zamanda mali nitelikli olmayan işlemleri de içermektedir. İç denetçiler işletmelerde uygunluk ve faaliyet denetimi yaptıkları için olası muhasebe hilelerinin ortaya çıkarılması noktasında da önemli role sahiptir.⁷⁹ İç denetçiler hileli muhasebe olayları ve hileli finansal tablolara karşı sürekli hazır bulunmalıdır. Finansal tablolarda gelir ve giderlerin beklenenden farklı olması durumunda iç denetçi firmanın uyguladığı kazanç üzerinden prim sistemini gözden geçirmelidir. İç denetçiler tarafından gerçekleştirilen denetim uygulamalarının firma içerisinde yapılması hile yapmayı düşünen çalışanların her an yakalanabilirim düşüncesine kapılması sebebiyle caydırıcı etkisi de bulunmaktadır.

Hile ihtimallerine karşı iç denetçiler tarafından dikkat edilmesi gereken hususlar aşağıdaki gibidir:⁸⁰

⁷⁷ Köse Y., “Kurumsal Yönetim ve Hile Denetimi Üzerine Etkileri”, Marmara Üniversitesi Muhasebe Finansman Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010, s.98.

⁷⁸ Kayıkçıoğlu S., “Şirketlerin İç Denetim Birimlerinde Hile Denetimi ve Bir Uygulama”, Işık Üniversitesi Muhasebe ve Denetim Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2017, s.12.

⁷⁹ Yurtsever G., Bankacılığımızda İç Kontrol, Türkiye Bankalar Birliği, Yayın No:256, İstanbul, 2008, s.12.

⁸⁰ Terzi, a.g.e, s.121.

- Analitik araştırma ve incelemelerin artırılması,
- Sözleşmelerin yeniden gözden geçirilmesi,
- Tehdit analizlerinin yürütülmesi,
- Hile politikalarının oluşturulması ve sürekliliğinin sağlanması,
- Dedikodu kanalı oluşturulması ve faaliyete geçirilmesi,
- Sürpriz denetimler yapılması gerekmektedir.

İç kontrol sisteminin etkin ve verimli bir şekilde yürütülüp yürütülmediğinin tespiti açısından iç denetim faaliyetleri büyük öneme sahiptir. İç denetim faaliyetleri, hile eylemlerinin önlenmesi amacıyla gerekli plan ve prosedürlerin oluşturulması, hata, hile ve su istimallere yönelik önlem ve tedbirlerin alınması, bu eylemlere yönelik oluşabilecek zararların önlenmesi, güvenilir bilgi akışının sağlanması, kanun ve yönetmeliklere uygunluğun sağlanması açısından işletmelere önemli katkılar sağlamaktadır.

1.2.7.5.İç Kontrol

İşletmelerin sunmuş oldukları finansal tablolardan faydalanan bilgi kullanıcılarının duymuş oldukları güvensizlikler, işletmelerde iç kontrol sistemini daha önemli hale getirmiştir. Söz konusu finansal tablolardaki verilerin doğru ve güvenilir olması, işletmelerdeki muhasebe hilelerinin ortadan kaldırılması ya da minimum düzeye indirilmesi iç kontrol sisteminin etkinliğiyle mümkündür. İç kontrol sisteminin kurulabilmesi için ilk olarak hile riskinin tespit edilmesi gerekmektedir. Hile riski, işletme çalışanlarının işletme kaynak ve varlıklarını bilinçli olarak uygun olmayan bir biçimde kullanmak üzere ele geçirmesi ve haksız kazanç elde etmeleri olasılığı anlamına gelmektedir.⁸¹

İç kontrol sisteminde departmanlar farklı alt birimlere ayrılmakta ve her departmanın başında farklı kişilerin sorumlu olduğu kişiler bulunarak birimlerin birbirlerini denetlemeleri sağlanmaktadır. Her çalışanın sorumluluk ve görev alanının belirlenmesiyle doğru verinin temini ve raporlanması sayesinde işletmelerde hile riski asgari düzeye indirilmektedir. İlaveten işletmelerde muhasebe sistemine giriş

---

⁸¹ Hatunoğlu, vd. “İç Kontrolün Muhasebe Sistemindeki Hata ve Hilelerin Önlenmesindeki Rolü Üzerine Bir Alan Çalışması”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C:9, S:20, 2012, s.177.

yetkisinin belirli kişilere verilmesiyle farklı amaçlarla kullanımlar da önlenmektedir. İşletmelerde bu tür uygulamalarla etkin bir iç kontrol sisteminin varlığı ve sürdürülebilirliği güvenilir ve doğru veri akışının sağlanması, faaliyetlerin kayıt altına alınmasına imkân sağlayarak, olası hile ve hatalar karşısında belgelerinin doğruluğunu kontrol etmeye olanak sağlamaktadır.⁸²

İşletmelerde muhasebe hilelerinin önlenmesinde önemli role sahip olan iç kontrol sisteminde dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:⁸³

- İç kontrol sistemiyle işletme amaçları bir bütün içerisinde ve uyumlu olmalıdır.
- İç kontrol sistemi, işletme risk yönetimi ve kurumsal yönetim ilkeleriyle uyumlu olmalıdır.
- İç kontrol sistemi, işletme çalışanlarının işletme amaçlarına ulaşmasında bireysel performanslarını değerlendirmelidir.
- İç kontrol sistemiyle görev ve sorumluluklar net olarak belirlenmelidir.
- İç kontrol sistemi, hile riskine karşı işletme yönetimi ile sürekli etkileşim içerisinde olmalıdır.

Hilenin önlenmesine yönelik uygulamalar arasında iç kontrol sisteminin etkin bir şekilde oluşturulması kuşkusuz en etkili yöntemdir. Ticaret hacimlerinin artması ve işletmelerin her geçen gün daha da büyümesiyle birlikte hile eylemlerinin önlenmesi de gün geçtikçe daha zor hale gelmektedir. Bu bağlamda işletme içinde etkin bir iç kontrol sisteminin oluşturulması, işletme amaçlarının net olarak belirlenmesi, etik ilke ve prosedürlerin oluşturulması ve tüm çalışanlar tarafından benimsenmesi, şeffaf ve kurumsal yönetim anlayışı ile birlikte hile eylemlerinin önlenmesi ihtimali daha da artacaktır.

1.2.7.6. Bağımsız Denetim

İşletmeye bağlı olmayan işletme dışı kişi ya da kişiler tarafından bağımsız denetim firmaları aracılığıyla işletmeler bağımsız denetime tabi tutulmaktadırlar. Bağımsız denetimde finansal tabloların, genel kabul görmüş muhasebe ilke ve standartlarına uygunluğu ile finansal tablolarda yer alan bilgilerin doğru ve gerçeği dürüst bir şekilde

---

⁸² Sabuncuoğlu, a.g.e., s.122.

⁸³ Atmaca, M., “Muhasebe Skandallarının Önlenmesinde İç Kontrol Sisteminin Etkinleştirilmesi”, Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi, C:14, S:1, 2012, s.201.

yansıtır yansıtmadığı bağımsız denetçiler tarafından kontrol edilmektedir. Bağımsız denetim sürecinde denetçiler, belirlenen denetim ilke ve standartları doğrultusunda muhasebe defterlerini, kayıtlarını ve çeşitli ticari evrakları inceleyerek raporlamaktadır.⁸⁴ Finansal tablo kullanıcıları açısından önem arz eden finansal tablolar içerisinde yer alan bilgiler, yapılan analiz ve oluşturulan raporlar tarafından erişilebilir ve okunabilir hale gelmektedir.

Bağımsız denetim sürecinde denetçinin bağımsız olması gerekmekte olup, bağımsız denetim sürecinde aşağıda verilen şartların yerine getirilmesi gerekmektedir.⁸⁵

- İşletme ile denetçi arasında denetim sözleşmesinde sunulacak hizmet karşılığında belirlenen tutar dışında herhangi bir ücret ilişkisi bulunmamalıdır.
- İşletme ile denetçi arasında herhangi bir iş ilişkisi, danışmanlık ve ticari bir ilişkiyi içeren ekonomik bir faaliyet bulunmamalıdır.
- İşletme ile denetçi arasında herhangi bir borç alacak ilişkisi bulunmamalıdır.

Bağımsız denetim sürecinde işletmelerin finansal tablolarıyla ilgili olarak bazı mali analizler yapılarak, işletmenin finansal tablolar finansal kullanıcılara güvenilir ve doğru bir bilgi edinmelerini sağlamaktadır. Gerçekleştirilen bağımsız denetim ve oluşturulan denetim raporu doğrultusunda işletmelerde meydana gelen hileler içinde bulunan mali takvim yılı içerisinde tespiti sağlanmış olacaktır.⁸⁶

Bağımsız denetçiler tarafından gerçekleştirilen bağımsız denetim faaliyetleri doğrudan hilenin önlenmesine yönelik bir uygulama olmayıp, hile eyleminin önlenmesi sürecine katkı sağlamaktadır. Bağımsız denetim faaliyeti sonucunda denetçi tarafından oluşturulan raporda işletmenin finansal tablolarında hata ve hileden kaynaklanan önemli yanlışlıkların bulunmadığına dair bir makul güvence sunulmaktadır. Hile eyleminin tespit edilmesi veya önlenmesi doğrudan işletme yönetiminin sorumluluğundadır.

1.3.Hata ve Hile Arasındaki Farklar

İşletmelerde kişi ya da kişiler tarafından kasıtlı ve bilinçli olarak yapılan yanlış, kusur, yanlışlık olarak muhasebe hataları; isteyerek, kasıtlı ve bilinçli bir şekilde yapılan

---

⁸⁴ Kavut, L., Uluslararası Denetim Standartları Kapsamında Bağımsız Denetim, İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Yayınları, İstanbul, Ekim 2009, s.36

⁸⁵ Kavut, a.g.e., s.36.

⁸⁶ Sabuncu, a.g.e., s.124.

eylemler olarak muhasebe hileleri meydana gelmektedir. Oluşan bu hata ve hileleri birbirinden ayırmak çoğu zaman zor olsa da bazı durumlarda tespiti mümkün olabilmektedir. Aşağıda verilen ilkeler doğrultusunda hata ve hilelerin tespiti ve birbirinden ayrılması mümkündür:⁸⁷

- İşletmelerde meydana gelen olağanüstü olay ve durumlar haricinde, önemli değişiklikler ya da düzensizlikler hile olarak adlandırılmaktadır. Çünkü bilhassa büyük işletmelerin muhasebe departmanlarında çalışan ve meydana gelen bir hata olayında yer almış kişilerin gerekli muhasebe bilgi düzeyine sahip olması sebebiyle, muhasebe ilke ve kurallarını bilmemeleri mümkün görülmemektedir. Bu sebeple muhasebenin temel ilke ve kurallarına aykırı hareketler yanlışlık sonucu meydana gelen hata olarak değerlendirilmeyip, hile olarak değerlendirilmektedir.
- Meydana gelen herhangi bir olay sırasında kullanılan yöntemin kontrol mekanizmasında bir sorun veya bir düzensizlik olduğunun fark edilmesi durumunda, bu durumu gizlemek amacıyla ilaveten yanlış bir kayıt yapıldığında kötü niyet ortaya çıkacağı için işletmelerde yapılacak bu tür iş ve işlemler de hile olarak değerlendirilmektedir.
- Muhasebe kayıt süreçlerinde meydana gelen düzensizlikler sonucu sık tekrarlanan hatalar kasıtlı olarak değerlendirilmektedir. Fakat bu tür durumlarda konuyla ilgili kesin bir karar verilmeden önce olayın hangi koşullar altında oluştuğunun detaylı olarak araştırılması gerekmektedir. Örneğin; başından beri yanlış bir hesabın kullanılması, yanlışların sürekliliğine yol açmaktadır. Bu tür durumlarda doğrudan kasıtlı olarak yapıldığı düşüncesi yerine olayın meydana gelmesine yol açan durumun tespiti önemlidir.

Muhasebe hataları, bilgisizlik, tecrübesizlik, ihmal veya dikkatsizlik gibi sebepler sonucunda ortaya çıkan herhangi bir kasıt unsuru bulunmayan yanlışlıklar olarak tanımlanırken; muhasebe hileleri, kişisel çıkar veya menfaat sağlamak amacıyla bilinçli veya kasıtlı olarak yapılan davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Hata ve hileyi birbirinden ayıran en önemli fark davranışın bilerek yapılıp yapılmadığıdır. İşletmelerde meydana gelen hatalar genellikle alt çalışanlar tarafından yapılırken, hileler ise üst yöneticiler tarafından yapıldığı görülmektedir.

---

⁸⁷ Baskan, D., Muhasebe Hata ve Hilelerinin Önlenmesinde Bağımsız Denetimin Rolü ve Etkinliği: Bir Uygulama, Kırıkkale Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Doktora Tezi, Kırıkkale, 2013, s. 71.

1.4.Hataların Hileye Dönüştürülmesi

Muhasebe hataları genellikle kayıtlar üzerinde ve kasıtlı olmaksızın meydana gelirken, muhasebe hileleri ise belgeler üzerinde ve kasıtlı olarak yapılmaktadır. Belgeler üzerinde ve kasıtlı olarak yapılan muhasebe hilelerinin muhasebe kayıt sistemi içerisinde kendiliğinden ortaya çıkarılması da oldukça zordur.⁸⁸

Hatayla yapılan bir yanlışlığın saptanması halinde düzeltilmesi gerekmektedir. Düzeltilmeyen hataların saklanması, söz konusu hata sonucunda oluşan bu yanlışlıktan dolayı menfaat ve çıkar sağlama ya da sağlanmış bir çikara karşı tepki göstermeme durumunda artık bu yanlışlık hata unsurundan çıkarak hile unsuruna dönüşmektedir. Hatanın fark edilmesiyle birlikte bu yanlışlık hile olarak adlandırılmaktadır. Ayrıca kasten ve bilinçli bir şekilde yapılan hatalar ya da kasıtlı olarak yapılarak hata izlenimi verilen yanlışlıklar da hile olarak ifade edilmektedir.⁸⁹

İşletmede meydana gelebilecek hataların hileye dönüştürülmesini önlemek için hataların ortaya çıktığı anda fark edilmesini sağlamak için bazı önlem ve tedbirlerin alınması gerekmektedir. Gerekli önlem ve tedbirlerin alınmaması sonucunda zamanında fark edilmeyen veya önemsiz olarak görülen hataların hileye dönüştürülmesi de kaçınılmaz olacaktır. Bu hataların tespiti veya önlenmesine ilişkin etkin bir iç kontrol sisteminin kurulması ve çalışanlar arasındaki iletişim kanallarının sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ile birlikte söz konusu hataların zamanında tespit edilmesini sağlayarak hileye dönüştürülmesini ihtimalini de ortadan kaldıracaktır.

---

⁸⁸ Alptürk, E., Muhasebe ve Vergi Boyutlarında İç Denetim Rehberi, (1. Baskı), Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara, 2008, s.402.

⁸⁹ Taştan, a.g.e., s.168.

İKİNCİ BÖLÜM

ADLİ MUHASEBE

Adli muhasebe kavramının incelendiği bu bölümde; adli, adli muhasebe ve adli muhasebecilik kavramları, adli muhasebecilik mesleği, adli muhasebecilik mesleğinin tarihsel gelişimi, adli muhasebecilik mesleğinin nitelikleri, adli muhasebecilik mesleğinin mesleki faaliyetleri, adli muhasebeciliği gerektiren nedenler, adli muhasebecilik faaliyetinin işleyiş süreci, adli muhasebenin ilişkili olduğu bilim dalları, adli muhasebe uygulamaları ve adli muhasebe uygulamalarında kullanılan yöntemler konularına yer verilmiştir.

2.1.Adli, Adli Muhasebe ve Adli Muhasebecilik Kavramı

Hukuk; bir toplumu yöneten, icra edilebilir niteliği haiz kurallar bütünü olarak ifade edilen; toplum genel yararını, devlet ve insanların birbirleriyle ve oluşturdukları topluluklardaki ilişkileri düzenleyen, uygulanmaması halinde çeşitli yaptırımları bulunan, yetkili makamlar tarafından konulan kurallar bütünü olarak tanımlanmaktadır.

Muhasebe skandallarındaki artış, ticari işlem hacminin artması ve ticari faaliyetler sonucunda ortaya çıkan mali sorunların araştırılması ve çözümlenmesinde hukukun tek başına yetersiz kalması sebebiyle, hukuk ile muhasebenin bir arada çalışmasını gerektiren adli muhasebe kavramı ortaya çıkmıştır.⁹⁰

İnsanların belirli bir çıkar doğrultusunda menfaat sağlamak amacıyla muhasebe bilgilerini gerçeğinden farklı bir şekilde göstermesi muhasebe hilesi olarak tanımlanmaktadır. Dünya genelinde özellikle 2000’li yılların başında yaşanan önemli muhasebe ve finansal raporlama skandalları sonucunda ekonomik kayıpların ciddi boyutlara ulaşması ve ticari ilişkilerde yaşanan ekonomik anlaşmazlıklar işlenen suçların ve hilelerin tespitinde geleneksel yöntemlerin yetersiz olduğunu göstermiştir. Küreselleşme ve teknolojik gelişmeler ile birlikte bu suçların ve hilelerin tespitinde yeni yöntem ve teknikler geliştirilmeye başlanmıştır. Bu doğrultuda başta ABD olmak üzere birçok gelişmiş ülkede Adli Muhasebe olarak adlandırılan yeni bir bilim dalı ortaya çıkmıştır.

---

⁹⁰ Şenel S., Muhasebe Skandalları ve Adli Muhasebe (Adli Muhasebe Mesleği – Eğitimi), Gazi Kitabevi, Ankara, 2020, s.95.

Muhasebe hilelerinin tespiti ve önlenmesi, dava desteği ve bilirkişilik gibi uzmanlık gerektiren çeşitli yöntemler kullanan; hukuk, muhasebe, denetim, kriminoloji, psikoloji, istatistik gibi birçok farklı bilim dalıyla ilişkili, disiplinler arası bir çalışma alanına sahiptir. Adli muhasebe uygulamaları, bu alanlarda birçok ilgili bilim dallarından ve disiplinlerden yararlanılarak mahkemeye intikal etmiş konuların çözümünü sağlamaktadır. Bahsedilen adli muhasebe uygulamaları, adli muhasebecilik mesleği mensuplarınca yürütülmektedir.

Muhasebe mesleğinin bir alt dalı olan adli muhasebecilik mesleğine duyulan ihtiyaca rağmen ülkemizdeki gelişimi Avrupa ülkeleri kadar değildir. Literatür incelendiğinde meslek kuruluşları tarafından adli muhasebe üzerine eğitimlerin verildiği, konuyla ilgili olarak makale ve tez çalışması niteliğinde akademik çalışmaların yürütüldüğü görülmektedir. Bu kapsamda adli, adli muhasebe ve adli muhasebecilik kavramları aşağıda detaylı olarak açıklanmıştır.

2.1.1.Adli Kavramı

Dilimizde adli olarak, İngilizce 'de ise Forensic⁹¹ olarak ifade edilen kavram, Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre; “*adaletle ilgili*” anlamına gelmektedir.⁹²

Thornhill'e göre adli kavramı denildiğinde adli tıp kavramı akla gelmekte olup, “Mahkeme işlemlerinde, genel ve ceza hukukunun sorularına tıbbi yanıtlar arayan bir uygulama” olarak tanımlanmaktadır.⁹³

Black's Law Dictionary'ye göre adli kavramı, “kamusal tartışmalarda veya mahkemelerde kullanılan” anlamına gelmektedir.⁹⁴

Yukarıda yer alan tanımlamalar ışığında adli kavramı, gerçeklerin ortaya çıkarılması amacıyla suçların veya hukuki uyuşmazlıkların çözümüne katkı sağlamaya yönelik yürütülen çalışmalar olarak adlandırılmaktadır. Bu kapsamda yürütülen çalışmalar birçok farklı bilim dalını içerisinde barındırmakta olup, adli bilimler olarak ifade edilmektedir.

⁹¹ <https://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/adli> (erişim tarihi, 10.08.2020)

⁹² <https://sozluk.gov.tr> (erişim tarihi, 10.08.2020)

⁹³ Thornhill vd., Forensic Accounting: How to Investigate Financial Fraud, New York: Irwin, 1995, s.5.

⁹⁴ Rufus R. vd., Forensic Accounting, Pearson, England, 2015, s. 17.

2.1.2.Adli Muhasebe Kavramı

Adli muhasebe, hukuk mahkemeleri tarafından gerekli standartları karşılamak üzere mali ve mali olmayan sorunları çözmek amacıyla muhasebe, denetim, hukuk, istatistik ve iletişim becerilerinin uygulandığı bir disiplindir.⁹⁵

Adli muhasebe kavramı üzerine literatürde birçok farklı tanım bulunmaktadır. Bu tanımlardan bazıları;

Adli muhasebe, mevcut veya muhtemel hukuki ihtilafları veya yasal anlaşmazlıkları çözmek için finansal veriler doğrultusunda hukuk, muhasebe, istatistik ve diğer bilim dallarından faydalanan bir çalışma alanıdır.⁹⁶

Bologna ve Linqvist'e göre adli muhasebe, hukuk kuralları kapsamında yürütülen çözülmemiş sorunlara finansal beceriler ve soruşturma tekniklerinin uygulanması olarak tanımlanmıştır.⁹⁷

Adli muhasebe, hukuk, muhasebe ve denetim becerilerinin entegrasyonunu gerektiren ve yasal sorunları çözmek için denetim yöntem ve teknikleri, prosedürleri yoluyla toplanan muhasebe verilerinin uygulanmasıyla ilgilenen bir bilimdir.⁹⁸

Adli muhasebe kavramına ilişkin literatürde birçok farklı tanım bulunmasına rağmen genel olarak adli muhasebe, ticari işlemlere ilişkin hukuki uyuşmazlıklara çözüm üretmek amacıyla kendine özgü çeşitli araştırma, inceleme ve sorgulama teknikleri aracılığıyla muhasebe, hukuk, psikoloji, istatistik, kriminoloji vb. birçok farklı bilim dalıyla yakın ilişki içerisinde olan bilim dalı veya uzmanlık alanı şeklinde tanımlanmaktadır.

2.1.3.Adli Muhasebecilik Kavramı

Finansal olaylardaki uyuşmazlıklar ve bu uyuşmazlıklar sonucunda ortaya çıkan ekonomik olayların dayandığı belgeleri muhasebe ilkeleri ve tekniklerini kullanarak,

---

⁹⁵ Zabihollah R., *Forensic Accounting and Financial Statement Fraud*, Business Expert Press, New York, 2019, s.25.

⁹⁶ Micheal S., vd., *Forensic Accounting and Fraud Investigation*, Thirt Edition, John Wiley & Sons, Inc., New Jersey, 2012, s.2.

⁹⁷ Salleh K. vd., "Traits, Skills and Ethical Values of Public Sector Forensic Accountants: An Empirical Investigation", *International Conference on Corporate Governance & Strategic Management, Procedia Social and Behavioral Sciences*, 145, Great Britain, 2014, s.362.

⁹⁸ Enofe A. vd., "The Impact of Forensic Accounting on Fraud Detection", *European Journal of Business and Management*", 5(6), 2013, s.62.

araştırmacı bir anlayışla incelemeyi amaçlayan bir meslek dalıdır. Adli muhasebeciler bu sorunların çözümünde adli muhasebeciler sorgulama, inceleme ve çözümlene yöntem ve tekniklerini kullanırlar.⁹⁹

Adli muhasebe hizmetini sunan adli muhasebeciler, mesleki bilgi ve becerilerinin yanı sıra, yasal konularda bir danışma birimi, hukuksal anlamda karar vermeye katkı sağlayan kişilerdir. Adli muhasebecilik mesleği aşağıda verilen şekilde görüldüğü üzere; muhasebe, denetim, hukuk ve suç bilimi gibi birçok farklı disiplinle yakın ilişki içerisindedir. Birçok disiplinle yakın bir çalışma alanına sahip olması sebebiyle adli muhasebeciler tarafından oluşturulan raporlar ve verilen kararlar hukuksal anlamda bir delil niteliği taşımaktadır.¹⁰⁰

Adli muhasebecilik mesleği; dava desteği, uzman tanıklık ve hile denetçiliği olmak üzere üç farklı şekilde yürütülmektedir. Adli muhasebeciler hukuki uyumsuzluklara ilişkin davalarda mahkemelere ve avukatlara; işletmelerde meydana gelen hile eylemlerine ilişkin ise işletmelere yönelik çeşitli hizmetler sunmaktadırlar.

2.2.Adli Muhasebecilik Mesleğinin Tarihsel Gelişimi

Adli muhasebe binlerce yıldır var olmakla birlikte, arkeolojik çalışmalara göre, ilk hile denetimlerinin M.Ö 3.500 ile M.Ö 3300 tarihleri arasında dünyanın ilk muhasebecileri veya yazıcı katiplerin Mezopotamya’da ve Eski Mısır’da olduğunu göstermektedir. Bunlar çeşitli ticari işlemleri papirüs veya nemli kil tabletlerin üzerine kaydetmekteydiler. Daha sonra bu kil tabletler katlanarak ince kil bir zarfın içine konulmaktaydı. Zarfın içine konulan kil tabletlerin herhangi bir şekilde tahrifata uğraması soruşturma konusu olmaktaydı. Kraliyet denetçileri tarafından yapılan incelemelerde herhangi bir dikkatsizlik veya hatadan kaynaklı bir tahrifat olması durumunda, muhasebe kayıtlarını tutan kişilere para cezası, sakat bırakma gibi sert sorgulama tekniklerine, hatta işkenceye bile başvurmaktaydılar. Bu yüzden muhasebeciler kayıtların tutulması aşamasında oldukça titiz ve dikkatli çalışmaktaydı.¹⁰¹ M.Ö 321-184 tarihleri arasında ise

---

⁹⁹ Doğan F., Yargı Denetiminde Adli Muhasebecilik ve Hile İncelemesi, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2018, s.15.

¹⁰⁰ Açık, S., “Adli Muhasebecilik Mesleğinin Faaliyet Alanları ve Eğitim Boyutu Açısından İncelenmesi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20(3), s.1079.

¹⁰¹ Micheal C., vd., Essential of Forensic Accounting, American Institute of Certified Public Accountants Inc., New York, 2015, s.5.

Hindistan’da Mauray döneminde yapılan incelemelerde, Muhasebe kavramlarıyla ilgili en eski bilimsel çalışma olarak bilinen Kautilya’nın Arthasastra’sında en az 40 farklı zimmet suçunun bulunduğu görülmektedir. Ayrıca muhasebe çalışmalarını yürüten kişilerin görevleri sırasında yapmış olduğu dolandırıcılık, ihmal gibi suçlar için de bazı cezalar öngörülmüştür.¹⁰²

Adli muhasebecilik mesleğinin yakın tarihteki gelişimi incelendiğinde 16.yy’da Avrupa’da ve özellikle İngiltere’de uzman tanıkların bulunduğu dair belgelere rastlanmaktadır. Avukatlar ile muhasebeciler arasında yakın ilişkilerin yaşanmaya başladığı 19.yy’da ise birçok avukatın müşterilerine aynı zamanda muhasebe hizmeti de sundukları görülmektedir. Yine bu dönemde muhasebeyle uğraşan kişilerin belirli bir ücret doğrultusunda uzman tanıklık hizmetleri sundukları da dikkat çekmektedir.¹⁰³

Adli muhasebe ile ilgili olarak XX. yüzyıldaki bazı önemli gelişmelerin kronolojik sıralaması gibidir,¹⁰⁴

- 1942 yılında Maurice E. Peloubet tarafından “*Forensic Accounting: It’s Place In Today’s Economy*” (Adli Muhasebe: Günümüz Ekonomisinde Adli Muhasebenin Yeri) adlı çalışmanın yayımlanması,
- 1982 yılında Francis C. Dykman tarafından “*Forensic Accounting: The Accountant as an Expert Witness*” (Adli Muhasebe: Uzman Bir Şahit Olarak Muhasebeci) adlı çalışmanın yayımlanması,
- 1986 yılında AICPA tarafından “*Practice Aid 7- Outlining Six Areas of Litigation Services-Damages, Antitrust Analysis, Accounting, Valuation, General Consulting and Analyses*” (Yedi Pratik Yardım olarak adlandırılan ve dava hizmetlerinin altı alanına zararları, antitröst analiz, muhasebe, değerlendirme, genel danışmanlık ve analizleri) adlı çalışmanın yayımlanması,
- 1988 yılında ACFE’nin kurulması,
- 1988 yılında ana karakterinin adli muhasebeci olduğu yeni bir dedektif romanının yayımlanması,
- 1992 yılında ACFEI’nin kurulması,

¹⁰² Atmaca M. ve Terzi S., a.g.e., s.16.

¹⁰³ Kurt A., 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Perspektifinde Adli Muhasebecilik Mesleğine Bakış, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Yüksek Tezi, Çanakkale, 2013, s.36.

¹⁰⁴ Ramaswamy V., “New Frontiers: Training Forensic Accountants Within The Accounting Program”, Journal of College Teaching & Learning, 4(9), 2007, s.32.

- 1997 yılında ABFA'nın kurulması,
- 2000 yılında The Journal of Forensic Accounting, Auditing, Fraud and Taxation (Adli Muhasebe, Denetim, Hile ve Vergileme Dergisi) adlı derginin yayın hayatına başlaması,
- 2002 yılında Amerika'da Senatör Paul D. Sarbaes ve Micheal G. Oxley tarafından Sarbanes-Oxley Kanunu'nun çıkarılması adli muhasebeye ilişkin önemli gelişmeler arasındadır.

2.3.Adli Muhasebecilik Mesleğinin Nitelikleri

Adli muhasebecilik mesleği, mesleğin getirdiği bazı bilimsel niteliklerin yanı sıra çeşitli kişisel özellikleri de barındırmaktadır. İhtiyaç duyulan bilimsel nitelikler çoğu zaman eğitim kurumları aracılığıyla adli muhasebecilere sunulabilmesine rağmen, kişisel özelliklerin adli muhasebecilerde bulunması gerekmektedir.¹⁰⁵

Adli muhasebeciler alanlarında uzman birer meslek mensubu olarak kabul görüldüklerinden, muhasebeci ve denetçilerin uyması gereken tüm ilke ve kurallara uygun bir şekilde çalışmalarını sürdürmelidir.¹⁰⁶ Fakat adli muhasebecilerin mesleğinde başarılı olabilmesi için muhasebeci ve denetçilerden farklı bir çalışma disiplinine sahip olması gerekmektedir. Adli muhasebeyle ilgili çalışmalardaki olayların arka planını incelemeleri sebebiyle adeta bir dedektif gibi çalışmalıdır.¹⁰⁷ Bu bağlamda adli muhasebecilik mesleğinin gerektirdiği bazı kişisel özellikler aşağıda gibi sıralanabilir:¹⁰⁸

- **Meraklı Olma:** Adli muhasebeci olaylara karşı ilgili ve meraklı bir davranış olması gerekmektedir.
- **Dirençli Olma:** Adli muhasebeci olaylar karşısında bazı güçlüklerle karşılaşabilir. Fakat bu güçlükler karşısında gerekli direnci göstererek çalışmalarını sürdürmelidir.
- **Yaratıcılık:** Adli muhasebeci mesleğin barındırdığı ilke ve kurallarla uyum için çalışmalı, özgün bir düşünce yapısıyla, yeni fikirler üretebilmelidir.

¹⁰⁵ Meriç A., Adli Muhasebe, Detay Yayıncılık, Ankara, 2016, s.57.

¹⁰⁶ Atmaca M. ve Terzi S., Adli Muhasebe, Yayılım Yayıncılık, İstanbul, 2012, s.29.

¹⁰⁷ Bozkurt N., "Muhasebe ve Denetim Mesleğinde Yeni Bir Alan Adli Muhasebecilik", Yaklaşım Dergisi, Yıl:8, Sayı:94, 2000, s.59.

¹⁰⁸ Karşlıoğlu İ., Karavardar A., "Adli Muhasebe Mesleğinin Muhasebe Meslek Mensupları Arasında Farkındalığı: Trabzon Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Üyelerine Yönelik Bir Araştırma", Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 18(56), 2019, s.144.

- **Sezgi ve Analitik Düşünme:** Adli muhasebeci güçlü sezgilere sahip olmalı, karşılaştıkları olayları önceden düşünebilmeli ve gerçeklerin ortaya çıkarılmasında kapsamlı ve analitik düşünebilmelidir.
- **Güvenilirlik:** Adli muhasebeci olaylar karşısında yaptığı tespit ve beyanlarında ilgili karşı güven verebilmelidir.
- **Israrlı Olma:** Adli muhasebeci üstlendiği davaları çözüme kavuşturabileceğine inanarak çalışmalarını sürdürmelidir.
- **Psikoloji Bilgisi:** Adli muhasebeci olaylara ilişkin ifade ve görüşmelerden çıkarım yapabilmesi için gerekli psikoloji bilgisine sahip olması gerekmektedir.
- **İletişim Kurma Becerisi:** Adli muhasebeci olaylara ilişkin ilgili kişilerle etkili ve başarılı bir iletişim kurması gerekmektedir.
- **Mesleki Karar Verme Yeteneği:** Adli muhasebeci olaylara ilişkin vereceği kararlarda herhangi bir kişi veya grubun etkisi altında kalmamalıdır.
- **Mesleki Şüphencilik:** Adli Muhasebeci kayıtlarda beyan edilen bilgileri doğrudan kabul etmeyip, şüpheli, araştırmacı ve sorgulayıcı bir davranış sergilemelidir.
- **Tarafsızlık:** Adli muhasebeci olaylara ilişkin beyanlarında gerçeği olduğu gibi yansıtarak, objektif davranmalıdır.

Adli muhasebecilerin görevlerini yerine getirebilmeleri için yukarıda belirtilen kişisel özelliklere sahip olmalarının yanı sıra, aşağıdaki alanlarda da yeterli bilgi sahibi olması gerekmektedir. Bunlar:¹⁰⁹

- Yoğun bir muhasebe bilgisi,
- Hukuk,
- Denetim,
- İstatistik,
- İnceleme ve araştırma teknikleri,
- Psikoloji,
- Kriminoloji (suç bilimi),
- İşletme yönetimi,
- Bilişim teknolojileri,
- Ekonomi,

---

¹⁰⁹ Şenel S., a.g.e., s.120.

- Kamu yönetimi,
- Matematik,
- Araştırma teknikleri,
- Vergi mevzuatı ve vergi uygulamaları,
- Hileli muhasebe uygulamaları şeklinde sıralanabilir.

Yukarıda belirtilen karakteristik özelliklere sahip ve ilgili alanlarda yeterli bilgi sahip bir adli muhasebecinin bu bilgi düzeyine erişilebilmesi için,¹¹⁰

- Gerekli ve ihtiyaç duyulan alanlarda süreklilik barındıran iyi bir eğitim geçmişine,
- Kamu ve özel sektörde işletme, muhasebe ve denetleme gibi alanlarda tecrübesine,
- Sözlü ve iletişim kabiliyetine,
- Sosyal yeteneklere ve gerekli olması durumunda takım ruhu anlayışıyla çalışabilme kabiliyetini taşıması gerekmektedir.

Hukuk, muhasebe, denetim, bilgi teknolojileri, istatistik, psikoloji vb. birçok disiplini içerisinde barındıran adli muhasebecilik mesleğinin etkin bir şekilde yürütülebilmesi adına adli muhasebecilerin yukarıda belirtilen kişisel özellikler ve ilgili alanlarda gerekli teknik bilgi ve beceriye de sahip olması gerekmektedir. Adli muhasebecilik faaliyetlerine ilişkin olayların objektif ve rasyonel bir şekilde analiz edilmesi açısından elzem durumdadır.

2.4.Adli Muhasebeciliğin Mesleki Faaliyetleri

Mahkemelere intikal eden dava sayısındaki artış, ticari işlem hacminin büyümesi ve karmaşıklaşması, işletmelerde çalışanların aldatma amacıyla yapmış oldukları hile ve yolsuzluklar ve bunların önlenmesinde karşılaşılan güçlükler neticesinde adli muhasebeye olan ilgi ve ihtiyaç da artmıştır.¹¹¹

Adli muhasebeciliğin mesleki faaliyetleri ve uygulama alanları üç başlık altında toplanmaktadır. Bunlar aşağıdaki gibidir:¹¹²

- Dava Desteği (Hukuki Destek)

---

¹¹⁰ Karacan S., “Hukuk ile Muhasebenin Kesişme Noktası: Adli Muhasebe, Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, Yıl:4, Sayı:8, 2012, s.117.

¹¹¹ Elitaş B., Seçilmiş Örneklerle Adli Muhasebe Eğitimi ve Türkiye İçin Bir Değerlendirme, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Temmuz 2012, s.158.

¹¹² Gülten ve Kocaer, Adli Muhasebe Uygulamaları, Ankara Ofset Yayıncılık, Ankara, s.15-16.

- Uzman Tanıklık (Bilirkişilik Desteği)
- Hile Denetçiliği (Araştırmacı Muhasebecilik)

2.4.1.Dava Desteği (Hukuki Destek)

Adli muhasebeciler tarafından dava öncesinde veya dava sürecinde ilgili yargı mercilerine veya avukatlara adli muhasebeye ilişkin mesleki bilgi ve deneyimlerin aktarılması hizmeti olarak tanımlanmaktadır. Avukatların muhasebe bilgi seviyesinin yeterli olmaması sebebiyle, avukatların görüşünü şekillendirmek veya görüşlerine dayanak oluşturmak açısından adli muhasebeciler tarafından bu hizmet sunulmaktadır.¹¹³ Literatürdeki bazı kaynaklarda dava desteği; dava destek danışmanlığı ve hukuki destek olarak da ifade edilmektedir.

Dava desteği genellikle olayın ekonomik yönüyle ilgilenmektedir. Ticari sırların ele geçirilmesi, inşaat yapım işlerinin geciktirilmesi, sigorta anlaşmazlıkları, hasar ve tazminleri gibi olaylardan kaynaklanan zararların hesaplanması dava desteği kapsamında sunulan hizmetler arasındadır.¹¹⁴

Genel olarak bir adli muhasebeci dava desteği kapsamında çalışma alanına giren konular aşağıdaki gibidir: ¹¹⁵

- Bir iddiayı yalanlamak ya da desteklemek için gerekli olan dokümanları temin etmek,
- Noksan noktaları tespit etmek ve bir durum değerlendirmesi yapmak üzere dokümanları gözden geçirmek,
- Finansal durumun tespiti ve sorulabilecek ilave soruların bildirilmesini kolaylaştırmak olan bulguların incelenmesine katkı sağlamak,
- Karşı taraftaki bilirkişinin zarar (tazminat) talebi raporunu incelemek ve mevcut durumun noksan ve iyi yönleri hakkındaki raporları incelemek,

---

¹¹³ Akyel N., Adli Muhasebecilik ve Türkiye’de Uygulanabilmesi için Altyapı Bileşenlerinin Mevcut Durumu, Değerlendirilmesi ve Öneriler”, Sakarya Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı (Yayımlanmış Doktora Tezi), Sakarya, 2009, s.141.

¹¹⁴ Çankaya vd., “Adli Muhasebede Uzman Tanıklık Mesleği: Muhasebe Meslek Mensupları Üzerine Bir Araştırma”, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 23, 2014, s. 71-72.

¹¹⁵ Pazarçeviren S., Adli Muhasebecilik Mesleği”, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(2), 2005, s. 4-5.

- Davanın sonuçlanmasına (feragat) yönelik olan görüşme ve tartışmalara katkı sağlamak,
- Karşı tarafın tanığını dinlemek üzere duruşmaya katılım sağlamak ve “bir tarafın tanığının diğer tarafın avukatı tarafından sorgulanması” işlemine yardımcı olmak

2.4.2.Uzman Tanıklık (Bilirkişi Desteği)

Literatürde uzman şahitlik veya bilirkişilik olarak da adlandırılan uzman tanıklık, davaya konu olan bir olayın gerekli mesleki yetenek ve özene sahip bir adli muhasebeci tarafından incelenmesi, yasal mevzuat doğrultusunda sonuçlandırılması ve sonucun yazılı veya sözlü olarak gerekli yargı mercilerine iletilmesidir.¹¹⁶

Teknolojik gelişmelerin hız kazandığı ve yeni uzmanlık alanlarının meydana geldiği günümüzde mahkemeye intikal eden davalara ilişkin hakimlerin o konuda yeterli bilgiye sahip olamadığı durumlarda, davanın seyrinin ilerlemesi ve davanın sonuçlandırılması için mahkeme tarafından bilirkişi atanmaktadır. Atanan bilirkişi konuya ilişkin gerekli araştırma ve incelemeler yaparak mahkemeye bilirkişi raporu sunar. Mahkeme de bu rapor doğrultusunda karar verir. Davalara atanan uzman tanıklar/bilirkişiler sayesinde, dava konusu olay daha hızlı, doğru ve güvenilir bir şekilde sonuçlandırılmaktadır.¹¹⁷

Adli muhasebecilerin dava konusuna ilişkin yürüttükleri inceleme ve araştırma faaliyetleri sonucunda uzman tanıklık yaparak oluşturdukları raporlar tek başına yeterli olmamaktadır. Çünkü dava konusunun teknik bilgi gerektirmesi sebebiyle konunun uzmanı olmayan hakimler, savcılar veya avukatlar tarafından rapor tam olarak anlaşılabilir, yanlış yorumlanabilmektedir. Bu bağlamda uzman tanıkların hazırladığı raporlarda çeşitli açıklayıcı görseller kullanmaları raporun daha anlaşılabilir ve etkili olmasını sağlayacaktır. Uzman tanıklıktaki amaç temin edilen güvenilir bilgilerle davayı

---

¹¹⁶ Şenel, a.g.e., s.126.

¹¹⁷ Şahin B., “Adli Muhasebe Kapsamında Bilirkişilik Mesleğinin Tarihsel Gelişimi Türk Hukuk Sisteminde Değerlendirilmesi ve Gelişim Önerileri”, İnönü Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Doktora Tezi, Malatya, 2019, s.67.

sonuçlandırmak olduğundan, bu raporlar davanın mahkeme veya hakimlerin daha doğru kararları vermesini de sağlayacaktır.¹¹⁸

Adli muhasebecilerin uzman tanıklık faaliyetlerine ilişkin yapmaları gereken görevler aşağıdaki gibidir:¹¹⁹

- Mahkemeye intikal eden ve soruşturma açılan vakalara ilişkin inceleme ve araştırmalar yaparak bilgi ve bilgileri toplamak,
- Elde edilen bilgi ve belgeler doğrultusunda bir kaniya varmak,
- Bilgi ve belgeler doğrultusunda oluşturduğu görüşünü ilgili mahkeme heyetine ve avukatlara açıklayıcı ve öğretici bir şekilde sunmak.

2.4.3.Hile Denetçiliği (Araştırmacı Muhasebecilik)

Hile denetçiliği, denetçinin finansal tabloların doğruluğu ve güvenilirliği konusunda görüş bildirmediği veya hileli işlemlere yönelik şüpheli eylemlerin olması durumunda başvurulmuş ve araştırmacı muhasebecilik olarak da adlandırılan adli muhasebenin bir faaliyet alanıdır.¹²⁰ Hile denetimi yapan adli muhasebeciler, işletmelerde meydana gelebilecek veya meydana gelen hilelerin önlenmesi veya tespitine yönelik olarak hizmet veren, alanında gerekli mesleki bilgi ve deneyime sahip uzman kişilerden oluşmaktadır.¹²¹

Hile denetçiliğine ilişkin mesleki faaliyetler ACFE tarafından verilen CFE unvanına sahip olan kişiler tarafından yürütülmektedir. CFE uluslararası geçerliliği olan, hile ve suistimal eylemleriyle mücadele etmede en çok tercih edilen unvan olarak kabul edilmektedir. Uluslararası düzeyde CFE unvanına sahip 19.000 meslek üyesi bulunmakta olup, ülkemizde bu unvana sahip 140 kişi bulunmaktadır. Ayrıca ülkemizde ACFE'nin temsilcisi konumunda olan ve 2007 yılında kurulan Uluslararası Suistimal İnceleme Uzmanları Derneği bulunmaktadır.¹²²

¹¹⁸ Aydın H., "Adli Muhasebe ile İlgili Dünya'daki Uygulamalar ve Türkiye'de Uygulanabilirliğinin Araştırılması", İstanbul Ticaret Üniversitesi Muhasebe Anabilim Dalı Doktora Tezi, İstanbul, 2018, s.33-34.

¹¹⁹ Kasap M., "Adli Muhasebecilik Mesleği ve Aklama Suçuyla Mücadele", Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(1), 2013, s.125-126.

¹²⁰ Doğan S. ve Kayakıran D., "İşletmelerde Hile Denetiminin Önemi", Maliye Finans Yazıları, (108), 2017, s.180.

¹²¹ Çankaya F. ve Gerekan B., "Hile Denetçiliği Mesleği ve Sertifikalı Hile Denetçiliği Mesleki Standartları ve Ahlak Kuralları", Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 9(28), Nisan 2009, s.97.

¹²² <https://www.acfetr.com> (erişim tarihi, 15.05.2021)

Hile denetçiliği yapan adli muhasebeciler genellikle cezai konuların incelenmesine yönelik olarak; iş gören hırsızlığı, gayrimenkul dolandırıcılığı, sigorta dolandırıcılığı, rüşvet, suç tatbikatına ilişkin soruşturmalara ilgilendirilmektedir. Adli muhasebecilerin, araştırmacı muhasebeci ve hile denetçisi sıfatıyla katkı sağlayabileceği bazı konular aşağıdaki gibidir:¹²³

- İşletmelerde meydana gelen hileli işlemler neticesinde, hileli işlemleri kanıtlayıcı belge ve bilgilerle tespit etmek,
- İşletmelerin mevcut durumlarının analiz edilmesi ve gelecekte yapılacaklara ilişkin görüş ve öneriler sunmak,
- İşletme varlıklarının geri alınması, korunması ve iyileştirilmesine yönelik destek sağlamak,
- Konuya ilişkin diğer uzmanlar ile iş birliği ve koordinasyon içerisinde çalışmayı taahhüt etmek,
- Suç kovuşturması veya dava yoluyla işletme varlıklarının geri alınmasına yardımcı olmaktır.

Yukarıda belirtilen cezai konular kapsamında hile denetçiliği adı altında mesleki faaliyetlerini yürüten alanında uzman kişiler, işletmelerde meydana gelen veya gelebilecek hile ve yolsuzluk başta olmak üzere maddi kayıplara yol açabilecek birçok konuda hizmet sunmaktadırlar. İşletmelerde meydana gelen hile ve yolsuzluk olayların artması ile birlikte bu mesleğe duyulan ihtiyaç gün geçtikçe artmaktadır.

2.5.Adli Muhasebecilik Mesleğini Gerektiren Nedenler

Tarih boyunca işletme yöneticileri ve hissedarlar sadece meydana gelen hile olaylarında adli muhasebecilik desteğinden faydalanmaktaydılar. Fakat günümüzde özellikle Amerika başta olmak üzere birçok Avrupa ülkesindeki işletmeler hile eylemlerinin denetlenmesinde adli muhasebecilerden destek almaktadırlar.¹²⁴

Enron, Worldcom, Parmalat ve Xerox gibi muhasebe skandallarının ardından birçok işletmenin iflas etmesi veya büyük maddi kayıplara uğraması denetimin bu alanda yeterli olmadığını göstererek, içerisinde birçok disiplini barındıran adli muhasebecilik

¹²³ www.forensic-accounting-information.com/forensic-accounting-careers.htm (erişim tarihi, 16.05.2020)

¹²⁴ Pazarçeviren, a.g.e., s.2.

mesleğinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.¹²⁵ Yaşanan bu gelişmelerin ardından, yatırımcıların piyasalara, mali raporlamalara ve kurumsal yönetime olan güveni tazelemek amacıyla 30 Temmuz 2002 tarihinde Amerika’da Senatör Paul D. Sarbanes ve Micheal G. Oxley tarafından Sarbanes-Oxley Kanunu çıkarılmıştır. Kanunla birlikte, öncesinde denetim şirketleri tarafından sunulan birtakım hizmetlerin adli muhasebeciler tarafından sunulması gerektiği ileri sürülmüştür.¹²⁶

Günümüzde ticari faaliyetlerdeki etik dışı davranışların artması, üniversitelerde sunulan muhasebe eğitiminin yetersizliği, bilirkişilerin odaklanma noktalarındaki farklılıklar, bilirkişi müessesinin yetersizliği, hukuk fakültelerinde sunulan mali eğitimin yetersizliği, hata ve hilelerinin ortaya çıkarılmasındaki güçlük gibi nedenler, hile ve yolsuzluk eylemlerine ilişkin sorunların çözülmesinde aktif rol oynayan adli muhasebecilik mesleğine olan ihtiyacı her geçen gün artırmaktadır.¹²⁷ Bu bağlamda adli muhasebecilik mesleğine ihtiyaç duyulmasının nedenleri özetle aşağıda gibidir:¹²⁸

- Piyasaların gelişmesi ve küreselleşmeyle birlikte ticari işlemlerin karmaşık hale gelen yapısı,
- Kişilerin ve kurumların ticari olaylara istinaden mahkemeye başvurma oranlarının artması,
- Kişiler, kurumlar ve devlet arasındaki ilişkilerde yaşanan sorunların artması,
- Teknolojik gelişmeler ile birlikte hile ve yolsuzlukları önlemenin ve tespit edilmenin zorlaşması,
- Mahkemeler ve avukatların ticari davalarda faydalandığı uzman desteğine olan ihtiyacın artması,
- Büyük maddi kayıpların yaşandığı işletme başarısızlıklarının olmasıdır.

---

¹²⁵ Çabuk A. ve Yücel E.,”Adli Muhasebecilik Mesleği’nin Türkiye’deki Gelişme Potansiyeline Yönelik Bir Araştırma”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ekim 2012, s.72.

¹²⁶ Özkul F. ve Pektekin P, “Muhasebe Yolsuzluklarının Tespitinde Adli Muhasebecinin Rolü ve Veri Madenciliği Tekniklerinin Kullanılması, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 11(4), 2009, s.60.

¹²⁷ Usul H. ve Topçuoğlu M.,”Finansal Manipülasyonların Ortaya Çıkarılması ve Önlenmesinde Adli Muhasebenin Önemi:Türk Hukuk sisteminde Var Olması Gerekliği Üzerine Bir Tartışma”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(3), 2011, s.56-61.

¹²⁸ Bozkurt, a.g.e., s.56.

2.6.Adli Muhasebecilik Faaliyetinin İşleyiş Süreci

Adli muhasebecilik faaliyetlerinde adli muhasebecilerin uyması gereken bir işlem sıralaması bulunmaktadır. Adli muhasebe görevlerinin kendine özgü yapılarda olması bazı durumlarda konuya özel bir işlem sıralaması uygulanmasına rağmen, adli muhasebe faaliyeti kapsamında izlenmesi gereken adımlar aşağıdaki gibidir.¹²⁹

2.6.1.Müşteri ile Buluşma

Adli muhasebe faaliyetinin ilk aşaması olan bu aşamada, genel olarak olayın tanımlaması yapılmaktadır. Olayda yer alan kişiler, sorunlar ve olaya özgü ayrıntılar ele alınarak adli muhasebe faaliyetine katkı sağlamaktadır. Adli muhasebeci ile müşteri arasındaki iletişimin başladığı bu aşama yürütülecek adli muhasebe faaliyetine ilişkin sürecin temelini oluşturması bakımından taraflar açısından önem arz etmektedir.

2.6.2.Çatışmanın Tespiti

Olayın meydana gelmesi ve tarafların ortaya çıkmasıyla birlikte, uyuşmazlık kontrolünün ve çatışmanın tespitinin yapıldığı aşamadır. Anlaşmazlığın belirlendiği aşama olarak da ifade edilen bu aşamada, adli muhasebeci tarafından çatışmaya ilişkin tespitler yapılmaktadır.

2.6.3.Başlangıç Araştırması

Olaya ilişkin eylem planının hazırlanmasından önce yapılan ön araştırma aşamasıdır. Bu aşamada sorunun kapsamlı bir şekilde anlaşılması ve soruna yönelik olarak yürütülecek planlama sürecinin ele alındığı aşamadır. Adli muhasebeci tarafından sorunun ortaya konulmasıyla birlikte bir sonraki aşama olan eylem planının hazırlanmasına yönelik yürütülen çalışmalara ilişkin ön araştırma raporu mahiyetinde bir rapor hazırlanmaktadır.

2.6.4.Eylem Planının Hazırlanması

Adli muhasebecinin, müşteriyle buluşarak, çatışmanın tespiti ve olaya ilişkin ön araştırmanın yapılmasıyla elde edilen verilerin, hedeflerin ve hedeflere ulaşmada faydalanılacak yöntemlerin en iyi şekilde kullanılmasını sağladığı aşamadır. Adli

---

¹²⁹ Şenel, a.g.e., s.116-117.

muhasebeci önceki aşamalarda elde ettiği tüm verileri toplayarak çalışmanın devamına ilişkin bir yöntem belirlemektedir.

2.6.5.Kanıtların Elde Edilmesi

Olayın niteliği doğrultusunda olaya ilişkin tüm belge ve veriler, olayda yer alan kişi ve/veya kurumlar ve olayın gerçekleştiğine dair kanıtların ve bilirkişi raporlarının incelenmesi aşamasıdır.

2.6.6.Analiz

Olayın niteliğine bağlı olarak maddi kayıpların hesaplanması, gerçekleştirilen işlemlerin özetlenmesi, işletme aktiflerinin takibi ve bugünkü değerlerinin tablo ve grafikler yardımıyla açıklandığı aşamadır. Bu aşamada toplanan tüm verilere ilişkin çeşitli analizler uygulanarak genel değerlendirmeler yapılmaktadır. Bu değerlendirmeler, raporun hazırlanmasına yönelik adli muhasebeciye yol göstermektedir.

2.6.7.Raporun Hazırlanması

Adli muhasebe faaliyetinin son aşaması olan raporun hazırlanması aşamasında; olayın niteliği, araştırmanın kapsamı, kapsamın sınırlılıkları ve uygulanacak yöntemler doğrultusunda çizelge, tablo ve grafikler kullanılarak bir rapor hazırlanmaktadır.

2.7.Adli Muhasebenin İlişkili Olduğu Bilim Dalları

Ticari uyuşmazlıklar sebebiyle yargı mercilerine intikal eden suç unsurlarının ve suçluların tespit edilmesinde aktif rol oynayan adli muhasebe, birçok bilim dalını içinde barındırması sebebiyle mesleki faaliyetlerin yürütülmesinde muhasebe ve hukuk bilgisi yetersiz kalmaktadır. Böylelikle diğer bilim dallarından faydalanmak adli muhasebeciler için zorunlu hale gelmektedir.

Adli muhasebenin yakın ilişkili olduğu bilim veya bilim dalları aşağıdaki şekildedir:¹³⁰

- Muhasebe,
- Hukuk,

---

¹³⁰ Gülten ve Kocaer, a.g.e., s.24.

- Denetim,
- Kriminoloji (Suç Bilimi),
- Grafoloji (Yazı Bilimi),
- Psikoloji,
- İstatistik.

Adli muhasebenin bu bilim dallarıyla ilişkileri aşağıda başlıklar halinde açıklanmıştır.

2.7.1.Adli Muhasebenin Muhasebe Bilimi ile İlişkisi

Muhasebe, işletmelerin varlıkları ve kaynakları üzerinde değişiklik yaratan, para ile ifade edilebilen mali nitelikteki işlemlere ait bilgileri kaydetmek, sınıflandırmak, analiz etmek ve yorumlayan amacıyla sonuçları ilgili kişi ve kurumlara raporlayan bir bilgi sistemidir. Para ile ölçülebilen işlemler muhasebenin konusuna girmektedir.¹³¹

İşletme sahipleri veya yöneticilerinin aldıkları yönetsel kararlar sonucunda yapılan uygulamalar ile işletmenin sahip oldukları varlıklar ile bu varlıkları edindiği kaynaklarında zaman zaman birtakım değişimler ortaya çıkmaktadır. İşletme sahipleri yaşanan bu değişimleri sürekli izlemek ve kontrol etmek isterler. Bu görevi muhasebe sistemi aracılığıyla yerine getirmektedir.¹³²

Muhasebe, her biri farklı amaçlara yönelik olarak hizmet veren; genel muhasebe, maliyet muhasebesi, yönetim muhasebesi, denetim vb. alt dallara ayrılmaktadır. Genel muhasebe, kaydetme, sınıflandırma, analiz etme, yorumlama, bilgi verme vb. fonksiyonları barındırmasına rağmen, ülkemizdeki muhasebeciler zamanlarının büyük kısmını defter tutma ve beyanname düzenlemeyle geçirmektedirler.¹³³ Yönetim muhasebesi, işletme faaliyetlerine yönelik olarak yöneticilerin ihtiyaç duyduğu bilgi akışının sağlanmasını amaçlarken; maliyet muhasebesi, üretin mamul veya hizmetlerin maliyetini oluşturan maliyet türlerini, yerlerini ve ilgili oldukları mamul veya hizmet cinslerinin belirlenmesini ve izlenmesini amaçlamaktadır.

---

¹³¹ Yükçü, a.g.e. s.19.

¹³² Yükçü S., Genel Muhasebe, 8. Basım, Altın Nokta Basın Yayın Dağıtım, İzmir, 2015, s.19.

¹³³ Özdoğan S., “Muhasebe Meslek Mensuplarının ve Akademisyenlerin Adli Muhasebe Bakış Açılarının Değerlendirilmesine İlişkin Bir Araştırma: Sivas Örneği”, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2019, s.96.

Ekonomik ve ticari hayatta yaşanan gelişmeler, finansal piyasaların genişlemesi ve bilgi teknolojilerinde yaşanan gelişmelerin sonucunda ülkemizde gelişmekte olan yeni bir uzmanlık alanı adli muhasebe, soruşturmaya konu olan işletmeler ve/veya muhasebecilerin hesaplara ilişkin defter kayıtlarının doğruluğunu ortaya çıkararak, olayların aydınlatılmasına katkı sağlamada muhasebe bilimine katkı sunmaktadır. Bu bağlamda adli muhasebecilerin mesleki faaliyetlerini yerine getirmesi için muhasebe alanında belli bir bilgi seviyesine sahip olması gerekmektedir. Ayrıca günümüz yöneticilerinin şirketlerdeki her bilgiye erişme ihtiyacının artması ve gelecekte ortaya çıkabilecek mali suç konusu olan olayların aydınlatılmasında kilit rol oynayan adli adli muhasebe alanına gün geçtikçe daha fazla ilgi duymaktadırlar.¹³⁴

2.7.2.Adli Muhasebenin Hukuk Bilimi ile İlişkisi

Arapça kökenli bir kelime olan hukuk, birçok farklı şekilde tanımlanmaktadır. Genel olarak en basit tanımıyla hukuk, hukuk kurallarının bir araya gelmesiyle oluşmuş bir düzendir.¹³⁵ Bireylerin birbirleriyle ve toplumla arasındaki ilişkileri düzenleyen hukuk, emirler, yasaklar ve yetkiler içeren, kurallara uyulmadığında devlet tarafından çeşitli müeyyidelere bağlanan emredici nitelikteki kurallardan oluşmaktadır.¹³⁶

Ekonomik hayatın gelişmesi ve işletme sayılarının artmasıyla birlikte kamusal ve özel menfaatlerin korunması gereksinimi daha önemli hale gelmiştir. Hukuk kurallarıyla korunması gereken menfaatlerin artmasıyla birlikte kanun koyucunun bu alandaki müdahalesi artmış, muhasebe hukukunun oluşmasında korunmaya değer menfaatler özel menfaatler (tacirlerin ve işletme alacaklılarının menfaatleri) sınırlıyken, zaman içerisinde kamu menfaatinin gözetilmesi ve korunması da gündeme gelmiştir.¹³⁷

Adli muhasebecilerin karşılaştıkları hukuksal problemlerin çözümüne yönelik olarak veri toplama, analiz ve raporlama aşamalarını yürütürken bu işlemleri hukuka uygun bir şekilde yapmaları gerekmektedir. Dava desteği, uzman tanıklık ve hile

---

¹³⁴ Kızıl C., vd., “Adli Muhasebe ve Adli Muhasebecilik Mesleğine Genel Bir Bakış”, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12(1), 2019, s. 63.

¹³⁵ Gözler K., Hukukun Temel Kavramları, 16. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2016, s. 16.

¹³⁶ Anayurt, Ö., Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009, s. 30.

¹³⁷ Dursun A., “Adli Muhasebenin Eğitimi ve Türkiye’de Adli Muhasebe Eğitiminin Geliştirilmesine Yönelik Bir Araştırma,” (Yayımlanmış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı, Erzurum, 2010, s. 36.

denetçiliği mesleki faaliyetlerini sürdüren adli muhasebeciler; hukuk, ceza ve idare yargısında da bilirkişilik desteği sağlamaktadırlar. Çeşitli yargı kollarının çalışma alanı içerisine giren; zimmet, rüşvet, irtikap, hile, dolandırıcılık ve kaçakçılık gibi mali suçların araştırılmasında da adli muhasebecilerden faydalanılmaktadır.¹³⁸

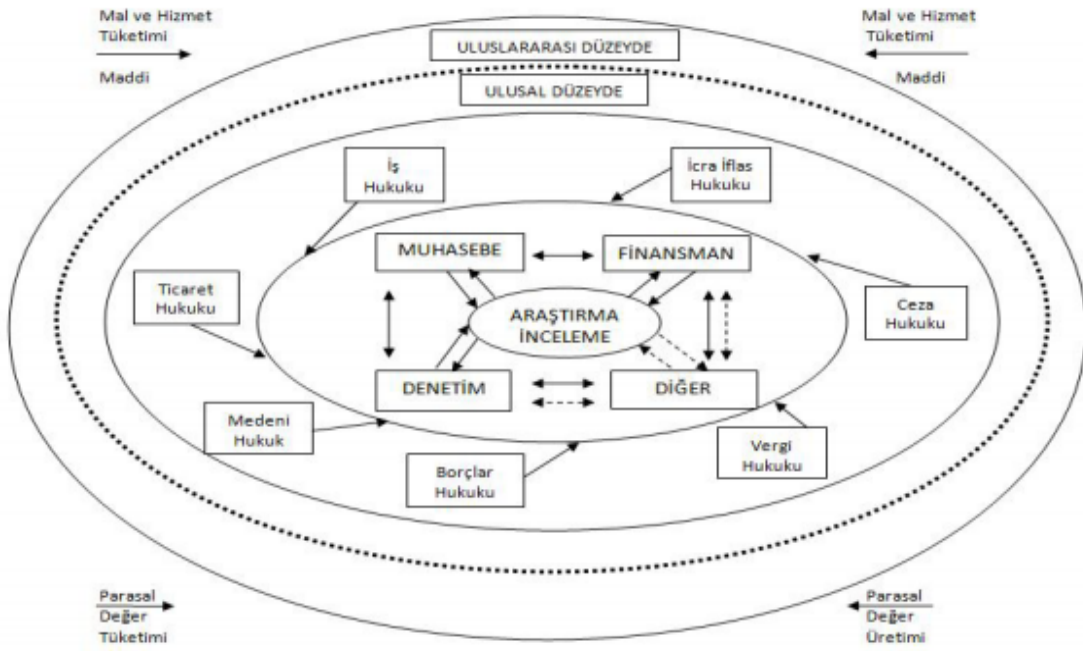
Adli muhasebeciler ticari uyuşmazlıklara yönelik hile ve yolsuzluk konularına ilişkin yürütülen soruşturmalar kapsamında muhasebe, denetim, finansal analiz, finansal raporlama gibi alanların yanı sıra, birçok hukuk dalından da faydalanmaktadır. Konusu vergi olan vergisel suçlamalarla ilgili vergi hukuku davaları, iş kanununa aykırı yolsuzluk sebebiyle iş hukuku davaları, dolandırıcılık, rüşvet, kara para aklama gibi suçlar sebebiyle ceza davaları, alacaklılardan mal kaçırmak amacıyla yapılan finansal hileler sebebiyle de icra iflas davalarında adli muhasebecilerden uzman desteği alınmaktadır. Adli muhasebecilerin sunduğu uzman desteğiyle söz konusu davalara konu olan maddi zararların boyutlarının tespit edilmesi, davanın seyri ve sonuçlandırılması kolaylaşmaktadır.¹³⁹

Son yüzyılda meydana gelen ve küresel çapta etkilere yol açan muhasebe skandallarının artması sonucunda muhasebecilere duyulan güvenin azalmasıyla yeni bir disiplin olarak gelişen ve muhasebe ile hukukun kesişme noktası olan adli muhasebenin diğer hukuk dallarıyla ilişkisi aşağıda yer alan Şekil 2.'de gösterilmektedir.

---

¹³⁸ Altunay M., “Türkiye’deki Adli Muhasebeciliğin Hakimlerin ve Avukatların Bakış Açıları Bağlamında Analizi”, (Yayımlanmış Doktora Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı, Isparta, 2014, s. 87.

¹³⁹ Çabuk A. ve Yücel E., “Adli Muhasebecilik Mesleği ve Türkiye’de Uygulanabilirliğine Yönelik Bir Araştırma”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Nisan 2012, s. 33.

Şekil 2. Adli Muhasebe ile Diğer Hukuk Dalları Arasındaki İlişki¹⁴⁰

Yukarıdaki şekilde birçok farklı hukuk dalıyla doğrudan adli muhasebe olarak adlandırılmamasına rağmen muhasebe ile ilgili çeşitli hükümler bulunmakta ve gerekli hallerde bu hükümlerden faydalanılmaktadır.

2.7.3. Adli Muhasebenin Denetim Bilimi ile İlişkisi

Muhasebe denetimi, adli muhasebe mesleğinin en çok ilişkili olduğu bilim dallarından biridir. Denetim, iktisadi faaliyet ve olaylara ilişkin iddiaların, önceden saptanmış ölçütlere uygunluk derecesini araştırmak ve sonuçlarını ilgi duyanlara iletmek amacıyla tarafsızca kanıt toplayan ve değerleyen sistematik bir süreçtir.¹⁴¹ Tanımdan da anlaşılacağı üzere denetim, adli muhasebecilerin araştırmacı yeteneklerini kullanabilmesine olanak tanıyan muhasebenin bir alt disiplini. Şüphesiz geçmişte ABD’de yaşanan Enron, World Com, Adelphia vb. gibi mali skandallarda, bu skandallarda yaşanan şüpheli durumların araştırılmasında ve gerçekleştirilen hile eylemlerinin ortaya çıkarılmasında adli muhasebecilerin araştırma kabiliyetlerini ön plana çıkarmıştır.¹⁴²

¹⁴⁰ Al A., “Adli Muhasebe ve Karar Alma Arasındaki İlişkilerin Finansal Kararlar Açısından Değerlendirilmesi,” Mali Çözüm Dergisi, Eylül – Ekim 2014, s.110.

¹⁴¹ Güredin E., Denetim ve Güvence Hizmetleri, Arıkan Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2007, s.11.

¹⁴² Pehlivan A., “Adli Muhasebe Eğitimi ve Türkiye’de Adli Muhasebe Eğitiminin Geliştirilmesine Yönelik Bir Araştırma”, Atatürk Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Doktora Tezi, Erzurum, 2010, s.13.

Muhasebe denetimi ile adli muhasebenin benzer ve farklı olan birçok yönü bulunmaktadır. Bunlar, aşağıdaki ifade edilmiştir:¹⁴³

- Muhasebe denetimi ve adli muhasebe, finansal raporlamaların hukuka uygun olarak yapılmasını amaçlamaktadır.
- Muhasebe denetimi çalışmaları ile adli muhasebe araştırmalarında, denetçi ve adli muhasebeciler işletmenin ve bulunduğu sektörün mevcut durumu, muhasebe kayıt düzeni, muhasebe belge türleri, hileli işlemlerin işletme faaliyetlerini etkileme düzeyi gibi çeşitli konularda bilgi sahibi olması gerekmektedir.
- Muhasebe denetimi çalışmalarında finansal tabloların Genel Kabul Görmüş Muhasebe Standartları'na uygunluğu incelerken, adli muhasebe araştırmalarında hileli muhasebe işlemleri ve işletme varlıklarının kötüye kullanımı suçları ile ilgilenilmektedir.
- Muhasebe denetimi çalışmalarının sonucunda mevcut durum tespiti yapılarak, finansal tabloların tümü üzerinden genel bir değerlendirme yapılırken, adli muhasebe araştırmalarında ise finansal tabloların tümü üzerinden genel bir değerlendirme yapmak yerine; kayıtların, çalışanların ve işletme içindeki birimlerin değerlendirmesi/incelemesi yapılmaktadır.
- Muhasebe denetimi çalışmalarının sonucunda, finansal tablolara ilgili genel ve sınırlı kullanılabilir bir görüş sunulurken, adli muhasebe araştırmalarında ise şüphelenilen problemin derinliği ve olası etkilerine yönelik olarak bir araştırma yapılmaktadır.
- Muhasebe denetimi çalışmaları çoğu zaman çalışanların bilgisi dahilinde gerçekleşirken, adli muhasebe araştırmalarında ise çalışanlar araştırmanın kapsamı ve amacı konusunda bilgi sahibi olmamaktadırlar.
- Muhasebe denetimi süreklilik arz eden ve dönemsel olarak yapılan çalışmalar iken, adli muhasebe araştırmaları ise süreklilik arz etmeyen, hile eylemine yönelik olarak bir uyuşmazlığa yol açmış olması veya uyuşmazlık potansiyeli taşıyan durumlarda yapılan faaliyetlerdir.
- Muhasebe denetiminde belge ve bilgilerin aksini ispat edecek bir bilgi ve şüphe olmadıkça geçerli ve güvenilir yönde görüş oluşturulurken, adli muhasebe

---

¹⁴³ Pamukçu A., "Adli Muhasebe ve Bağımsız Denetim Sürecine Etkisi", Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, 12(8), Temmuz 2017, s. 235.

araştırmalarında belgelere daha şüpheli olarak yaklaşılıp, üzerinde değişiklik yapılabilme ihtimali gözetilmektedir.

- Muhasebe denetiminde çalışma planı geçmiş denetim çalışmalarının incelenerek mevcut bilgilerden yararlanılarak ve uzun süreli bir çalışma planı doğrultusunda yapılırken, adli muhasebe araştırmalarında geçmiş bilgilerden daha az yararlanılarak bir çalışma planı oluşturulur ve oluşturulan plan araştırma sürecinde elde edilen bulgular doğrultusunda yeniden şekillendirilebilir.
- Muhasebe denetimi çalışmalarında kişisel düşünceleri destekleyen kanıtlar daha fazla başvurulurken, adli muhasebe araştırmalarında adeta bir savcı gibi tüm kanıtların toplanması ve korunması esastır.
- Muhasebe denetimi çalışmalarının sonucunda, olumlu, olumsuz, şartlı görüş ya da görüş bildirmekten kaçınma şeklinde görüşler bildirilirken, adli muhasebe araştırmalarında yeniden gözden geçirmenin gerekli olup olmadığı ya da gerekli ise gözden geçirmenin kapsamı ve boyutlarına yönelik olarak herhangi bir görüş belirtilmemektedir.
- Muhasebe denetimi çalışmalarının sonucunda bir görüş sunulurken, adli muhasebe araştırmalarında ise eşit ihtimalli birkaç farklı sonuç ortaya çıkabilmektedir.

Muhasebe denetimi ile adli muhasebe arasındaki ilişki aşağıda yer alan Tablo 3.'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Adli Muhasebe ile Denetim Arasındaki İlişki¹⁴⁴

	Adli Muhasebe	Denetim
Kapsam	Gerekli ve kesin kanıtlarla bir olayın daha derin ayrıntıları	Genellikle finansal tabloların geçerliliğini ve güvenilirliğini konusunda görüş beyan etmek
Kanıt Elde Etme Tekniği	Veri inceleme, gözlem, görüşme, elektronik kanıt inceleme vb.	Örnekleme
Personel Gereksinimi	Uzmanlar	İç ve dış denetçiler
Beceri Gereksinimi	Mahkemede uygulama yeteneğine sahip, araştırmacı, sözlü ve yazılı iletişim, bilgi teknolojileri alanlarında uzman. (mühendislik, muhasebe, tıp vb.)	Muhasebe, Hukuk ve Denetim
Raporun Kullanım Sınırlaması	Dava desteği durumunda	Yönetime veya kamuoyuna (halka açık bir şirket ise)
Hizmetlerin ve Raporların Kullanıcıları	Mahkemeler, Avukatlar, Bankalar, Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar, Sigorta Şirketleri vb.	Yönetim, Çalışanlar, Tedarikçiler, Yatırımcılar, Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar vb.
Sıklık	Yalnızca davayla sonuçlanabilecek anlaşmazlıklar halinde	Yıllık

2.7.4. Adli Muhasebenin Kriminoloji Bilimi ile İlişkisi

Kriminoloji (suç bilimi) suçun açıklamasını yapan, suçlu davranışın nedenlerini inceleyen, suçun önlenmesi ve suçlulukla mücadele ile ilgilenen bir bilimsel öğreti olarak tanımlanmaktadır.¹⁴⁵

Tanımsal olarak birçok bilim dalını içinde barındıran kriminoloji kavramı tanımlanmasında farklı görüşler bulunmaktadır. Sabatini' ye göre kriminoloji, deneyler ile gerçekleştirilen yöntemler ile suçluların kişiliklerini araştırarak suçun kaynağını ve düzenini, toplumsal ve biyolojik etkilerini inceleyen suç olayına ait bir bilim dalı olarak görülmektedir; Durkheim'e göre, toplum içerisindeki bazı bireyler yaptıkları eylem ve davranışların sonucu olarak "ceza" tepkisiyle karşılaştıklarını ve cezalandırma yapılan

¹⁴⁴ Popoola J., vd., "Task Performance Fraud Risk Assessment on Forensic Accountant and Auditor Knowledge and Mindset in Nigerian Public Sector", Risk Governance and Control Financial Markets & Institutions, 4(3), 2014, s.86.

¹⁴⁵ <https://tr.wikipedia.org/wiki/Kriminoloji>, (erişim tarihi, 20.06.2020)

bütün eylem ve davranışların suç olarak nitelendirildiği ve bunları araştıran bilimleri kriminoloji olarak açıklamıştır.¹⁴⁶

Suç bilimi olarak ifade edilen, suçun kaynağını tespit etmeye yönelik olarak suçluların eylem ve davranışlarını, davranışların sebeplerini biyolojik, toplumsal ve psikolojik perspektifte ele alan kriminoloji bilimi, suçlunun ve suç unsurunun tespitine yönelik yürüttüğü faaliyet ve incelemeler sebebiyle adli muhasebe ile yakın bir ilişkiye sahiptir. Kriminoloji, hile denetimi konusunda çalışanların kişilik profillerinin incelenmesi, suça yatkınlıklarının belirlenmesi, çalışanları suç işlemeye yönelten unsurların analizi ve tespiti gibi hususlarda kriminoloji bilimi adli muhasebeye önemli katkılar sunmaktadır.¹⁴⁷

2.7.5.Adli Muhasebenin Grafoloji Bilimi ile İlişkisi

İnsanların yazmış oldukları yazıları ve kullanmış oldukları imzaları inceleyerek, onların karakter tahlilinin yapılması anlamına gelen grafoloji bilimi, adli muhasebe içerisinde önemli bir yere sahiptir. Günümüzde teknolojik gelişmelerin hız kazanmasına rağmen, el yazısı ve imzaya ait aidiyetlerin tespit edilmesinde, adli tıp ve adli bilimler den faydalanılmaktadır. Yazılı ve imzalı belgelerin kullanılmaya devam edildiği sürece adli bilimlerin grafoloji bilimiyle olan yakın ilişkisi de devam edecektir.¹⁴⁸

Çek, senet, makbuz, bordro, fatura, sözleşme, kimlik belgeleri vb. gibi evraklar adli muhasebecinin çalışmalarının önemli boyutunu oluşturmaktadır. Bu tür belgelerde kişiler yazı ve imzalarını değiştirerek, adli muhasebe kapsamına giren olayı gizlemeye çalışmaktadırlar.¹⁴⁹

Adli muhasebecilerin grafoloji bilgisine sahip olması, adli belge incelemesi sürecinde olayla ilgili incelemekte olduğu çeşitli belgelerde yer alan yazı ve imzaların gerçek olup olmadığı konusunda kesin karara varabilmesi, çalışmanın sağlıklı ve zamanında sonlandırılabilmesi açısından avantaj sağlayacaktır. Yeterli grafoloji bilgisine

---

¹⁴⁶ Demir, S., Bağımsız Denetimde Hata ve Hilelerin Adli Muhasebe Açısından Değerlendirilmesi”, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Haliç Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, İstanbul, 2015, s.75.

¹⁴⁷ Manning G., Financial Investigation and Forensic Accounting, Second Edition, Taylor & Francis Group Press, USA, 2005, s. 470.

¹⁴⁸ Birincioğlu İ. ve Özkara B., te, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Yıl:22, Sayı:87, 2010, s.406.

¹⁴⁹ Şenel, a.g.e., s. 96.

sahip olunmaması durumunda, bahse konu olan evrağın tekrar incelenmesi için grafoloji uzmanına başvurması gerekecektir.

2.7.6.Adli Muhasebenin Psikoloji Bilimi ile İlişkisi

Psikoloji, davranış ve zihinsel deneyimin doğası, işlevleri ve fenomeni üzerine çalışmalar yaparak, bireysel ve grup davranışlarını anlamaya, açıklamaya, tahmin etmeye ve kontrol etmeye çalışan bir davranış bilimidir.¹⁵⁰

İnsan davranışlarını ve zihinsel işleyişleri araştıran bir bilim dalı olan psikoloji, adli mercilere intikal eden mali nitelikteki hile, suistimal ve yolsuzluk olaylarında adli suçlunun içinde bulunduğu psikolojiyi anlama ve analiz etme bakımından adli muhasebe bilimiyle yakın bir ilişkiye sahiptir.

Adli muhasebenin çalışma alanına giren mali nitelikteki olaylarda konusu suç teşkil eden eylemlere yönelik kişiler ile yapılan görüşme ve sorgulamalarda psikoloji bilimi ön plana çıkmaktadır. Kişileri suç işlemeye yönelten faktörler ve bu faktörlerin altında yatan sebeplerin tespiti oldukça önemlidir.¹⁵¹ Yapılan görüşme ve sorgulamalarda suçun nitelendirilmesine yönelik olarak kişinin ruh hali ve psikolojik yapısı analiz edilir. Bu esnada kişinin hal ve hareketleri, jest ve mimikleri ve görüşme süreci boyunca sergilediği fizyolojik belirtiler doğrultusunda kişinin psikolojik profili çıkarılır.¹⁵² Bu aşamada adli muhasebeci psikoloji bilgisi ve yeteneği doğrultusunda iddia edilen eylemi araştırmaya yönelik olarak ilgili kişilerin ifadelerini almaktadır.

2.7.7.Adli Muhasebenin İstatistik Bilimi ile İlişkisi

Adli muhasebenin ilişki içinde olduğu bir diğer bilim de istatistiktir. Adli muhasebecinin karşılaştığı hukuksal problemlerin çözümünde bazı temel istatistiki bilgiler sorunların çözümünde önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda adli muhasebecilerin istatistik bilimi ile ilgili gerek yasalar gerekse çeşitli analiz teknikleri konusunda da bilgi sahibi olması gerekmektedir. Örneğin, ana kütlelen örneklem seçimi ile ilgili yeterli istatistiki bilgiye sahip olmayan bir kişi, hile veya suiistimal denetçiliği gibi

---

¹⁵⁰ Ramamoorti S., "The Psychology and Sociology of Fraud: Integrating the Behavioral Sciences Component Into Fraud and Forensic Accounting Curricula", Accounting Education, 23(4), 2008, s. 523.

¹⁵¹ Ramamoorti S., vd., A.B.C.'s of Behavioral Forensics: Applying Psychology to Financial Fraud Prevention and Detection, John Wiley & Sons, Inc., New Jersey, 2013, s.5.

¹⁵² Şenel, a.g.e, s. 95.

uygulamalarda sağlıklı bir denetim gerçekleştiremeyeceği gibi, istatistiki tablo ve verilerin bulunduğu bir olayın yorumlanmasında da yetersiz kalacaktır.¹⁵³ Örneklem büyüklüğünün temsil yeteneği sağlayacak büyüklükte belirlenmesi, maliyet, zaman ve verilerin analizini de olumlu yönde etkileyecektir.¹⁵⁴

Adli muhasebeci tarafından yürütülen adli muhasebe faaliyeti sürecinde hile eylemlerine ilişkin örneklemin seçilmesi, frekans dağılımlarının belirlenmesi gibi aşamalarda istatistik bilimine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda yürütülecek mesleki çalışmaların güvenilir verilere dayandırılması açısından adli muhasebecilerin istatistik bilimine yönelik bilgi ve tecrübe sahibi olması gerekmektedir.

2.8.Adli Muhasebe Uygulamaları

Adli muhasebecilik mesleğinin temel görevi hile ve yolsuzlukların saptanmasıdır. Söz konusu hile ve yolsuzluk eylemlerinin belirlenmesi ve buna yönelik olarak işletmelerin önlemler almalarını sağlamak adli muhasebecilerin ana çalışma konusunu oluşturmaktadır.¹⁵⁵ Adli muhasebecilerin çalışmaları kapsamında en çok kullandığı uygulamalar aşağıda verilmiştir.

2.8.1.Adli Belge İncelemesi

Adli belgeler, açık veya üstü kapalı bir şekilde alıcıya bildirilen, adli muhasebe sürecindeki en önemli kaynaklardır. Fakat bu belgeler her zaman güvenilir ve doğru bilgiler yer almayabilmektedir. İlk olarak belgelerin doğruluğu ve güvenilirliği tespit edilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda gerçekleştirilen adli belge incelemesinde kanıt niteliği taşıyan belgelerin üzerinde yer alan yazı, imza, işaret vb. unsurlar analiz edilmektedir. Yazı, kimlik kartı, pasaport, çek, senet, bono vb. belgelerin ekleme, çıkarma ve değiştirme gibi tahrifatların yapılması veya belgelerin tamamen yok edilmesi

---

¹⁵³ Şenel S., a.g.e., s. 99.

¹⁵⁴ Coşkun R., vd., Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, 9. Baskı, Sakarya Yayıncılık, Sakarya, 2017, s. 143.

¹⁵⁵ Kızıl C., vd., "Adli Muhasebe Kavramının Önemi ve Farkındalık Düzeyi:Yalova Üniversitesi Öğrencileri ile Bir Serbest Muhasebeci Mali Müşavir Meslek Mensubu Üzerinde İki Yönlü Uygulama", Global Business Research Symposium, 1st Doctoral Conferance, Haziran 2016, İstanbul, s.4.

durumunda adli incelemeye konu olabilmekte ve belgelerin gerçekliğinin sorgulanması ihtiyacı doğmaktadır.¹⁵⁶

Adli belge incelemelerinde belgelerin gerçekliği hususunda adli muhasebeciler tarafından şüphe uyandıran bazı belirti ve işaretler aşağıdaki gibidir:¹⁵⁷

- Belgelerin uygun olmayan veya şüphe uyandıran bir yerde bulunması,
- Belgelerin tasnifinde kronolojik tarih sırasının gözetilmemesi,
- Belgelerin tarihlerinde tekrarlanan hataların ve düzeltmelerin olması,
- Birden fazla sayfadan oluşan belgelerdeki sayfaların farklı şekillerde düzenlenmesi,
- Belgelerdeki yazı tipleri ve fontlarının farklı olması,
- Birden fazla sayfadan oluşan belgelerin farklı şekillerde zımbalanması,
- Belgelerde silme, yok etme veya düzeltme yapıldığına dair bazı belirtilere (düzeltme sıvısı) rastlanması,
- Belgelerin yumuşak uçlu kalemlerle ve bilhassa birkaç günde kaybolma özelliğine sahip özel mürekkeplerle doldurulması,
- Aynı belgelerde farklı mürekkeplere sahip kalemlerin kullanılması,
- Aynı belgelerde farklı el yazısı karakterlerinin kullanılması,
- Belgelerde küçük boyutta yazıların daha fazla kullanılması,
- Farklı tarihlerde düzenlenen belgelerin farklı düzenlerde olması,
- Belgelerin dosyalanması amacıyla zımbalanmamış olması,
- Belgelerdeki yazılar üzerindeki mürekkep kullanımından kaynaklanan çeşitli bozulmalar,
- Kimin tarafından hazırlandığı bilinmeyen notların bulunması adli belge incelemesinde şüphe uyandıran belirtiler arasındadır.

Adli belge incelemelerinde el yazısı suçları ayrı bir inceleme konusudur. Kişiyi özel yazı türleri, çeşitli semboller, imza ya da noktalama işaretleri farklı kişiler tarafından rahatlıkla taklit edilebileceği gibi özel makineler tarafından da oluşturulabilmektedir. Fakat uzmanlar genel olarak kontrol alanlarındaki nokta, çengel, eğri, düz çizgileri inceleyerek belgenin sahte olup olmadığını anlayabilmektedirler. Çünkü farklı bir kişi

---

¹⁵⁶ Yücel E.,” Adli Muhasebecilik Mesleği ve Türkiye’deki Gelişme Potansiyeline Yönelik Bir Araştırma”, Uludağ Üniversitesi İşletme Anabilim Doktora Tezi, 2011, Bursa, s.80-81.

¹⁵⁷ Cendrowski vd., The Handbook of Fraud Deterrence, John Wiley & Sons Inc., New Jersey, 2007, s.218.

tarafından tamamının aynı şekilde yazılabilmesi oldukça zordur. İlaveten yazı karakterlerinin boyutları, yazı şekilleri, kelimeler arasında bırakılan boşluklar ve satır aralıkları da adli incelemelerde ilgili uzmanların dikkat etmesi gereken önemli unsurlardandır. El yazısının tespitine yönelik adli incelemelerde genellikle kişinin yazı yazarken elinin titremesi, kalem hareketlerinin hızı, imzanın şekli, yazının yönü ve gerçek mürekkep kullanılıp kullanılmaması hususu uzmanlar tarafından dikkat edilmektedir.¹⁵⁸

Hile eylemlerinin tespit edilmesi ve önlenmesinde önemli bir yere sahip olan adli belge incelemesi doğrudan bir uzmanlık alanı olup, deneyim ve teknik bilgi gerektirmesine rağmen, bu alana yönelik olarak ülkemizdeki üniversitelerde lisans veya lisansüstü seviyesinde herhangi bir program bulunmamaktadır. Sadece bazı üniversitelerde ve çeşitli eğitim kurumlarında dönemsel olarak “adli belge inceleme, grafoloji ve sahte belge inceleme” gibi çeşitli sertifikasyon eğitimleri bulunmaktadır.

2.8.2.Hile ve Yolsuzluk Riskinin Değerlendirilmesi

Hile riskinin değerlendirilmesi, finansal tablolarda meydana gelen hile eylemlerini esas alan geleneksel risk değerlendirme yönteminden ziyade, daha kapsamlı bir anlayışla işletmelerin amaç ve hedeflerine ulaşmayı engelleyebilecek bütün dinamikleri kapsamaktadır.¹⁵⁹

İşletmelerde dönemsel olarak veya olası bir hile eylemine yönelik olarak gerçekleştirilecek denetim çalışmalarından önce hile riskinin tespiti ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Hile riskinin tespitine yönelik olarak öncelikle hile riski unsurları belirlenmelidir.¹⁶⁰

Hile riskinin değerlendirilmesi özellikle adli muhasebecinin eylem planı hazırlıkları aşamasında ön plana çıkmakta olup, çalışmanın tamamlanmasına kadar süren önemli bir etkidir. Hile riskinin değerlendirmesi sonucunda adli muhasebeciler, işletme kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması, olası risk barındıran hile ve yolsuzluk eylemlerine karşı erken ikaz sisteminin kurulması ve önlemlerin söz konusu eylemler

---

¹⁵⁸ Işıldak T.,” Muhasebe Meslek Mensupları Açısından Muhasebe Hata ve Hilelerinin Ortaya Çıkarılmasında Adli Muhasebecilik Mesleğinin Önemine Yönelik Bir Araştırma”, Balıkesir Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir, 2018, s.34-35.

¹⁵⁹ Kaban İ. vd.,” Hile Denetimi Araçları Olarak Hile Riski Değerlemesi ve Kırmızı Bayraklar: Bankacılıkta Örnek Bir Uygulama”, Bankacılar Dergisi, 106, 2008, s.61.

¹⁶⁰ Yücel, a.g.e., s.85.

meydana gelmeden önce uygulanmasını sağlamaktadır.¹⁶¹ Hile riskinin değerlendirilmesi sürecinde adli muhasebeciler hile riski barındıran unsurların gerçekleşme olasılıklarını ve gerçekleşmeleri sonucunda meydana gelebilecek zararların boyutunu göz önünde bulundurması gerekmektedir. Adli muhasebeciler bu sayede çalışmanın en yüksek risk barındıran alanlara odaklanmasını sağlayarak ve işletmelere daha düşük maliyetlerle daha fazla katkı sunacaktır.¹⁶²

Hile riskinin değerlendirilmesi, hile, yolsuzluk ve suistimal eylemlerinin önlenmesi amacıyla değil, hileyi tahmin etmek amacıyla uygulanacak önleyici yöntem ve tekniklerin temelini oluşturmaktadır. İşletmelerde hile riski değerlendirilmesinin uygulanması, kurum içi ve kurum dışında gerçekleştirilecek hile, yolsuzluk ve suistimal eylemlerine karşı işletmenin eksik ve zayıf yönlerinin tanımlanmasına olanak sağlamaktadır.

2.8.3.Hile ve Yolsuzlukların Tespit Edilmesi

İşletmeler genellikle hile ve yolsuzluklara yönelik eylemlerin gerçekleşmesinden sonraki dava süreçlerinde ya da hile ve yolsuzluklara yönelik önemli belirti ve şüphelerin oluşması durumlarda adli muhasebe hizmetinden faydalanmaktadır.

Günümüzde piyasaların gelişmesi ve ticari işlemlerin artması sonucunda işlemlerin daha karmaşık hale gelmesi, hile ve yolsuzluk eylemlerindeki artış, teknolojik gelişmeler sayesinde her türlü bilgi ve belgenin kolaylıkla tasnif edilebilmesi gibi sebeplerle hile ve eylemlerin tespit edilmesi daha da zorlaşmıştır. Geleneksel denetim anlayışının yetersiz kaldığı bu süreçte, birçok disiplinle ilişkili olan adli muhasebe, hile ve yolsuzlukların tespit edilmesinde önemli bir role sahiptir.¹⁶³ Xerox, Enron, Worldcom gibi muhasebe skandallarının ardından bu alanda daha fazla ön plana çıkan adli muhasebe, geleneksel muhasebe anlayışından farklı olarak bir dedektif gibi olayları tüm yönleriyle kapsamlı bir şekilde analiz ederek, hile ve yolsuzlukların tespit edilmesini sağlamaktadır.

---

¹⁶¹ Işıldak, a.g.e., s.35.

¹⁶² Singleton, a.g.e., s.115.

¹⁶³ Steven., a.g.e., s.120.

2.8.4.Hile ve Yolsuzlukları Önleme ve Caydırma

Hile ve yolsuzluk riski işletme içinde geliştirilecek önleme ve hile politikalarıyla azaltılabilmesine rağmen, hile riskinin sıfıra indirilmesi mümkün değildir. Hile ve yolsuzluk eylemlerinden kaynaklanan maddi zararlar, özellikle etkin bir iç kontrol yapısı ve çeşitli hile denetim mekanizmaları sayesinde en aza indirilebilmektedir.¹⁶⁴ Gerçeklerin saklanması, hileli anlaşmalar ve belgelerin tasnifi gibi durumlarda hile ve yolsuzlukların ortaya çıkarılması zor ve uzun bir süreci gerektiren, maliyetli bir süreç iken, hile ve yolsuzlukları önleme ve caydırma daha etkin ve maliyetlidir.¹⁶⁵

Hile eyleminin gerçekleşmeden önlenmesi işletme yönetimi ve yöneticilerinin sorumluluğundadır. İşletme kültürünün ve etik değerlerin oluşturulması, hileyi önleyici kontroller, etkin bir gözetim politikası, sürpriz denetimler hileyi önlemede dikkat edilmesi gereken hususlardandır.

Hile ve yolsuzlukların caydırılması, önlenmesine göre nispeten daha kolaydır. Hileden caydırmak için kullanılan yöntemlerin en önemlisi işletme içinde oluşturulacak ceza prosedürleridir. Hile yapma eğiliminde olan bir çalışan, bu eylemi gerçekleştirmesi sonucunda karşılaşacağı cezai yaptırım, suç işleme ihtimalini azaltacak veya tamamen ortadan kaldıracaktır. Ayrıca tespit edilen bir hile eylemi sonucunda kişiye cezai ve hukuki yaptırımların olması, işletmenin diğer çalışanları açısından da caydırıcı nitelikte olacaktır. Bu anlamda işletmeler uyguladıkları cezai politikaları, her türlü hile ve yolsuzluk eylemlerine yönelik sürekli ve kararlı bir şekilde uygulayarak, hile eylemine karışan çalışanlar hakkında gerekli yasal süreçleri başlatması gerekmektedir.¹⁶⁶ İşletmelerin hile ve yolsuzluk eylemlerine karşı uyguladıkları politika, prosedür ve hile teknikleri hile eylemlerinin caydırılmasında etkili olmasına rağmen, yolsuzluk olaylarının sık yaşandığı toplumlarda ve işletmelerde cezai ve yasal politikalar caydırıcı olmayabilmektedir.

---

¹⁶⁴ Kazan G., "Hile Üçgeni, Hile Elması ve Hile Beşgeni: Hile Eylemlerinin Nedenlerine İlişkin Teorilere Kavramsal Bakış", Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 62, 2021, s.246.

¹⁶⁵ Güredin, a.g.e., s.142.

¹⁶⁶ Yücel, a.g.e., s.38.

2.9.Adli Muhasebe Uygulamalarında Kullanılan Yöntemler

Adli muhasebe uygulamalarında hilenin tespit edilmesine yönelik olarak kullanılan birçok farklı yöntem bulunmaktadır. Bunlar arasında en çok kullanılan yöntemler;¹⁶⁷ Hile Değerlendirme Sorgulaması, Çapraz Denetim Tekniği, Kırmızı Bayraklar, Veri Madenciliği, Benford Kanunu aşağıda farklı başlıklar halinde detaylı olarak açıklanmıştır.

2.9.1.Hile Değerlendirme Sorgulaması

İşletmelerde etkin bir iç kontrol sisteminin varlığı, hile eylemlerinin önlenmesinde önemli bir paya sahiptir. Etkin bir iç kontrol sistemi, işletmenin kurumsal yönetim politikalarının, etik ve ahlaki değerlerin ve yönetim felsefesinin kullanımıyla mümkün olabilmektedir. İç kontrol sistemlerinin etkinliği, hile eylemlerini asgari düzeye indirmesine rağmen hile eğilimindeki çalışan ve yöneticileri hile girişimlerinde bulunabilmektedirler.¹⁶⁸

Hile değerlendirme sorgulaması, işletmelerde şüphelenilen bir hile eylemini ortaya çıkarmak için başvurulan bir yöntemdir. Bu yöntem hile eylemine yönelik olarak bilgi edinmek amacıyla çalışanlara çeşitli sorular sorularak inceleme yapılmasını kolaylaştırıp, bu sorular doğrultusunda hile eyleminin nasıl ve ne şekilde gerçekleştirildiği hususunda bilgi sahibi olmayı amaçlamaktadır.¹⁶⁹

Hile eylemlerinin tespit edilmesinde bu yöntemin kullanılması denetçiye birçok konuda fayda sağlamaktadır. Şüphelenilen bir hile olayını açığa kavuşturmak için çeşitli soruların sorulmasıyla inceleme sürecini kolaylaştırmak, hile eylemini gerçekleştiren kişinin bu eylemi nasıl ve ne şekilde gerçekleştirdiğine ilişkin bilgiler edinilmesini sağlamak ve hile yapabilme riski taşıyan çalışanların belirlenmesini sağlamak yöntemin önemli faydaları arasındadır. Yöntemin kullanılması ve hile eyleminin tespit edilmesiyle iç kontrol sisteminin eksik ve zayıf yönleri de tespit edilmiş olacaktır.

---

¹⁶⁷ Toraman C., vd., “Aklama Suçunun Önlenmesine Yönelik Çabalar: Adli Muhasebecilik Mesleği ve Uygulamaları”, Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(1), 2009, s.40

¹⁶⁸ Bayrak N.,” Adli Muhasebecilik Mesleği ve Türkiye’de Uygulanabilirliğinin Tespitine Yönelik Bir Araştırma”, Niğde Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Niğde, 2016, s.59.

¹⁶⁹ Göksu S., “Adli Muhasebe Kapsamında Çalışan Hileleri ve Karş İlinde Adli Vakalar Analizi”, İstanbul Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011, s.61.

2.9.2.Çapraz Denetim

Çapraz denetim, muhasebe hesaplarının işleyiş kurallarına dayanarak uygulanan bir denetim tekniğidir. Bu yöntemde ilk olarak birbirleriyle karşılıklı çalışan hesaplar belirlenir. Ardından birbirleriyle karşılıklı çalışmayan hesaplar da belirlenerek, bu hesapların aynı kayıt içinde bulunup bulunmadığı kontrol edilir. Aynı kayıt içinde yer alması anormal bir durum olduğunu göstermekte ve detaylı incelenmesi de gerekmektedir. Hesapların yanı sıra, tutarların denkliği de bu teknikte önemlidir. Hesaplar ve tutarların birbirine eşit olmaması da incelenmesi gereken bir duruma işaret olarak görülmektedir.¹⁷⁰

2.9.3.Kırmızı Bayraklar

Kırmızı bayraklar, bir uyarı sinyali veya dikkat gerektiren, rahatsız edici bir tepki olarak tanımlanmaktadır.¹⁷¹ Hile denetçileri hile belirtilerinde bu yöntemi “hile belirteçleri” ve “hile işaretleri” olarak kullanılmaktadır. İşletmelerde meydana gelen hile eylemlerinde söz konusu belirtiler kırmızı bayrak olarak adlandırılır. Bu yöntem mutlaka hile olduğunu göstermemesine rağmen, çoğunlukla açıklama gerektiren ve normal olmayan bir durumu göstermektedir. Yöntemin kullanılması doğrudan sonuca ulaştırmayıp, hile olma ihtimalini gösteren bir iz veya belirteci ifade etmektedir.¹⁷² Hilenin ortaya çıkartılmasında her zaman somut ve belirleyici kanıtların tespiti mümkün olmayıp, hilenin yapıldığına dair bazı işaret ve belirtiler bulunmaktadır.

İşletmelerde kırmızı bayraklar olarak adlandırılan bazı hile belirtileri aşağıdaki gibidir:¹⁷³

- Beklenmeyen finansal veriler,
- Borç tahsilat oranının beklenenden düşük olması,
- Tedarikçilerin sürekli indirim yapması,
- Yönetim kadrosunun daha önce iflas etmiş şirket yöneticilerinden oluşması,
- Zayıf nakit akışı,

¹⁷⁰ Fido M., “Finansal Tablolarda Hile Denetimi ve Hileyi Önlemeye Yönelik Denetim Teknikleri: Türkiye ve AB Uygulamalarının Karşılaştırılması”, Selçuk Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2016, s.67.

¹⁷¹ Kranacher M. vd., Forensic Accounting and Fraud Examination, John Wiley & Sons Inc., Canada, 2010, s. 24.

¹⁷² Taştan, a.g.e., s. 407-408.

¹⁷³ Yücel E., “Effectiveness of Red Flags in Detecting Fraudulent Financial Reporting: An Application In Turkey”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Eylül 2013, s.148.

- Şirketin aşırı borçlanması,
- Kazanç hedeflerinin tutarlı bir şekilde yerine getirilmesi,
- Şirketin hedeflerine ulaşması için şüpheli gelir tanımları,
- Gelir politikalarındaki önemli değişikliklerdir.

Adli muhasebe uygulamalarında kırmızı bayraklar yönteminin kullanılması, adli muhasebe soruşturmalarının başarısını önemli ölçüde etkilemektedir. Modern iş ortamında iç kontrollerin ve dolandırıcılık soruşturma süreçlerinin tasarımı bu yönetime dayanmaktadır. Bu yöntem ayrıca finansal bilgi manipülasyonu olasılığını da göstermektedir.¹⁷⁴

İşletmelerde meydana gelen hile eylemlerine ilişkin kırmızı bayraklar olarak adlandırılan hile belirtilerinin tespit edilmesi hilenin tespit edilmesi için yeterli görülmemektedir. Tespit edilen belirtilerin etkilerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Yapılan değerlendirmenin ardından iç kontrol sisteminden kaynaklanan zayıflıklar tespit edilerek, diğer denetim teknikleriyle test edilmelidir.

2.9.4. Veri Madenciliği

Veri madenciliği, faydalı bilgileri ayıklamak, tanımlamak ve ardından büyük bir veri tabanından bilgi edinmek için istatistiksel, matematiksel, yapay zekâ ve makine öğrenimi tekniklerini kullanan bir süreçtir.¹⁷⁵ Hile işlemlerin tespit edilmesinde, hile belirtisi olarak sayılabilecek anormallikleri veya kalıpları tanımlamak için verilerin elde edilmesi ve analizi işlemlerinde veri madenciliğine ihtiyaç duyulmaktadır.¹⁷⁶

Veri madenciliği yönteminin amacı, veri tablosunda yer alan değerlere dayanarak anlamlı bilgiler elde etmektir. Örneğin, bir işletmenin müşteri profilleri, müşterilerin satın alma eğilimleri, ürün veya hizmeti kabul etme ya da etmeme olasılıklarını tahmin edilmesidir. Böylelikle müşterilere yapılan satışlarda olağandışı bir işlemin yapılıp yapılmadığı tespit edilmektedir. Örneğin, bir müşterinin satın alma eğilimlerinde önceki

---

¹⁷⁴ Özcan A., Analyzing The Impact of Forensic Accounting on The Detection of Financial Information Manipulation, MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8(2), 2019, s. 1750.

¹⁷⁵ Sharma A. ve Panigrahi P., "A Review of Financial Accounting Fraud Detection based on Data Mining Technieques", International Journal of Computer Applications, 39(1), 2012, s.38.

¹⁷⁶ Leonard V., Fraud Risk Assessment: Building a Fraud Audit Program, John Wiley and Sons, New Jersey, 2012, s.69.

dönemlere göre olağanüstü bir artışın meydana gelmesi, anormal bir durum olarak değerlendirilerek hile eylemlerinin tespit edilmesine katkı sağlamaktadır.¹⁷⁷

Yönetim ve çalışan hilelerinin artması işletmeleri büyük kayıplara uğratmasının yanı sıra, ticaret hacmi ve işlemlerinin artmasıyla birlikte söz konusu hilelerin manuel olarak tespiti de imkânsız hale gelmiştir. Bu bağlamda veri madenciliğinin kullanılmasıyla büyük veri setlerinin analiz edilmesi hilelerin tespitinde ve önlenmesinde adli muhasebecilerin ve denetçilerin çalışmalarını zaman ve maliyet açısından kolaylaştırarak işletmelere önemli katkılar sağlamaktadır.¹⁷⁸

2.9.5. Benford Kanunu

Benford Kanunu, tablolaştırılmış datalardaki rakamların beklenen frekanslarını vermektedir.¹⁷⁹ Hileli işlemlerin ve muhasebe ortamında ortaya çıkabilecek düzensizliklerin tespit edilmesinde kullanılan proaktif bir hile tespit yöntemidir. Bu kanunun temeli, rakamların ortaya çıkış sıklıkları ile gerçek bir muhasebe evreninde ortaya çıkan ilk rakamların sıklıklarının karşılaştırmasıdır.¹⁸⁰

Hile eylemini gerçekleştirecek insanlar hile yapmak amacıyla sayı ürettiklerinde birkaç numarayı tekrar ederler. Bu analiz yöntemiyle işletmelerin finansal tabloları oluşturan muhasebe hesapları içinde yer alan hileli işlemler tespit edilebilmektedir. Benford kanunu hileli işlemleri tek başına ortaya çıkarabilecek bir denetim aracı değil, hileli içirme ihtimali olan hesapların analiziyle adli muhasebecilerin doğru hesaplara yönlendirilmesini sağlamaktadır.¹⁸¹

Günümüzde Benford Kanunu bilgisayar destekli paket programlar aracılığıyla kullanılmaktadır. Yöntemin uygulanması denetim çalışmalarının etkinliğini artırarak işletmelere zaman ve maliyet avantajı da sağlamaktadır.

---

¹⁷⁷ Abdioğlu H., “Hilelerin Önlenmesi ve Ortaya Çıkarılmasına Yönelik Proaktif Yaklaşımlar”, Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi, Mayıs 2007, 22, s.123.

¹⁷⁸ Terzi S.,” Hile ve Usulsüzlüklerin Tespitinde Veri Madenciliğinin Kullanımı”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Nisan 2012, s.61.

¹⁷⁹ Nigrini M., Forensic Analytics: Methods and Techniques For Forensic Accounting Investigations, Wiley, New Jersey, s.85.

¹⁸⁰ Terzi, a.g.e., s.154.

¹⁸¹ Ertikin K., “Hile Denetimi: Benford Yasası’nın Bilgisayar Destekli Kullanımına Yönelik Bir Hizmet İşletmesi Örneği”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 19(3), Eylül 2017, s.706.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ADLİ MUHASEBE KAPSAMINDA MUHASEBE HATA VE HİLELERİNİN TESPİTİNE YÖNELİK BİR ÇALIŞMA

Adli muhasebe kapsamında muhasebe hata ve hilelerinin tespitine yönelik yürütülen çalışma kapsamında bu bölümde; araştırmanın amacı, araştırmanın yöntemi, araştırmanın evreni ve veri seçimi, anket formunun hazırlanması, araştırmanın modeli ve araştırmanın hipotezleri oluşturulmuştur. Araştırmanın modeli ve hipotezleri doğrultusunda muhasebe hata ve hilelerine ilişkin Yargıtay kararları incelenmiştir. Yargıtay kararları incelenerek Ek-1'de bulunan anket formu oluşturulmuş, bu form aracılığıyla Yargıtay kararları doküman analizine tabi tutulmuştur. Araştırma kapsamında oluşturulan hipotezler, frekans analizi aracılığıyla doğrulanmıştır.

3.1.Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, muhasebe hata ve hilelerinin tespit edilmesinde adli muhasebenin rolü ve önemini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda muhasebe hata ve hilelerine ilişkin dava süreci tamamlanarak Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay sonucunda karara bağlanan tüm dava dosyaları incelenmiştir. Araştırma, ilgili yargı mercilerindeki dava süreçlerinde adli muhasebenin kullanılmamasından kaynaklanan sorunların tespit edilmesi ve değerlendirilmesi açısından özgün nitelikte olup; Türk Hukuk Sistemi'ne, ilgili yargı mercilerine, akademik literatüre ve bu alanda yürütülecek çalışmalara katkı sağlaması öngörülmektedir.

3.2.Araştırmanın Önemi

İşletmelerde meydana gelen hata ve hile eylemlerinden kaynaklanan uyuşmazlıklar sonucunda yasada öngörülen mahkemelere intikal ederek dava süreçleri başlamaktadır. Bu uyuşmazlıklar adli yargının çalışma alanına girmekte olup, söz konusu davalar yerel mahkemeler olarak da bilinen, ilk derece mahkemeleri olan hukuk ve ceza mahkemelerinde görülmektedir. İlk derece mahkemelerin verdiği kararlara yapılan itirazlar veya ilgili kanunlarda öngörülen temyiz sebeplerinin kabul edilmesi halinde söz konusu davalar temyiz incelemesi kapsamında 20.07.2016 tarihine kadar üst mahkeme olarak incelenmek üzere Yargıtay'a sevk edilmekteydi. İlk derece mahkemeler tarafından verilen kararlara yapılan itirazlar veya yasada öngörülen temyiz sebeplerinin kabul

edilmesinden kaynaklanan davaların sayısındaki artış sonucunda oluşan Yargıtay'ın iş yükünün azaltılması, hak arama yollarının çoğaltılması ve hukuki güvencenin artırılması amacıyla Bölge Adliye Mahkemeleri kurularak,¹⁸², 20.07.2016 tarihinden itibaren faaliyete geçmiştir. Bölge Adliye Mahkemelerinin aktif olarak faaliyete geçmesi ile birlikte Yargıtay'ın iş yükünün azalması ve dava süreçlerinin daha kısa sürede sonuçlanması amaçlanmıştır.

Araştırma kapsamında adli muhasebenin çalışma alanına giren muhasebe hata ve hilelerine ilişkin uyuşmazlıkların çözümünün muhasebe, denetim, finans, istatistik vb. birçok disiplinin çalışma alanına girmesi sebebiyle söz konusu dava süreçlerinde ilgili hâkimin bu alanlarda yeterli bilgi seviyesine sahip olmaması veya diğer çeşitli sebepler sonucunda dava süreçlerinin uzamasından kaynaklanan iş yükü ve ilgili yasalarda öngörülen istinaf ve temyiz incelemesi sebeplerinin kabul edilmesi halinde ilk derece mahkemelerinde görülmekte olan davaların Bölge Adliye Mahkemesi veya Yargıtay'a intikal etmesi söz konusu dava süreçlerinin uzamasına sebep olmaktadır.

İlk derece mahkemelerde görülmekte olan davaların istinaf veya temyiz incelemesi yapılmak üzere üst mahkemeler olan Bölge Adliye Mahkemesi veya Yargıtay'a intikal etmesi sonucunda dava süreçlerinin uzaması dava sonucunda verilen kararları da olumsuz etkileyebilmektedir. Araştırma kapsamında incelenen bazı kararlarda ilgili yasalarda doğrudan suç olarak belirtilen eylemler dava sürecindeki uzama sonucunda zamanaşımına uğrayabilmektedir.

Araştırmanın önemi, muhasebe hata ve hilelerinden kaynaklanan dava süreçlerinde alanında gerekli bilgi ve tecrübeye sahip adli muhasebecilerden; dava desteği, uzman tanıklık ve hile denetçiliği şeklinde destek alınarak ilgili mahkemelerin karar alma süreçlerinin kısaltılması, oluşan iş yükünün azaltılması ve kararların daha etkin ve yerinde alınmasını sağlamak açısından önem arz etmektedir. Adli muhasebe konusuna ilişkin akademik literatürde bazı çalışmalar yürütülmesine rağmen, konunun hata ve hile odaklı hukuki boyutunun incelenmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Bu

---

¹⁸² Bölge Adliye Mahkemeleri, 07/10/2004 Tarih ve 25606 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemeleri'nin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun" ile kurulmuştur.

anlamda araştırmanın özgün nitelikte olduğu, bu alanda gelecekte yürütülecek çalışmalara altlık oluşturması ve katkı sağlaması düşünölmektedir.

3.3.Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan yöntemlerden biri olan anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında muhasebe hata ve hilelerine ilişkin dava süreci tamamlanan ve kullanılabilir tüm araçları kullanılmış olan, Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay kararı sonucunda karara bağlanmış 116 adet dava dosyası Yargıtay'ın karar arama sayfasından indirilerek, dava dosyalarının incelenmesi sonucunda anket formu oluşturulmuştur. Bu form aracılığıyla ilgili Yargıtay kararlarına ilişkin tüm dava dosyaları doküman incelemesine tabi tutulmuştur.

3.4.Araştırmanın Evreni ve Veri Seçimi

Araştırma kapsamında muhasebe hata ve hilelerine ilişkin dava süreci tamamlanan ve kullanılabilir tüm araçları kullanılmış olan, Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay kararı sonucunda karara bağlanmış tüm dava dosyaları araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Bu bağlamda 05.02.2021 tarihinde Yargıtay'ın karar arama veri tabanında (www.karararama.yargitay.gov.tr) yapılan inceleme sonucunda muhasebe hatasına ilişkin 46 adet, muhasebe hilesine ilişkin ise 70 adet olmak üzere toplam 116 adet karar araştırmanın evrenini temsil etmektedir.

Araştırmada tam sayım yöntemi kullanılmıştır. Tam sayım yöntemi, araştırma evreninin tamamının incelenmesini esas almaktadır. Araştırmanın evrenini oluşturan tüm birimlere ulaşma ve detaylı bilgi edinme ihtiyacı gereken çalışmalarda tam sayım tekniği kullanılırken, zaman ve maliyet kısıtı bulunan araştırmalarda ise örnekleme seçimi yöntemi kullanılmaktadır. Araştırmanın doküman incelemesi şeklinde gerçekteştirilmiş olması ve dava dosyalarının tamamına erişimin mümkün olması sebebiyle tam sayım yöntemi kullanılmıştır.

3.5.Anket Formunun Hazırlanması

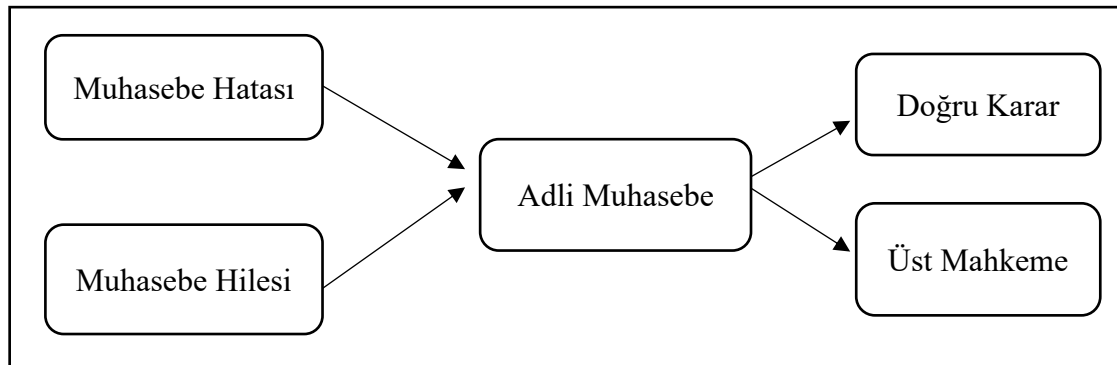
Araştırmada kullanılan anket formunun oluşturulmasında ilgili literatür incelenmesine rağmen, muhasebe hata ve hile eylemlerine ilişkin çalışmaların genellikle adli muhasebecilik mesleği faaliyetlerine ilişkin olduğu, eylemlerin hukuki boyutunu

kapsayan herhangi bir çalışmanın bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda araştırmanın anket formunun oluşturulmasında muhasebe hata ve hilelerine ilişkin dava süreci tamamlanan ve kullanılabilir tüm araçları kullanılmış olan, Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay kararı sonucunda karara bağlanmış 116 adet dava dosyası incelenerek anket formu oluşturulmuştur.

Anket formu dört bölümden oluşmaktadır. Çoktan seçmeli 17 sorunun yer aldığı anket formunun birinci bölümünde; davaya konu olan muhasebe eyleminin türünü ve muhasebe hata ve hilelerine ilişkin suçları tespit etmeye yönelik olarak 3 soru, ikinci bölümünde; davanın görüldüğü ilk derece mahkemeler ve dava sonucunda ilk derece mahkemeler tarafından verilen hükümleri tespit etmeye yönelik olarak 2 soru, üçüncü bölümünde; istinaf incelemesi kapsamında Bölge Adliye Mahkemesi'ne intikal eden davaların karara bağlandığı mahkemelerin türleri ve daireleri, verilen hükümler, ilk derece mahkemeler tarafından verilen kararın Bölge Adliye Mahkemesi tarafından onaylanıp onaylanmadığı, Bölge Adliye Mahkemeleri tarafından davaların karara bağlanma sürelerini tespit etmeye yönelik olarak 6 soru, dördüncü bölümünde ise; temyiz incelemesi kapsamında Yargıtay'a intikal eden davaların karara bağlandığı kurul veya dairelerin türleri, verilen hükümler, ilk derece mahkemeler ve Bölge Adliye Mahkemeleri tarafından verilen kararın Yargıtay tarafından onaylanıp onaylanmadığı ve Yargıtay tarafından davaların karara bağlanma sürelerini tespit etmeye yönelik olarak 6 soru oluşturulmuştur.

3.6.Araştırmanın Modeli

Muhasebe hata ve hilelerinin tespit edilmesinde adli muhasebenin önemini ortaya koymayı amaçlayan araştırmanın modeli aşağıda yer alan Şekil 3.'de gösterilmiştir.

Şekil 3. Araştırmanın Modeli

3.7.Araştırmanın Hipotezleri

Araştırma kapsamında belirlenen hipotezler aşağıdaki gibidir:

H1: Adli Muhasebenin kullanılması doğru karar vermeyi artırır.

H1₁: Adli Muhasebenin muhasebe hatalarına ilişkin dava süreçlerinde kullanılması doğru karar vermeyi artırmaktadır.

H1₂: Adli Muhasebenin muhasebe hilelerine ilişkin dava süreçlerinde kullanılması doğru karar vermeyi artırmaktadır.

H2: Adli Muhasebenin kullanılmaması davaların üst mahkemeye gidişini artırır.

H2₁: Adli Muhasebenin muhasebe hatalarına ilişkin dava süreçlerinde kullanılmaması davaların üst mahkemeye gidişini artırmaktadır.

H2₂: Adli Muhasebenin muhasebe hilelerine ilişkin dava süreçlerinde kullanılmaması davaların üst mahkemeye gidişini artırmaktadır.

3.8.Araştırma Bulgularının Değerlendirmesi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizinde SPSS (Statistical Package For Social Sciences-Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi) 25.0 programı kullanılmıştır. Program aracılığıyla veriler frekans analizine tabi tutularak, elde edilen sonuçlar yorumlanmıştır.

3.8.1.Frekans Analizi ve Değerlendirmesi

Araştırma kapsamında oluşturulan anket formunda yer alan 17 ifadeye ilişkin ortalamalar ve standart sapmalar aşağıda yer alan Tablo 4.'te gösterilmektedir.

Tablo 4. Anket Formunda Yer Alan İfadelere Verilen Cevapların Ortalamaları ve Standart Sapmaları

İfade	$\bar{x}$	SS
Davaya konu olan muhasebe eyleminin türü nedir?	1,6034	0,4913
Davaya konu olan muhasebe hatasına ilişkin suç nedir?	4	0,89443
Davaya konu olan muhasebe hilesine ilişkin suç nedir?	6,2429	2,22265
Davanın görüldüğü ilk derece mahkeme hangisidir?	2,75	1,35052
İlk derece mahkeme tarafından karara bağlanan dava sonucunda ne tür hüküm verilmiştir?	1,6121	0,60104
Davaya konu olan olay, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından karara bağlanmıştır.	1,9828	0,13073
Davanın karara bağlandığı Bölge Adliye Mahkemesi türü hangisidir?	2	0
Davanın karara bağlandığı Bölge Adliye Mahkemesi dairesi hangisidir?	18	7,07107
İstinaf incelemesi kapsamında Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen karar hangisidir?	1	0
İlk derece mahkemesi tarafından verilen karar Bölge Adliye Mahkemesi tarafından onaylanmıştır.	1	0
Davaya konu olan eylemin Bölge Adliye Mahkemesi tarafından karara bağlanma süresi ne kadardır?	2,5	0,70711
Davanın karara bağlandığı Yargıtay Kurulu veya Dairesinin türü hangisidir?	1,8783	0,9925
Davanın karara bağlandığı Yargıtay dairesi hangisidir?	12,1404	6,27945
Temyiz incelemesi kapsamında Yargıtay tarafından verilen karar hangisidir?	2,1391	0,74794
İlk derece mahkemesi tarafından verilen karar, Yargıtay tarafından onaylanmıştır.	1,887	0,31803
Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen karar, Yargıtay tarafından onaylanmıştır.	2	
Davaya konu olan eylemin Yargıtay tarafından karara bağlanma süresi ne kadardır?	2,8609	1,4563

Anket formunda yer alan soru ve ifadelere ilişkin frekans dağılımları aşağıda verilmiştir.

➤ **“Davaya konu olan muhasebe eyleminin türü nedir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı**

Anket formunda yer alan “Davaya konu olan muhasebe eyleminin türü nedir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına ilişkin istatistiki bilgiler aşağıda yer alan Tablo 5.’te verilmiştir.

Tablo 5. “Davaya konu olan muhasebe eyleminin türü nedir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Muhasebe hatası	46	39,7	39,7	39,7
Muhasebe hilesi	70	60,3	60,3	100
Toplam	116	100	100	

Anket çalışması kapsamında incelenen Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay kararları doğrultusunda; “Davaya konu olan muhasebe eyleminin türü nedir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına bakıldığında kararların; %39,7’sinin “Muhasebe Hatası”, %60,3’ünün ise “Muhasebe Hilesi” olduğu görülmektedir. Bu dağılım, incelenen kararların büyük çoğunluğunun muhasebe hilesi olduğunu göstermektedir.

➤ **“Davaya konu olan muhasebe hatasına ilişkin suç nedir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı**

Anket formunda yer alan “Davaya konu olan muhasebe hatasına ilişkin suç nedir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına ilişkin istatistiki bilgiler aşağıda yer alan Tablo 6.’da verilmiştir.

Tablo 6. “Davaya konu olan muhasebe hatasına ilişkin suç nedir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Görevi kötüye kullanmak	1	0,9	2,2	2,2
Zimmet	2	1,7	4,3	6,5
Dolandırıcılık	2	1,7	4,3	10,9
Alacak İlişkisi	36	31	78,3	89,1
Banka/kredi kartlarının kötüye kullanımı	1	0,9	2,2	91,3
Diğer	4	3,4	8,7	100
Toplam	46	39,7	100	
Eksik Veri	70	60,3		
Genel Toplam	116	100		

Anket çalışması kapsamında incelenen Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay kararları doğrultusunda; “Davaya konu olan muhasebe hatasına ilişkin suç nedir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına bakıldığında kararların; %0,9’unun “Görevi Kötüye Kullanmak”, %1,7’sinin “Zimmet”, %1,7’sinin “Dolandırıcılık”, %31’inin

“Alacak İlişkisi”, %0,9’unun Banka/Kredi Kartlarının Kötüye Kullanımı”, %3,4’ünün ise “Diğer” olarak adlandırılan suçlardan oluştuğu görülmektedir. Bu dağılım, muhasebe hatasına ilişkin kararlara ilişkin suçların büyük çoğunluğunun alacak ilişkisi olduğunu göstermektedir.

➤ **“Davaya konu olan muhasebe hilesine ilişkin suç nedir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı**

Anket formunda yer alan “Davaya konu olan muhasebe hilesine ilişkin suç nedir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına ilişkin istatistiki bilgiler aşağıda yer alan Tablo 7.’de verilmiştir.

Tablo 7. “Davaya konu olan muhasebe hilesine ilişkin suç nedir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Güveni kötüye kullanmak	2	1,7	2,9	2,9
Defter ve belgeleri ibraz etmemek	2	1,7	2,9	5,7
Sahte fatura düzenlemek/kullanmak	12	10,3	17,1	22,9
Zimmet	1	0,9	1,4	24,3
Yağma	1	0,9	1,4	25,7
Dolandırıcılık	1	0,9	1,4	27,1
213 Sayılı Vergi Usul Kanunu'na muhalefet	40	34,5	57,1	84,3
2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na muhalefet	2	1,7	2,9	87,1
Alacak İlişkisi	6	5,2	8,6	95,7
Diğer	3	2,6	4,3	100
Toplam	70	60,3	100	
Eksik Veri	46	39,7		
Genel Toplam	116	100		

Anket çalışması kapsamında incelenen Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay kararları doğrultusunda; “Davaya konu olan muhasebe hilesine ilişkin suç nedir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına bakıldığında kararların; %1,7’sinin “Güveni Kötüye Kullanmak”, %1,7’sinin “Defter ve Belgeleri İbraz Etmemek”, %10,3’ünün “Sahte Fatura Düzenlemek/Kullanmak”, %0,9’unun “Zimmet”, %0,9’unun “Yağma”, %0,9’unun “Dolandırıcılık”, %34,5’inin “213 Sayılı Vergi Usul Kanunu’na Muhalefet”,

%1,7'sinin "2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na Muhalefet", %5,2'sinin "Alacak İlişkisi", %2,6'sının ise "Diğer" olarak adlandırılan suçlardan oluştuğu görülmektedir. Bu dağılım, muhasebe hilesine ilişkin kararlara ilişkin suçların büyük çoğunluğunun 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu'na muhalefet olduğunu göstermektedir.

➤ **“Davanın görüldüğü ilk derece mahkeme hangisidir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı**

Anket formunda yer alan “Davanın görüldüğü ilk derece mahkeme hangisidir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına ilişkin istatistiki bilgiler aşağıda yer alan Tablo 8.'de verilmiştir.

Tablo 8. “Davanın görüldüğü ilk derece mahkeme hangisidir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Ağır Ceza Mahkemesi	7	6	6	6
Asliye Ceza Mahkemesi	59	50,9	50,9	56,9
Asliye Hukuk Mahkemesi	32	27,6	27,6	84,5
Asliye Ticaret Mahkemesi	4	3,4	3,4	87,9
Sulh Hukuk Mahkemesi	7	6	6	94
Ticaret Mahkemesi	2	1,7	1,7	95,7
İş Mahkemesi	5	4,3	4,3	100
Toplam	116	100	100	

Anket çalışması kapsamında incelenen Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay kararları doğrultusunda; “Davanın görüldüğü ilk derece mahkeme hangisidir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına bakıldığında kararların; %6'sının “Ağır Ceza Mahkemesi”, %50,9'unun “Asliye Ceza Mahkemesi”, %27,6'sının “Asliye Hukuk Mahkemesi”, %3,4'ünün “Asliye Ticaret Mahkemesi”, %6'sının “Sulh Hukuk Mahkemesi”, %1,7'sinin “Ticaret Mahkemesi”, %4,3'ünün ise “İş Mahkemesi'nde görüldüğü tespit edilmiştir. Bu dağılım muhasebe hatası ve muhasebe hilesine ilişkin kararların büyük çoğunluğunun Asliye Ceza Mahkemesi'nde görüldüğünü göstermektedir.

➤ **“İlk derece mahkeme tarafından karara bağlanan dava sonucunda ne tür hüküm verilmiştir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı**

Anket formunda yer alan “İlk derece mahkeme tarafından karara bağlanan dava sonucunda ne tür hüküm verilmiştir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına ilişkin istatistiki bilgiler aşağıda yer alan Tablo 9.’da verilmiştir.

Tablo 9. “İlk derece mahkeme tarafından karara bağlanan dava sonucunda ne tür hüküm verilmiştir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Mahkûmiyet	52	44,8	44,8	44,8
Beraat	57	49,1	49,1	94
Düşme (zamanaşımı)	7	6	6	100
Toplam	116	100	100	

Anket çalışması kapsamında incelenen Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay kararları doğrultusunda; “İlk derece mahkeme tarafından karara bağlanan dava sonucunda ne tür hüküm verilmiştir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına bakıldığında kararların; %44,8’inin “Mahkûmiyet”, %49,1’inin Beraat, %6’sının ise Düşme (Zamanaşımı)” ile sonuçlandığı görülmektedir. Bu dağılım muhasebe hatası ve muhasebe hilesine ilişkin kararlara verilen hükümlerin büyük çoğunluğunun beraat kararı olduğunu göstermektedir.

➤ **“Davaya konu olan olay, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından karara bağlanmıştır?” İfadesine Verilen Yanıtların Dağılımı**

Anket formunda yer alan “Davaya konu olan olay, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından karara bağlanmıştır?” ifadesine verilen yanıtların dağılımına ilişkin istatistiki bilgiler aşağıda yer alan Tablo 10.’da verilmiştir.

Tablo 10. “Davaya konu olan olay, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından karara bağlanmıştır.” İfadesine Verilen Yanıtların Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Evet	2	1,7	1,7	1,7
Hayır	114	98,3	98,3	100
Toplam	116	100	100	

Anket çalışması kapsamında incelenen Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay kararları doğrultusunda; “Davaya konu olan olay, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından karara bağlanmıştır.” ifadesine verilen yanıtların dağılımına bakıldığında; %1,7’sinin

“Evet”, %98,3’ünün ise “Hayır” yanıtının verildiği görülmektedir. Bu dağılım, muhasebe hatası ve muhasebe hilesine ilişkin davaların büyük çoğunluğunun Bölge Adliye Mahkemesi tarafından karara bağlanmadığını göstermektedir.

➤ **“Davanın karara bağlandığı Bölge Adliye Mahkemesi türü hangisidir?”**

Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

Anket formunda yer alan “Davanın karara bağlandığı Bölge Adliye Mahkemesi türü hangisidir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına ilişkin istatistiki bilgiler aşağıda yer alan Tablo 11.’de verilmiştir.

Tablo 11. “Davanın karara bağlandığı Bölge Adliye Mahkemesi türü hangisidir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Hukuk Dairesi	2	1,7	100	100
Toplam	2	1,7	100	
Eksik Veri	114	98,3		
Genel Toplam	116	100		

Anket çalışması kapsamında incelenen Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay kararları doğrultusunda; “Davanın karara bağlandığı Bölge Adliye Mahkemesi türü hangisidir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına bakıldığında; kararların %1,7’sinin “Hukuk Dairesi” tarafından karara bağlandığı görülmektedir.

➤ **“Davanın karara bağlandığı Bölge Adliye Mahkemesi dairesi hangisidir?”**

Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

Anket formunda yer alan “Davanın karara bağlandığı Bölge Adliye Mahkemesi dairesi hangisidir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına ilişkin istatistiki bilgiler aşağıda yer alan Tablo 12.’de verilmiştir.

Tablo 12. “Davanın karara bağlandığı Bölge Adliye Mahkemesi dairesi hangisidir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
3.Hukuk Dairesi	1	0,9	50	50
23.Hukuk Dairesi	1	0,9	50	100

Toplam	2	1,7	100	
Eksik Veri	114	98,3		
Genel Toplam	116	100		

Anket çalışması kapsamında incelenen Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay kararları doğrultusunda; “Davanın karara bağlandığı Bölge Adliye Mahkemesi dairesi hangisidir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına bakıldığında; kararların %0,9’unun “3. Hukuk Dairesi”, %0,9’unun ise “23. Hukuk Dairesi” tarafından karara bağlandığı görülmektedir.

➤ **“İstinaf incelemesi kapsamında Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen karar hangisidir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı**

Anket formunda yer alan “istinaf incelemesi kapsamında Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen karar hangisidir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına ilişkin istatistik bilgileri aşağıda yer alan Tablo 13.’te verilmiştir.

Tablo 13. “İstinaf incelemesi kapsamında Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen karar hangisidir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Onama	2	1,7	100	100
Toplam	2	1,7	100	
Eksik Veri	114	98,3		
Genel Toplam	116	100		

Anket çalışması kapsamında incelenen Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay kararları doğrultusunda; “İstinaf incelemesi kapsamında Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen karar hangisidir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına bakıldığında; kararların %1,7’sinin “Onama” kararı verildiği görülmektedir.

➤ **“İlk derece mahkemesi tarafından verilen karar, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından onaylanmıştır.” İfadesine Verilen Yanıtların Dağılımı**

Anket formunda yer alan “İlk derece mahkemesi tarafından verilen karar, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından onaylanmıştır.” ifadesine verilen yanıtların dağılımına ilişkin istatistik bilgileri aşağıda yer alan Tablo 14.’te verilmiştir.

Tablo 14. “İlk derece mahkemesi tarafından verilen karar, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından onaylanmıştır.” İfadesine Verilen Yanıtların Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Evet	2	1,7	100	100
Toplam	2	1,7	100	
Eksik Veri	114	98,3		
Genel Toplam	116	100		

Anket çalışması kapsamında incelenen Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay kararları doğrultusunda; “İlk derece mahkemesi tarafından verilen karar, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından onaylanmıştır.” ifadesine verilen yanıtların dağılımına bakıldığında; kararların %1,7’sine “Evet” yanıtının verildiği görülmektedir.

➤ **“Davaya konu olan eylemin Bölge Adliye Mahkemesi tarafından karara bağlanma süresi ne kadardır?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı**

Anket formunda yer alan “Davaya konu olan eylemin Bölge Adliye Mahkemesi tarafından karara bağlanma süresi ne kadardır?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına ilişkin istatistiki bilgiler aşağıda yer alan Tablo 15.’te verilmiştir.

Tablo 15. “Davaya konu olan eylemin Bölge Adliye Mahkemesi tarafından karara bağlanma süresi ne kadardır?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
0-2 yıl arası	1	0,9	50	50
2-4 yıl arası	1	0,9	50	100
Toplam	2	1,7	100	
Eksik Veri	114	98,3		
Genel Toplam	116	100		

Anket çalışması kapsamında incelenen Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay kararları doğrultusunda; “Davaya konu olan eylemin Bölge Adliye Mahkemesi tarafından karara bağlanma süresi ne kadardır?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına bakıldığında; davaların %0,9’unun “0-2 yıl arası”, %0,9’unun ise “2-4 yıl arası” zaman diliminde karara bağlandığı görülmektedir.

➤ **“Davanın karara bağlandığı Yargıtay Kurulu veya Dairesinin türü hangisidir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı**

Anket formunda yer alan “Davanın karara bağlandığı Yargıtay Kurulu veya Dairesinin türü hangisidir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına ilişkin istatistikî bilgiler aşağıda yer alan Tablo 16.’da verilmiştir.

Tablo 16. “Davanın karara bağlandığı Yargıtay Kurulu veya Dairesinin türü hangisidir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Ceza Dairesi	64	55,2	55,7	55,7
Ceza Genel Kurulu	1	0,9	0,9	56,5
Hukuk Dairesi	50	43,1	43,5	100
Toplam	115	99,1	100	
Eksik Veri	1	0,9		
Genel Toplam	116	100		

Anket çalışması kapsamında incelenen Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay kararları doğrultusunda; “Davanın karara bağlandığı Yargıtay Kurulu veya Dairesinin türü hangisidir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına bakıldığında; kararların %55,2’sinin “Ceza Dairesi”, %0,9’unun “Ceza Genel Kurulu”, %43,1’inin ise “Hukuk Dairesi” tarafından karara bağlandığı görülmektedir. Bu dağılım, muhasebe hatası ve muhasebe hilesine ilişkin davaların büyük çoğunluğunun Ceza Dairesi tarafından karara bağlandığını göstermektedir.

➤ **“Davanın karara bağlandığı Yargıtay Kurulu Dairesi hangisidir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı**

Anket formunda yer alan “Davanın karara bağlandığı Yargıtay Kurulu Dairesi hangisidir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına ilişkin istatistikî bilgiler aşağıda yer alan Tablo 17.’de verilmiştir.

Tablo 17. “Davanın karara bağlandığı Yargıtay Kurulu Dairesi hangisidir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
5.Ceza Dairesi	4	3,4	3,5	3,5
8.Ceza Dairesi	1	0,9	0,9	4,4
9.Ceza Dairesi	1	0,9	0,9	5,3

11.Ceza Dairesi	45	38,8	39,5	44,7
15.Ceza Dairesi	4	3,4	3,5	48,2
19.Ceza Dairesi	2	1,7	1,8	50
21.Ceza Dairesi	8	6,9	7	57
3.Hukuk Dairesi	10	8,6	8,8	65,8
9.Hukuk Dairesi	3	2,6	2,6	68,4
11.Hukuk Dairesi	9	7,8	7,9	76,3
13.Hukuk Dairesi	2	1,7	1,8	78,1
19.Hukuk Dairesi	1	0,9	0,9	78,9
20.Hukuk Dairesi	1	0,9	0,9	79,8
22.Hukuk Dairesi	22	19	19,3	99,1
23.Hukuk Dairesi	1	0,9	0,9	100
Toplam	114	98,3	100	
Eksik Veri	2	1,7		
Genel Toplam	116	100		

Anket çalışması kapsamında incelenen Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay kararları doğrultusunda; “Davanın karara bağlandığı Yargıtay Kurulu Dairesi hangisidir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına bakıldığında; kararların %3,4’ünün “5.Ceza Dairesi”, %0,9’unun “8.Ceza Dairesi”, %0,9’unun “9.Ceza Dairesi”, %38,8’inin “11.Ceza Dairesi”, %3,4’ünün “15.Ceza Dairesi”, %1,7’sinin “19.Ceza Dairesi”, %6,9’unun “21.Ceza Dairesi”, %8,6’sının “3.Hukuk Dairesi”, %2,6’sının “9.Hukuk Dairesi”, %7,8’inin “11.Hukuk Dairesi”, %1,7’sinin “13.Hukuk Dairesi”, %0,9’unun “19.Hukuk Dairesi”, %0,9’unun “20.Hukuk Dairesi”, %19’unun “22.Hukuk Dairesi”, %0,9’unun “23.Hukuk Dairesi” tarafından karara bağlandığı görülmektedir. Bu dağılım, muhasebe hatası ve muhasebe hilesine ilişkin davaların büyük çoğunluğunun 11.Ceza Dairesi tarafından karara bağlandığını göstermektedir.

➤ **“Temyiz incelemesi kapsamında Yargıtay tarafından verilen karar hangisidir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı**

Anket formunda yer alan “Temyiz incelemesi kapsamında Yargıtay tarafından verilen karar hangisidir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına ilişkin istatistiki bilgiler aşağıda yer alan Tablo 18.’de verilmiştir.

Tablo 18. “Temyiz incelemesi kapsamında Yargıtay tarafından verilen karar hangisidir?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Onama	13	11,2	11,3	11,3
Bozma	85	73,3	73,9	85,2
Düzelterek Onama	5	4,3	4,3	89,6
Düşme (zamanaşımı)	12	10,3	10,4	100
Toplam	115	99,1	100	
Eksik Veri	1	0,9		
Genel Toplam	116	100		

Anket çalışması kapsamında incelenen Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay kararları doğrultusunda; “Temyiz incelemesi kapsamında Yargıtay tarafından verilen karar hangisidir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına bakıldığında; kararların %11,2’sinin “Onama”, %73,3’ünün “Bozma”, %4,3’ünün “Düzelterek Onama”, %10,3’ünün Düşme (Zamanaşımı) kararı verildiği görülmektedir. Bu dağılım, muhasebe hatası ve muhasebe hilesine ilişkin davaların temyiz incelemeleri sonucunda büyük çoğunluğunun bozma kararı ile sonuçlandığını göstermektedir.

➤ **“İlk derece mahkemesi tarafından verilen karar, Yargıtay tarafından onaylanmıştır.” İfadesine Verilen Yanıtların Dağılımı**

Anket formunda yer alan “İlk derece mahkemesi tarafından verilen karar, Yargıtay tarafından onaylanmıştır.” ifadesine verilen yanıtların dağılımına ilişkin istatistiki bilgiler aşağıda yer alan Tablo 19.’da verilmiştir.

Tablo 19. “İlk derece mahkemesi tarafından verilen karar, Yargıtay tarafından onaylanmıştır.” İfadesine Verilen Yanıtların Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Evet	13	11,2	11,3	11,3
Hayır	102	87,9	88,7	100
Toplam	115	99,1	100	
Eksik Veri	1	0,9		
Genel Toplam	116	100		

Anket çalışması kapsamında incelenen Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay kararları doğrultusunda; “İlk derece mahkemesi tarafından verilen karar, Yargıtay tarafından onaylanmıştır.” ifadesine verilen yanıtların dağılımına bakıldığında; kararların %11,2’sine “Evet”, %87,9’una “Hayır” yanıtının verildiği görülmektedir. Bu dağılım, muhasebe hatası ve muhasebe hilesine ilişkin davalarda ilk derece mahkemesi tarafından verilen kararların büyük çoğunluğunun Yargıtay tarafından onaylanmadığını göstermektedir.

➤ **“Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen karar, Yargıtay tarafından onaylanmıştır.” İfadesine Verilen Yanıtların Dağılımı**

Anket formunda yer alan “Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen karar, Yargıtay tarafından onaylanmıştır.” ifadesine verilen yanıtların dağılımına ilişkin istatistiki bilgiler aşağıda yer alan Tablo 20.’de verilmiştir.

Tablo 20. “Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen karar, Yargıtay tarafından onaylanmıştır.” İfadesine Verilen Yanıtların Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Hayır	1	0,9	100	100
Toplam	1	0,9	100	
Eksik Veri	115	99,1		
Genel Toplam	116	100		

Anket çalışması kapsamında incelenen Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay kararları doğrultusunda; “Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen karar, Yargıtay tarafından onaylanmıştır.” ifadesine verilen yanıtların dağılımına bakıldığında; kararların %0,9’una “Hayır” yanıtının verildiği görülmektedir. Bu dağılım, muhasebe hatası ve muhasebe hilesine ilişkin Bölge Adliye Mahkemeleri tarafından verilen kararların büyük çoğunluğunun Yargıtay tarafından onaylanmadığını göstermektedir.

➤ **“Davaya konu olan eylemin Yargıtay tarafından karara bağlanma süresi ne kadardır?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı**

Anket formunda yer alan “Davaya konu olan eylemin Yargıtay tarafından karara bağlanma süresi ne kadardır?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına ilişkin istatistiki bilgiler aşağıda yer alan Tablo 20.’de verilmiştir.

Tablo 21. “Davaya konu olan eylemin Yargıtay tarafından karara bağlanma süresi ne kadardır?” Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
0-2 yıl arası	33	28,4	28,7	28,7
2-4 yıl arası	11	9,5	9,6	38,3
4-6 yıl arası	27	23,3	23,5	61,7
6-8 yıl arası	30	25,9	26,1	87,8
8-10 yıl arası	11	9,5	9,6	97,4
10 yıldan fazla	3	2,6	2,6	100
Toplam	115	99,1	100	
Eksik Veri	1	0,9		
Genel Toplam	116	100		

Anket çalışması kapsamında incelenen Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay kararları doğrultusunda; “Davaya konu olan eylemin Yargıtay tarafından karara bağlanma süresi ne kadardır?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına bakıldığında; davaların %28,4’ünün “0-2 yıl arası”, %9,5’inin “2-4 yıl arası”, %23,3’ünün “4-6 yıl arası”, %25,9’unun “6-8 yıl arası”, %9,5’inin “8-10 yıl arası”, %2,6’sının ise “10 yıldan fazla” zaman diliminde karara bağlandığı görülmektedir. Bu dağılım, muhasebe hatası ve muhasebe hilesine ilişkin kararların genellikle Yargıtay tarafından 0-2 yıl, 4-6 yıl ve 6-8 yıl arasında karara bağlandığını göstermektedir.

3.8.2.Hipotezlerin Doğrulanması

Araştırma kapsamında oluşturulan hipotezler, gerçekleştirilen frekans analizi aracılığıyla doğrulanmıştır. Bu bağlamda;

“İlk derece mahkemeler verilen tarafından verilen kararlar Yargıtay tarafından onaylanmıştır.” ifadesine yönelik olarak Yargıtay kararları incelendiğinde ilk derece mahkemeler tarafından verilen kararların %87,9’unun Yargıtay tarafından onaylanmaması,

“Temyiz incelemesi kapsamında Yargıtay tarafından verilen karar hangisidir?” sorusuna yönelik olarak Yargıtay kararları incelendiğinde ilk derece mahkemeler tarafından verilen kararlardan sadece %11,2’sine Yargıtay tarafından onama kararı verilmesi (geri kalan kararlara yönelik Yargıtay’ın bozma, düzelterek onama, düşme kararı vermiştir.);

- Adli muhasebenin muhasebe hata ve hilelerine ilişkin dava süreçlerinde kullanılmasının doğru karar vermeyi artırdığı,
- Adli muhasebenin kullanılmamasının muhasebe hata ve hilelerine ilişkin dava süreçlerinde davaların üst mahkemeye gidişini artırdığı görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Muhasebe hataları, muhasebe kayıt süreci içerisinde bilinçli veya kasıtlı olmadan, genellikle kişilerin bilgisizlik, tecrübesizlik ve dikkatsizliği sonucunda ortaya çıkan yanlışlıklar olarak tanımlanmaktadır. Muhasebe hataları; matematiksel hataları, kayıt hataları, nakil hataları, unutmama ve tekrarlama hataları, değerlendirme hataları, hesapların birleştirilmesi düzeltme hataları ve vergi hesaplama hataları olarak sınıflandırılmaktadır. Günümüzde genellikle muhasebe kayıt sürecine ilişkin işletmeler tarafından tutulması gereken defterlerin bilgisayar destekli programlar aracılığıyla gerçekleştirilmesi muhasebe hatalarının azalmasını da sağlamıştır.

Muhasebe hileleri ise, muhasebe kayıt süreci içerisinde bilinçli ve kasıtlı olarak kişisel menfaat ve çıkar sağlamak amacıyla yapılan eylemler olarak tanımlanmaktadır. Hile eyleminin sonucunda işletme varlık ve kaynakları ciddi zararlara uğrayabilmektedir. Hile eyleminin temelinde aldatma unsuru yatmakta olup, bu eylemi gerçekleştiren kişiler genellikle gizlilik içerisinde yapmaktadırlar. İşletme odaklı hile grupları tarafından gerçekleştirilen hileler; çalışan hileleri, yönetim hileleri, yatırım hileleri, satıcı hileleri ve müşteri hileleri olarak sınıflandırılmaktadır. Hile grupları arasında en fazla karşılaşılan hileler çalışan ve yönetici hileleridir. Söz konusu hile grupları tarafından gerçekleştirilen hileler ise, kasti hata yoluyla hileler, kayıt dışı işlem hileleri, zamanlama hileleri, hayali hesaplar, belge sahtekarlığı ve bilgisayar hileleri şeklindedir.

İşletmelerde meydana gelen hile eylemlerinin ortaya çıkarılması oldukça zordur. Hilenin ortaya çıkarılması sürecinde öncelikle hile eyleminin gerçekleştirilmesine zemin hazırlayan faktörlerin tespit edilmesi gerekmektedir. Yöneticilerin dikkatsiz tavırları, personele düşük ücret verilmesi, işletmede uygulanan katı kurallar ve performans değerlendirme sisteminin bulunmaması bu faktörler arasındadır. Söz konusu faktörler kişilerin çalışma motivasyonunu etkileyerek hileye eylemlerinin sebep olabilmektedir. Hilenin önlenmesi ise, işletme yönetiminin sorumluluğunda olup, işletmede uygulanan bazı yöntem ve politikalar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Hilenin önlenmesinde etkin bir iç kontrol sisteminin kurulması oldukça önemlidir. Hilenin önlenmesine diğer uygulamalar ise; örgüt kültürü ve etik değerlerin oluşturulması, kurumsal yönetim anlayışının benimsendiği yönetim modeli, denetim komitesinin oluşturulması, iç denetim ve iç kontrol sisteminin oluşturulması ve bağımsız denetim şeklindedir.

İşletmelerde meydana gelen muhasebe hataları ve hileleri büyük maddi kayıplara sebebiyet vermektedir. Bu kayıpların önlenmesi veya minimize edilmesi için muhasebe ve denetim gibi alanlarda uygulanan tekniklerin yeterli olmaması, günümüz dünyasında yaşanan Worldcom, Parmalat, Xerox ve Enron gibi finansal skandallar ve bu skandalların olumsuz ekonomik etkileriyle birlikte muhasebe mesleğinin bir alt dalı olarak görülen, adli muhasebe olarak adlandırılan yeni bir meslek ortaya çıkmıştır. Mevcut muhasebe ve denetim uygulamalarının yetersiz olmasının yanı sıra, hilelerin önlenmesi ve tespit edilmesinin günümüzde işletmeler için daha önemli hale gelmesi de bu mesleğin doğuşuna zemin hazırlamıştır.

Adli muhasebe, ekonomik suçların tespit ve takibinde muhasebe bilgi ve tekniklerinin yanı sıra, hukuk, denetim, suç bilimi, istatistik, grafoloji ve psikoloji gibi bilim dallarından da faydalanan bir uygulama alanı olarak tanımlanmaktadır. Ülkemiz için yeni bir kavram olan adli muhasebe, esas kaynağını ABD ve Kanada başta olmak üzere diğer ülkelerdeki uygulamalardan almaktadır. Ticari işlemlerin karmaşık hale gelmesi, hile ve yolsuzlukları önlemede yaşanan güçlükler, yaşanan hukuki olaylara ilişkin mahkemeye başvuru oranlarının artması, mahkemeler ve avukatlar tarafından ticari davalarda uzman desteğine ihtiyaç duyulması gibi sebepler adli muhasebecilik mesleğine ihtiyaç duyulmasının nedenleri arasındadır.

Adli muhasebecilik faaliyetleri genel olarak dava desteği, uzman tanıklık ve hile denetçiliği olmak üzere üç farklı şekilde sunulmaktadır. Hukuki destek olarak da ifade edilen dava desteği, dava öncesinde veya dava sürecinde avukatlara veya ilgili yargı mercilerine konuya ilişkin mesleki bilgi ve becerilerin aktarıldığı bir danışmanlık desteğidir. Bilirkişilik olarak da ifade edilen uzman tanıklık, davaya konu olan bir olayın gerekli mesleki yeteneğe ve özene sahip, mahkeme tarafından bilirkişi olarak atanan kişi tarafından incelenmesi, yasal mevzuat doğrultusunda sonuçlandırılması ve sonucun yazılı veya sözlü olarak gerekli yargı mercilerine iletilmesine dayanan bir destektir. Araştırmacı muhasebecilik olarak da ifade edilen hile denetçiliği ise, genellikle işletme yöneticilerinin talebiyle hile denetimi yapmak üzere gerekli mesleki bilgi ve tecrübeye sahip uzman kişi tarafından hilelerin ortaya çıkarılması veya önlemesine yönelik önlemlerin alınmasına yönelik olarak sunulan hizmettir.

Adli muhasebecilik uygulamalarında kullanılan birçok yöntem bulunmaktadır. Bu yöntemler; Hile Değerlendirme Sorgulaması, Çapraz Denetim Tekniği, Kırmızı Bayraklar, Veri Madenciliği, Benford Kanunu'dur. Bu yöntemler yürütülen adli muhasebecilik faaliyetlerinde ilgili kullanıcılara önemli katkılar sağlamaktadır.

Araştırma kapsamında muhasebe hata ve hilelerine ilişkin dava süreci tamamlanarak Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay sonucunda karara bağlanan tüm dava dosyaları incelenmiştir. Yargıtay'ın karar arama veri tabanındaki ilgili dava dosyalarının frekans analizi aracılığıyla incelenmesi sonucunda elde edilen bulgular aşağıda sıralanmıştır;

- Muhasebe hatasına ilişkin 46 adet (%39,7), muhasebe hilesine ilişkin 70 adet (%60,3) olmak üzere toplam 116 adet dava dosyasının bulunduğu görülmektedir. Bu dağılım, mahkemeye intikal eden uyuşmazlıklarda muhasebe hilesiyle daha fazla karşılaşıldığını göstermektedir.
- Muhasebe hatasına ilişkin dava dosyalarında yer alan suçların; 1'inin (%0,9) "Görevi Kötüye Kullanmak", 2'sinin (%1,7) "Zimmet", 2'sinin (%1,7) "Dolandırıcılık", 36'sının (%31) "Alacak İlişkisi", 1'inin (%0,9) Banka/Kredi Kartlarının Kötüye Kullanımı", 4'ünün (%3,4) ise "Diğer" olarak adlandırılan suçlardan oluştuğu görülmektedir. Bu dağılım, muhasebe hatasına ilişkin kararlara ilişkin suçların büyük çoğunluğunun Alacak İlişkisi olduğunu göstermektedir.
- Muhasebe hilesine ilişkin dava dosyalarında yer alan suçların; 2'sinin (%1,7) "Güveni Kötüye Kullanmak", 2'sinin (%1,7) "Defter ve Belgeleri İbraz Etmemek", 12'sinin (%10,3) "Sahte Fatura Düzenlemek/Kullanmak", 1'inin (%0,9) "Zimmet", 1'inin (%0,9) "Yağma", 1'inin (%0,9) "Dolandırıcılık", 40'ının (%34,5) "213 Sayılı Vergi Usul Kanunu'na Muhalefet", 2'sinin (%1,7) "2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na Muhalefet", 6'sının (%5,2) "Alacak İlişkisi", 3'ünün (%2,6) ise "Diğer" olarak adlandırılan suçlardan oluştuğu görülmektedir. Bu dağılım, muhasebe hilesine ilişkin kararlara ilişkin suçların büyük çoğunluğunun 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu'na Muhalefet olduğunu göstermektedir.
- Davanın görüldüğü ilk derece mahkemelerinin dağılımlarına bakıldığında dava dosyalarının; 7'sinin (%6) "Ağır Ceza Mahkemesi", 59'unun (%50,9) "Asliye

Ceza Mahkemesi”, 32’sinin (%27,6) “Asliye Hukuk Mahkemesi”, 4’ünün (%3,4) “Asliye Ticaret Mahkemesi”, 7’sinin (%6) “Sulh Hukuk Mahkemesi”, 2’sinin (%1,7) “Ticaret Mahkemesi”, 5’inin (%4,3) ise İş Mahkemesi’nde görüldüğü tespit edilmiştir. Bu dağılım muhasebe hatası ve muhasebe hilesine ilişkin kararların büyük çoğunluğunun Asliye Ceza Mahkemesi’nde görüldüğünü göstermektedir.

- İlk derece mahkemeler tarafından karara bağlanan davalar sonucunda verilen hükümlerin dağılımlarına bakıldığında dava dosyalarının; 52’sinin (%44,8) Mahkûmiyet, 57’sinin (%49,1) Beraat, 7’sinin (%6) Düşme (zamanaşımı) ile sonuçlandığı görülmektedir. Bu dağılım muhasebe hatası ve hilesine ilişkin ilk derece mahkemelerde görülen davaların büyük çoğunluğunun beraat kararı ile sonuçlandığını göstermektedir.
- Davaya konu olan olayların istinaf incelemesi kapsamında Bölge Adliye Mahkemesi tarafından karara bağlanma durumuna ilişkin dağılımlara bakıldığında dava dosyalarının; 2’sinin (%1,7) Bölge Adliye Mahkemesi tarafından, 98’inin (%98,3) Yargıtay tarafından karara bağlandığı görülmektedir. Bu dağılım muhasebe hatası ve hilesine ilişkin davaların büyük çoğunluğunun Yargıtay tarafından karara bağlandığını göstermektedir.
- İstinaf incelemesi kapsamında Bölge Adliye Mahkemesi tarafından karara bağlanan davaların dağılımlarına bakıldığında dava dosyalarının 2’sinin (%1,7) Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Dairesi tarafından karara bağlandığını göstermektedir. Bu dağılım Bölge Adliye Mahkemesi tarafından karara bağlanan tüm davaların Hukuk Dairesi tarafından bağlandığını göstermektedir.
- İstinaf incelemesi kapsamında Bölge Adliye Mahkemesi tarafından karara bağlanan davaların dağılımlarına bakıldığında dava dosyalarının; 1’inin (0,9) 3. Hukuk Dairesi, 1’inin (%0,9) ise 23. Hukuk Dairesi tarafından karara bağlandığını göstermektedir.
- İstinaf incelemesi kapsamında Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen kararların dağılımlarına bakıldığında dava dosyalarının; 2’sinin de (%1,7) Onama kararı ile sonuçlandığı görülmektedir.
- İlk derece mahkemeler tarafından verilen kararların, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından onaylanması durumuna ilişkin dağılımlara bakıldığında dava

dosyalarının 2'sinin (%1,7) Evet yanıtı ile Bölge Adliye Mahkemesi tarafından da onaylandığını göstermektedir.

- İstinaf incelemesi kapsamında Bölge Adliye Mahkemesi tarafından karara bağlanma sürelerine ilişkin dağılımlara bakıldığında dava dosyalarının; 1'inin (%0,9) 0-2 yıl arası, 1'inin ise (0,9) 2-4 yıl arasında karara bağlandığını göstermektedir.
- Temyiz incelemesi kapsamında Yargıtay'a intikal eden davaların Yargıtay Kurulu veya Dairesinin türüne ilişkin dağılımlarına bakıldığında dava dosyalarının; 64'ünün (%55,2) Ceza Dairesi, 1'inin (0,9) Ceza Genel Kurulu, 50'sinin (43,1) ise Hukuk Dairesi tarafından karara bağlandığı görülmektedir. Bu dağılım İlk derece mahkemeler tarafından temyiz incelemesi kapsamında Yargıtay'a intikal eden davalarının büyük çoğunluğunun Ceza Dairesinde görüldüğünü göstermektedir.
- Temyiz incelemesi kapsamında Yargıtay'a intikal eden davaların dağılımlarına bakıldığında dava dosyalarının; 4'ünün (%3,4) 5.Ceza Dairesi, 1'inin (%0,9) 8.Ceza Dairesi, 1'inin (%0,9) 9.Ceza Dairesi, 45'inin (%38,8) 11.Ceza Dairesi", 4'ünün (%3,4) 15.Ceza Dairesi, 2'sinin (%1,7) 19.Ceza Dairesi, 8'inin (%6,9) 21.Ceza Dairesi, 10'unun (%8,6) 3.Hukuk Dairesi, 3'ünün (%2,6) 9.Hukuk Dairesi, 9'unun (%7,8) 11.Hukuk Dairesi, 2'sinin (%1,7) 13.Hukuk Dairesi, 1'inin (%0,9) 19.Hukuk Dairesi, 1'inin (%0,9) 20.Hukuk Dairesi, 22'sinin (%19) 22.Hukuk Dairesi, 1'inin (%0,9) 23.Hukuk Dairesi tarafından karara bağlandığı görülmektedir. Bu dağılım, muhasebe hatası ve muhasebe hilesine ilişkin temyiz incelemesi kapsamında Yargıtay'da görülen davaların büyük çoğunluğunun 11.Ceza Dairesi tarafından karara bağlandığını göstermektedir.
- Temyiz incelemesi kapsamında Yargıtay'a intikal eden davalar sonucunda verilen kararlara ilişkin dağılımlarına bakıldığında dava dosyalarının; 13'ünün (%11,2) Onama, 85'inin (%73,3) Bozma, 5'inin (%4,3) Düzelterek Bozma, 12'sinin (%10,3) ise Düşme (zamanaşımı) ile sonuçlandığı görülmektedir. Bu dağılım temyiz incelemesi kapsamında Yargıtay'a intikal eden dava dosyalarının büyük çoğunluğunun Bozma kararı verildiğini göstermektedir.
- İlk derece mahkemeleri tarafından verilen kararların, Yargıtay tarafından onaylanıp onaylanmadığına ilişkin dağılımlarına bakıldığında dava dosyalarının;

13'ünün (%11,2) Evet, 102'sinin ise (%87,9) Hayır ile sonuçlandığı görülmektedir. Bu dağılım ilk derece mahkemeler tarafından verilen kararların büyük çoğunluğunun Yargıtay tarafından onaylanmadığını göstermektedir.

- Bölge Adliye Mahkemeleri tarafından verilen kararların, Yargıtay tarafından onaylanıp onaylanmadığına ilişkin dağılımlarına bakıldığında dava dosyalarının; 1'inin (%0,9'unun) Hayır ile sonuçlandığı görülmektedir.
- Temyiz incelemesi kapsamında Yargıtay'a intikal eden davaların karara bağlanma sürelerine ilişkin dağılımlarına bakıldığında dava dosyalarının; 33'ünün (%28,4) 0-2 yıl arası, 11'inin (%9,5) 2-4 yıl arası, 27'sinin (%23,3) 4-6 yıl arası, 30'unun (%25,9) 6-8 yıl arası, 11'inin (%9,5) 8-10 yıl arası, 3'ünün (%2,6) ise 10 yıldan fazla zaman diliminde karara bağlandığını göstermektedir. Bu dağılım temyiz incelemesi kapsamında Yargıtay'a intikal eden dava dosyalarının büyük çoğunluğunun 0-2 yıl, 2-4 yıl ve 6-8 yıl arası zaman diliminde sonuçlandığını göstermektedir.

Araştırma kapsamında incelenen dava dosyaları doğrultusunda muhasebe hata ve hilesine ilişkin ilk derece mahkemeler tarafından verilen kararlara ilişkin tarafların temyiz incelemesi taleplerinin uygun bulunması durumunda davanın Yargıtay'a intikal etmesiyle davaların seyrinin oldukça uzadığı görülmektedir. Yargıtay'ın halihazırda yürütmekte olduğu davalara ilaveten konuya ilişkin davaların intikal etmesi Yargıtay'ın mevcut iş yükünü artırdığı ve intikal eden davalara ilişkin süreçlerin uzamasıyla davaların seyirlerinin de etkilendiği görülmektedir.

İncelenen dava dosyalarında ilk derece mahkemelerde görülmekte olan bazı davalarda yapılan eylemlerin ilgili kanunlarda doğrudan suç olarak kabul edilmesine karşın, ilgili mahkemelerdeki hakimlerin muhasebe hata ve hilelerine ilişkin bilgi düzeylerinin yetersiz olması veya davaların istinaf/temyiz incelemeleri kapsamında bir üst mahkemelere intikal edip davanın karara bağlanması uzun sürmesi sebebiyle birçok davanın zamanaşımına uğradığı görülmektedir. Hukuki anlamda meydana gelen bu boşluktan faydalanmak isteyen kötü niyetli kişi veya kişiler tarafından bu durumun kullanılması Türk Hukuk Sistemi'nin işleyişini olumsuz olarak etkileyeceği gibi, olaylara ilişkin ilgili kanunların uygulanabilmesine de olanak sağlamamaktadır.

Yargıtay'ın iş yükünü azaltmak amacıyla yasal olarak 2004 yılında kurulan, fakat 2016 yılında aktif olarak faaliyete geçen Bölge Adliye Mahkemeleri kurulmuştur. Aktif olarak faaliyete başlayan Bölge Adliye Mahkemeleri'nin sadece Ankara, Antalya, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, İzmir ve Samsun illerinde faaliyetlerine başlaması, ülke genelinde henüz yeterli sayıda ilde olmaması sebebiyle Yargıtay'ın iş yükünü hafifletmesi ihtiyacını tam anlamıyla karşılayabilmiş değildir. Araştırma kapsamında elde edilen veriler ışığında muhasebe hata ve hilesine ilişkin mahkemeye intikal edilen davalarda adli muhasebe uzmanlarından yararlanılması davaların seyrini ve sonuçlarını da önemli ölçüde etkileyecektir.

Ülkemizde muhasebecilik mesleğine yönelik ülkemizde herhangi bir yasal altyapı, düzenleme veya standart bulunmamaktadır. Buna yönelik yasal altyapının oluşturulması ve standartların oluşturulmasıyla birlikte adli muhasebe uzmanlığının bir meslek kolu olarak tanınmasıyla birlikte konuya ilişkin ilk derece mahkemelerde görülmekte olan davalarda bu uzmanların teknik bilgi ve becerilerinden yararlanacak şekilde hizmet alınması dava süreçlerinin kısaltmasını, ilgili yargı mercilerinin iş yüklerinin azalmasını sağlayacaktır.

Adli muhasebeye ilişkin ülkemizdeki yürütülmekte olan akademik çalışmaların artırılmasının yanı sıra bu alanda oluşturulacak çeşitli eğitim/sertifika programlarının düzenlenmesi ve konuya ilişkin bilincin artırılması gerekmektedir. Yükseköğrenim kurumlarının iktisadi ve idari bilimler fakültelerinin ilgili bölümlerindeki müfredatlara adli muhasebeye ilişkin derslerin eklenmesi, ilgili meslek odaları tarafından adli muhasebe uzmanlığı adı altında verilecek eğitimlerin düzenlenmesi toplum içerisinde adli muhasebeye ilişkin bir meslek imajının oluşmasına zemin hazırlayacaktır. Meslek yasasının çıkarılmasıyla birlikte ve meslek mensuplarının mahkemeye intikal eden dava süreçlerinde aktif olarak kullanılması mahkemelerin doğru karar vermelerini artırması, davaların üst mahkemeye gidişini azaltması açısından Türk Hukuk Sistemi'ne, ilgili yargı mercilerine olumlu katkılar sağlayacak ve dava süreçlerini doğrudan etkileyecektir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR:

- Alptürk, E., (2008), Muhasebe ve Vergi Boyutlarında İç Denetim Rehberi, 1. Baskı, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara.
- Anayurt, Ö., (2009), Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Ashish K., vd., (2017), Auditing Principles and Practices, McGraw Hill Education (India) Private Limited, India.
- Atmaca M. ve Terzi S., (2012), Adli Muhasebe, Yaylın Yayıncılık, İstanbul.
- Bayraklı, H., vd., (2012), Muhasebe Hata ve Hileleri, (1.Baskı), Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.
- Bozkurt, N. (2016), İşletmelerin Kara Deliği Hile Çalışan Hileleri, 3.Baskı, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Cendrowski vd., (2007), The Handbook of Fraud Deterrence, John Wiley & Sons Inc., New Jersey.
- Christine M., (2006), Handbook on International Corporate Governance, Edward Elgar Publishing.
- Coşkun R., vd., (2017), Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, 9. Baskı, Sakarya Yayıncılık, Sakarya.
- Çıtak N., (2009), Hileli Finansal Raporlamada Yaratıcı Muhasebe, Türkmen Kitabevi, İstanbul.
- Doğan F., (2018), Yargı Denetiminde Adli Muhasebecilik ve Hile İncelemesi, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Donleavy G, (2018), An Introduction to Accounting Theory, Second Edition, Bookboon Inc., Australia.
- Duman Ö., (2008), Muhasebe Denetimi ve Raporlama, (2.Baskı), Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Erdoğan vd., (2009), Geleceğin Dünyasında Bilimsel ve Mesleki Çalışmalar, Ekin Basım Yayım Dağıtım, Bursa.
- Eryılmaz C. ve Suer C., (2009), Genel Muhasebe Problemleri, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.

- Gözler K., (2016), Hukukun Temel Kavramları, 16. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa.
- Gülten S. ve Kocaer İ., (2011), Adli Muhasebe Uygulamaları, Ankara Ofset Yayıncılık, Ankara.
- Güredin E., (2007), Denetim ve Güvence Hizmetleri, Arıkan Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Güredin, E., (2010), Denetim ve Güvence Hizmetleri. Türkmen Kitabevi, İstanbul.
- Howard S., vd. (2006), Forensic Accounting and Fraud Investigation for Non-Experts, Second Edition, John Wiley & Sons Inc., New Jersey.
- Joseph W., (2014), Principles of Fraud Examination, Fourth Edition, John Wiley & Sons, Inc., New Jersey.
- Kavut, L., (2009), Uluslararası Denetim Standartları Kapsamında Bağımsız Denetim, İSMMMO Yayınları, İstanbul.
- Kranacher M. vd., (2010), Forensic Accounting and Fraud Examination, John Wiley & Sons Inc., Canada.
- Leonard V., (2008), Fraud Risk Assessment, John Wiley&Sons Inc., New Jersey.
- Leonard V., (2012), Fraud Risk Assessment: Building a Fraud Audit Program, John Wiley and Sons, New Jersey.
- Manning G., (2005), Financial Investigation and Forensic Accounting, Second Edition, Taylor & Francis Group Press, USA.
- Meriç A., (2016), Adli Muhasebe, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Micheal C., vd., (2015), Essential of Forensic Accounting, American Institute of Certified Public Accountants Inc., New York.
- Micheal S., vd., (2012), Forensic Accounting and Fraud Investigation, Third Edition, John Wiley & Sons, Inc., New Jersey.
- Nigrini M., (2011), Forensic Analytics: Methods and Techniques For Forensic Accounting Investigations, Wiley, New Jersey.
- Özkul F. ve Özdemir Z., (2011), İşletmelerde Hile Riski Yönetimi – Yöneticiler İçin Temel Uygulama Adımları, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Pehlivanlı, D., (2011), Hile Denetimi Metodoloji ve Raporlama, Beta Yayınları, İstanbul.
- Ramamoorti S., vd., (2013), A.B.C.'s of Behavioral Forensics: Applying Psychology to Financial Fraud Prevention and Detection, John Wiley & Sons, Inc., New Jersey.

- Rufus R. vd., (2015), Forensic Accounting, Pearson, England.
- Sabuncu, B., (2019), Muhasebe Hileleri ve Çözümleri, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Sevilengül O., (2016), Genel Muhasebe, 18. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Singleton T., Singleton A., (2010), Fraud Auditing and Forensic Accounting, Fourth Edition, John Wiley & Sons Inc., New Jersey.
- Steve A., vd., (2011), Fraud Examination, Fourth Edition, Cengage Learning South-Western, United States of America.
- Steven L. vd., (2011), A Guide To Forensic Accounting Investigation, Second Edition, John Wiley&Sons Inc.
- Şenel, S., (2020), Muhasebe Skandalları ve Adli Muhasebe (Adli Muhasebe Mesleği – Eğitimi), Gazi Kitabevi, Ankara.
- Taştan, H., (2018), Adli Muhasebe, (1.Baskı), İstanbul Okan Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Terzi, S., (2012), Hileli Finansal Raporlama Önleme ve Tespit: İMKB İmalat Sanayiinde Bir Araştırma, Beta Yayınları, İstanbul.
- Thornhill vd., (1995), Forensic Accounting: How to Investigate Financial Fraud, New York: Irwin.
- Yurtsever G., (2008), Bankacılığımızda İç Kontrol, Türkiye Bankalar Birliği, Yayın No:256, İstanbul.
- Yükçü S., (2015), Genel Muhasebe, 8. Basım, Altın Nokta Basın Yayın Dağıtım, İzmir.
- Zabihollah R., (2019), Forensic Accounting and Financial Statement Fraud, Business Expert Press, New York.

SÜRELİ YAYINLAR:

- Abdioğlu H., “Hilelerin Önlenmesi ve Ortaya Çıkarılmasına Yönelik Proaktif Yaklaşımlar”, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Mayıs 2007, 22, s.123.
- Açık, S., “Adli Muhasebecilik Mesleğinin Faaliyet Alanları ve Eğitim Boyutu Açısından İncelenmesi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20(3), 2016.
- Açık S.,” Muhasebede Hata ve Hilelerin Vergi Hukuku Açısından İncelenmesi”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16(3), 2012.

- Akkaş M., “Denetimde Benford Kanunu’nun Uygulanması”, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(1), 2007.
- Al A., Adli Muhasebe ve Karar Alma Arasındaki İlişkilerin Finansal Kararlar Açısından Değerlendirilmesi, Mali Çözüm Dergisi, Eylül – Ekim 2014.
- Ataman B., Aydın R., “Hile Denetimi ve Denetçilerin Hile Tespitine Yönelik Bir Araştırma”, Marmara Business Review, 2(1), 2018.
- Atmaca, M., “Muhasebe Skandallarının Önlenmesinde İç Kontrol Sisteminin Etkinleştirilmesi”, Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 14(1), 2012.
- Birincioğlu İ. ve Özkara B., “Adli Belge İncelemelerinde Bilinmeyenler, Örneklerle Yazı ve İmza Analizi ile Islak İmza Kavramı”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Yıl:22, Sayı:87, 2010.
- Bozkurt N., “Muhasebe ve Denetim Mesleğinde Yeni Bir Alan Adli Muhasebecilik”, Yaklaşım Dergisi, Yıl:8, Sayı:94, 2000.
- Çabuk A. ve Yücel E., “Adli Muhasebecilik Mesleği ve Türkiye’de Uygulanabilirliğine Yönelik Bir Araştırma”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Nisan 2012.
- Çabuk A. ve Yücel E.,” Adli Muhasebecilik Mesleği’nin Türkiye’deki Gelişme Potansiyeline Yönelik Bir Araştırma”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ekim 2012.
- Çankaya F. ve Gerekan B.,” Hile Denetçiliği Mesleği ve Sertifikalı Hile Denetçiliği Mesleki Standartları ve Ahlak Kuralları”, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 9(28), Nisan 2009.
- Çankaya vd., “Adli Muhasebede Uzman Tanıklık Mesleği: Muhasebe Meslek Mensupları Üzerine Bir Araştırma”, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 23, 2014.
- Çatıkkaş Ö., Çalış Y., “Hile Denetiminde Proaktif Yaklaşımlar”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı:45, 2010.
- Doğan S. ve Kayakıran D.,” İşletmelerde Hile Denetiminin Önemi”, Maliye Finans Yazıları, (108), 2017.
- Elitaş B., Seçilmiş Örneklerle Adli Muhasebe Eğitimi ve Türkiye İçin Bir Değerlendirme, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Temmuz 2012.
- Enofe A. vd., “The Impact of Forensic Accounting on Fraud Detection, European Journal of Business and Management”, 5(6), 2013.

- Ertikin K., “Hile Denetimi: Benford Yasası’nın Bilgisayar Destekli Kullanımına Yönelik Bir Hizmet İşletmesi Örneği”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 19(3), Eylül 2017, s.706.
- Ertikin, K., “Hile Denetimi: Kırmızı Bayrakların Tespiti İçin Kullanılan Proaktif Yaklaşımlar”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Temmuz 2017.
- Fury K.,” The Role of Internal Audit Unit in Detecting and Preventing Fraud at Public Universities in West Java, Indonesia”, International Journal of Economics and Management Engineering, 10(5), 2016.
- Gökten, O., “Hileli Eylemlerin Nedenlerine İlişkin Paradigma Değişimleri: Üçgen, Elmas ve Diğerleri”, İşletme Araştırmaları Dergisi, 10-3, 2018.
- Hatunoğlu, vd. “İç Kontrolün Muhasebe Sistemindeki Hata ve Hilelerin Önlenmesindeki Rolü Üzerine Bir Alan Çalışması”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C:9, S:20, 2012.
- Ionescu C., vd., “Frauds and Errors in the Audit of Financial Statements”, Procedia of Economics and Business Administration, 2016.
- Kaban İ. vd.,” Hile Denetimi Araçları Olarak Hile Riski Değerlemesi ve Kırmızı Bayraklar: Bankacılıkta Örnek Bir Uygulama”, Bankacılar Dergisi, 106, 2008.
- Karacan S., “Hukuk ile Muhasebenin Kesişme Noktası: Adli Muhasebe, Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, Yıl:4, Sayı:8. 2012.
- Karşlıoğlu İ., Karavardar A., “Adli Muhasebe Mesleğinin Muhasebe Meslek Mensupları Arasında Farkındalığı: Trabzon SMMMO Üyelerine Yönelik Bir Araştırma”, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 18(56), 2019.
- Kasap M., “Adli Muhasebecilik Mesleği ve Aklama Suçuyla Mücadele”, Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 3(1), 2013.
- Katı, M. ve Erdoğan B., “Finansal Hileler ve Kurumsallaşma”, II. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Öğrenci Kongresi, 11-12 Ekim 2018.
- Kazan G.,” Hile Üçgeni, Hile Elması ve Hile Beşgeni: Hile Eylemlerinin Nedenlerine İlişkin Teorilere Kavramsal Bakış”, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 62, 2021.
- Kızıl C., vd., “Adli Muhasebe ve Adli Muhasebecilik Mesleğine Genel Bir Bakış”, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12(1), 2019.

- Kızıl C., vd.,” Adli Muhasebe Kavramının Önemi ve Farkındalık Düzeyi: Yalova Üniversitesi Öğrencileri ile Bir SMMM Meslek Mensubu Üzerinde İki Yönlü Uygulama”, Global Business Research Symposium, 1st Doctoral Conference, Haziran 2016, İstanbul, s.4.
- Mengi, B. v.d., “Yatırım Hileleri”, Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, 10-39, Ocak 2013.
- Mengi, B., “Hile Denetiminde Yetkinliklerin Değerlendirilmesi – Hile Karosu, Mali Çözüm Dergisi, Kasım – Aralık 2012.
- Özcan A., “Analyzing The Impact of Forensic Accounting on The Detection of Financial Information Manipulation”, MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8(2), 2019.
- Özkul F. ve Pektekin P, “Muhasebe Yolsuzluklarının Tespitinde Adli Muhasebecinin Rolü ve Veri Madenciliği Tekniklerinin Kullanılması, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 11(4), 2009.
- Pamukçu A., “Adli Muhasebe ve Bağımsız Denetim Sürecine Etkisi”, Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, 12(8), Temmuz 2017.
- Pazarçeviren S., Adli Muhasebecilik Mesleği”, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(2), 2005.
- Peterson O., “Forensic Accounting and Fraud”, International Journal of Accounting and Economics Studies, 3(1), 2015.
- Popoola J., vd., “Task Performance Fraud Risk Assessment on Forensic Accountant and Auditor Knowledge and Mindset in Nigerian Public Sector”, Risk Governance and Control Financial Markets & Institutions, 4(3), 2014.
- Ramamoorti S., “The Psychology and Sociology of Fraud: Integrating the Behavioral Sciences Component Into Fraud and Forensic Accounting Curricula”, Accounting Education, 23(4), 2007.
- Ramaswamy V., “New Frontiers: Training Forensic Accountants Within The Accounting Program”, Journal of College Teaching & Learning, 4(9), 2007.
- Salleh K. vd., “Traits, Skills and Ethical Values of Public Sector Forensic Accountants: An Empirical Investigation”, International Conference on Corporate Governance & Strategic Management, Procedia Social and Behavioral Sciences, Great Britain, 2014.
- Schwartz R., “Fraud Investigation”, Risk Management, 57(3), April 2010.

- Sharma A. ve Panigrahi P.,” A Review of Financial Accounting Fraud Detection based on Data Mining Technieques”, International Journal of Computer Applications, 39(1), 2012.
- Şenel S. ve Arslan Ö., “Muhasebe Skandallarının Önlenmesinde Adli Muhasebe Mesleğinin Rolü”, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 20(1), 2019.
- Terzi S.,” Hile ve Usulsüzlüklerin Tespitinde Veri Madenciliğinin Kullanımı”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Nisan 2012.
- Toraman C., vd., “Aklama Suçunun Önlenmesine Yönelik Çabalar: Adli Muhasebecilik Mesleği ve Uygulamaları”, Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(1), 2009.
- Usul H. ve Topçuoğlu M.,” Finansal Manipülasyonların Ortaya Çıkarılması ve Önlenmesinde Adli Muhasebenin Önemi: Türk Hukuk sisteminde Var Olması Gerekliği Üzerine Bir Tartışma”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(3), 2011.
- Yardımcıoğlu, M., v.d., “Yolsuzluk, Muhasebe Hileleri ve Örnekleri”, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2014.
- Yücel E., “Effectiveness of Red Flags in Detecting Fraudulent Financial Reporting: An Application In Turkey”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Eylül 2013.

TEZLER:

- Akyel N., (2009), “Adli Muhasebecilik ve Türkiye’de Uygulanabilmesi için Altyapı Bileşenlerinin Mevcut Durumu, Değerlendirilmesi ve Öneriler”, Sakarya Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı (Yayımlanmış Doktora Tezi), Sakarya.
- Altunay M., (2014), “Türkiye’deki Adli Muhasebeciliğin Hakimlerin ve Avukatların Bakış Açıları Bağlamında Analizi”, (Yayımlanmış Doktora Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı, Isparta.
- Aydın H., (2018), “Adli Muhasebe ile İlgili Dünya’daki Uygulamalar ve Türkiye’de Uygulanabilirliğinin Araştırılması”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Muhasebe Anabilim Dalı Doktora Tezi, İstanbul.

- Aytekin, İ., (2017), “SMMM ve YMM Mesleklerinde Etik Algısı ve Bunun Muhasebe Hata ve Hilelerine Etkisi: TRC1 Bölgesi Analizi”, (Yayımlanmış Doktora Tezi), Beykent Üniversitesi İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, İşletme Yönetimi Bilim Dalı, İstanbul.
- Balcı, M., (2014), “Adli Muhasebe, Uygulamaları ve Günümüzdeki Durumu, İstanbul Kültür Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Baskan, D., (2013), “Muhasebe Hata ve Hilelerinin Önlenmesinde Bağımsız Denetimin Rolü ve Etkinliği: Bir Uygulama”, Kırıkkale Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Doktora Tezi, Kırıkkale.
- Bayrak N., (2016), “Adli Muhasebecilik Mesleği ve Türkiye’de Uygulanabilirliğinin Tespitine Yönelik Bir Araştırma”, Niğde Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Niğde.
- Bayrakdar, M., (2019), “Muhasebe Hata ve Hilelerinin Muhasebe Bilgi Sistemi Üzerine Etkileri ve Meslek Mensuplarının Muhasebe Hata ve Hilelerine Bakış Açılarının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma: Sivas Örneği, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı, Sivas.
- Demir, S., (2015), “Bağımsız Denetimde Hata ve Hilelerin Adli Muhasebe Açısından Değerlendirilmesi”, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Haliç Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, İstanbul.
- Dursun A., (2010), “Adli Muhasebenin Eğitimi ve Türkiye’de Adli Muhasebe Eğitiminin Geliştirilmesine Yönelik Bir Araştırma”, (Yayımlanmış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, Erzurum.
- Erdoğan, B., (2017), “Türkiye’de Sağlık Sektöründe Meydana Gelebilecek Hata ve Hilelerin Önlenmesine Yönelik Kontroller ve Bir Uygulama”, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, Muhasebe Denetimi Bilim Dalı, İstanbul.
- Fido M., (2016), “Finansal Tablolarda Hile Denetimi ve Hileyi Önlemeye Yönelik Denetim Teknikleri: Türkiye ve AB Uygulamalarının Karşılaştırılması”, Selçuk Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Göksu S., (2011), “Adli Muhasebe Kapsamında Çalışan Hileleri ve Kars İlinde Adli Vakalar Analizi”, İstanbul Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

- Işıldak T., (2018),” Muhasebe Meslek Mensupları Açısından Muhasebe Hata ve Hilelerinin Ortaya Çıkarılmasında Adli Muhasebecilik Mesleğinin Önemine Yönelik Bir Araştırma”, Balıkesir Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir.
- Jafarlı, R., (2019), İşletmelerde Hile Riski Farkındalığı: Ampirik Bir Araştırma, Bursa Uludağ Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- Kaya, G., (2013), “Muhasebe Hilelerinin Vergi Usul Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu’na Göre Değerlendirilmesi ve Mali Analize Etkileri”, Marmara Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Kayıkçıoğlu S., (2017), “Şirketlerin İç Denetim Birimlerinde Hile Denetimi ve Bir Uygulama”, Işık Üniversitesi Muhasebe ve Denetim Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Kaymak, C., (1996), “Muhasebede Yapılan Hata ve Hilelerin Muhasebe ve Muhasebe Denetimi Yönünden Değerlendirilmesi”, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, İstanbul.
- Kırık, U., (2016), Şirketlerde Hilenin Tespiti ve Önlenmesi, Okan Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Kirik, Z., (2007), “Muhasebe Hata ve Hileleri ile Muhasebe Mesleğinde Etik: Afyonkarahisar’da Muhasebeciler Üzerine Bir Araştırma”, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Koca, N., (2010), “Muhasebe Denetiminde İç Kontrolün Hata ve Hileleri Önlemedeki Rolü ve Bir Alan Çalışması”, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, Kahramanmaraş.
- Korucu, E., (2018), “Muhasebe Hata ve Hileleri ile Muhasebe Mesleğinde Etik”, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Işık Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, İstanbul.
- Köse Y., (2010), “Kurumsal Yönetim ve Hile Denetimi Üzerine Etkileri”, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, Muhasebe Finansman Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

- Kurt A., (2013), 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Perspektifinde Adli Muhasebecilik Mesleğine Bakış, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Yüksek Tezi, Çanakkale.
- Nazlı E., (2014), “Muhasebe Hata ve Hilelerinin Önlenmesinde İşletme Yöneticilerinin Sorumluluğunun Tespitine Yönelik Bir Araştırma”, Niğde Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Niğde.
- Okay, S., (2011), “Muhasebe Hata ve Hilelerinin Meslek Etiği Açısından İrdelenmesi”, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı, Karaman.
- Özdoğan S., (2019), “Muhasebe Meslek Mensuplarının ve Akademisyenlerin Adli Muhasebe Bakış Açılarının Değerlendirilmesine İlişkin Bir Araştırma: Sivas Örneği”, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Sivas.
- Öztürk, S., (2015), “Muhasebe Hileleri ile Mücadelede Kontrol Öz Değerlendirmenin Rolü ve Bir Uygulama”, Atatürk Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı Doktora Tezi, Erzurum.
- Pehlivan A., (2010), “Adli Muhasebe Eğitimi ve Türkiye’de Adli Muhasebe Eğitiminin Geliştirilmesine Yönelik Bir Araştırma”, Atatürk Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Doktora Tezi, Erzurum.
- Sabankaya, M., (2018), “Finansal Tablolarda Muhasebe Hilelerinin Fark Edilmesi ve Ortaya Çıkarılma Biçimleri”, İstanbul Aydın Üniversitesi, Muhasebe ve Finans Yönetimi Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Şahin B., (2019), “Adli Muhasebe Kapsamında Bilirkişilik Mesleğinin Tarihsel Gelişimi Türk Hukuk Sisteminde Değerlendirilmesi ve Gelişim Önerileri”, İnönü Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Doktora Tezi, Malatya.
- Yücel E., (2011),” Adli Muhasebecilik Mesleği ve Türkiye’deki Gelişme Potansiyeline Yönelik Bir Araştırma”, Uludağ Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı Doktora Tezi, Bursa.

İNTERNET KAYNAKLARI:

www.acfetr.com

www.forensic-accounting-information.com/forensic-accounting-careers.htm

www.karararama.yargitay.gov.tr

www.kgk.gov.tr

www.muhasabetr.com/yazarlarimiz/suleyman/009

www.sozluk.gov.tr

www.tdk.gov.tr

www.tr.wikipedia.org/wiki/kriminoloji

www.tureng.com/tr/turkce-ingilizce/adli

KANUN, YÖNETMELİKLER VE TEBLİĞLER:

Bilirkişilik Kanunu

Bilirkişilik Yönetmeliği

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu

Ceza Muhakemesi Kanunu

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu

Türk Ceza Kanunu

Türk Ticaret Kanunu

Vergi Usul Kanunu

EKLER

EK-1: ANKET FORMU

1. Davaya konu olan muhasebe eyleminin türü nedir?
  - Muhasebe hatası (*Yanıtınız Evet ise, lütfen 3.soruyu cevaplandırmayınız.*)
  - Muhasebe hilesi (*Yanıtınız Evet ise, lütfen 2.soruyu cevaplandırmayınız.*)

2. Davaya konu olan muhasebe hatasına ilişkin suç (dava türü) nedir?
  - Görevi kötüye kullanmak
  - Zimmet
  - Dolandırıcılık
  - Alacak ilişkisi
  - Banka/kredi kartlarını kötüye kullanmak
  - Diğer (.....)

3. Davaya konu olan muhasebe hilesine ilişkin suç (dava türü) nedir?
  - Defter ve belgeleri ibraz etmemek
  - Sahte fatura düzenlemek/kullanmak
  - Zimmet
  - Yağma
  - Dolandırıcılık
  - 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu'na muhalefet
  - 2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na muhalefet
  - Diğer (.....)

4. Davanın görüldüğü ilk derece mahkeme hangisidir?
  - Ağır Ceza Mahkemesi
  - Asliye Ceza Mahkemesi
  - Asliye Hukuk Mahkemesi
  - Asliye Ticaret Mahkemesi

- Sulh Hukuk Mahkemesi
- Ticaret Mahkemesi
- İş Mahkemesi
- Fikri ve Sınai Haklar Mahkemesi
- Diğer (.....)

5. İlk Derece Mahkemesi tarafından karara bağlanan dava sonucunda ne tür hüküm verilmiştir?

- Mahkûmiyet
- Beraat
- Düşme (zamanaşımı)

6. Davaya konu olan olay, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından karara bağlanmıştır.

- Evet
- Hayır (*Yanıtınız Hayır ise, lütfen 11.soruya geçiniz.*)

7. Davanın karara bağlandığı Bölge Adliye Mahkemesinin türü nedir?

- Ceza Dairesi
- Hukuk Dairesi

8. Davanın karara bağlandığı Bölge Adliye Mahkemesi dairesi hangisidir?

- 1.Ceza Dairesi
- 3.Hukuk Dairesi
- 5.Ceza Dairesi
- 4.Hukuk Dairesi
- 6.Ceza Dairesi
- 9.Hukuk Dairesi
- 7.Ceza Dairesi
- 10.Hukuk Dairesi
- 8.Ceza Dairesi
- 11.Hukuk Dairesi
- 9.Ceza Dairesi
- 13.Hukuk Dairesi
- 13.Ceza Dairesi
- 19.Hukuk Dairesi
- 15.Ceza Dairesi
- 20.Hukuk Dairesi
- 16.Ceza Dairesi
- 21.Hukuk Dairesi
- 19.Ceza Dairesi
- 22.Hukuk Dairesi
- 21.Ceza Dairesi
- 23.Hukuk Dairesi
- 23.Ceza Dairesi

9. İstinaf incelemesi kapsamında Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen karar hangisidir?

- Onama
- Bozma
- Düzelterek Bozma
- Düşme (zamanaşımı)

10. İlk Derece Mahkemesi tarafından verilen karar, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından onaylanmıştır.

- Evet
- Hayır

11. Davaya konu olan eylemin Bölge Adliye Mahkemesi tarafından karara bağlanma süresi ne kadardır?

- 0-2 yıl arası
- 2-4 yıl arası
- 4-6 yıl arası
- 6-8 yıl arası
- 8-10 yıl arası
- 10 yıldan fazla

12. Davanın karara bağlandığı Yargıtay Kurulu veya Dairesinin türü hangisidir?

- Ceza Dairesi
- Hukuk Dairesi
- Ceza Genel Kurulu
- Hukuk Genel Kurulu

(Yanıtınız Ceza veya Hukuk Genel Kurulu ise, lütfen 13.soruya geçiniz.)

13. Davanın karara bağlandığı Yargıtay Dairesi hangisidir?

- 1.Ceza Dairesi
- 3.Hukuk Dairesi
- 5.Ceza Dairesi
- 4.Hukuk Dairesi
- 6.Ceza Dairesi
- 9.Hukuk Dairesi
- 7.Ceza Dairesi
- 10.Hukuk Dairesi
- 8.Ceza Dairesi
- 11.Hukuk Dairesi
- 9.Ceza Dairesi
- 13.Hukuk Dairesi

☐ 13.Ceza Dairesi	☐ 19.Hukuk Dairesi
☐ 15.Ceza Dairesi	☐ 20.Hukuk Dairesi
☐ 16.Ceza Dairesi	☐ 21.Hukuk Dairesi
☐ 19.Ceza Dairesi	☐ 22.Hukuk Dairesi
☐ 21.Ceza Dairesi	☐ 23.Hukuk Dairesi
☐ 23.Ceza Dairesi	

14. Temyiz incelemesi kapsamında Yargıtay tarafından verilen karar hangisidir?

- Onama
 Bozma
 Düzelterek Bozma
 Düşme (zamanaşımı)

15. İlk Derece Mahkemesi tarafından verilen karar, Yargıtay tarafından onaylanmıştır.

- Evet Hayır

16. Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen karar, Yargıtay tarafından onaylanmıştır.

- Evet Hayır

(Dava, istinaf incelemesine tabi tutulmamışsa bu soruyu işaretlemeyiniz.)

17. Davaya konu olan eylemin Yargıtay tarafından karara bağlanma süresi ne kadardır?

- 0-2 yıl arası
 2-4 yıl arası
 4-6 yıl arası
 6-8 yıl arası
 8-10 yıl arası
 10 yıldan fazla

EK-2: MUHASEBE HATALARINA İLİŞKİN YARGITAY KARARLARI

23. Hukuk Dairesi 2017/2020 E. , 2020/2650 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Ankara 3. Asliye Ticaret Mahkemesi

Taraflar arasındaki alacak davasının yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı davanın esastan reddine yönelik verilen hükmün süresi içinde davacı vekilince temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü.

KARAR

Dava, hizmet sözleşmesinden kaynaklanan alacak davasıdır.

Davacı vekili; dava dışı .... Co şirketinin ... boru hattının inşaat işinin ana yüklenicisi olduğunu, müvekkili ile dava dışı .... Co şirketi arasında imzalanan protokol gereğince, dava dışı şirkete ait alt müteahhitler ve 3. şahısların müvekkile ait kamp sahalarında günlük 72 USD'ye konakladığını, bedelin .... Co şirketi tarafından ödendiğini, bu şirketin faturaların davalıya kesilmesini bildirerek faturaları iade etmesi nedeniyle faturaların davalı adına düzenlendiğini, ... Co. ile davalı arasında borcun naklinin gerçekleştiğini, müvekkilinin muhasebe servisinde çalışanlarının hatası nedeniyle faturaların 10,40,50 TL olarak düzenlendiğini, müvekkilin ihtarname ile eksik bedeli davalıdan talep etmesine rağmen davalının borcu kabul etmediğini iddia ederek, eksik ödenen bedelin temerrüt tarihinden itibaren en yüksek USD mevduat faizi ile davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı vekili, davacının ihtarnamesine kadar 13 faturanın sorunsuz ödendiğini, borcunun bulunmadığını savunarak davanın reddini talep etmiştir.

Yerel mahkemece iddia, savunma, bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre; davalının davacıya borçlu olduğu iddiasının ve .... Co şirketi ile davalı arasında borcun nakli işleminin gerçekleştiğinin kanıtlanamadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş. Davacının istinaf yoluna başvurusu neticesinde yerel mahkeme kararını inceleyen istinaf mahkemesince, mahkeme kararının usul ve esasa uygun olduğu gerekçesiyle istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

Kararı, davacı vekili temyiz etmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı gerektirici sebeplere, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre, davacı vekilinin tüm temyiz sebepleri yerinde

görülmemiştir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 23. Hukuk Dairesi kararına ilişkin davacı vekilinin/vekillerinin tüm temyiz sebeplerinin reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA, aşağıda yazılı onama harcının temyiz edenden alınmasına, dosyanın ilk derece mahkemesine, kararın bir örneğinin Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 23. Hukuk Dairesine gönderilmesine, kesin olarak 07.09.2020 tarihinde oy birliği ile karar verildi.

11. Hukuk Dairesi 2019/1121 E. , 2020/3208 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

Taraflar arasında görülen davada İzmir 13. Asliye Hukuk Mahkemesi'nce verilen 12/05/2016 gün ve 2015/129 - 2016/218 sayılı kararı bozan Daire'nin 03/12/2018 gün ve 2018/4934 - 2018/7522 sayılı kararı aleyhinde davalı vekili tarafından karar düzeltilmesi isteğinde bulunulmuş ve karar düzeltme dilekçesinin süresi içinde verildiği de anlaşılmış olmakla, dosya için düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe, layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra gereği konuşulup düşünüldü:

Davacı vekili, müvekkili personelinin Haziran 2010 dönemine ait SGK primlerinin en geç 30.06.2010 tarihinde SGK hesaplarına aktarılması gerekirken davalı bankanın kusuru ile 01.07.2010 tarihinde aktarıldığını, SGK tarafından müvekkili aleyhine tahakkuk ettirilen gecikme zammının 97.648,20 TL olarak SGK'ya ödendiğini ileri sürerek bu tutarın ödeme tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, davanın reddini istemiş, fer'i müdahil vekili, iddia edilen zarardan sorumluluğun davalı bankada olduğunu savunmuştur.

Mahkemece, uyulan bozma ilamı, iddia, savunma, bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre, davalı bankanın kusurlu olarak ödemeyi geç göndermesi üzerine davacı tarafın SGK'ya gecikme cezası ödemek zorunda kaldığı, davalı Ziraat Bankası'nın %70 oranında kusurlu olduğu, ...'nce 25.06.2010 tarihi itibarıyla, Ziraat Bankası Konak Şubesi'ne iletilmiş olan 4.588,951,06 TL'lik ödemenin şube personeli hatası sonucu

gerçekleşmediği, yeni gönderme emri düzenlenmişse de primlerin yatması gereken günden bir gün sonra nakit karşılığının sağlanması sonucunda 1 günlük gecikme ile ödemelerin yapılmış olması nedeniyle 97.648,20 TL olarak tahakkuk etmiş olan gecikme cezasının doğmasında gerekli takip ve teyit işlemlerini zamanında ve etkin olarak yapmayan İzmir Muhasebe Müdürlüğü'nün %30 oranında tali kusurlu olduğu gerekçesiyle, 68.353,74 TL'nin ödeme tarihi olan 24.06.2011 tarihinden itibaren faiziyle davalıdan tahsiline, fazlaya ilişkin istemin reddine dair verilen kararın davacı vekili, davalı vekili ve fer'i müdahil vekililerince tenyizi üzerine karar Dairemizce davacı yararına bozulmuştur.

Davalı vekili, bu kez karar düzeltme isteminde bulunmuştur.

Yargıtay ilamında benimsenen gerektirici sebeplere göre, davalı vekilinin HUMK 440. maddesinde sayılan hallerden hiçbirini ihtiva etmeyen karar düzeltme isteğinin reddi gerekir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı, davalı vekilinin karar düzeltme isteğinin HUMK 442. maddesi gereğince REDDİNE, aşağıda yazılı bakiye 20,80 TL karar düzeltme harcının ve 3506 sayılı Yasa ile değiştirilen HUMK 442/3. maddesi hükmü uyarınca taktiren 477,45 TL para cezasının karar düzeltilmesini isteyen davalıdan alınarak Hazine'ye gelir kaydedilmesine, 25/06/2020 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

9. Ceza Dairesi   2020/3677 E. , 2020/527 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Ağır Ceza Mahkemesi

SUÇ: Görevi kötüye kullanmak

HÜKÜM: 765 Sayılı TCK'nın 240/1, 80, 59.maddeleri uyarınca mahkûmiyet

Dosya incelenerek gereği düşünüldü:

CMK'nın 260/1. maddesine göre zimmet suçundan açılan kamu davalarına katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş olan Hazinesinin kanun yoluna başvurma hakkının bulunması ve hükmün süresi içinde vekili tarafından temyiz edilmesi karşısında, 3628 sayılı Kanununun 18. maddesindeki "...Hazine avukatının yazılı başvuruda bulunması halinde Maliye Bakanlığı, başvuru tarihinde müdahil sıfatını kazanır." düzenlemesinin verdiği yetkiye ve CMK'nın 237/2. maddesine dayanılarak Hazinesinin sadece zimmet

suçundan açılan kamu davasına katılan olarak kabulüne karar verilerek yapılan incelemede;

Hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilen kooperatif muhasebecisi sanık ...'ın savunmasında mükerrer kayıt edilen faturalar ile ilgili mükerrer bir ödeme yapılmadığı, muhasebe hatası niteliğinde olduğu savunmasında bulunması, hükme esas alınan 21/12/2009 tarihli bilirkişi raporunun hüküm kurmaya yeterli ve elverişli olmaması karşısında; maddi gerçeğin hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak şekilde ortaya çıkarılabilmesi açısından kooperatife ait defter, kayıt, belgeler ve tüm dokümanlar dava dosyasıyla birlikte konunun uzmanı Sayıştay emekli uzman denetçilerinden seçilecek yeni bir bilirkişi heyetine tevdi edilip, suç tarihlerinde kooperatifin sağladığı tüm gelirler ile tüm giderleri, kasa ve banka hesap bakiyelerini belirleyip, bakiye ile kayıtlarda görünen para miktarının karşılaştırmak suretiyle suça konu 6.462,72 TL'nin mükerrer olarak çıkışının yapıp yapılmadığını belirleyen bilirkişi raporu alınması sonrasında, söz konusu paranın mükerrer olarak çıkışının yapılarak mal edinilmesi halinde eylemin zimmet, mükerrer çıkış yapılmamış olması halinde ise zamanaşımı hükümleri ve objektif cezalandırma şartları da dikkate alınmak suretiyle görevi kötüye kullanma suçu kapsamında değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeden eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması, CMK'nın 231/11. maddesine göre hükmün açıklanmasına yönelik kararda; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 141/3, CMK'nın 34 ve 230. maddeleri ve Ceza Genel Kurulu'nun 18.11.2014 gün, 2013/8-830 esas ve 2014/502 sayılı kararı uyarınca hükmün gerekçesinde, iddia ve savunmada ileri sürülen görüşlerin yazılması, kanıtların tartışılarak değerlendirilmesi, hükme esas alınan ve reddedilen kanıtlar ile mahkemece ulaşılan kanaatin, sanığın suç oluşturduğu veya oluşturmadığı sabit görülen fiilin belirtilmesi ve bu fiilin nitelendirilmesinin yapılması suretiyle infazı kabil bir hüküm kurulması gerekirken, gerekçesiz olarak hükmün açıklanması geri bırakılan karara atıf yapılmak suretiyle hüküm kurulması,

Kanuna aykırı, sanık ... katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülüş olduğundan, hükmün 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi de gözetilerek CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 10.06.2020 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

11. Hukuk Dairesi 2019/3055 E. , 2020/1145 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi

Taraflar arasında görülen davada Samsun Asliye Ticaret Mahkemesince verilen 13/02/2019 tarih ve 2014/648 E- 2019/145 K. sayılı kararın davalılar vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, istinaf isteminin reddine dair Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi'nce verilen 14/05/2019 tarih ve 2019/613 E- 2019/625 K. sayılı kararın Yargıtay'ca incelenmesi davalılar vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, 6100 sayılı Kanun'un 369. maddesi gereğince miktar veya değer söz konusu olmaksızın duruşmalı olarak incelenmesi gereken dava ve işlerin dışında bulunduğundan duruşma isteğinin reddiyle dava dosyası için Tetkik Hakimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe, layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin % 2.25 oranında ortağı olduğunu, diğer davalıların ise davalı şirkette ortak ve aynı zamanda davacının kardeşleri olduklarını, 2010 yılına kadar sağ olan anneleri...adına kayıtlı olan...Lokanta Ferdi işletmesinin Samsun Ticaret Mahkemesinin 2010/74 esas sayılı dosyası ile öz sermayesinin 11.510,53 TL olarak tespit edildiğini, aslında işletmenin 747.372,66 TL aktifi olduğunu, davalıların muhasebe oyunları ile işletmenin öz sermayesinin düşük gösterdiklerini, daha sonra bu işletmeyi 11.510,53 TL aynı sermaye değeri ile davalı şirkete sermaye olarak getirdiklerini, davalı ortakların bununla da kalmayarak alınan kararlar da müvekkil yerine taklit imza atmak suretiyle sahtecilik yaptıklarını, müvekkilin son zamanlara kadar bu durumdan haberi olmayıp yıllardır emek verdiği işletmeyi hala aile şirketi olarak ve eşit hisse ile işletildiğini sanmakta olduğunu ileri sürerek, öncelikle davalı şirkete aynı sermaye olarak konulan...Lokanta Ferdi işletmesinin davalı şirkete katılma anındaki gerçek öz sermaye değerinin ve aynı sermaye olarak katıldığı davalı şirketin gerçek kuruluş sermayesinin ve ortakların katılım paylarının tespiti ile bu tespite göre sicile tesciline, davalılar ... ve ... adına fazladan tescil edilen davalı şirket hisselerinin iptali ile müvekkilin %2.25 olan hissesinin tespit sonucu çıkacak gerçek duruma göre sicile tesciline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalılar vekili; zamanaşımı def'inde bulunmuş, murisin şahsi işletmesinin müvekkili davalı şirkete aynı sermaye olarak konulması için mahkeme vasıtasıyla öz sermayesinin

tespitinin yapıldığını, buna göre belirlenen muris ...'ın hissesinin Ticaret Sicil Gazetesinde ilan edildiğini ve bu kararın kesinleştiğini, davacı yanın anılan hisse oranına göre şirketten kar payı aldığını ve hissedar olarak kararlara imza attığını, davacının bu hisse devrine 3 yıldır herhangi bir itirazda bulunmadığını, Samsun Asliye Ticaret Mahkemesinin 2010/74 Değişik sayılı dosyasında ...'a ait şahsi işyerinin öz sermayesinin doğru olarak hesaplandığını savunarak davanın reddini talep etmiştir.

Mahkemece, tüm dosya kapsamına göre; yaptırılan bilirkişi incelemesi neticesinde, şirkete aynı sermaye olarak konulan işletmenin satıcılara borçlar hesabında görülen pasif değerlerin faturalara dayandığı anlaşılınca bu kalem hesabı yönünden isabetsizlik olmadığı, ancak ortaklara borçlar hesabında gözüken 228.534,63 TL'nin ise örtülü sermaye olması nedeniyle bilançonun aktif hesabında bulunması gerektiğinden, işletmenin şirkete katılma anında gerçek işletme değerinin 240.045,06 TL olduğunu ve en nihayetinde, kuruluş anında davalı şirketin gerçek kuruluş sermayesinin 328.045,06 TL olduğunun anlaşıldığı ve tespit edilen bu gerçek sermaye değerine göre şirket ortaklarının davalı şirketteki hisse adetlerinin ve ortaklık oranlarının bilirkişilerce hesaplanan şekilde olması gerektiği gerekçesiyle, bilirkişi raporlarının alınmasından sonra davalılar vekili tarafından, işletmenin ortaklara borçlar hesabında gözüken borcun aslında ortaklara borç olmadığı, dava dışı bankadan çekilen kredinin muhasebeleştirme işlemi sırasında ortaklara borçlar hesabına kaydedildiği, bu durumun muhasebe hatası olduğu ve davacının da bu duruma dayanarak hak elde etmesinin hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle dava dışı bankadan çekilen krediye ilişkin deliller ibraz etmişse de, bu savunma ve delillerinin cevap ve ikinci cevap dilekçesinde bulunmadığı ve davacı vekili de savunmanın genişletilmesine ve değiştirilmesine muvafakat etmediğinden bu savunmaya dahi itibar edilmeyerek davanın kabulüne karar verilmiş, karara karşı davalılar vekili istinaf kanun yoluna başvurmuştur.

Bölge Adliye Mahkemesince, dosya üzerinden yapılan istinaf incelemesinde; mahkemece taraf delillerinin usulüne uygun olarak toplandığı, bilirkişi raporunun hüküm kurmaya elverişli ve denetime açık olduğu, mahkemece davanın kabulüne dair verilen kararın usul ve yasaya uygun olduğu anlaşıldığından, davalılar vekilinin istinaf başvurusunun reddine karar vermek gerekmiştir.

Kararı, davalılar vekili temyiz etmiştir.

Dava, şirkete aynı sermaye olarak konulan işletmenin sermaye değerinin tespiti istemine

ilişkindir. Davalı şirketin 04.03.2010 tarihinde kurulduğu ve Samsun Asliye Ticaret Mahkemesinin 2010/74-46 E- K sayılı değişik iş kararı ile şirkete sermaye olarak konulan davacının annesine ait şahıs işletmesinin esas sermaye olarak şirkete katılması gereken değer 11.510,53 TL olarak belirlendiği ve bu kararın kesinleştiği anlaşılmıştır. Bu durumda, davacının annesi vefat ettikten sonra işbu davayı açarak davalı şirkete sermaye olarak konulan şahıs işletmesinin esas sermaye değerinin yeniden tespiti talebinin usulüne uygun olarak aynı sermaye değerinin tespit edilip kesinleşmiş olması nedeniyle reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde karar verilmesi isabetli olmamış olup, kararın bu nedenle davalılar yararına bozulması gerekmiştir.

Bozma sebep ve şekline göre, davalılar vekilinin sair temyiz itirazlarının incelenmesine şimdilik gerek görülmemiştir.

SONUÇ: Yukarıda (1) no'lu bentte açıklanan nedenlerle, davalılar vekilinin temyiz itirazının kabulü ile İlk Derece Mahkemesince verilen karara yönelik istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının davalılar yararına **BOZULARAK KALDIRILMASINA**, (2) numaralı bentte açıklanan nedenlerle, davalılar vekilinin sair temyiz itirazlarının incelenmesine şimdilik yer olmadığına, HMK'nın 373/1. maddesi uyarınca dava dosyasının İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, ödediği peşin temyiz harcının isteği halinde temyiz eden davalılara iadesine, 10/02/2020 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2017/19671 E. , 2019/3247 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk (İş) Mahkemesi

DAVA TÜRÜ: Alacak

Taraflar arasında görülen dava sonucunda verilen kararın, temyizen incelenmesi davalı vekili tarafından istenilmekle, temyiz talebinin süresinde olduğu anlaşıldı. Dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı Bankanın çalışanı olduğunu, bankanın ... Şubesinde çalıştığı dönemde zimmetine para geçirdiği iddiası ile hakkında soruşturma yapıldığını, soruşturma sonucunda servis yetkilisi iken servis görevlisi ünvanı görevine düşürüldüğünü, bu nedenle 2008 yılı Mart ayından itibaren ücret kesintisi yapıldığını, daha sonra sırası ile ... Eğil, ... Merkez ve ... şubelerinde çalışmaya devam ettiğini, müvekkili hakkında ... Ağır Ceza mahkemesinde görülen ve zimmet suçundan açılan davada Mahkemenin 20/03/2013 tarihli kararı ile hakkında beraat kararı verildiğini, kararın 28/03/2013 tarihinde kesinleştiğini, kesinleşen yargı kararı ile müvekkili hakkında yapılan ünvan değişikliği ve ücret kesintilerinin haksız olduğunun ortaya çıktığını ve hakkında yapılan yargılama nedeni ile müvekkilinin kişilik haklarının zedelendiğini öne sürerek müvekkilinin eski görevine getirilmesini, maaşından kesilen ücret farkı, ikramiye farkı ve manevi tazminatın davalıdan tahsilini talep etmiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı, davanın reddine karar verilmesini istemiştir. Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, davacı hakkında davalı bankanın teftiş kurulunun 26/07/2007 tarih ve 03 sayılı soruşturması ile davacının bazı müşterilerin mevduat hesapları ile ilgili işlemlerde eksik ödeme yaptığı bildirilerek ... C.Başsavcılığına 27/02/2008 tarihinde ihbarda bulunulduğu, bu ihbar üzerine davacı hakkında C.Başsavcılığı tarafından yapılan soruşturma sonucunda; 26/04/2012 tarihli iddianame ile davacının 20 ayrı kişiye yapılan destekleme ödemelerinde 836,10-TL'yi ödemeyerek zimmetine geçirdiği iddiasıyla zimmet suçundan cezalandırılması talebi ile kamu davası açıldığı, ... 2 Ağır Ceza Mahkemesince 20/03/2013 tarih 2012/92 esas 2013/69 karar sayılı kararı ile davacının atılı suçu işlemediğinin sabit olması nedeni ile beraatine karar verildiği, verilen hükmün kesinleştiği, ceza davasına da konu olan davacı hakkındaki aynı iddia nedeni ile davalı bankanın yürüttüğü soruşturma sonucunda; davacının ünvanının düşürüldüğü, ancak kesinleşen ceza mahkemesi kararı ile davacının doğrudan gelir desteği ödemelerinde kasten eksik zimmetine para geçirmediği sabit olmakla aynı eylem nedeni ile davacının görevinin değiştirilmesi işleminin de yerinde olmadığı gerekçesiyle davacının görev değişikliği üzerine davalı banka tarafından eksik ödendiği bilirkişi raporu ile saptanan 35.937 TL brüt ücret farkı ile 14.558 TL brüt ikramiye farkının tahsili talebinin yerinde olduğu gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı, davalı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere göre davalının aşağıdaki bendin kapsamı dışındaki temyiz itirazlarının reddine,

Taraflar arasında davacının 26/07/2007 tarih ve 03 sayılı disiplin soruşturmasına bağlı olarak görev ünvanının düşürülmesi nedeniyle fark ücret ve ikramiye alacağı (maddi tazminat) talep edip edemeyeceği konusunda uyuşmazlık bulunmaktadır.

Dosya içeriğinden; davacı hakkında davalı bankanın teftiş kurulunun 26/07/2007 tarih ve 03 sayılı soruşturması ile davacının bazı müşterilerin mevduat hesapları ile ilgili işlemlerde eksik ödeme yaptığı bildirilerek ... C. Başsavcılığına 27/02/2008 tarihinde ihbarda bulunduğu, bu ihbar üzerine davacı hakkında C. Başsavcılığı tarafından yapılan soruşturma sonucunda; 26/04/2012 tarihli iddianame ile davacının 20 ayrı kişiye yapılan destekleme ödemelerinde 836,10-TL'yi ödemeyerek zimmetine geçirdiği iddiasıyla zimmet suçundan cezalandırılması talebi ile kamu davası açıldığı, yürütülen disiplin soruşturması sonucunda ise davacının servis yetkilisi olarak çalışmakta iken servis görevlisi pozisyonuna düşürülmesine karar verildiği anlaşılmaktadır. 2. Ağır Ceza Mahkemesince 20/03/2013 tarih 2012/92 esas 2013/69 karar sayılı kararı ile aldırılan bilirkişi raporuna göre 28.02.2007- 05.03.2007 arası 5 günlük süre içerisinde yapılan ... ödemelerinde yoğun iş hacmi nedeniyle banka kayıtlarında meydana gelen 836,10 TL eksik ödemenin zimmet eylemine uymadığı, yoğun ödemeleri esnasında meydana gelebilecek rutin muhasebe hataları olduğu, banka yada kamu zararı olmadığı belirlendiğinden sanığın üzerine atılı suçu işlemediği gerekçesiyle beraat kararı verilmiş olup sözü edilen karar temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Davacı ceza davasında beraat etmiş olduğu gerekçesiyle ünvan düşürülmesine bağlı olarak 2008 yılının 6. ayından itibaren oluşan fark ücret ve ikramiye alacaklarını talep etmektedir. Mahkemece davacının bu talebi kabul edilerek maddi tazminat başlığı ile hüküm altına alınmış ise de; varılan sonuç dosya içeriği ile örtüşmemektedir.

Disiplin Yönetmeliği'nin 12. maddesi ile; "Personelin disiplin cezasını gerektiren fiil veya halinin kanunen de suç teşkil etmesi ve hakkında ceza kovuşturmasının da gerekli olması veya ceza kovuşturmasına da başlanmış bulunması, disiplin soruşturmasını engellemez veya geciktirmez. Ceza kovuşturması sonucunda kovuşturma konusu fiilin mevcut olmadığı ya da fiilin kovuşturma yapılan personel tarafından işlenmediğinin

anlaşılması durumuna dayalı bulunması dışında, personel hakkında takipsizlik veya beraat kararı verilmesi disiplin cezası uygulanmasını önlemez.” hükmü öngörülmüştür Davacı disiplin soruşturması sırasında alınan ifadesinde, zimmetine para geçirmediğini, söz konusu fark tutarlarının bazen bu müşterilerce diğer şube müşterilerine ikramda bulunmak amacıyla şubeden ayrılan çaycı...’a verildiğini, bazen de aynı gün adı geçen müşterilerin başka işlemleri için yatırılmış olabileceğini beyan etmiştir. İfadesinde ismi geçen çaycı... ise bu durumu kabul etmemiştir. Aynı zamanda teftiş raporu ile soruşturmaya konu farkın müşteriler tarafından başka bir işlem için kullanılmadığı da belirlenmiştir.

Ceza dosyasında disiplin ve ceza soruşturmasına konu farkın tutarlarının ‘doğması muhtemel, kabul edilebilir bir bankacılık hatası’ olarak kabul edildiği görülmektedir. Dolayısıyla soruşturma konusu fiilin mevcut olmadığı ya da davacı tarafından işlenmediği gerekçesiyle verilen bir beraat kararı olmayıp, beraat kararının zimmet suçunun unsurlarının oluşmadığı gerekçesiyle verildiği görülmektedir. Disiplin Yönetmeliği'nin az yukarıda belirtilen 12. maddesine göre bu durumda verilen beraat kararı disiplin cezası uygulanmasını önlemez.

Kaldı ki, davacının ünvanının düşürülmesi disiplin soruşturması sonucuna göre tedbir mahiyetinde bir işlemdir. Davacının iş akdinin eldeki dava açıldıktan sonra, 28.2.2013-11.3.2013 tarihleri arasında zimmetine para geçirdiği gerekçesiyle 2.9.2013 tarihinde sonlandırıldığı ve fesih nedeniyle davacının açmış olduğu kıdem tazminatı talebinin reddine karar verildiği ve kararın Dairemizce 10.12.2018 tarihinde 2017/21835 Esas ve 2018/26600 Karar sayılı ilamı ile onandığı da dikkate alındığında Disiplin Yönetmeliğine uygun olarak tedbir mahiyetinde uygulan görev unvanı düşürülmesi nedeniyle davacının fark alacak talep etmesinin mümkün bulunmadığı kanısına varılmakla talebin reddi yerine maddi tazminat başlığı adı altında kabulüne karar verilmiş olması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgisine iadesine, 14.02.2019 gününde oybirliği ile karar verildi.

20. Hukuk Dairesi 2018/5611 E. , 2018/7990 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Sulh Hukuk Mahkemesi

Taraflar arasındaki davanın yapılan duruşması sonunda kurulan hükmün Yargıtay'ca incelenmesi davacılar vekili tarafından istenilmekle, süresinde olduğu anlaşılan temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra dosya incelendi, gereği düşünüldü:

KARAR

Davacılar dava dilekçesinde; davaya konu sitenin yönetim planının bulunmadığını, sitede bağımsız bölüm sahibi de olan site çalışanı B... K'dan bir yıl boyunca aidat alınmadığını, üyelerden ...'in Temmuz 2012-Haziran 2013 dönemi sitenin işletme hesapları defterini genel kuruldun bir hafta önce incelemek istemesine rağmen yöneticinin ilgili belgeleri bu kişiye vermediğini, site için aidat hesapları ile ilgili olarak muhasebe hatası yapıldığını, yöneticinin ibra edilmemesi gerekirken ibra edildiğini, görevi ve güveni kötüye kullanan yönetici ... hakkında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulduğunu belirterek ... sitesinin 06/07/2013 tarihli genel kurul kararının iptal edilmesini, site için olağan yoldan yönetim oluşturuluncaya kadar site için geçici olarak kayyım atanmasını talep ve dava etmiştir.

Mahkemece, davacıların iddia ettiği şekilde 06/07/2013 tarihli genel kurul toplantısının iptalini gerektirir bir aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, hüküm davacılar vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava, 06/07/2013 tarihli olağanüstü kat malikleri kurulu kararının iptaline ilişkindir.

Kural olarak, kat malikleri kurulu kararlarının iptali ancak kat malikleri tarafından dava edilebilir. İstisnai hallerde, taşınmazı kullananlar da bağımsız bölümü yasa, yönetim planı ve sözleşme hükümleri uyarınca kullanmalarına ve ondan yararlanmalarına engel olan veya bunu kısıtlayan kurul kararlarının iptalini isteyebilirler. Dosyada bulunan tapu kayıtlarına göre davacılar ... kat maliki değildir. Bu nedenle davacı ...'in aktif husumet ehliyetinin var olup olmadığının tespiti için bu davacının kullandığı herhangi bir bağımsız bölüm olup olmadığı, var ise iptali istenen toplantıda alınan kararlardan menfaatinin etkilenip etkilenmediği,

Kurul toplantısına katılan ancak Kanunun 32. madde hükmü gereğince aykırı oy kullanan her kat maliki kat malikleri kurulunca alınan kararların iptalini talep edebileceğinden toplantıya katılan kat maliki davacı ...'in alınan kararlara aykırı oy

kullanıp kullanmadığı,

Davacı tarafça 06/07/2013 tarihli olağanüstü kat malikleri kurulu kararının iptali istendiğinden ve bu toplantının da yönetim planına göre olağanüstü nitelikli olduğu anlaşıldığından toplantı için yasal çağrı usulüne uyulup uyulmadığı, toplantı yetersayısının ve karar yetersayısının bulunup bulunmadığı, toplantıda alınan kararların emredici hükümlere aykırı olup olmadığı, alınan kararlar arasında yönetim planında değişiklik yapacak nitelikte olan kararın olup olmadığı, varsa bunun için Kanunda öngörülen 4/5 çoğunluğun olup olmadığı, olağanüstü genel kurula vekaleten katılan kişilerin vekaletnamelerinin geçerli olup olmadığı,

Kat Mülkiyeti Kanununun 20. maddesi uyarınca gecikme tazminatı ile ilgili yönetim planında bir hüküm bulunup bulunmadığı, varsa alınan kararın bu hükme aykırı olup olmadığı,

Alınan her bir karar için ayrı ayrı mahkemece değerlendirilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken davanın reddine karar verilmiş olması doğru görülmemiş hükmün bu nedenlerle bozulması gerekmiştir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle; davacılar vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün BOZULMASINA, temyiz harcının istek halinde iadesine 06/12/2018 günü oy birliğiyle karar verildi.

11. Hukuk Dairesi 2018/4934 E. , 2018/7522 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

Taraflar arasında görülen davada ... 13. Asliye Hukuk Mahkemesi'nce bozmaya uyularak verilen 12/05/2016 tarih ve 2015/129-2016/218 sayılı kararın Yargıtay'ca incelenmesinin davacı vekili, davalı vekili ve fer'i müdahil vekili tarafından istenildiği ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, bazı noksanlıkların ikmalî için mahalline gönderilen dosyanın eksikliklerin giderilmesinden sonra gönderildiği anlaşılmakla, dava dosyası için Tetkik Hakimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe, layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü:

Davacı vekili, müvekkili personelinin Haziran 2010 dönemine ait ... primlerinin en geç

30.06.2010 tarihinde ... hesaplarına aktarılması gerekirken davalı bankanın kusuru ile 01.07.2010 tarihinde aktarıldığını, ... tarafından müvekkili aleyhine tahakkuk ettirilen gecikme zammının 97.648,20 TL olarak ...'ya ödendiğini ileri sürerek bu tutarın ödeme tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, ... primlerinin geç ödenmesinden Maliye Bakanlığı birimlerinin sorumlu olduğunu savunarak davanın reddini istemiştir.

Fer'i Müdahil vekili, müvekkilinin tüm işlemleri zamanında yerine getirdiğini, primlerin ... hesaplarına geç aktarılmasının tamamen davalı bankanın sorumluluğunda olduğunu savunmuştur.

Mahkemece, iddia, savunma, uyulan bozma ilamı, bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre, davalı bankanın kusurlu olarak ödemeyi geç göndermesi üzerine davacı tarafın ...'ya gecikme cezası ödemek zorunda kaldığı, davalı ... Bankası'nın %70 oranında kusurlu olduğu, ...'nce 25.06.2010 tarihi itibarıyla, ... Bankası Konak Şubesi'ne iletilmiş olan 4.588,951,06 TL'lik ödemenin şube personeli hatası sonucu gerçekleşmediği, yeni gönderme emri düzenlenmişse de primlerin yatması gereken günden bir gün sonra nakit karşılığının sağlanması sonucunda 1 günlük gecikme ile ödemelerin yapılmış olması nedeniyle 97.648,20 TL olarak tahakkuk etmiş olan gecikme cezasının doğmasında gerekli takip ve teyit işlemlerini zamanında ve etkin olarak yapmayan ... Muhasebe Müdürlüğü'nün %30 oranında tali kusurlu olduğu gerekçesiyle 68.353,74 TL'nin ödeme tarihi olan 24.06.2011 tarihinden itibaren yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline, fazlaya dair talebin reddine karar verilmiştir.

Kararı, davacı vekili, davalı vekili ve fer'i müdahil vekili temyiz etmiştir

Dosyadaki yazılara, mahkemece uyulan bozma kararı gereğince hüküm verilmiş olmasına ve delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre, davalı vekili ile fer'i müdahil vekilinin bütün temyiz itirazları yerinde değildir.

Davacı vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesine gelince; mahkemece davanın kabulüne dair verilen kararın davalı vekilince temyizi üzerine Dairemizin 05.05.2014 tarih ve 2014/1751-8465 E.K. sayılı ilamında "davalının, ilk hatalı işlemde sonra davacının hesabında para bulunması halinde son gün olan 30.06.2010 tarihinden önce primlerin ilgili hesaba gönderilebileceğini ve hesapların zamanında kontrol edilmediğini bu nedenle bankalarının kusurlu olmadığını savunduğuna göre, davalının anılan

eyleminin davacı yönünden müterafik kusur teşkil edip etmeyeceği konusunda davalı bankanın bu savunmalarını somut bir şekilde karşılayan ve yeterli inceleme içermeyen bilirkişi raporları doğrultusunda karar verildiği, davalı bankanın bilirkişi raporuna itirazlarını karşılayan ek rapor alınarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile karar verilmesinin doğru olmadığı" belirtilerek hüküm bozulmuştur. Mahkemece, bozma ilamına uyularak yeniden alınan bilirkişi raporunda davacıya herhangi bir kusur atfedilmemiş, davacının uğradığı zararın doğmasında davalı bankanın %70, ... Defterdarlığı Muhasebe Müdürlüğünün ise %30 oranında kusurunun bulunduğu ifade edilmiş, mahkemece de bu rapora itibar edilerek bankanın %70 oranında sorumluluğunun bulunduğu kabul edilerek zararın %70'ine tekabül eden 68.353,74 TL'nin davalı bankadan tahsiline, fazlaya dair istemin reddine karar verilmiştir. Ancak, davalı ile ... Defterdarlığı'nın birlikte kusurları ile davacıyı zararlandırmaları nedeniyle her birinin davacıya karşı zararın tamamından sorumlu olduğu hususu gözden kaçırılarak fer'i müdahil ... Defterdarlığı Muhasebe Müdürlüğünün %30 oranındaki kusuru nedeniyle indirim yapılması yerinde olmamıştır. Bu durumda, davacıya bir kusur atfedilmediğine göre davacının tüm zararının davalıdan tahsiline karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde davanın kısmen kabul edilmesi bozmayı gerektirmiştir. SONUÇ: Yukarıda (1) no'lu bentte açıklanan nedenlerden dolayı, davalı vekili ile fer'i müdahil vekilinin bütün temyiz itirazlarının reddine, (2) no'lu bentte açıklanan nedenlerle davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile kararın davacı yararına BOZULMASINA, fer'i müdahilden harç alınmasına yer olmadığına, aşağıda yazılı bakiye 3.501,93 TL temyiz ilam harcının temyiz eden davalıdan alınmasına, 03/12/2018 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

5. Ceza Dairesi 2015/9356 E. , 2018/4612 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Ağır Ceza Mahkemesi

SUÇ: Zimmet

HÜKÜM: Nitelikli zimmet suçundan mahkûmiyet

Mahalli mahkemece verilen hükümler temyiz edilmekle dosya incelenerek, gereği düşünüldü: Uyulmasına karar verilen 23/05/2011 tarihli bozma ilamımızda;"... inşaatlarla

ilgili plan, proje, metraj cetvelleri ve buna ilişkin tüm belgeler ile inşaat bilirkişileri marifetiyle sanıkların görevli olduğu dönemlerdeki inşaatların fiziki gerçekleşme seviyeleri ve maliyetleri saptanıp, daha sonra dosya hesap bilirkişilerine tevdi edilerek kooperatifin sağladığı tüm gelirler, inşaatlar için yapılanlar dahil tüm giderler, göreve başladıkları ve bıraktıkları tarihlerdeki banka ve kasa mevcutları tespit ettirilip bunların karşılaştırılması suretiyle sanıkların zimmetlerinde para kalıp kalmadığının ve hukuki durumlarının belirlenmesi" gerektiğinin ifade edildiği, bozma kararı sonrasında alınan raporların ise hüküm kurmaya yeterli ve elverişli olmadığı gözetilerek mahallinde inşaat konusunda uzman bilirkişilerin iştiraki ile keşif yapıp Çevre ve Şehircilik Bakanlığı birim fiyatları esas alınarak toplam inşaat maliyetinin saptanması, daha sonra sanıkların fiili olarak görev yaptıkları dönem itibariyle kooperatifin sağladığı tüm gelirler, inşaatlar için yapılanlar dahil tüm giderler, göreve başladıkları ve bıraktıkları tarihlerdeki banka ve kasa mevcutları tespit ettirilip küll halinde dava dosyasıyla birlikte konunun uzmanı Sayıştay emekli uzman denetçilerinden oluşan bilirkişi kuruluna tevdi edilerek; kooperatifin suç tarihleri arasındaki tüm gelirleri ile mahkemece yapılacak keşif sonucu teknik bilirkişilerce verilen rapordaki tespitler de dikkate alınarak kooperatifin tüm giderleri belirlenip karşılaştırılması, suç tarihlerinde kooperatifin parasal işlemlerinin kim ya da kimler tarafından yürütüldüğü, dosya arasındaki raporlar da değerlendirilmek suretiyle her bir sanığın sorumluluğunu irdeler şekilde, zimmetlerinde kooperatif parası bulunup bulunmadığı, varsa miktarının ne olduğu hususlarında rapor alınmasından sonra, sanıkların hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken yetersiz bilirkişi raporu dayanak yapılmak suretiyle bozma ilamının tam olarak gereği yerine getirilmeden eksik inceleme ve yetersiz gerekçelerle yazılı şekilde hükümler kurulması,

Sanık ...'ın hükümden sonra 04/07/2017 tarihinde öldüğü UYAP sisteminden temin edilen nüfus kaydından anlaşıldığından, bu husus mahallinde araştırılarak sonucuna göre 5237 sayılı TCK'nın 64 ve 5271 sayılı CMK'nın 223/8. maddeleri uyarınca bir karar verilmesi lüzumu,

Kabule göre de;

Muhasebe kayıtlarının sağlıklı tutulmaması, kasa defterinin bulunmaması, yevmiye defterlerinin kapanış tasdiklerinin olmaması, tanık beyanları arasında farklar bulunması, ...'ın ticari faaliyetleriyle ilgili defter ve belgelere ulaşılamaması, 2003 kayıtlarının bulunduğu kooperatif muhasebecisinin bilgisayarının bürosunda çalınması sonucu eldeki

belgelerin yeniden düzenlenmesi sırasında hataların oluşması ihtimali gibi nedenlerle kooperatif kayıtlarının zimmetin belirlenmesi için yeterli olamayacağı nazara alındığında; ...'ın borcuyla ilgili yaptıkları 14.000 YTL ödeme kaydının gerçeği yansıtmadığı isnadının, tanık ...'ın 01/03/2007 günlü celsede alınan beyanı, sanıkların aksi kanıtlanamayan savunmasına göre 06/06/2007 günlü bilirkişi raporunda belirtildiği üzere 14.000 YTL ödeme kaydının muhasebe hatası olabileceği ve bu hatanın muhasebecinin bürosuna hırsız girmesi nedeniyle evrakların karışması, muhasebe kayıtlarının bulunduğu bilgisayarın çalınmış olması nedeniyle işlemlerin yeniden düzenlenmesinden kaynaklanabileceği, mahkemenin kabulünde olduğu şekilde ...ve ... isimli kişilerden borç para alınıp senet verilmediği, sahte tutanaklarla ... ve Ticaret firmasına demir doğrama ve kalorifer tesisatı işi yaptırmış gösterip 38.820 YTL kooperatif parasını zimmetlerine geçirdikleri iddiasıyla kamu davası açıldığı, ...'ın duruşmada alınan beyanında kooperatifin demir aksamalarını yaptığını, tutanakla parasını aldığını fatura vermediğini beyan ettiği, ... Ticaret firması sahibi ... kontrolöre verdiği ifadesinde tutanaklarda belirtilen paraları kooperatiften almadığını beyan etmiş ise de, sanıklar müdafilerince ...'in ortağı olduğu belirtilen 'ın duruşmada tanık olarak alınan beyanında kooperatifin tesisatlarını yaptığını, çek aldığını, fatura vermediğini beyan etmesi, bu kişilere yapılan ödemelere ilişkin işlerin yapılmadığına ilişkin açık bir isnat da olmaması karşısında bu zimmet isnatlarına ilişkin suçun işlendiğine dair varılan sonuç ile buna ilişkin delillerin dosya kapsamına uygun, mantıksal ve hukuksal bağ kurulmak suretiyle neler olduğu karar yerinde denetime imkan verecek biçimde gerekçeleriyle gösterilmeden dosya kapsamına uygun olmayan gerekçelerle 14.000,00 TL, 10.000,00 TL ve 28.820,00 TL'nin zimmete dahil edilmesi ve 06/08/2004 günlü şikayet dilekçesinde "2004 yılının özellikle mart ve nisan aylarında nereye, ne şekilde ve ne amaçla kullanıldığı bilinmeyen dahası kullanma imkanı olmayan kooperatife yaklaşık olarak 5000 torba çimento alımı gerçekleştirilmiş ve karşılığında ekte sunulan ...'a ait faturalar dosyasına konularak masraf şeklinde ibraza hazır hale getirilmiştir...Herhangi bir şekilde inşaat işi ile ilgisi olmayan ve tamamlanma aşamasına gelen bir kuruma bu denli yoğun inşaat malzemesi alımı izah edilemez bir durum oluşturmaktadır." şeklinde açıklamalarda bulunulduktan sonra yapımı tamamlanan bir kooperatif için bu durum büyük şüphelere neden olmaktadır şeklinde ibarelere yer verilmesi karşısında sanık ...'dan 2004 yılı Ocak-Şubat-Mart aylarına ait 9 adet yanıltıcı

belge temin ederek kooperatifin 82.452,50.-TL'lik gelirinin kanuna aykırı biçimde mal edindikleri şeklindeki isnadın sübutu halinde kaba hile olması nedeniyle basit zimmet suçunu oluşturacağı nazara alınmadan suç vasfında hataya düşülerek nitelikli zimmet suçundan hükümler kurulması,

Sanıklar lehine olduğu kabul edilen 5237 sayılı TCK'nın 212. maddesindeki "Sahte resmi veya özel belgenin bir başka suçun işlenmesi sırasında kullanılması halinde, hem sahtecilik hem de ilgili suçtan dolayı ayrı ayrı cezaya hükmolunur." şeklindeki düzenleme nazara alınarak sahtecilik suçunun unsurlarının bulunup bulunmadığının karar yerinde tartışılması ve sahteciliğin varlığının kabulü halinde bu suçtan da mahkumiyet hükmü kurularak sonucuna göre lehe kanunun belirlenmesi gerektiğinin dikkate alınmaması, 5237 sayılı TCK'nın 53/1-d maddesindeki yetkiyi kötüye kullanmak suretiyle atılı suçu işlediği kabul edilen sanıklar ... ve... hakkında aynı Kanunun 53/5. madde ve fıkrası gereğince, cezanın infazından sonra başlamak üzere, hükmolunan cezanın yarısından bir katına kadar bu hak ve yetkinin kötüye kullanılmasının yasaklanmasına karar verilmesi gerektiğinin gözetilmemesi,

Anayasa Mahkemesinin 08/10/2015 tarih ve E. 2014/140; K. 2015/85 sayılı kararının 24/11/2015 tarih ve 29542 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş olması nedeniyle TCK'nın 53. maddesiyle ilgili olarak yeniden değerlendirme yapılmasında zorunluluk bulunması,

Bozmayı gerektirmiş, sanıklar müdafilerin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden, hükümlerin kazanılmış hak saklı kalmak kaydıyla 5320 sayılı Kanunun 8/1. maddesi de gözetilerek CMUK'nın 321 ve 326/son maddeleri uyarınca BOZULMASINA, 21/06/2018 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

15. Ceza Dairesi 2017/1593 E. , 2017/21353 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Ağır Ceza Mahkemesi

SUÇ: Nitelikli dolandırıcılık

HÜKÜM: Ret

Nitelikli dolandırıcılık suçundan sanıklar hakkında verilen mükerrer dava nedeniyle red kararı katılanların vekilleri tarafından temyiz edilmekle, dosya incelendi gereği

düşünüldü;

Sanıklar hakkında yetkilisi ve ortakları olduğu... şirketi adına sanıklar ... ve ...'nın birlikte hareket ederek çift imzalı çek keşide etmeleri gerekirken 30.03.2006 keşide tarihli dosyaya konu 80.000TL meblağlı çeki sadece sanık ...'in tek imza ile keşide edip kullandıkları iddia olunan olayda;

Kapatılan Şişli 2. Asliye Ceza mahkemesi tarafından sanık ... hakkında verilen 2006/1413E., 2007/687K. Sayılı karşılıksız çek keşide etmek suçundan verilen düşme kararı akabinde Yargıtay 10. Ceza Dairesi 22.12.2010 tarihli bozma ilamı ve bu bozma ilamına uyularak verilen İstanbul 25.Asliye Ceza Mahkemesi 2011/119E., 1201 K. gerekçe gösterilerek sanıklar ..., ... ve ... hakkında mükerrerlikten iş bu dosyanın reddine karar verildiği, ancak yukarıda bahsedilen dosyada sanık ... hakkında açılan davanın konusunun karşılıksız çek keşide etmek olduğu ve dolandırıcılık suçundan açılmış bir davanın ve yargılamanın bulunmadığı, keza sanıklar ... ve ... hakkında ise açılmış herhangi bir dava dahi bulunmadığı, bu kapsamda her üç sanık hakkında dolandırıcılık suçundan bir yargılama yapılmamış olduğu ve mükerrer yargılamadan bahsedilemeyeceği,

Bahse konu çekin sanıklar tarafından kabul edildiği, sanık ...'in aksi ispatlanamayan beyanlarında, bu çeklerin önce kendisi tarafından imzalandığını, akabinde muhasebeye bırakıldığını, muhasebe elemanları tarafından diğer imza eksiki de tamamlatıldıktan sonra hak sahiplerine verildiğini, muhasebe elemanlarının hatası sonucu bahse konu çekin imza eksiki tamamlatılmadan piyasaya sürüldüğünü, amaçlarının borcu inkar olmadığı, sadece imza eksikliğine dikkat çekmek olduğu, borcun kendilerine ait olduğunu beyan etmesi karşısında, sanıklar hakkında dolandırıcılık kastı ile hareket ettikleri yönünde dosya kapsamında delil bulunmadığı, neticede sanıkların yargılamaya devamla beraatlerine karar verilmesi gerekirken yanlış nitelendirme ile mükerrer yargılama olduğundan bahisle red kararı verilmesi,

Kanuna aykırı olup, katılanların vekillerinin sübuta dair temyiz itirazları bu itibarla/ yerinde görülmüş olduğundan hükmün bu sebeplerden dolayı 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 25.10.2017 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

13. Hukuk Dairesi 2015/16168 E. , 2017/7532 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Ticaret Mahkemesi

Taraflar arasındaki itirazın iptali davasının yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı davanın reddine yönelik olarak verilen hükmün süresi içinde davacı avukatınca temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi gereği konuşulup düşünüldü.

KARAR

Davacı, davalının muhasebe işi ile uğraştığını, kendisine ait masaj salonunun muhasebesini yürüttüğünü, işyerinde çalışan dava dışı işçinin işe giriş bildirgesini ...'ya ibraz etmediğinden şahsi hatası sonucu toplam 6.456,00 TL zarara uğrattığını, bu paranın tahsili için başlatılan takibe haksız itiraz ettiğini ileri sürerek icra takibine vaki itirazın iptali ile % 20'dan aşağı olmamak üzere icra inkar tazminatına karar verilmesini istemiştir.

Davalı; davanın reddini dilemiştir.

Mahkemece, davanın reddine karar verilmiş; hüküm, davalı tarafından temyiz edilmiştir. 1-6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 5/3 fıkrası uyarınca dava tarihi itibariyle Asliye Hukuk Mahkemesi ile Asliye Ticaret Mahkemesi arasındaki ilişki görev ilişkisi olup, somut olayda uyuşmazlık, muhasebe görevinin hatalı yürütülmüş olması nedeniyle davacının ilgili kuruma ödemek zorunda kaldığı cezanın tahsili gerektiği iddiasına dayalı alacak istemine ilişkindir. Davacı ve davalı, esnaf odasına kayıtlı olup, tacir olmadıkları gibi eldeki davada Ticaret Kanununda düzenlenen mutlak ticari davalardan değildir. Hal böyle olunca davaya bakmaya ticaret mahkemesi değil asliye hukuk mahkemesi görevlidir. Görevle ilgili düzenlemeler kamu düzenine ilişkin olup, taraflar ileri sürmese dahi yargılamanın her aşamasında re'sen gözetilir. O halde mahkemece, davaya bakma görevinin Asliye Hukuk Mahkemesine ait olduğundan bahisle görevsizlik kararı verilmesi gerekirken davanın esasına girilerek karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir.

2-Bozma nedenine göre davalının sair temyiz itirazlarının incelenmesine bu aşamada gerek görülmemiştir.

SONUÇ: Yukarıda birinci bentte açıklanan nedenlerle hükmün BOZULMASINA, ikinci bentte açıklanan nedenlerle davalının sair temyiz itirazlarının incelenmesine bu aşamada yer olmadığına, peşin alınan harcın istek halinde iadesine, HUMK'nun 440/1 maddesi uyarınca tebliğden itibaren 15 gün içerisinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere,

15/06/2017 gününde oybirliğiyle karar verildi.

11. Hukuk Dairesi 2016/1922 E. , 2017/2386 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

Taraflar arasında görülen davada ... Asliye Hukuk Mahkemesi'nce verilen 06/03/2015 tarih ve 2011/446-2015/60 sayılı kararın Yargıtay'ca incelenmesi davacı vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, dava dosyası için Tetkik Hakimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe, layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü:

Davacı vekili, davalının serbest muhasebeci olup, müvekkili nezdinde mesleki sorumluluk sigortası ile sigortalı olduğunu, tutmuş olduğu bazı muhasebe kayıtları ve beyanlar sırasında mesleki hatasından dolayı 2004 yılı için 77.146,4 TL ve 2005 yılı için 36.290,53 TL tutarında vergi zıyı, özel usulsüzlük ve KDV vergi zıyı cezaları düzenlendiğini ve davalının mükellefi ile birlikte 2004 yılı için %59,12 kusur oranı, 2005 yılı için ise, tümüyle sorumlu olduğunun tespit edildiğini, müvekkilinin 31.922,84 TL hasar tazminatını davalının mükellefinin onayı ile 13/10/2010 tarihinde davalıya ödediğini, sonrasında 6111 sayılı Yasa kapsamında yürürlüğe giren vergi affı sonucu cezalarda %50 oranında indirim yoluna gidildiğini ancak davalı tarafından fazladan alınan hasar tazminatı tutarı iade edilmediğinden davalının sebepsiz zenginleştiğini ileri sürerek, 11.934,00 TL'nin ödeme tarihi olan 13/10/2010 tarihinden itibaren en yüksek ticari avans faiziyle davalıdan tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalı, davanın reddini istemiştir.

Mahkemece iddia, savunma, toplanılan deliller, bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre, sorumluluk sigortalarında ilkenin sigortalının haksız zenginleşmesine neden olmaksızın uğranılan gerçek zararın tazmini olduğundan davalının mesleki hatası nedeniyle ödenmesi gerekenin gerçekte tazmin ile yükümlü olduğu vergi cezası tutarı olduğu, başlangıçta sigorta şirketinin davalının sorumlu olduğu miktarı sigorta sözleşmesi uyarınca ödediği, davalının ödenen bu tutarın hepsini ilgili kuruma yatırdığını beyan etmiş ise de, buna ilişkin herhangi bir bilgi ve belge sunmadığı, sonradan yürürlüğe

giren 6111 sayılı Yasa ile vergi cezalarının %50 oranında indirildiği, böylece davalının ve dolayısıyla sigorta şirketinin sorumlu olduğu miktarın da azaldığı gerekçesiyle, davanın kabulü ile, 11.934,00 TL'nin dava tarihinden itibaren avans faiziyle davalıdan tahsiline karar verilmiştir.

Kararı, davacı vekili temyiz etmiştir.

Dava, mesleki sorumluluk sigorta poliçesine dayalı olarak fazladan yapıldığı iddia edilen ödemenin istirdadı istemine ilişkindir. Mahkemece hükmedilen miktarın dava tarihinden itibaren faiziyle davalıdan tahsiline karar verilmiş ise de, somut uyuşmazlık yönünden faizin işlemeye başlayacağı tarihin ödeme tarihi olmayıp, temerrüt tarihi olması gerektiği de nazara alınarak, davacı tarafından dava açılmadan önce davalıya gönderildiği iddia edilen 31/03/2011, 24/05/2011, 07/06/2011, 10/06/2011 ve sonraki tarihli yazı ve e-maillerin de sunulmuş olması karşısında, işbu yazı ve e-maillerin davalıya ulaşip ulaşmadığı, ulaşma tarihi, davalıyı temerrüde düşürüp düşürmediği nazara alınarak temerrüt ve buna bağlı olarak faiz başlangıcı bakımından sonucuna göre bir karar vermek gerekirken eksik inceleme ve yanılığlı değerlendirmeye dayalı yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle, davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile kararın davacı yararına BOZULMASINA, ödediği peşin temyiz harcının isteği halinde temyiz edene iadesine, 25/04/2017 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

15. Ceza Dairesi   2016/1388 E. , 2016/7313 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Dolandırıcılık, Görevi kötüye kullanma

HÜKÜM: Beraat

Dolandırıcılık ve güveni kötüye kullanma suçlarından sanığın beraatına ilişkin hükümler, katılanlar vekili tarafından temyiz edilmekle dosya incelenerek gereği düşünüldü.

Katılanların ortağı ve yöneticisi oldukları... şirketinde 13.04.2008 tarihinde ön muhasebe işlerini yapmak üzere işe başlayan sanığın, satış elemanlarının yapmış olduğu günlük satış işlemlerinden elde edilen paraları toplamak ve satış raporları doğrultusunda kasa defteri düzenleyerek elde edilen hasılatı muhasebeye aktarmak şeklinde görevlerinin

bulunduğu, ancak çalıştığı dönem içerisinde farklı yöntemler kullanarak, hazırlanan denetim raporuna göre 34.720,00 TL'yi uhdesine geçirdiğini iddia edildiği olayda; sanığın aşamalarda ki tüm savunmalarında üzerine atılı suçlamaları kabul etmemesi ile 24.12.2010 tarihli bilirkişi kurulu raporundan da anlaşılacağı üzere, katılanlara ait şirketin denetime elverişli i muhasebe sisteminin olmaması yanı sıra paraların tutanak veya belgeyle alınıp verilmemesi nedeniyle kasa toplama hatası ya da eksik geçme işleminin tek başına yeterli olmaması, yine resmi muhasebenin sanık tarafından tutulmamasından dolayı belgelerin resmi deftere intikali sırasında farkın her an görülmesinin mümkün olması ile şikayetçi şirketin resmi yevmiye defterinde kasa ve envanter açığına dair VUK açısından yapılması zorunlu kaydın yapılmaması hususları birlikte değerlendirildiğinde, sanığın üzerine atılı dolandırıcılık ve hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçlarını işlediğine dair mahkumiyetine yeterli, her türlü şüpheden uzak, kesin ve inandırıcı delil elde edilemediği gerekçesine dayanılarak verilen beraat hükümlerinde bir isabetsizlik görülmemiştir.

Yapılan yargılama sonunda, yüklenen suçun sanık tarafından işlendiğinin sabit bulunmadığı gerekçe gösterilerek mahkemece kabul ve takdir kılınmış olduğundan, delillerin yanlış değerlendirildiğine ve beraat kararlarının kanuna aykırı olduğuna ilişkin katılanlar vekilinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle hükümlerin ONANMASINA, 03.10.2016 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

9. Hukuk Dairesi 2014/13973 E. , 2015/26363 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: İş Mahkemesi

DAVA: Davacı, 27.187.00 TL'nin tahsiline karar verilmesini istemiştir. Yerel mahkemece, davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Hüküm süresi içinde taraflar avukatlarınca temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin zeti:

Davacı vekili, davacının davalıya ait hastanede ... olarak çalıştığını, davalı şirket ile

yapılan sözleşme gereği davacının yapmış olduğu muayene, müdahale vs. hekimlik hizmetleri için alınan ücretlerin belli oranlarda ve miktarlarda bir bölümünün doktor hak edişi olarak davacıya ödenmesi gerektiğini, ... ve ... gibi resmi kurumlardan alınan ücretlerin doktor hakedişlerinin bu kurumlardan tahsilat yapıldıktan sonra doktorlara ödeneceğinin davacıya bildirildiğini, işten ayrıldığında ... ve ... dan alması gereken Ocak 2006 ayı ile davacının işten ayrıldığı 15/07/2006 tarihine kadar olan ücret ve hakedişlerin kendisine ödeneceğinin taahhüt edildiğini, ancak işten ayrıldıktan uzun zaman geçmesine rağmen hakedişlerin davacıya ödenmediğini ileri sürerek, 27.187,00 TL alacağın tahsilini, istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davanın haksız olduğunu, davacının müvekkili şirkette böyle bir alacağının olmadığını, davalı hastaneye ödeme yapılabilmesi için davacının ... ve ... mensubu hastaların tedavileri ile ilgili düzenlediği belgeleri şirketin muhasebesine gönderilmesi gerektiğini, muhasebe tarafından söz konusu tedavi belgeleri fatura edildiğinde davacının hatası nedeni ile fatura bedellerinin müvekkiline ödenmediğini, davacının kusuru nedeni ile müvekkilinin fatura bedellerini tahsil edemediğini ve zarara uğradığını taraflar arasındaki sözleşmeye göre doktorun bu şekildeki hataları sebebi ile ödenmeyen fatura tutarlarının ilgili doktorun hakediş ödemelerine yansılatacağının hüküm altına alındığını savunarak, davanın reddini istemiştir.

Yerel Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, taraflar arasında düzenlenen bila tarihli sözleşmenin 9. Maddesinde resmi hastalardan devletten alınan ücretin %20 sinin davacıya hak ediş olarak ödeneceğinin kararlaştırıldığı, 2006 ocak ayı ile 15/07/2007 tarihleri arasında davacının resmi hastalarla ilgili yaptığı operasyon ve tedavi dolayısıyla davalı kurumun SGK ya düzenlediği faturalardan ... tarafından davalı kuruma 57.895,97 TL ödeme yapıldığı, ... tarafından aynı faturalarla ilgili 19.794,34 TL kesinti yapıldığı, ... tarafından yapılan kesintilerde faturalandırma hatası, evrak eksikliği, tıbbi endikasyonun yeterli bulunmaması gibi sebeplerin gösterildiği, söz konusu kesintilerin davacının hatasından kaynaklandığı hususunun tespit edilemediği dolayısıyla ... tarafından yapılan kesintilerden davacının sorumluluğuna gidilemeyeceği, ... tarafından davalı şirkete ödenen 57.895,97 TL lik tutardan davacının %20 hakediş tutarının gelir vergisi ve damga vergisi kesildiğinde net 9765,90 TL olduğu, SGK

tarafından davalıya ödenmeyen 19.794,34 TL den davacının kusursuz olması nedeni ile davacıya ödenmesi gereken tutarın gelir vergisi ve damga vergisi düşüldüğünde 3140,97 TL olduğu, dolayısıyla davacının davalıdan talep edebileceği toplam hak ediş tutarının 12.906,87 TL olduğu, gerekçesi ile davanın kısmen kabulüne, karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı taraflar temyiz etmiştir.

Gerekçe:

Dosyadaki yazılara toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre, davacının tüm davalının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

Davacı, dava dilekçesinde davalı şirketten ... ve ... dan tahsil edilen paradan ödenmesi gereken miktarlardan payına düşen kısmı istemiştir.

Taraflar arasındaki sözleşmenin 9 numaralı bendinden sonraki paragrafta "Devletten alınan ücretin net %20 sinin davacıya verileceği" hüküm altına alınmıştır. Buna göre Mahkemece kurumun davalıya ödemediği paranın %20 sinin de davalıdan tahsiline karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın, yukarıda yazılı sebepten dolayı BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 28/09/2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

11. Hukuk Dairesi 2015/3152 E. , 2015/9149 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Rize 3. Asliye Hukuk Mahkemesi Tarihi: 06/11/2014

NUMARASI: 2014/153-2014/733

Taraflar arasında görülen davada Rize 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nce bozmaya uyularak verilen 06/11/2014 tarih ve 2014/153-2014/733 sayılı kararın Yargıtay'ca incelenmesi davalı vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe, layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü:

Davacı vekili, müvekkilinin serbest muhasebeci olduğunu ve mesleki risklere karşı davalı sigorta şirketine mesleki sorumluluk sigortası yaptırdığını, poliçe uyarınca, davalı şirketin müvekkilinin mesleki faaliyetini ifa ederken yaptığı hatalı ve kusurlu fiilleri nedeniyle hizmet verdiği mükelleften istenebilecek ilgili resmi kurumlar tarafından kesilecek idari para cezasının, SSK priminin, verginin, vergi cezasının, gecikme zammının, muafiyet hükmü saklı kalmak ve limitler dahilinde olmak kaydıyla davalı şirketçe karşılanacağını, 2007 yılının 10. ayından itibaren mükelleflerin 2 no'lu KDV beyannamelerinin muhasebecilerince elektronik ortamda internet üzerinden verilmeye başlandığını, dava dışı Z. G. isimli mükellefin muhasebe işlemlerini yürüten müvekkilinin, anılan mükellefin 2007 yılı 10. ayı ile 2008 yılı 11. ayları arasındaki 2 no'lu KDV beyannamesini vermemesi nedeniyle, mükellef aleyhine 10.793,00 TL tutarında ceza kesilmesine sebebiyet verdiğini, davalı şirkete cezanın sigorta poliçesi kapsamında kaldığının bildirilmesine rağmen davalı tarafından ödeme yapılmadığını, müvekkilince bu bedelin mükellefe ödendiğini ileri sürerek, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 10.793,00 TL'nin, 05/11/2009 tarihinden itibaren işleyecek reeskont faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, yetki itirazında bulunmuş, davaya konusu cezaların mükellefin KDV tevkifatlarını yapmamasından kaynaklandığını, bu hususun mükellefin sorumluluğunda bulunduğunu, davacının 2 no'lu KDV beyannamelerini mükellef tarafından faturalarda tevkifat yapılmaması nedeniyle vermediğini, 2 no'lu KDV beyannamesinin ancak tevkifat durumunun varlığı halinde verilmesi gereken bir beyanname olduğunu, şayet mükellef tarafından tevkifatlı faturalar düzenlenip davacıya verilmiş olsa idi davacının da bu beyannameleri süresi içerisinde vergi dairesine bildirebileceğini, kaldı ki mükellef adına 2 no'lu KDV beyannamelerinin daha önce de verilmediğini, mükellefin belgelerine göre 2 no'lu KDV beyannamelerinin boş olarak dahi verilmesini gerektirir bir durumun söz konusu olmadığını, mükellefe kesilen cezalarda sigortalının mesleki hatası, ihmalden söz edilemeyeceğini, mükellefin kendi hatasından kaynaklanan sorumluluğun, mesleki sorumluluk sigorta poliçe genel ve özel şartları uyarınca sigorta teminatı dışında olduğunu, poliçe genel şartları uyarınca, sigortacının yazılı onayı alınmaksızın zarar görenin talebinin karşılanmasının sigorta teminatının dışında olduğunu savunarak davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, iddia, savunma, uyulan bozma ilamı ve dosya kapsamına göre; davacının

kanuni süresinde 2 no'lu KDV beyannamelerini vermediği bu nedenle vergi mükellefi olan dava dışı Z. G. hakkında özel usulsüzlük cezası verildiği, karmaşık vergi mevzuatı ve uygulamaları hakkında bilgi sahibi olmayan mükellefi gereği gibi yönlendirip bilgilendirmeyen sigortalı davacının kusurlu eylemlerinden meydana gelen ve poliçe teminatı kapsamında kalan zarardan davalının sorumlu bulunduğu, poliçe uyarınca muafiyet bedelinin düşüleceği gerekçesiyle davanın kısmen kabulüyle 10.443,31 TL'nin 05.11.2009 tarihinden itibaren işleyecek reeskont faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmiştir. Kararı, davalı vekili temyiz etmiştir.

Dosyadaki yazılara, mahkemece uyulan bozma kararı gereğince hüküm verilmiş olmasına ve delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre, davalı vekilinin bütün temyiz itirazları yerinde değildir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı, davalı vekilinin bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA, aşağıda yazılı bakiye 535,05 TL temyiz ilam harcının temyiz edenden alınmasına, 14/09/2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

11. Hukuk Dairesi 2014/14155 E. , 2015/2638 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

Taraflar arasında görülen davada Asliye Hukuk Mahkemesi'nce verilen 18/07/2013 gün ve 2012/339- 2013/360 sayılı kararı bozan Daire'nin 05/05/2014 gün ve 2014/1751-2014/8465 sayılı kararı aleyhinde davacı vekili ve davalı vekili tarafından karar düzeltilmesi isteğinde bulunulmuş ve karar düzeltme dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, dosya için düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe, layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Davacı vekili, ... İl .... Müdürlüğü bünyesinde çalışan personele ait Haziran 2010, ... primlerinin en geç 30.06.2010 tarihinde ... hesaplarına aktarılması gerekirken davalının hatası nedeniyle 01.07.2010 tarihinde aktarıldığını, bu geç ödeme nedeni ile müvekkili idare aleyhine ... Başkanlığı'nca 6183 sayılı Yasa hükümleri uyarınca gecikme zammı tahakkuk ettirildiğini, müvekkili idarenin 6111 sayılı Yasadan faydalanarak 97.648,20

TL gecikme zammını 24.06.2011 tarihinde ödediğini, davalı bankanın hatası nedeni ile müvekkili idarenin zarara uğradığını ileri sürerek, 97.648,20 TL'nin ödendiği tarihten itibaren yasal faizi ile tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, ... Defterdarlık Müdürlüğü'nün günlük olarak yapması gereken kapatma işlemini tam ve zamanında gerçekleştirmediği, bundan dolayı bahse konu ödemenin zamanının yapılmamasından ve geç ödenmesinden sorumlu olduğunun tespit edildiği, 30.06.2010 tarih ve 467 sayılı gönderme emri listesinde bulunan mezkûr tutarın elektronik ortamda .... Şubeleri 'ne 01.07.2010 tarihinde gönderildiğini, gecikmeden dolayı müvekkilinin sorumlu olmadığını, savunarak davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, ... prim ödemeleri için yapılması gereken talebin zamanında davalı bankaya yapıldığı ancak, davalı bankanın kusurlu olarak ödemeyi geç göndermesi üzerine davacı tarafın 'ya gecikme cezası ve zammı ödemek zorunda kaldığı, ...'nce 25.06.2010 tarihi itibarıyla, yapılması istemiyle ... .. Şubesi'ne iletilmiş olan 4.563.354,11 TL'lik gönderme emrinin şube personeli hatası sonucu gerçekleşmediği, muhasebe müdürlüğünde 30.06.2010 tarihinde şubeye gecikmiş olarak iletilmiş olduğundan, yeni gönderme emrinin 01.07.2010 tarihinde nakit karşılığı sağlanması sonucunda 1 günlük gecikme ile yapıldığı gerekçesi ile davanın kabulüne dair verilen karar davalı vekili tarafından temyizi üzerine Dairemizin 05.05.2014 tarihli kararı ile bozulmuştur. Davacı vekili ve davalı vekili karar düzeltme isteminde bulunmuştur.

Yargıtay ilamında benimsenen gerektirici sebeplere göre, davacı vekili ve davalı vekilinin HUMK'nın 440. maddesinde sayılan hallerden hiçbirini ihtiva etmeyen karar düzeltme isteğinin reddi gerekir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı, davacı vekili ve davalı vekilinin karar düzeltme isteğinin HUMK'nın 442. maddesi gereğince REDDİNE, alınmadığı anlaşılan 57,60 TL karar düzeltme harcının ve 3506 sayılı Yasa ile değiştirilen HUMK'nın 442/3. maddesi hükmü uyarınca, takdiren 251,00 TL para cezasının karar düzeltilmesini isteyen davalıdan alınarak Hazine'ye gelir kaydedilmesine, davacı harç ve cezadan muaf olduğundan harç ve ceza alınmasına mahal olmadığına, 26/02/2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

3. Hukuk Dairesi 2014/8388 E. , 2014/16392 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Kocaeli 2. Sulh Hukuk Mahkemesi Tarihi: 04/12/2012

NUMARASI: 2009/705-2012/1635

Taraflar arasında görülen alacak davasının yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

YARGITAY KARARI

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü:

Davacı vekili dava dilekçesinde; davalıya 5.096,15 TL fazla çalışma ücreti ödendiğini, fazla ödenenin iadesi için gönderilen yazı üzerine davalının 100,00 TL iade ettiğini ancak bakiyeyi ödemekten kaçındığını belirterek; 4.996,15 TL'nin 12.06.2007 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı cevap dilekçesinde; davanın reddine karar verilmesini dilemiştir.

Mahkemece, iadesi istenen paranın davalıya 2005-2006 yılları arasında ödendiği, bu paranın halen davalının elinde bulunmasının hayatın olağan akışına uygun olmadığı, davalının, fazla ödenenin iadesi istemine ilişkin idari işlemin iptali için idare mahkemesinde dava açtığı, mahkemece işlemin iptaline karar verildiği, bu nedenlerle davacının sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre davalıdan talepte bulunamayacağı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, hüküm, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava, yersiz ödenenin, sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre iadesi istemine ilişkindir. Somut olayda; muhasebe denetmeni tarafından düzenlenen 31.05.2007 tarihli rapora istinaden 2003- 2006 yılları arasında davalının da aralarında bulunduğu kişilere fazla ödeme yapıldığının tespit edildiği, sehven yapılan ödemelerin iadesi için ilgililere yazı gönderildiği, borç bildirim belgesinin 02.07.2008 günü davalıya tebliğ edildiği, davalının 18.06.2007 tarih ve 245 sayılı borç bildirim yazısının iptali için .... Valiliği aleyhine idare mahkemesine dava açtığı, mahkemece, yersiz ödemede A.. B..'in herhangi bir hilesi, gerçek dışı beyanı veya açık hatası olmadığı, hatalı ödemenin yapıldığı tarihten itibaren altmış günlük idari dava açma süresi içerisinde geri alınması gerekirken bu süre geçirildikten sonra paranın istenmesinde hukuka uyarlık olmadığı

gerekçesiyle, dava konusu işlemin iptaline karar verildiği, kararın 03.06.2012 tarihinde temyiz edilmeksizin kesinleştiği, idare mahkemesinin iptal kararı esas alınmak suretiyle eldeki davanın reddedildiği anlaşılmaktadır.

Buna göre temyize konu uyuşmazlık; yersiz ödendiği iddia edilen dava konusu paranın sebepsiz zenginleşme hükümleri doğrultusunda davalıdan geri istenip istenemeyeceği noktasında toplanmaktadır.

Sebepsiz zenginleşme, bir kimsenin mal varlığının, geçerli (haklı) bir sebep olmaksızın diğer bir kimsenin mal varlığı aleyhine çoğalması (zenginleşmesi) demektir. Sebepsiz zenginleşmeye dayalı alacak talep edilebilmesi için borçlunun mal varlığından bir başkasının aleyhine olarak bir zenginleşme meydana gelmeli, zenginleşme ve zenginleştirici olay arasında illiyet bağı bulunmalı ve zenginleşme haklı bir sebebe dayanmamalıdır.

Kural olarak zenginleşen, başkasının malvarlığından veya emeğinden haklı bir sebep olmaksızın elde ettiği zenginleşmeyi geri vermek zorundadır. (TBK m.77/1) Borç olmayı rızası ile ödeyen kimse yanlışlığa düştüğünü ispat ettiği takdirde ödediğini geri isteyebilir. Burada kastedilen yanlışlık, eda ile ilgili olup, edada bulunanda bağışlama irade ve arzusunun bulunmadığını gösteren bir yanılmadır.

Bu bağlamda; HGK'nın 1982/13-387 E.-1984/997 K. sayılı kararında; hatalı intibak ve hatalı terfi gibi şart tasarrufun yanlış yapılması veya sonradan geri alınması halinde, daha önce bu şart tasarrufa dayanılarak memura yapılan fazla ödemenin idare hukuku ilkelerine göre geri istenebileceği ve geri isteme süresinin 60 gün olduğu, ancak şart tasarrufa dayanmayan salt hatalı ödemenin Borçlar Kanunu'nun sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde geri istenebileceği açıklanmıştır.

Şart tasarruflar; önceden belirlenmiş hukuk kurallarının kişiler hakkında uygulanmasına dair işlemlerdir. Bu tür işlemler, hukuk düzeninde değişiklik yapmazlar; yalnızca kişilerin durumunda değişiklik yaparak onları bir durumdan başka bir duruma geçirirler. Şart tasarruflar; kişisel bir hukuki durum yaratmaları bakımından geniş anlamda subjektif tasarruflar kapsamında olmalarına karşın, "konu" bakımından hukuk aleminde bir değişiklik yapmayıp, yalnızca hak sahibi süje bakımından bir yenilik ve değişiklik doğurmaları itibariyle, dar anlamda subjektif tasarruflardan ayrılırlar.

Şart tasarrufa dayanılarak yapılan yanlış intibak ve ödemeler ancak iptal davası ya da yasalarda özel süre varsa bu süre içinde yahut iptal davası açılmışsa dava sonuna kadar

geriye yürür biçimde geri alınabilir.

Dava konusu olayda, davacı idarenin herhangi bir şart tasarrufu bulunmadığı için şart tasarrufun varlığı halinde uygulanacak ilkeler somut olayda uygulanamaz.

Diğer taraftan davalıdan iadesi talep edilen alacak, para borcuna ilişkin olup, iade zamanında borçlunun elinden çıkmış olması veya harcanarak tükenmiş olması, borçlunun iade yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

Hal böyle olunca mahkemece; herhangi bir şart tasarrufa dayanmayan hatalı ödemenin, sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde istenebileceği gözetilerek, tarafların tüm delilleri toplanıp, hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, yanılığlı değerlendirme ve yazılı gerekçelerle davanın reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı görülmüş, bu husus hükmün bozulmasını gerektirmiştir.

Bu itibarla yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesis isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK'nun 428.maddesi gereğince BOZULMASINA ve peşin alınan temyiz harcının istek halinde temyiz edene iadesine, 11.12.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

19. Hukuk Dairesi 2014/10271 E. , 2014/16226 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: İstanbul Anadolu 4. Asliye Hukuk Mahkemesi TARİHİ: 10/07/2012

NUMARASI: 2010/506-2012/479

Taraflar arasındaki itirazın iptali davasının yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı davanın reddine yönelik olarak verilen hükmün süresi içinde davacı vekilince temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü.

KARAR

Davacı vekili, müvekkili şirketin davalıdan olan alacağını tahsil için giriştiği icra takibine davalının haksız olarak itiraz ettiğini iddia ederek itirazın iptaline ve icra inkâr tazminatına hükmolunmasını talep ve dava etmiştir.

Davalı, davaya cevap vermemiştir.

Mahkemece, iddia, savunma, toplanan deliller ve bilirkişi raporuna göre takibe konu alacağın muhasebe hatası nedeniyle davalıya yapılan kısmen fazla ödemedi ve kısmen

de alacak temlik sözleşmesi imzalandığı tarihte başka hesapta olup da dikkate alınmamasından kaynaklandığı, alacağın, yasal usullere uygun tutulan davacı defterlerinde yer aldığı, ancak davacı tarafın, verilen kesin süreye rağmen alacağın dayanağını oluşturan temlik sözleşme aslını sunmadığı, bu şekli ile altındaki imzanın davalıya aidiyetinin tespit edilemediği ve davacının davasını ispatlayamadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava konusu icra takibi cari hesap alacağına dayanılarak açılmıştır. İtirazın iptali davaları takibe sıkı sıkıya bağlı davalardandır. Bu durumda mahkemece takibin dayanağı olarak gösterilen cari hesap ilişkisi yönünden araştırma ve inceleme yapıp, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken borçluda bulunması mutad olmayan ve takibin dayanağı olarak gösterilmeyen (davalı ile dava dışı A..S.. S.. M. B.Y. arasındaki) temlikname aslının sunulmadığı gerekçesiyle yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle kararın davacı yararına BOZULMASINA, peşin harcın istek halinde iadesine, 13.11.2014 gününde oybirliğiyle karar verildi.

5. Ceza Dairesi   2013/6218 E. , 2014/10836 K.

"İçtihat Metni"

Tebliğname No: 5 - 2012/260070 MAHKEMESİ : Bursa 4. Ağır Ceza Mahkemesi

TARİHİ: 03/05/2012

NUMARASI: 2010/298 Esas, 2012/188 Karar

SUÇ: Basit zimmet, 1163 sayılı Kanuna aykırılık

Mahalli mahkemece verilen hükümler temyiz edilmekle dosya incelendi;

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 12/02/2008 günlü, 2007/9-230 Esas ve 2008/23 sayılı Kararı uyarınca tayin olunan ceza miktarları nazara alınarak sanıklar müdafinin duruşmalı inceleme talebinin 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi de gözetilerek CMUK'nın 318. maddesi uyarınca REDDİYLE, incelemenin duruşmasız olarak yapılmasına karar verildikten sonra gereği düşünüldü:

Sanıklar haklarında basit zimmet suçundan verilen mahkûmiyet hükümlerine yönelik temyiz itirazlarının incelenmesinde;

S.S.A.K. Tarımsal Kalkınma Kooperatifi'ne ait taşınmazların 2007-2008 yıllarında kiraya

verilmesine ilişkin olarak elde edilen gelirlerle ilgili kayıtların köy tüzelkişiliğinin defterlerine işlenmiş olduğunun bilirkişi İsmail Hakkı Keresteci'nin raporundan anlaşıldığı, kooperatif başkanı sanık Zeki'nin hayvan seçimi ve sair gerekçelerle 2007 yılının sonunda 50 ortaktan topladığı 20.000 TL'nin kooperatif kayıtlarına geçirilmediği tespit edilmiş ise de, Ç..H.. Et ve Et Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti'ne 8.237,25 TL., Ö.. H.. İnş. Taah. Tic. ve San. Ltd. Şti.ne 924,00 TL., ... Bankası'na ahır kredileri dolayısıyla %1 komisyon bedeli olarak 1.960,00 TL. olmak üzere toplam 11.121,25 TL. tutarındaki kooperatif giderinin de kooperatif kayıtlarına yansıtılmadığı, bakiye 8.878,75 TL.'lik açıklıkla ilgili olarak İnegöl Sulh Hukuk Mahkemesinin 2012/27 D.İş sayılı dosyasında kooperatifte yaptırılan tespit ile kooperatife alınan bilgisayar, koltuk, dolap, para kasası vb. malzemelerin, ürünlerin ilk piyasa fiyatları nazara alındığında 7.920 TL. değerinde olduğunun belirlendiği, kooperatife ait 16 PF 826 plaka sayılı kamyonetle ilgili muhasebeci hatası olarak kooperatif kayıtlarına yansıtılmadığı belirtilen ve sanıklarca ibraz edilen 9.280,75 TL.'lik mazot faturası, yine kooperatif stoklarında 13.460,76 TL. maliyet bedelli toplam 24.450 kg. yemin bulunmadığı iddiası ile ilgili olarak da kooperatif muhasebe kayıtlarına yansıtılmamış ve 19.400 TL.'si belgesiz satışı yapılan yemlere ait olduğu ileri sürülen bir kısmı da icar geliri olduğu belirtilen 50.100 TL. tutarındaki kooperatif alacağına binaen düzenlenmiş çek ve senetler bulunduğunun Tarım ve Köyişleri Bakanlığı kontrolörleri tarafından tespit edildiği, buna göre; suç tarihlerinde S.S. A.. K.. Tarımsal Kalkınma Kooperatifi yönetim kurulu başkan ve üyeleri olan sanıkların zimmetlerine kooperatife ait para ya da malı geçirdiklerine dair dosya kapsamında her türlü şüpheden uzak, somut, kesin ve inandırıcı bir delilin bulunmadığı tüm dosya kapsamından anlaşılmış olmakla, sanıkların belgesiz yem satışı karşılığında üyelerden aldıkları çek ve senetleri ödeme tarihinden 2 ilâ 6 ay geçmiş olmasına rağmen takibe koyup tahsilini sağlamamak suretiyle kooperatifi zarara uğrattıkları ve bu şekilde zincirleme biçimde görevi kötüye kullanma suçunu işledikleri anlaşıldığı halde delillerin takdirinde ve suç vasfının tayininde hataya düşülerek yanılığılı değerlendirme sonucu yazılı şekilde hükümler kurulması,

Kabule göre de;

Zimmet suçunun zincirleme biçimde işlendiği kabul edildiği halde sanıklar haklarında TCK'nın 43/1. maddesinin uygulanmaması suretiyle eksik ceza tayini,

Yüklenen suçun TCK'nın 53/1-d maddesindeki hak ve yetkinin kötüye kullanılması sureti

ile işlendiği kabul edilmesine rağmen sanıklar haklarında aynı Kanunun 53/5. maddesi uyarınca hak yoksunluğuna hükmedilmemesi,

Sanıklar haklarında 1163 sayılı Kanuna aykırılık suçundan verilen mahkûmiyet hükümlerine yönelik temyiz itirazlarının incelenmesinde ise;

Yapılan yargılamaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin soruşturma sonuçlarına uygun olarak oluşan kanaat ve takdirine, incelenen dosya içeriğine göre yerinde görülmeyen sair temyiz itirazlarının reddine,

Ancak;

Suç tarihinde adli sicil kaydı bulunmayan, dosyaya ve duruşma tutanaklarına yansıyan olumsuz tutum ve davranışları bulunmayan sanıklar haklarında, CMK'nın 231/6. maddesindeki objektif ve sübjektif koşullar değerlendirilmeksizin, "Sanığın kişilik özellikleri, suçun işleniş şekli dikkate alınarak CMK'nın 231. maddesinin tatbikine takdiren yer olmadığına," şeklinde yasal ve yeterli olmayan gerekçeyle hükümlerin açıklanmasının geri bırakılmasına yer olmadığına dair kararlar verilmesi,

Sanıklar haklarında hüküm kurulurken, yasal ölçütlere göre değerlendirme yapılması gerektiği gözetilmeden, "tedbire çevirmenin sanık yönünden etkili olmayacağı kanaatine varılmakla" şeklindeki yasal olmayan soyut gerekçeyle TCK'nın 50. maddesinin uygulanmasına yer olmadığına dair hükümler kurulması,

Kabule göre de;

Yüklenen suçun TCK'nın 53/1-d maddesindeki hak ve yetkinin kötüye kullanılması sureti ile işlendiği kabul edilmesine rağmen sanıklar haklarında aynı Kanunun 53/5. maddesi uyarınca hak yoksunluğuna hükmedilmemesi,

Kanuna aykırı, Cumhuriyet Savcısı ile sanıklar müdafinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan, 5320 sayılı Kanunun 8/1. maddesi de gözetilerek hükümlerin CMUK'nın 321 ve 326/son maddeleri uyarınca BOZULMASINA, 12/11/2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

11. Hukuk Dairesi 2014/1751 E. , 2014/8465 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: İzmir 13. Asliye Hukuk Mahkemesi

TARİHİ: 18/07/2013

NUMARASI: 2012/339-2013/360

Taraflar arasında görülen davada İzmir 13. Asliye Hukuk Mahkemesi'nce verilen 18.07.2013 tarih ve 2012/339-2013/360 sayılı kararın Yargıtay'ca incelenmesi davalı ... Bankası A.Ş. vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe, layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü:

Davacı vekili, İzmir İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde çalışan personele ait Haziran 2010, SGK primlerinin en geç 30.06.2010 tarihinde SGK hesaplarına aktarılması gerekirken davalının hatası nedeniyle 01.07.2010 tarihinde aktarıldığını, bu geç ödeme nedeni ile müvekkili idare aleyhine SGK Başkanlığı'nca 6183 sayılı Yasa hükümleri uyarınca gecikme zammı tahakkuk ettirildiğini, müvekkili idarenin 6111 sayılı Yasa'dan faydalanarak 97.648, 20 TL gecikme zammını 24.06.2011 tarihinde ödediğini, davalı bankanın hatası nedeni ile müvekkili idarenin zarara uğradığını ileri sürerek, 97.648,20 TL'nin ödendiği tarihten itibaren yasal faizi ile tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, davacı tarafın müvekkili bankayı sorumlu tutmak istediği olayla ilgili banka müfettişi tarafından yapılan incelemede, İzmir Defterdarlık Muhasebe Müdürlüğü'ne, 28.06.2010 tarihinde 24.06.2010 tarih ve 458 sayılı gönderme emrine ilişkin akıbet bilgisinin elektronik ortamda ulaşması ve kağıt ekstrenin Konak/İzmir Şubesi'nden alınmış olmasının, 25.06.2010 tarihinde yapılmış işlemlere ait kapatma kayıtlarının 28.06.2010 tarihinde yapılması gerektiğinin Muhasebe Müdürlüğü Mevzuatı içerisinde yer alması, kapatma işlemi yapılırken 4.563.354,11 TL'lik işlemin gerçekleşmediğinin bariz bir şekilde ortaya çıkacak olması hususları birlikte değerlendirildiğinde, İzmir Defterdarlık Muhasebe Müdürlüğü'nün günlük olarak yapması gereken kapatma işlemi tam ve zamanında gerçekleştirmediği, bundan dolayı bahse konu ödemenin zamanının yapılmamasından ve geç ödenmesinden sorumlu olduğunun tespit edildiği, 25.06.2010 tarihinde yapılması gereken işlemlerin gerçekleşip gerçekleşmediğinin kontrolü için gerekli olan tüm verilerin, 28.06.2010 tarihi itibarıyla muhasebe müdürlüğünün elinde bulunduğu, 30.06.2010 tarih ve 467 sayılı gönderme emri listesinde bulunan mezkur tutarın elektronik ortamda ... Şubeleri'ne 01.07.2010 tarihinde gönderildiğini, gecikmeden dolayı müvekkilinin sorumlu olmadığını, savunarak davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, iddia, savunma ve benimsenen bilirkişi raporuna göre, davacı kurum tarafından yapılması gereken SGK prim ödemeleri için yapılması gereken talebin zamanında davalı bankaya yapıldığı ancak, davalı bankanın kusurlu olarak ödemeyi geç göndermesi üzerine davacı tarafın SGK'ya gecikme cezası ve zammı ödemek zorunda kaldığı, İ. M.'nce 25.06.2010 tarihi itibarıyla, yapılması istemiyle Ziraat Bankası Konak Şubesi'ne iletilmiş olan 4.563.354,11 TL'lik gönderme emrinin şube personeli hatası sonucu gerçekleşmediği, muhasebe müdürlüğünde 30.06.2010 tarihinde şubeye gecikmiş olarak iletilmiş olduğundan, yeni gönderme emrinin 01.07.2010 tarihinde nakit karşılığı sağlanması sonucunda 1 günlük gecikme ile yapıldığı gerekçesi ile davanın kabulüne, 97.648,20 TL'nin ödeme tarihi olan 24.06.2011 tarihinden itibaren yasal faizi ile birlikte davalı .... Bankası'ndan alınarak, davacı İ. B.'na verilmesine, karar verilmiştir.

Kararı, davalı ... Bankası vekili temyiz etmiştir.

Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davalı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan sair temyiz itirazları yerinde değildir.

Ancak, davalı banka ilk hatalı işleminden sonra davacının hesabında para bulunması halinde son gün olan 30.06.2010 tarihinden önce primlerin ilgili hesaba gönderilebileceğini ve hesapların zamanında kontrol edilmediğini bu nedenle bankalarının kusurlu olmadığını savunduğuna göre, davalının anılan eyleminin davacı yönünden müterafik kusur teşkil edip etmeyeceği konusunda davalı bankanın bu savunmalarını somut bir şekilde karşılayan ve yeterli inceleme içermeyen bilirkişi raporları doğrultusunda karar verildiği anlaşılmıştır. Bu durumda davalı bankanın bilirkişi raporuna itirazlarını karşılayan ek rapor alınarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile karar verilmesi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Yukarıda (1) no'lu bentte açıklanan nedenlerle davalı vekilinin sair temyiz itirazlarının reddine,

(2) no'lu bentte açıklanan nedenlerle davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile kararın davalı yararına **BOZULMASINA**, ödediği temyiz peşin harcın isteği halinde temyiz eden davalı Ziraat Bankası A. Ş.'ye iadesine, 05.05.2014 tarihinde oybirliğiyle

karar verildi.

9. Hukuk Dairesi 2014/7203 E. , 2014/9888 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Ankara 9. İş Mahkemesi

TARİHİ: 24/12/2013

NUMARASI: 2012/8-2013/1332

DAVA: Davacı, 4 aylık tazminat alacağı, ikramiye alacağı ile ücret farkı alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı işçi, sendika üyesi olup 15.07.1998 tarihinden itibaren davalı işyerinde çalıştığını, işyerinde 01.01.2008-31.12.2009 yürürlük süreli TİS bulunduğunu, işverence işçilere farklı ücret ve zam uygulanarak ayrımcılık yapıldığını, emsal işçi olarak alınan S..S..i D..'e diğer işçilerden daha fazla ücret zammı uygulandığını, ancak işverence davacıdan daha sonra işe giren S.. S..i D..'e haklı, bir neden bulunmaksızın farklı ücret zammı uygulanması nedeniyle ücretinin davacının ücretinin üzerine çıktığını, 4857 Sayılı İş Kanunu'nun 5. maddesinde, eşit davranma borcuna aykırılık nedeniyle 4 aya kadar ücreti tutarında tazminat ve yoksun bırakılan hakların istenebileceğinin düzenlendiğini belirterek, 4 aya kadar ücreti tutarında tazminat ile ücret ve ikramiye farklarının davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı işveren, davacının uzun süre otopark görevlisi olarak çalıştığını, önceki dönemde de kokteyl salonunda görev yaptığını, emsal işçi olarak söz edilen kişinin ise işe girdiği andan itibaren idari görevlerde bulunduğunu, bu nedenle aynı ücret almalarının beklenemeyeceğini, eşit davranma borcuna aykırılıktan söz edilemeyeceğini belirterek, haksız ve yersiz açılan davanın reddini talep etmiştir.

Mahkemece, davacının 15.07.1998, emsal işçi olarak belirtilen S.. S..D.'nin 11.05.2004 tarihinden itibaren işyerinde çalışmaya başladığı, her ikisinin de işe giriş tarihlerinde lise mezunu oldukları, davacının daha sonra 2005 yılında üniversite

bitirdiği, davacı ve emsal işçi S. S.. D.'nin işyerinde benzer görevlerde çalıştığı, 01.01.2004 tarihinden itibaren işyerinde yürürlükte olan toplu iş sözleşmelerinin ücret zamları ve diğer düzenlemelerinde farklı ücret zammı uygulamasını haklı kılan bir yönün bulunmadığı, davalı şirket yönetim kurulunun 15.09.2009 tarihli kararında da, işyerindeki 9 işçiye herhangi bir yönetim kurulu kararı olmadan, yaptığı iş ve unvanına dayalı olmaksızın 4857 Sayılı İş Kanunu'nun 5. maddesi, 2821 Sayılı Sendikalar Kanununun 31. maddesi ve işyerinde geçerli olan toplu iş sözleşmesi hükümlerine aykırılık oluşturacak şekilde ücret artışı yapıldığı kabul edilerek, 01.10.2009 tarihinden başlamak üzere ücretlerinin emsal çalışanların ücretleri seviyesine çekilmesine karar verildiği, eşitlik ilkesine aykırı bu uygulamanın davalı işverenliğin diğer çalışanlarının basit hatası olarak değerlendirilemeyeceği, işverenlikçe sözleşme hükümlerine aykırı ücret zamlarıyla haksız yapılan ödemelerin geri alınması yönünde de bir işlem tesis edilmediği gerekçesiyle ücret ve ikramiye farkı ile ayrımcılık tazminatının kabulüne karar verilmiştir.

Kararı yasal süresi içinde davalı vekili temyiz etmiştir.

Dosya içindeki bilgi ve belgelerden işyerinde çok sayıda işçi çalışmakta olduğu, işçilerin sendikaya üye oldukları ve işyerinde uygulanan toplu iş sözleşmesinden yararlandıkları anlaşılmaktadır. Davalı işveren davacı işçi ve diğer işçilere toplu iş sözleşmeleri gereği ücret artışlarını uyguladığı halde işyerinde çalışan 9 işçiye farklı ücret zamları uygulamıştır.

Davalı işveren 15.09.2009 tarihli yönetim kurulu kararıyla, bazı işçilerin açtıkları dava üzerine yapılan değerlendirme sonucu 9 işçi bakımından herhangi bir yönetim kurulu kararına dayanmadığı halde toplu iş sözleşmesi hükümlerine aykırı olarak daha fazla ücret artışı yapıldığının tespit olunduğu ve 01.10.2009 tarihinden itibaren bu 9 işçinin ücretlerinin emsal çalışan işçilerin ücretlerine çekildiği bildirilmiştir.

Çok sayıda işçinin çalıştığı işyerinde işverenin muhasebe sisteminden kaynaklanana hata sebebiyle az sayıda işçiye fazla ücret ödemesi eşit davranma borcuna aykırılık oluşturmaz. İşverenin hatalı uygulamadan döndüğü de anlaşılmaktadır. Fazla ödeme yapılan işçilerden fazla ödeme tutarlarının geri istenmemiş olması da bu noktada sonuca etkili değildir.

Davalıya ait işyerinde toplu iş sözleşmesi uygulanmakta olup, davacı işçiye toplu iş sözleşmesi ile sağlanan hakların tam olarak ödendiği tartışma dışıdır. Birkaç işçiye bir

süreliliğine yapılan fazla ödeme, toplu iş sözleşmesi düzeninin de etkileyecek şekilde tüm üye işçilere teşmil edilemez. Bu durumda davacının ücret farkı ile ikramiye farkına dair taleplerinin reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde isteklerin kabulü hatalıdır.

Öte yandan davacının ayrımcılık tazminatı isteğinin de kabulüne karar verilmiş olup sözü edilen tazminat bakımından 4857 sayılı İş Kanunu'nun 5. maddesine öngörülen koşullar oluşmamıştır. İlgili, hükümde, dil, ırk, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep, gebelik ve engelli olma durumu gibi sebeplere dayalı ayırım yasağının ihlali halinde ayrımcılık tazminatı öngörülmüştür. Somut olayda sözü edilen nedenlere dayalı bir ayırım olmadığından mahkemece tazminata hükmedilmesi de hatalıdır. Ayrıca belirtmek gerekir ki, yasada belirlenen üst sınırdan karar verilmesi de doğru değildir. Davacı işçi ile aynı konumda olan bir işçinin açtığı davada ücret ve ikramiye farkı ile ayrımcılık tazminatı isteklerinin reddine karar verilmiş ve davacı temyizi üzerine karar, Yargıtay tarafından onanmıştır (Yargıtay 22.HD.24.06.2013 gün, 2012/ 25659 E, 2013/ 15269 K.).

Açıklanan nedenlerle davaya konu isteklerin reddi yerine, ilk derece mahkemesince yazılı şekilde kabulüne karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir. Bozma öncesi verilen kararda davaya konu talepler daha az miktarda kabul edildiği ve davacı tarafından karar temyiz edilmediği halde, bozma sonrası alınan heyet raporunda daha fazla hesaplama yapılması ve mahkemenin sözü edilen rapora itibar etmek suretiyle fazlaya dair hakları saklı tutarak taleple bağlı karar vermesi de davalı yararına oluşan usulü kazanılmış hak ilkesine aykırıdır.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın, yukarıda yazılı BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 25.03.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

8. Ceza Dairesi   2013/1284 E. , 2014/7376 K.

"İçtihat Metni"

Tebliğname No: 8 - 2012/174009

MAHKEMESİ: Kula Asliye Ceza Mahkemesi

TARİHİ: 11/04/2012

NUMARASI: 2010/176 (E) ve 2012/141 (K)

SUÇ: Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması

Gereği görüşülüp düşünüldü:

Oluşa ve tüm dosya kapsamına göre; sanıkların yetkilisi oldukları turizm şirketi ile sözleşme yaparak 300 TL ücret karşılığında tatil satın alan mağdurun kredi kartından tatil ücretinin 2 kez çekilmesi şeklinde gerçekleşen olayda; muhasebe hatası nedeniyle kredi kartından iki kez tahsilat yapıldığını savunan sanıkların, savunmalarının aksine suç kastı ile hareket ettiklerini gösterir yeterlilikte her türlü şüpheden uzak, kesin ve inandırıcı delil bulunmadığı gözetilmeden, beraatleri yerine yazılı şekilde mahkumiyetlerine karar verilmesi,

Yasaya aykırı, sanıklar müdafinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmemiş olduğundan hükümlerin bu sebepten dolayı 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi uyarınca uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nun 321. maddesi gereğince (BOZULMASINA), 24.03.2014 gününde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/370 E. , 2013/2720 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece çalışma ücreti alacaklarının ödenmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile fazla çalışma ücretleri ile gece çalışmasının

%50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar

tazminatı, hafta tatili ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin “Pazar mesai farkı” olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir. Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağının ödendiği kabul edilmelidir. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin

fazla çalışma alacağıının daha fazla olduğu yönündeki ihtirazi kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazi kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazi kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbramenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış

olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihden sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı haller ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair itirazi kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbramede yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbramede yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/369 E. , 2013/2719 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece çalışma ücreti alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile fazla çalışma ücretleri ile gece çalışmasının %50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar tazminatı, hafta tatili ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin "Pazar mesai farkı" olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği

konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağıının ödendiği kabul edilmelidir. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağıının daha fazla olduğu yönündeki ihtirazı kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazı kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazı kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbramenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz

edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihden sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı haller ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair ihtirazi kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbramede yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbramede yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak

eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/372 E. , 2013/2722 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece çalışma ücreti alacaklarının ödenmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile fazla çalışma ücretleri ile gece çalışmasının %50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar tazminatı, hafta tatili ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine

eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin “Pazar mesai farkı” olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir. Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağının ödendiği kabul edilmelidir. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağının daha fazla olduğu yönündeki ihtirazi kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazi kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazi kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille

ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbramenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihten sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı haller ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair ihtirazi kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbramede yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbramede yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin

varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/373 E. , 2013/2723 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece çalışma ücreti alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile fazla çalışma ücretleri ile gece çalışmasının %50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar tazminatı, hafta tatili ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin "Pazar mesai farkı" olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir. Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağının ödendiği kabul edilmelidir. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil

niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağına daha fazla olduğu yönündeki ihtirazı kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazı kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazı kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbramenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması

düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihten sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı halleri ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair ihtirazi kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbranameye yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbranameye yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/375 E. , 2013/2725 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece çalışma ücreti alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile fazla çalışma ücretleri ile gece çalışmasının %50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar tazminatı, hafta tatili ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin "Pazar mesai farkı" olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği

alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir. Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağının ödendiği kabul edilmelidir. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağının daha fazla olduğu yönündeki ihtirazi kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazi kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazi kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbranamenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihten sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı haller ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair ihtirazi kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbranamede yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbranamede yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve

hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/368 E. , 2013/2718 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece çalışma ücreti alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile fazla çalışma ücretleri ile gece çalışmasının %50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar tazminatı, hafta tatili ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan

tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin “Pazar mesai farkı” olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir. Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağının ödendiği kabul edilmelidir. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağının daha fazla olduğu yönündeki ihtirazı kaydının bulunması

halinde, bordroda görünenen daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazı kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazı kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbramenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihden sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı haller ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair ihtirazi kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbramede yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbramede yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/371 E. , 2013/2721 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece çalışma ücreti alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile fazla çalışma ücretleri ile gece çalışmasının %50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar tazminatı, hafta tatili ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin "Pazar mesai farkı" olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir. Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği

konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağıının ödendiği kabul edilmelidir. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağıının daha fazla olduğu yönündeki ihtirazı kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazı kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazı kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbramenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz

edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihden sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı haller ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair ihtirazi kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbramede yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbramede yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak

eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/374 E. , 2013/2724 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece çalışma ücreti alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile fazla çalışma ücretleri ile gece çalışmasının %50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar tazminatı, hafta tatili ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine

eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin “Pazar mesai farkı” olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir. Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağının ödendiği kabul edilmelidir. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağının daha fazla olduğu yönündeki ihtirazı kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazı kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazı kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille

ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbramenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihten sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı haller ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair ihtirazi kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbramede yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbramede yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin

varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/376 E. , 2013/2726 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece çalışma ücreti alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile fazla çalışma ücretleri ile gece çalışmasının %50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar tazminatı, hafta tatili ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin "Pazar mesai farkı" olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir. Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağının ödendiği kabul edilmelidir. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil

niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağına daha fazla olduğu yönündeki ihtirazı kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazı kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazı kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbramenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması

düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihten sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı haller ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair ihtirazi kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbranameye yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbranameye yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/379 E. , 2013/2729 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece çalışma ücreti alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile fazla çalışma ücretleri ile gece çalışmasının %50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar tazminatı, hafta tatili ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin "Pazar mesai farkı" olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir. Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağının ödendiği kabul edilmelidir. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağının daha fazla olduğu yönündeki ihtirazı kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazı kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazı kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda

aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbranamenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihten sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı haller ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair ihtirazi kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbramede yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbramede yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse

davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/382 E. , 2013/2732 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece çalışma ücreti alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile fazla çalışma ücretleri ile gece çalışmasının %50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar tazminatı, hafta tatili

ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin “Pazar mesai farkı” olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir. Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağının ödendiği kabul edilmelidir.

Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından

gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağına daha fazla olduğu yönündeki ihtirazı kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazı kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazı kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbramenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz

hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihten sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı haller ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair ihtirazi kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbramede yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbramede yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/383 E. , 2013/2733 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece

çalışma ücreti alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile fazla çalışma ücretleri ile gece çalışmasının %50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar tazminatı, hafta tatili ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin "Pazar mesai farkı" olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağıının ödendiği kabul edilmelidir. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağıının daha fazla olduğu yönündeki ihtirazı kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazı kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazı kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbramenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya

üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihden sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı halleri ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair ihtirazi kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbranameye yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbranameye yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma

ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/386 E. , 2013/2736 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece çalışma ücreti alacaklarının ödenmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir. Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile fazla çalışma ücretleri ile gece çalışmasının %50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar tazminatı, hafta tatili ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine

eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin “Pazar mesai farkı” olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir. Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağının ödendiği kabul edilmelidir. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağının daha fazla olduğu yönündeki ihtirazı kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazı kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazı kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille

ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbramenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihten sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı haller ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair ihtirazi kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbramede yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbramede yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin

varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/387 E. , 2013/2737 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece çalışma ücreti alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile fazla çalışma ücretleri ile gece çalışmasının %50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar tazminatı, hafta tatili ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin "Pazar mesai farkı" olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir. Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağının ödendiği kabul edilmelidir. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil

niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağına daha fazla olduğu yönündeki ihtirazı kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazı kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazı kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbramenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması

düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihten sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı halleri ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair ihtirazi kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbranameye yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbranameye yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/388 E. , 2013/2738 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece çalışma ücreti alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile fazla çalışma ücretleri ile gece çalışmasının %50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar tazminatı, hafta tatili ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin "Pazar mesai farkı" olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir. Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağının ödendiği kabul edilmelidir. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağının daha fazla olduğu yönündeki ihtirazı kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazı kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazı kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda

aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbranamenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihten sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı haller ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair ihtirazi kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbramede yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbramede yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse

davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/378 E. , 2013/2728 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece çalışma ücreti alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile fazla çalışma ücretleri ile gece çalışmasının %50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar tazminatı, hafta tatili

ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin “Pazar mesai farkı” olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir. Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağının ödendiği kabul edilmelidir. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin

fazla çalışma alacağıının daha fazla olduğu yönündeki ihtirazi kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazi kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazi kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbramenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış

olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihden sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı haller ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair ihtirazi kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbramede yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbramede yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/377 E. , 2013/2727 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece çalışma ücreti alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile fazla çalışma ücretleri ile gece çalışmasının %50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar tazminatı, hafta tatili ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin "Pazar mesai farkı" olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir. Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği

konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağının ödendiği kabul edilmelidir. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağının daha fazla olduğu yönündeki ihtirazı kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazı kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazı kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbramenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz

edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihden sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı haller ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair ihtirazi kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbramede yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbramede yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak

eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/380 E. , 2013/2730 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece çalışma ücreti alacaklarının ödenilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile fazla çalışma ücretleri ile gece çalışmasının %50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar tazminatı, hafta tatili ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine

eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin “Pazar mesai farkı” olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir. Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağının ödendiği kabul edilmelidir. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağının daha fazla olduğu yönündeki ihtirazı kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazı kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazı kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille

ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbramenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihten sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı haller ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair ihtirazi kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbramede yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbramede yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin

varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/381 E. , 2013/2731 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece çalışma ücreti alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile fazla çalışma ücretleri ile gece çalışmasının %50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar tazminatı, hafta tatili ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin "Pazar mesai farkı" olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir. Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağının ödendiği kabul edilmelidir. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil

niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağına daha fazla olduğu yönündeki ihtirazı kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazı kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazı kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbramenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması

düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihten sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı halleri ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair ihtirazi kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbranameye yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbranameye yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden **BOZULMASINA**, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/385 E. , 2013/2735 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece çalışma ücreti alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile gece çalışmasının %50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar tazminatı, hafta tatili ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin "Pazar mesai farkı" olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği

alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir. Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağının ödendiği kabul edilmelidir. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağının daha fazla olduğu yönündeki ihtirazi kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazi kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazi kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbranamenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihten sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı haller ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair ihtirazi kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbramede yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbramede yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve

hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden **BOZULMASINA**, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2013/384 E. , 2013/2734 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

DAVA: Davacı, kıdem, ihbar tazminatı, fazla çalışma ücreti, hafta tatili ücreti ile gece çalışma ücreti alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, isteğin reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin davalı şirketin ... Barajı şantiyesinde çalıştığını, iş sözleşmesinin işverence feshedildiğini, kıdem ve ihbar tazminatının eksik ödendiğini, on beş günde bir hafta tatilinde izin kullandığını, fazla çalışması olduğunu, 4857 sayılı İş Kanunu'na aykırı olacak şekilde on beş gün gündüz, diğer on beş gün ise gece çalıştığını, hafta tatili ile fazla çalışma ücretleri ile gece çalışmasının %50 zamlı ücretlerinin ödenmediğini iddia ederek bakiye kıdem tazminatı, bakiye ihbar tazminatı, hafta tatili ücreti, fazla çalışma ücreti ve gece çalışma ücreti alacaklarının faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının kıdem ve ihbar tazminatının eksiksiz ödendiğini, davacı tarafından imzalanıp şirketin ibra edildiğini, zamanaşımı itirazında bulduklarını, hafta sonu çalışmalarının bordrolarda gösterilip karşılığı ücretin ödendiğini, bilgisayar muhasebe hatası sebebiyle bu ödemelerin zamlı olmadığını tespit edilmesi üzerine eksikliğin giderilerek hesaplanan fark ücretin “Pazar mesai farkı” olarak davacının banka hesabına ödendiğini, fazla çalışma ücretlerinin de bordrolarda gösterilip ücretinin ödendiğini, vardiyaların kanuna uygun olarak düzenlendiğini, işyerinde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmadığını, gece çalışma ücretinin kanuni dayanağı bulunmadığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanılarak, davacı işçinin talep ettiği alacakların bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Gerekçe:

Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere göre davacı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir. Davacı işçinin fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil niteliğindedir. Bir başka anlatımla bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacağının ödendiği kabul edilmelidir. Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil niteliğindedir. Ancak, fazla çalışmanın yazılı belgelerle kanıtlanamaması durumunda tanık beyanları ile sonuca gidilmesi gerekir. Bunun dışında herkesçe bilinen genel bazı vakıalar da bu noktada göz önüne alınabilir. İşçinin fiilen yaptığı işin niteliği ve yoğunluğuna göre de fazla çalışma olup olmadığı araştırılmalıdır.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücreti ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağının daha fazla olduğu yönündeki ihtirazı kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille yapılabilir. Bordroların imzalı ve ihtirazı kayıtsız olması durumunda, işçinin bordroda belirtilenden

daha fazla çalışmayı ve hafta tatili çalışmasının yazılı belge ile kanıtlanması gerekir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması durumunda, ihtirazi kayıt ileri sürülmemesi, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delille ispatlanması gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Hafta tatili çalışması ücreti bakımından da aynı esaslar geçerlidir.

Diğer taraftan dosya kapsamında ibranamelerin yer aldığı görüldüğünden bunların geçerliliğinin ve hükümlerinin ne olduğunun değerlendirilmesi gereklidir. Bu değerlendirme yapılırken dava tarihinde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun yürürlüğe girmemiş olduğu da dikkate alınmalıdır. Buna göre ibranamenin geçerliği hususunda aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınmalıdır.

Dairemizin kökleşmiş içtihatları çerçevesinde, iş ilişkisi devam ederken düzenlenen ibra sözleşmeleri geçersizdir.

İbramenin tarih içermemesi ve içeriğinden de fesih tarihinden sonra düzenlendiğinin açıkça anlaşılabilmesi durumunda ibranameye değer verilemez.

İbra sözleşmesi yapılırken taraflardan birinin esaslı hataya düşmesi, diğer tarafın veya üçüncü şahsın hile ya da korkutmasıyla karşılaşması halinde, ibra iradesinden söz edilemez. Öte yandan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 21. maddesinde sözü edilen aşırı yararlanma (gabin) ölçütünün de ibra sözleşmelerinin geçerliliği noktasında değerlendirilmesi gerekir.

İbra sözleşmesi, varlığı tartışmasız olan bir borcun sona erdirilmesine dair bir yol olmakla, varlığı şüpheli ya da tartışmalı olan borçların ibra yoluyla sona ermesi mümkün değildir. Bu sebeple, işçinin hak kazanmadığı ileri sürülen bir borcun ibraya konu olması düşünülemez. Savunma ve işverenin diğer kayıtları ile çelişen ibra sözleşmelerinin geçersiz olduğu kabul edilmelidir.

Miktar içeren ibra sözleşmelerinde ise, alacağın tamamen ödenmiş olması durumunda borç ifa yoluyla sona ermiş olur. Buna karşın kısmi ödeme hallerinde, Dairemizin kökleşmiş içtihatlarında ibraya değer verilmemekte ve yapılan ödemenin makbuz hükmünde olduğu kabul edilmektedir. Miktar içeren ibranamenin çalışırken alınmış olması makbuz etkisini ortadan kaldırmaz.

Fesihden sonra düzenlenen ve alacak kalemlerinin tek tek sayıldığı ibranamede, irade fesadı haller ileri sürülüp kanıtlanmadığı sürece ibra iradesi geçerli sayılmalıdır.

Yine, işçinin ibranamede kanuni haklarını saklı tuttuğuna dair itirazı kayda yer vermesi ibra iradesinin bulunmadığını gösterir.

İbramede yer almayan işçilik alacakları bakımından, borcun sona erdiği söylenemez. İbramede yer alan işçilik alacaklarının bir kısmı yönünden savunma ile çelişkinin varlığı ibranameyi bütünüyle geçersiz kılmaz. Savunma ile çelişmeyen kısımlar yönünden ibra iradesine değer verilmelidir.

Somut olayda; puantaj kayıtlarının imzasız olduğu, davacının imzasının yer almadığı bordrolar bulunduğu, ayrıca söz konusu bordro karşılıklarının ödendiğini gösterir nitelikte banka hesap ekstresi, dekont ya da başkaca ödeme belgelerinin de dosya kapsamında yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte gerek davacı tanıkları gerekse davalı tanıkları fazla çalışma ücretlerinin ödendiğini ifade etmektedir. Fazla çalışma ve hafta tatili çalışması ücretlerinin ödenip ödenmediği konusu mahkemece netleştirilmemiştir. Bu amaçla öncelikle davacı isticvap edilerek bu hususlar sorulmalı, sonrasında ise konu dosya kapsamındaki diğer delillerle özellikle tanık beyanları, imzasız bordrolar, puantaj kayıtları ve yukarıdaki esaslara göre geçerli olup olmadıkları belirlenen ibranameler ile birlikte değerlendirilerek davacının hafta tatili çalışması ve fazla çalışma ücretleri alacağı bulunup bulunmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır. Bunun yapılmayarak eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12.02.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

3. Hukuk Dairesi 2012/4209 E. , 2012/8695 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Sulh Hukuk Mahkemesi

Dava dilekçesinde 2.051,52 TL için yapılan ilamsız icra takibine vaki haksız itirazın iptali takibin devamı ile %40 icra inkâr tazminatının faiz ve masraflarla birlikte davalı taraftan tahsili istenilmiştir. Mahkemece davanın reddi cihetine gidilmiş, hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

YARGITAY KARARI

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü. Davacı vekili dilekçesinde; davalının 458 sayılı Gümrük Kanunu gereği Gümrük Müdürlüğünün mali işlemlerinin yerine getirilmesi için muhasebe birim personeli olarak fazla çalışma yapmak üzere görevlendirildiği, çalışmaları nedeniyle gümrük fazla çalışma ücreti aldığı dönemlerde ayrıca merkezi bütçeden de mükerrer ve yersiz olarak 213 sayılı VUK.'nun ek 13.maddesi gereği fazla çalışma ücreti aldığının tespit edildiğini, hatalı ödemenin iadesi için davalıya bildirimde bulunulmasına rağmen ödenmediğini belirterek, tahsili için girişilen icra takibine itirazın iptali ve inkar tazminatının tahsilini talep ve dava etmiştir. Davalı cevabında, açık hata olmadığını, dava konusu işlemin 2005-2006 yıllarında ödenen fazla mesai ücretine ilişkin olduğunu, dava konusu işlemin idari olduğunu belirterek davanın reddini dilemiştir. Mahkemece; davalıya mükerrer ve yersiz fazla mesai ücreti ödenmesinde davalının kusurlu bir davranışı, idareyi yanıltıcı, hataya yöneltici eylemi bulunmadığı, idarenin kendi tasarrufu ile yapılan bu hatalı ödemenin, yanlış idare işlemi ile oluşturulduğu ve iptali için gerekli sürenin geçtiği, bu nedenle yanlış işlemin geriye yürür şekilde geri alınmasının söz konusu olamayacağı, davalı yararına kazanılmış hak oluşturduğu, Danıştay ve Yargıtay kararlarının bu yönde olduğu gerekçe gösterilerek davanın reddine karar verilmiştir. Davada; davacı idarenin davalıya mükerrer ve yersiz olarak merkezi bütçeden fazla çalışma ücreti ödendiği ileri sürülerek, tahsili için girişilen icra takibine davalının itirazının iptali istenmiştir. Hükmün gerekçesinde ödemenin davacının hatası sonucunda yapıldığı kabul edilmiştir. Gerçekten davalıya yapılan ödemenin bu yolda alınmış bir karara dayanmadığı dosya kapsamından anlaşılmaktadır. Borçlar Kanununun 62.maddesinde, borçlu olmadığı şeyi rızası ile ödeyen kimsenin yanlışlığa düştüğünü ispat ettiği takdirde ödediğini geri isteyebileceği düzenlenmiştir. Yine, Hukuk Genel Kurulunun 25.12.1984 tarih ve 1982/13-387 E.,1984/997 K. sayılı kararında herhangi bir şart tasarrufa dayanmayan salt hatalı ödemelerin idare tarafından BK.nun sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri istenebileceği düzenlenmiştir. Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulunun 22.12.1973 gün ve 1968/8 E. - 1973/14 K. Sayılı kararı ise idarenin "şart tasarrufuna" ilişkindir halde somut olayda mevzuata aykırı yapılan hatalı ödemenin iadesi istendiği gözetilerek, alacağın Borçlar Hukukunun sebepsiz iktisap kuralları çerçevesinde

istenip istenmeyeceği tartışılarak sonucu uyarınca bir karar verilmelidir. Bu itibarla yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK.nun 428. maddesi gereğince BOZULMASINA, 02.04.2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

3. Hukuk Dairesi 2011/21037 E. , 2012/3731 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Sulh Hukuk Mahkemesi

Dava dilekçesinde itirazın iptali istenilmiştir. Mahkemece davanın reddi cihetine gidilmiş, hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

YARGITAY KARARI

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü. Davacı vekili dilekçesinde; davalının 458 sayılı Gümrük Kanunu gereği Gümrük Müdürlüğünün mali işlemlerinin yerine getirilmesi için muhasebe birim personeli olarak fazla çalışma yapmak üzere görevlendirildiği yerdeki, çalışmalarını nedeniyle gümrük fazla çalışma ücreti aldığı dönemlerde ayrıca merkezi bütçeden de mükerrer ve yersiz olarak 213 sayılı VUK.nun ek 13.maddesi gereği fazla çalışma ücreti alması nedeniyle, hatalı ödemenin iadesi için girişilen icra takibine davalının itiraz ettiğini ileri sürerek, itirazın iptali ile takibin devamını ve davalının %40 icra inkar tazminatı ile mahkumiyetine karar verilmesini istemiştir. Mahkemece; davalıya mükerrer ve yersiz fazla mesai ücreti ödenmesinde davalının kusurlu bir davranışı, idareyi yanıltıcı, hataya yönlendirici eylemi bulunmadığı, idarenin kendi tasarrufu ile yapılan bu hatalı ödemenin, yanlış idare işlemi ile oluşturulduğu ve iptali için gerekli sürenin geçtiği, bu nedenle yanlış işlemin geriye yürür şekilde geri alınmasının söz konusu olamayacağı, davalı yararına kazanılmış hak oluşturduğu, Danıştay ve Yargıtay kararlarının bu yönde olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. Davada; davacı idarenin davalıya mükerrer ve yersiz olarak merkezi bütçeden fazla çalışma ücreti ödendiği ileri sürülerek, tahsili için girişilen icra takibine davalının itirazının iptali istenmiştir. Hükmün gerekçesinde ödemenin davacının hatası sonucunda yapıldığı kabul edilmiştir. Gerçekten davalıya yapılan ödemenin bu yolda alınmış bir

karara dayanmadığı dosya kapsamında anlaşılmaktadır. Borçlar Kanununun 62.maddesinde, borçlu olmadığı şeyi rızası ile ödeyen kimsenin yanlışlığa düştüğünü ispat ettiği takdirde ödediğini geri isteyebileceği düzenlenmiştir. Yine, Hukuk Genel Kurulunun 25.12.1984 tarih ve 1982/13-387 E.,1984/997 K. sayılı kararında herhangi bir şart tasarrufa dayanmayan salt hatalı ödemelerin idare tarafından BK.nun sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri istenebileceği düzenlenmiştir. Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulunun 22.12.1973 gün ve 1968/8 E. - 1973/14 K. Sayılı kararı ise idarenin "şart tasarrufuna" ilişkindir halde somut olayda mevzuata aykırı yapılan hatalı ödemenin iadesi istendiği gözetilerek, alacağın Borçlar Hukukunun sebepsiz iktisap kuralları çerçevesinde istenip istenmeyeceği tartışılarak sonucu uyarınca bir karar verilmelidir.

Bu itibarla yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisini isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK.nun 428. maddesi gereğince BOZULMASINA, 15/02/2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

3. Hukuk Dairesi 2011/19584 E. , 2012/2886 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Sulh Hukuk Mahkemesi

Dava dilekçesinde 1687 TL alacak ve fer'ileri için takibe itirazın iptali, inkâr tazminatının masraflarla birlikte davalı taraftan tahsili istenilmiştir. Mahkemece davanın reddi cihetine gidilmiş, hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

YARGITAY KARARI

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü. Davacı vekili dilekçesinde; davalının 458 sayılı Gümrük Kanunu gereği Gümrük Müdürlüğünün mali işlemlerinin yerine getirilmesi için muhasebe birim personeli olarak fazla çalışma yapmak üzere görevlendirildiği, çalışmalarını nedeniyle gümrük fazla çalışma ücreti aldığı dönemlerde ayrıca merkezi bütçeden de mükerrer ve yersiz olarak 213 sayılı VUK'nun ek 13.maddesi gereği fazla çalışma ücreti aldığının tespit edildiğini, hatalı ödemenin iadesi için davalıya bildirimde bulunulmasına rağmen ödenmediğini belirterek, tahsili için girişilen icra takibine itirazın

iptali ve inkar tazminatının tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalı cevabında, açık hata olmadığını, dava konusu işlemin 2005-2006 yıllarında ödenen fazla mesai ücretine ilişkin olduğunu, dava konusu işlemin idari olduğunu belirterek davanın reddini dilemiştir. Mahkemece; davalıya mükerrer ve yersiz fazla mesai ücreti ödenmesinde davalının kusurlu bir davranışı, idareyi yanıltıcı, hataya yöneltici eylemi bulunmadığı, idarenin kendi tasarrufu ile yapılan bu hatalı ödemenin, yanlış idare işlemi ile oluşturulduğu ve iptali için gerekli sürenin geçtiği, bu nedenle yanlış işlemin geriye yürür şekilde geri alınmasının söz konusu olamayacağı, davalı yararına kazanılmış hak oluşturduğu, Danıştay ve Yargıtay kararlarının bu yönde olduğu gerekçe gösterilerek davanın reddine karar verilmiştir.

Davada; davacı idarenin davalıya mükerrer ve yersiz olarak merkezi bütçeden fazla çalışma ücreti ödendiği ileri sürülerek, tahsili için girişilen icra takibine davalının itirazının iptali istenmiştir. Hükmün gerekçesinde ödemenin davacının hatası sonucunda yapıldığı kabul edilmiştir. Gerçekten davalıya yapılan ödemenin bu yolda alınmış bir karara dayanmadığı dosya kapsamında anlaşılmaktadır. Borçlar Kanununun 62.maddesinde, borçlu olmadığı şeyi rızası ile ödeyen kimsenin yanlışlığa düştüğünü ispat ettiği takdirde ödediğini geri isteyebileceği düzenlenmiştir. Yine, Hukuk Genel Kurulunun 25.12.1984 tarih ve 1982/13-387 E.,1984/997 K. sayılı kararında herhangi bir şart tasarrufa dayanmayan salt hatalı ödemelerin idare tarafından BK.nun sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri istenebileceği düzenlenmiştir. Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulunun 22.12.1973 gün ve 1968/8 E. - 1973/14 K. Sayılı kararı ise idarenin "şart tasarrufuna" ilişkindir. O halde somut olayda mevzuata aykırı yapılan hatalı ödemenin iadesi istendiği gözetilerek, alacağın Borçlar Hukukunun sebepsiz iktisap kuralları çerçevesinde istenip istenmeyeceği tartışılarak sonucu uyarınca bir karar verilmelidir.

Bu itibarla yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK.nun 428. maddesi gereğince BOZULMASINA, 09.02.2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

13. Hukuk Dairesi 2011/8879 E. , 2011/18189 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi

Taraflar arasındaki alacak davasının yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı davanın kısmen kabulüne kısmen reddine yönelik olarak verilen hükmün süresi içinde taraflar avukatınca temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi gereği konuşulup düşünüldü.

KARAR

Davacı; davalı ile kendi muhasebesini tutması için bir anlaşma yaptığını, davalının 2003-2004 yılları muhasebesini tuttuğunu, davalının 20.01.2004 tarihli KDV beyannamesini verirken miktarı 846 TL yazması gerekirken 8.461.100.100 TL olarak beyan ettiğini, bu haliyle kendisine kontrol ettirip imzalanması gerekirken kontrol ettirmediğini, kendisinin imzaladığını ve vergi dairesine sunduğunu, davalının hatasını düzeltmemesi yüzünden 17.750 TL fazladan vergi ödemek zorunda kaldığını, daha sonra davacının davalı ile defalarca görüştüğünü, 3.500 TL dışında hiçbir ödeme yapmadığını belirterek; karşılanmayan zararları olan 14.250 TL'nin ödeme tarihinden itibaren işleyecek faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini dilemiştir.

Davalı, davacının muhasebesini, 1998-2008 yılları arasında tuttuğunu, beyannamelerde imzasının ve kaşesinin bulunduğunu, mükellefin imzalarının aranmadığını, davacı ile yılda bir kez ancak görüştiklerini, 10 yıl boyunca davacının muhasebesini tutmasına rağmen diğerlerinde sorun olmadığını, sadece 846 TL'lik beyannamede sorun olduğunu, beyannameyi tanzim ederken bir önceki dönemden devreden indirilecek KDV bölümüne 846,10 TL yerine 8.641,10 TL yazdığını, bu durumun maddi hatadan kaynaklandığını ve davacı lehine 7.615 TL'lik bir fark doğduğunu, davacının 7615 TL'lik KDV'yi ödemediğini, vergi dairesi tespit etmemiş olsaydı ödenmeyeceğini, yapılan hatanın hiçbir art niyete dayalı olmadığını, davacıya 3.500 TL ödemede bulunduğunu, ayrıca 2008 yılı muhasebe ücreti olarak alması gereken 1.200 TL'yi almadığını, toplam 4.700 TL'nin bu şekilde davacıya ödenmiş olduğunu, bu şekilde anlaşıklarını belirterek davanın reddine karar verilmesini dilemiştir.

2011/8879-18189

Mahkemece; yaptırılan bilirkişi incelemesine göre; önceki dönemden devreden indirilecek KDV miktarının gerçekte 846.100.000 TL yazılması gerekirken 8.461.100.100 TL olarak bildirilmesi nedeniyle aradaki fark olan 7.615 TL'nin davacının

uhdesinde kaldığı, bu miktarın ödenmemesi nedeniyle uzlaşma sonucu miktarın 7.518 TL olarak 16.12.2008 tarihinde tahakkuka bağlandığı, tahakkuka bağlanan 7.518 TL'ye 9.234,44 TL gecikme cezası tahakkuk ettirilerek toplam miktarın 16.752,44 TL olduğu, asıl KDV borcu olan 7.518 TL'nin davacının uhdesinde kalıp davacıda ticari faaliyette bulunması nedeniyle 23.01.2004 tarihinden ödendiği kabul edilen 16.12.2008 tarihinde kadar bu miktarı tasarruf ettiği, bu nedenle tasarruf ettiği bu miktar yönünden artı değer sağladığı, artı değer miktarının da, ödenmesi gereken tarihten gecikmeli olarak ödendiği 16.12.2008 tarihinde kadar 4.387,30 TL olduğu, davacının vergi dairesine davalı muhasebecinin hatası nedeniyle ödemek zorunda kaldığı 9.234,44 TL gecikme faizinden davacının 7.518 TL KDV'ni gecikmeli olarak ödenmesi suretiyle sağladığı 4.387,30 TL artı değer ve davalı tarafından bu hata nedeniyle davacıya ödenen 3.500 TL olmak üzere 7.887,30 TL mahsup edilmek suretiyle davacının karşılanmayan zararının 1.347,14 TL olduğu gerekçesiyle, davanın kısmen kabulü ile; 1.347,14 TL'nin davalıdan alınarak davacıya verilmesine karar verilmiş, hüküm taraflarca temyiz edilmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle yasaya uygun gerektirici nedenlere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre, davacının tüm temyiz itirazlarının reddi gerekir.

Davalı, doğan zararı kısmen nakit para vermek, kısmen de 2008 yılına ait muhasebe ücretinin alınmaması suretiyle ödendiğini savunduğu halde, davalının 2008 yılına ait 1200 TL muhasebe ücretinin doğan zarardan mahsup edildiği şeklindeki savunması üzerinde durularak buna karşı davacıdan diyeceklerinin sorulması, gerektiğinde bilirkişiden ek rapor alınması ve hasıl olacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup, hükmün bozulması gerekir.

SONUÇ: Yukarıda birinci bentte açıklanan nedenlerle davacının tüm temyiz itirazlarının reddine, ikinci bentte açıklanan nedenlerle temyiz edilen hükmün davalı yararına **BOZULMASINA**, peşin alınan 80,05 TL. temyiz harcının istek halinde iadesine, 06.12.2011 gününde oybirliğiyle karar verildi.

EK-3: MUHASEBE HİLELERİNE İLİŞKİN YARGITAY KARARLARI

11. Ceza Dairesi 2020/1122 E. , 2020/6103 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hileleri yapmak

HÜKÜM: Mahkûmiyet

213 sayılı VUK'un 359. maddesindeki suçlara ilişkin olarak Cumhuriyet savcısının dava açması, Kanun gerekçesindeki ifadeyle "vatandaşın mali emniyeti mülahazası ile" vergi idaresinin vereceği mütalaaya bağlandığı gibi anılan Kanun'un 142-147. maddeleri arasında arama ve aramalı incelemenin usul ve şartları ayrıntılı bir şekilde hükme bağlanmıştır.

213 sayılı VUK'un 142. maddesi uyarınca "İhbar veya yapılan incelemeler dolayısıyla, bir mükellefin vergi kaçırdığına delalet eden emareler bulunursa, bu mükellef veya kaçakçılıkla ilgisi görülen diğer şahıslar nezdinde ve bunların üzerinde arama yapılabilir. Aramanın yapılabilmesi için:

Vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların buna lüzum göstermesi ve gerekçeli bir yazı ile arama kararı vermeye yetkili sulh yargıcından bunu istemesi,

Sulh yargıcının istenilen yerlerde arama yapılmasına karar vermesi, şarttır."

Buna göre, vergi kaçırıldığına delalet eden emarelerin bulunması halinde, vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlar, arama yapılmasını gerekli kılan bir yazıyla sulh ceza hâkiminden talepte bulunacak, arama kararının verilmesi halinde de, arama işlemi genel kolluk görevlileri tarafından değil, vergi inceleme elemanları gerçekleştirilecektir. VUK'un 7. maddesine göre genel kolluk, talep üzerine sadece gerekli güvenlik önlemlerinin alınmasını sağlamakla yükümlüdür.

VUK'un 147. maddesinde, "bu bölümde açıkça yazılı olmayan hallerde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun arama ile ilgili bulunan hükümlerinin uygulanacağından belirtilmesinden maksat, VUK'un aramaya ilişkin 142-146. maddelerinde açıkça düzenlenen konularda bu hükümlerin, açıkça düzenlenmeyen konularda ise CMK hükümlerinin uygulanmasının sağlanmasıdır. Ceza muhakemesinde, arama olağan bir koruma tedbiri iken, Vergi Hukuku'nda istisnai, olağan dışı bir denetim yoludur. Niteliği itibarıyla adli arama olmasına rağmen, bu

aramanın genel suç kolluğu tarafından değil, vergi inceleme elemanlarınca yapılabilmesi, vergi suçlarına ilişkin olarak yapılacak aramanın özelliğidir. Bir araç koruma tedbiri olarak vergi araması, vergi incelemesi denetim yolunun ön basamağıdır. Amaç, vergi kaçırıldığını ortaya çıkaracak ve destekleyecek belge ve kayıtların bulunmasıdır.

Anayasa'ya göre, kanuna aykırı olarak elde edilen bulgular delil olarak kullanılamaz (m.38/6). CMK uyarınca, yüklenen suç, ancak hukuka uygun şekilde elde edilmiş olan delillerle ispat edilebilir (m. 217/2). Delil, kanuna aykırı olarak elde edilmişse, reddolunur (m.206/2-a). Hükmün hukuka aykırı yöntemlerle elde edilen delile dayanması, hukuka kesin aykırılık sebebidir (m. 289). Açıklanan pozitif hukuk normları ve Yargıtay Ceza Genel Kurulunun (29.11.2005, 2005/144 Esas, 2005/150 Karar, 17.11.2009, 2009/7-160 Esas, 2009/264 Karar) kararları ile aynı yöndeki Özel Daire Kararları karşısında; “hukuka aykırı biçimde” elde edilen deliller, Türk Ceza Yargılaması Hukuku sisteminde dikkate alınmaz. Bu husus, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde yer alan ve Anayasamıza da eklenen (m. 36) adil yargılanma hakkının da gereğidir.

Yukarıda yer verilen Anayasa ve Yasa hükümleri ile 213 sayılı VUK'un 142 ve devamı maddeleri hükümleri karşısında somut olay değerlendirildiğinde; Mali Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü tarafından yapılan istihbari çalışmalar neticesinde sanığın iş yeri adresinde kaçak akaryakıt ve sahte faturaların ele geçirilmesi ihtimaline binaen, 09/02/2010 tarihinde gecikmesinde sakınca bulunan hal nedeniyle konu ile ilgili alınan ... muh. no'lu derkenar yazılarına ve alınan talimatlara binaen aynı gün arama yapıldığı ve bir kısım defterlerin ele geçirildiği, yine 28/04/2010 tarihinde de 13. Sulh Ceza

Mahkemesinin 28/04/2010 tarihli kararı ile aynı tarihte arama yapıldığı ve bu aramalar neticesinde sanığa ait 8 adet defter ele geçirilmiş, Cumhuriyet savcısının talimatı ile mahkeme kararıyla ele geçirilen bu belgeler incelenmek üzere Vergi Denetim Kurulu Başkanlığına gönderilmiş, idarece bu belgeler üzerinden yapılan incelemeler sonucunda vergi suçu raporu ve vergi tekniği raporu düzenlenip, sanık hakkında dava şartı olan mütalaanın verilmesi üzerine 2009 ve 2010 takvim yıllarında “ defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yapmak” suçlarından kamu davası açılmıştır.

Dosya kapsamı incelendiğinde, 09/02/2010 tarihinde yapılan aramanın, ... muh. Numaralı derkenar yazılı karara istinaden, 28/04/2010 tarihli aramanın ise Sulh Ceza Mahkemesi'nin 28/04/2010 tarih ve...D. İş sayılı kararı ile yapıldığı, ancak arama

talepleri ile numaralı derkenar yazılı kararın dosya arasında bulunmadığı, bu nedenle arama kararları ve arama talepleri ile aramaların usulüne uygun olup olmadığının denetlenemediği anlaşılmakla, söz konusu aramalara ilişkin arama talepleri, arama kararları ve arama ve el koyma tutanaklarının, özellikle sanıkla birlikte haklarında soruşturma yapıldığı anlaşılan diğer kişiler hakkındaki soruşturma dosyalarından da araştırılarak dosya arasına alınması, usulüne uygun arama ve el koyma yapıp yapılmadığının değerlendirilmesi, eğer hukuka aykırı yöntemlerle elde edilen deliller varsa bunların değerlendirme kapsamı dışında tutulması gerektiği gözetilerek sanığın hukuki durumunun takdir ve tayin edilmesi gerektiği gözetilmeden eksik inceleme ile hükümler kurulması,

Yasaya aykırı, sanığın temyiz nedenleri bu itibarla yerinde görüldüğünden, diğer yönleri incelenmeyen hükümlerin bu sebepten dolayı 5320 sayılı Kanun'un 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nin 321. maddeci uyarınca BOZULMASINA, 21/10/2020 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi 2018/7217 E. , 2020/5707 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa Muhalefet

HÜKÜM: Beraat

2006 ve 2007 takvim yıllarında defter ve belgelerde matrahı azaltacak şekilde muhasebe hilesi yapmak suçlarının en aleyhe kabulü suç tarihlerinin 31.12.2006 ve 31.12.2007 olduğu, 2008 takvim yılında defter ve belgelerde matrahı azaltacak şekilde muhasebe hilesi yapmak suçunun suç tarihinin ise sanığın defterlerine el konulduğu 20.03.2008 olduğu kabul edilerek yapılan incelemede;

Sanığa yüklenen 2006-2007-2008 takvim yıllarında defter ve belgelerde matrahı azaltacak şekilde muhasebe hilesi yapmak suçlarının Kanun'daki cezasının türü ve üst sınırına göre, 5237 sayılı TCK'nin 66/1-e ve 67/4. maddelerinde öngörülen olağanüstü dava zamanaşımının, suç tarihlerinden temyiz inceleme tarihine kadar gerçekleştiği anlaşılmış, katılan vekilinin temyiz nedenleri bu itibarla yerinde görüldüğünden diğer yönleri incelenmeyen hükümlerin 5320 sayılı Kanunun 8/1. maddesi gereğince

uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nin 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA; ancak yeniden yargılama yapılmasını gerektirmeyen bu hususta, aynı Kanunun 322. maddesindeki yetkiye dayanılarak karar verilmesi mümkün olduğundan, sanık hakkındaki kamu davalarının gerçekleşen olağanüstü dava zamanaşımı nedeniyle 5271 sayılı CMK'nin 223/8. maddesi gereğince DÜŞMESİNE, 12.10.2020 tarihinde oy birliği ile karar verildi.

11. Ceza Dairesi 2019/1431 E. , 2020/5612 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Muhasebe hilesi yapmak

HÜKÜM: Mahkûmiyet, Beraat

Sanıklar ... ve ... hakkında, toplanan deliller gerekçeli kararda incelenip, yüklenen suçun sübutu kabul, soruşturma ve kovuşturma sonuçlarına uygun şekilde vasfı tayin edilmiş, cezayı artırıcı ve azaltıcı nedenlerin nitelik ve derecesi takdir kılınmış, sanıklar ... ve ... hakkında ise, yüklenen suçun unsurları itibariyle oluşmadığı dosya içeriğine uygun şekilde gerekçeleri gösterilerek Mahkemece kabul ve takdir kılınmış olduğundan, katılan vekilinin yerinde görülmeyen temyiz nedenlerinin reddiyle hükümlerin ONANMASINA, 08.10.2020 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi 2019/11967 E. , 2020/5551 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Sahte fatura kullanma, defter ve belge gizleme, defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yapma

HÜKÜM: Beraat, Düşme

1-2004,2005 ve 2006 yıllarında sahte fatura kullanma ve defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yapma suçlarından verilen zamanaşımı nedeniyle düşme kararlarına yönelik katılan vekilinin temyiz nedenlerinin incelenmesinde;

Sanığa yüklenen sahte fatura kullanma ve defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yapma suçlarının Kanun'daki cezasının türü ve üst sınırına göre, 5237 sayılı TCK'nin

66/1-e ve 67/4. maddelerinde öngörülen olağanüstü dava zamanaşımının, suç tarihinden hüküm tarihine kadar gerçekleştiği ve sanık hakkındaki kamu davasının düşmesine karar verilmesi gerektiği gerekçeleri gösterilerek kabul ve takdir kılınmış; katılan vekilinin temyiz nedenleri yerinde görülmediğinden hükümlerin ONANMASINA,

2- Defter belge gizleme suçundan verilen beraat hükmüne yönelik katılan vekilinin temyiz nedenlerinin incelenmesinde;

Sanık hakkında defter ve belgeleri gizleme suçundan açılan kamu davasının yargılaması sonucunda, bozma üzerine her ne kadar sanığın beraatine karar verilmiş ise de, mahkumiyet hükmünün 21. Ceza Dairesi 04.10.2016 tarih ve 2016/4976-2016/5892 Esas ve Karar sayılı bozma ilamı ile, "Defter ve belgelerin ibrazı için çıkartılan tebligat tarihinde sanığın iş yerinin faaliyette olup olmadığı araştırılıp faaliyetini sürdürdüğünün anlaşılması halinde 213 sayılı Yasanın 139/2. maddesinde incelemenin dairede yapılmasına imkân veren istisnalardan birinin varlığı önceden belirlenmeden yapılan tebligatın hukuki geçerliliği bulunmayacağı gözetilmeden eksik soruşturma sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması" gerekçesi ile bozulmasına karar verilmesine ve mahkemece bozma ilamına uyulmasına rağmen, bozma nedeni hususunda herhangi bir araştırma yapılmaksızın eksik araştırma ile sanığın beraatine karar verilmesi,

Yasaya aykırı, katılan vekilinin temyiz talebi bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan, hükmün bu sebepten dolayı, 5320 sayılı Kanun'un 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nin 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 07.10.2020 tarihinde oy birliği ile karar verildi.

11. Hukuk Dairesi 2019/100 E. , 2020/3239 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Ticaret Mahkemesi

Taraflar arasında görülen davada İzmir 5. Asliye Ticaret Mahkemesi'nce verilen 04/05/2016 gün ve 2014/1038 - 2016/527 sayılı kararı onayan Daire'nin 18/06/2018 gün ve 2016/9756 - 2018/4499 sayılı kararı aleyhinde davacılar vekili tarafından karar düzeltilmesi isteğinde bulunulmuş ve karar düzeltme dilekçesinin süresi içinde verildiği de anlaşılmış olmakla, dosya için düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya

içerisindeki dilekçe, layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra gereği konuşulup düşünüldü:

Davacılar vekili, müvekkillerinin diğer davalı ile davalı şirketin ortağı olduklarını, davalı şirketin bilinmeyen bir adrese taşındığını, davalı ...'nin şirketin faaliyet ve çalışmaları hakkında bilgi vermediğini, şüpheli faturalar ile şirketin gelirini azalttığını, usulüne uygun olmayan bir takım giderlerin şirket giderine kaydedildiğini, vergi dairesi ve SGK'ya olan borçların ödenmediğini ileri sürerek, şirketin fesih ve tasfiyesini, davalı şirketin pasiflerinin dava tarihi itibarı ile tespitini, davalı ...'nin şirkete ait banka hesaplarından gerek nakden ve gerekse mal veya hizmet alımı için kullandığı nakit tutarların tespiti ile şirkete iadesini, şirket aleyhine takip edilen veya edecek vergi cezası ve sigorta primleri asıl ve cezalarının faizlerinin tespiti ile birlikte davalı ...'den tahsili ile şirkete iadesini, şirketin fesih ve tasfiyesi ile ortaya çıkacak tasfiye payının şimdilik 1.000,00 TL'sinin dava tarihinden itibaren işleyecek olan reeskont faizi ile birlikte davalıdan tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalılar, davanın reddini istemiştir.

Mahkemece davanın reddine dair verilen karar davacı vekilinin temyizi üzerine Dairemizce onanmıştır. Bu kez davacı vekili karar düzeltme isteminde bulunmuştur.

Dava; davalı şirketin haklı sebeple fesih ve tasfiyesi ile diğer davalı müdürün sorumluluğunun tespiti ve zararın tahsil edilerek şirkete ödenmesi istemine ilişkindir.

Davacılar, davalı müdürün şirket faaliyetleri konusunda kendilerine bilgi vermediğini, şirketin yasal adresini habersiz değiştirdiğini, şüpheli faturalarla şirketin gelirlerini azaltmakta olduğunu, vergi incelemesine girmiş bazı firmalar ile iş yaparak, sahte fatura aldığı, şirketin kamu borçlarının ödenmediğini, şirket envanterine kayıtlı araçları satarak parasını uhdesine geçirdiğini, şirketin borca batık olduğunu, davalının ev kirasını dahi şirket kayıtları üzerinde gerçek olmayan işlemler yaparak şirkete ödettiğini, müdürlerin ücret almasına ilişkin alınmış bir karar olmamasına rağmen şirketten kendi için para aldığını, ve şahsi harcamalarını şirketten karşıladığını, dava dışı şirketten alınan paranın hiçbir ödeme belgesi olmadan davacı ... iş avansı hesabına muhasebe hilesi ile aktarılmış gösterildiğini vs iddia ederek, bu iddialara ilişkin delillerini ibraz etmiş; mahkemece, toplam oy oranı ve sermaye çoğunluğu %75 olduğundan, hem pay hem de paydaş çoğunluğunu elinde bulundurdıkları, genel kurul kararı alarak şirketi fesih edilebileceklerinden taleplerinde hukuki yararlarının bulunmadığı, ayrıca davalı ...'nin

şirket ortağı/ yönetici /şirket müdürü olarak sorumluluğunu gerektirebilecek zarar kalemlerinin hiçbirinin gerçekleşmediği gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmiştir. Oysa gerek şirketin feshi, gerekse müdürün sorumluluğu kaynaklı tazminat talebi yönünden davacının iddiaları yeterince araştırılmamıştır. Örneğin bilirkişi raporunda davalı şirketin ticari ilişki içinde olduğu, dava dışı İzyap Proje Ltd Şti isimli şirketin faaliyetlerinin gerçek olmadığına vergi denetim raporu ile sabit olduğu belirtilmiş olmasına rağmen bu hususta mahkemece bir değerlendirme yapılmamıştır. Yine dava dışı Kampus Ltd Şti'den çekilen paranın bir kısmının hileli işlemlerle davacının iş avansı hesabına aktarıldığının gösterildiği iddiası yönünden bilirkişinin iş avansı hesaplarının belgelerinin bulunmadığı, ödemelerin ne şekilde yapıldığının tespit edilemediği açıklaması üzerinde de durulmamıştır. Bu itibarla mahkemece hem haklı nedenle fesih hem de sorumluluk davasına ilişkin davacı iddia ve delillerinin detaylı bir şekilde değerlendirilmesi ve oluşacak sonuç çerçevesinde bir karar verilmesi gerekirken, eksik araştırma ile karar tesisi doğru görülmemiş, hükmün temyiz eden davacılar yararına bozulması gerekmiş olup, davacılar vekilinin karar düzeltme itirazlarının kabulü ile Dairemizin 18.06.2018 tarih ve 2016/9756 Esas 2018/4499 Karar sayılı onama ilamının kaldırılarak, hükmün açıklanan gerekçe ile bozulmasına karar vermek gerekmiştir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davacılar vekilinin karar düzeltme itirazlarının kabulü ile Dairemizin 18.06.2018 tarih ve 2016/9756 Esas 2018/4499 Karar sayılı onama ilamının kaldırılarak, hükmün açıklanan gerekçe ile **BOZULMASINA**, ödedikleri temyiz peşin, temyiz ilam ve karar düzeltme harcının karar düzeltme isteyenlere iadesine,25/06/2020 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi 2017/7172 E. , 2020/3004 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa Muhalefet

HÜKÜM: Beraat

Şikayetçi kurum vekilinin 03.06.2011 havale tarihli dilekçe ile katılma talebinde bulunduğu, ancak Mahkemece bu hususta bir karar verilmediği anlaşılmakla; suçtan zarar gören ve davaya katılma hakkı bulunan şikayetçi kurumun CMK'nin 237/2. maddesi

uyarınca katılan, vekilinin de katılan vekili olarak davaya kabulüne karar verilerek inceleme yapılmıştır.

Sanığa yüklenen "2008 takvim yılında defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yapma" suçunun üst sınırı itibarıyla tabi olduğu TCK'nin 66/1-e maddesinde öngörülen asli zaman aşımının,13/12/2011 olan sorgu tarihinden itibaren temyiz inceleme tarihine kadar gerçekleştiği anlaşılmış ve katılan vekilinin temyiz talepleri bu nedenle yerinde görülüş olduğundan sair yönleri incelenmeyen hükmün 5320 sayılı Kanunun 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nin 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, ancak bu husus yeniden yargılama yapılmasını gerektirmediğinden aynı Kanunun 322. maddesinde öngörülen yetkiye dayanılarak sanık hakkında açılan kamu davasının gerçekleşen asli zaman aşımı nedeniyle 5237 sayılı TCK'nin 66/1-e ve 5271 sayılı CMK'nin 223/8. maddeleri uyarınca DÜŞMESİNE, 11.06.2020 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2019/3859 E. , 2020/761 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Sahte fatura kullanma

HÜKÜM: Beraat

... Ticaret Limited Şirketi'nin yetkilisi ve ortağı olan sanıklar hakkında, 2008 takvim yılında defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yapma, gerçek olmayan veya kayda konu işlemlerle ilgisi bulunmayan kişiler adına hesap açma suçundan açılan kamu davasında; Başkent Küçük ve Orta Ölçekli Mükellefler Grup Başkanlığı'nın 25.09.2013 tarihli vergi suçu raporu ile ekindeki 2013- A-1019/41 sayılı vergi tekniği raporu ile dosya kapsamı ile örtüşen 24.02.2014 tarihli bilirkişi raporunda ayrıntılı şekilde açıklandığı üzere; sanıklar tarafından adına fatura düzenlenen şirketler veya mükellefler nezdinde yapılan karşıt incelemelerde, ... Ticaret Limited Şirketi'ne ait yasal defterlere ..., ..., ..., ..., ..., isimli mükellefler ile ....Tic. Ltd. Şti, ... Tic. Ltd. Şti, ... Tic. Ltd. Şti.yapılan kontör satışı karşılığında tahsilatlar POS cihazı vasıtasıyla yapılmış gibi muhasebe kayıtları oluşturulmuş olmasına rağmen, söz konusu mükelleflerin ve şirket yetkililerinin, ... Ticaret Limited Şirketi'nden aldıkları kontörler karşılığında ödemeleri nakit olarak

yaptıklarını belirterek, tahsilat makbuzlarını ibraz etmeleri; vergi suçu raporuna eklenen CD ortamında ifadeleri yer alan ve POS cihazından kredi kartı ile işlem yapıldığı belirlenen 126 kişinin, ... Ticaret Limited Şirketi'nden kontör satın almadıklarını, nakit para temini veya kredi kartı borcunu ötelemek için %2-3 komisyon karşılığında kredi kartı ile işlem yaptıklarını beyan etmeleri; bir kaç istisna dışında komisyon karşılığında kredi kartı ile işlem yapan kişiler adına satış faturası düzenlenmediğinin belirlenmesi; sanıkların, vergi müfettişi ile birlikte düzenledikleri 19.09.2013 tarihli vergi inceleme tutanağında, 2008 takvim yılında fiilen kontör alım satımı ile iştigal ettiklerini, bir çok kişi ve kuruma kontör sattıklarını, kontör satışı karşılığında tahsilatları genelde alıcı konumundaki mükelleflerin getirdikleri kendi müşterilerine ait kredi kartları ile tahsil ettiklerini beyan etmelerine karşın, adlarına yüksek tutarlı kontör satış faturası düzenlenen mükellef veya şirketlerin, 2008 takvim yılında yaptıkları kontör satışları karşılığında tahsilatlarını kendilerine ait Pos cihazları vasıtasıyla tahsil ettikleri tespit edildiğinden, söz konusu mükelleflerin müşterilerine ait kredi kartlarını sanıklara ait iş yerindeki POS cihazlarında kullanmalarının mümkün olmadığına anlaşılması karşısında, tüm dosya kapsamından, sanıkların, nakit para temini veya kredi kartı borcunun ötelenmesi amacıyla komisyon karşılığında yaptıkları kredi kartı çekimlerini gizlemek amacıyla 2008 takvim yılı yasal defterlerine yapılan kontör satışları karşılığında tahsilatların POS cihazı vasıtasıyla yapılmış gibi gerçeği yansıtmayan muhasebe kayıtları yaptıkları sabit olduğundan, eylemlerine uyan, 213 sayılı VUK'un 359/a maddesinde düzenlenen "defter ve kayıtlarda muhasebe hilesi yapma, kayda konu işlemlerle ilgisi bulunmayan kişiler adına hesap açma" suçundan mahkumiyetleri yerine beraatlerine hükmolunması,

Yasaya aykırı, katılan vekilinin temyiz nedenleri bu itibarla yerinde görülüş olduğundan, hükümlerin bu sebeplerden dolayı 5320 sayılı Kanun'un 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nin 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 04.02.2020 tarihinde oy birliği ile karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2019/4711 E. , 2019/8684 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Muhasebe hilesi yapmak

HÜKÜM: Mahkûmiyet

2004 takvim yılına ilişkin kurulan hükme yönelik sanık müdafinin temyiz taleplerinin incelenmesinde;

2004 takvim yılı için en son suç tarihinin 31.12.2004 olarak kabul edilerek yapılan incelemede; Türk Ceza Kanununun 7 ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 9. maddeleri hükmü karşısında; sanığa yüklenen "2004 takvim yılında muhasebe hilesi yapmak" suçunun yasa gerektirdiği cezasının türü ve üst sınırı itibariyle tabi olduğu, suç tarihinde yürürlükte bulunan ve lehe olan 765 sayılı TCK'nin 102/4 ve 104/2. maddelerinde öngörülen zamanaşımının, suç tarihinden temyiz inceleme tarihine kadar gerçekleştiği anlaşılmış, sanık müdafinin temyiz talepleri bu nedenle yerinde görülmemiş olduğundan sair yönleri incelenmeyen hükmün 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nin 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA; ancak yeniden yargılamayı gerektirmeyen bu hususta aynı Yasanın 322. maddesinde öngörülen yetkiye dayanılarak karar verilmesi mümkün olduğundan sanık hakkındaki kamu davasının gerçekleşen zamanaşımı nedeniyle 765 sayılı TCK'nin 102/4, 104/2 ve 5271 sayılı CMUK'nin 223/8. maddeleri uyarınca DÜŞMESİNE,

2005- 2006- 2007 takvim yıllarına ilişkin kurulan hükümlere yönelik sanık müdafinin temyiz taleplerinin incelenmesinde;

2007 takvim yılında suç tarihinin, sanığın defterlerine el konulduğu 31.07.2007 olduğu kabul edilerek yapılan incelemede; Sanığa yüklenen "defter ve belgelerde matrahı azaltacak şekilde muhasebe hilesi yapmak" suçunun 213 sayılı Kanunun 359/a-1 maddesindeki cezasının üst sınırına göre 5237 sayılı TCK'nin 66/1-e ve 67/4. maddelerinde öngörülen dava zamanaşımının, suçun işlendiği tarihten temyiz inceleme tarihine kadar gerçekleştiği anlaşılmış ve sanık müdafinin temyiz talepleri bu nedenle yerinde görülmemiş olduğundan, diğer yönleri incelenmeyen hükümlerin 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nin 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA; ancak yeniden yargılama yapılmasını gerektirmeyen bu hususta aynı Yasanın 322. maddesinde öngörülen yetkiye dayanılarak karar verilmesi mümkün olduğundan, sanık hakkında açılan kamu davalarının

gerçekleşen zamanaşımı nedeniyle 5237 sayılı TCK'nin 66/1-e, 67/4 ve 5271 sayılı CMK'nin 223/8. maddeleri uyarınca DÜŞMESİNE, 03.12.2019 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

15. Ceza Dairesi 2017/25922 E. , 2019/11886 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Ağır Ceza Mahkemesi

SUÇ: Hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma

HÜKÜM: TCK'nın 155/2, 43/1, 62/1, 52/2, 53/1. maddeleri gereğince mahkûmiyet

Hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçundan sanığın mahkumiyetine ilişkin hüküm sanık tarafından temyiz edilmekle dosya incelenerek gereği düşünüldü;
Katılanın sahibi olduğu ... BP Petrol adlı akaryakıt istasyonunda muhasebeci olarak çalışan sanığın, kayıtlarda günlük kredi kartlarıyla yapılan satış bedellerini günlük icmal cetvellerine geçirirken yüksek gösterdiği, nakit olarak yapılan satış bedellerinde de yüksek gösterilen kısım kadar miktarı mal edindiği, bu şekilde kayıtlarda muhasebe hilesi yapmak suretiyle katılanı 8.250,13 TL zarara uğrattığının iddia edildiği olayda;
01/01/2004 olan suç tarihinden 08/04/2014 olan hüküm tarihine kadar suç tarihinde yürürlükte olan ve sanığın lehine bulunan 765 sayılı TCK'nın 510, 102/4 ve 104/2. maddelerinde öngörülen 7 yıl 6 aylık dava zamanaşımı süresinin gerçekleştiği anlaşıldığından; 5320 sayılı Kanun'un 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nın 321. maddesi uyarınca hükmün BOZULMASINA; ancak bu husus yeniden yargılama yapılmasını gerektirmediğinden aynı Kanun'un 322. maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak 5271 sayılı CMK'nın 223/8. maddesi gereğince sanık hakkında açılan kamu davasının zamanaşımı nedeniyle DÜŞMESİNE, 18/11/2019 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi 2016/8432 E. , 2019/7797 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Muhasebe hilesi yapmak

HÜKÜM: Beraat

Yapılan yargılamada elde edilen delillerin hükümlülüğe yeter nitelik ve derecede bulunmadığı dosya içeriğine uygun şekilde gerekçeleri gösterilerek mahkemece kabul ve takdir kılınmış olduğundan katılan vekilinin yerinde görülmeyen temyiz taleplerinin reddiyle hükümlerin ONANMASINA, 11.11.2019 tarihinde oy birliği ile karar verildi.

22. Hukuk Dairesi 2019/2947 E. , 2019/10846 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: İş Mahkemesi

BİRLEŞEN DAVA (14. İŞ MAHKEMESİ 2014/632 ESAS)

DAVA TÜRÜ: Tazminat

Yukarıda belirtilen taraflar arasında yapılan yargılama sonucunda ... 21. İş Mahkemesince verilen 17/03/2016 tarih ve 2015/187 esas, 2016/120 karar sayılı kararın taraflar avukatlarınca temyizi üzerine Dairemizin 07/02/2019 gün ve 2016/25446 esas, 2019/2830 karar sayılı ilâmı ile hükmün bozulmasına karar verilmiş, davalı ... vekili kararın maddi hataya dayandığı gerekçesiyle ortadan kaldırılması isteminde bulunmuştur. Maddi hatanın giderilmesi istemini içeren dilekçe ve ekleri ile dosya incelendi.

Belirtmek gerekir ki, Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 04. 02.1959 gün ve 1957/13 esas, 1959/5 karar ve 09.05.1960 gün ve 1960/21 esas, 1960/9 sayılı kararlarında açıklandığı üzere Yargıtay'ca maddi hata sonucu verilen bir karara mahkemece uyulmasına karar verilmesi halinde dahi usûli kazanılmış hak oluşmaz ve Yargıtay'ın hatalı bozma kararından dönülmesi mümkündür.

Dosya içeriğine göre, her ne kadar Dairemiz bozma ilâmında "Yargıtay İçtihatları Birleştirilmesi Hukuk Genel Kurulunun 21.02.2014 tarih ve 2013/1 esas, 2014/1 karar sayılı içtihadı birleştirme kararıyla, ihtiyati tedbir talebinin kabulü veya reddine ilişkin mahkemece verilen kararlara karşı temyiz yolunun kapalı olduğu karara bağlandığından, bu yöne ilişkin temyiz istemlerinin reddine" karar verilmiş ise de, söz konusu içtihadı birleştirme kararı ile sadece ara karar niteliğinde mahkemece verilen ihtiyati tedbir kararlarının müstakilen temyiz edilemeyeceğinin karara bağlandığı, bununla birlikte ihtiyati tedbir kararlarının esas hükümlerle birlikte temyizinin kabil olduğu ve ihtiyati tedbir kararının esas yönünden de denetlenmesi gerektiği anlaşıldığından, Dairemizin

07/02/2019 tarihli bozma kararında bu hususta maddi hata bulunduğu anlaşılmıştır. Diğer taraftan, dosya kapsamı ve maddi hata dilekçesi bir bütün halinde incelenmiş olup, Dairemizin 07/02/2019 tarihli bozma kararında başkaca bir maddi hata bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Açıklanan bu hususlar doğrultusunda sadece ihtiyati tedbir kararına karşı başvuru ile temyiz itirazları ile sınırlı olarak bozma kararının düzeltilmesi gerektiği anlaşıldığından maddi hata isteminin KABULÜNE karar verildi, diğer yönlerde maddi hata isteminin reddine karar verildi, maddi hata bulunması sebebiyle Dairemizin 07/02/2019 tarih ve 2016/25446 esas, 2019/2830 karar sayılı bozma ilâmının ortadan kaldırılmasına karar verildi.

Gereği konuşulup düşünüldü:

Somut uyuşmazlıkta mahkeme kararı davalı ... vekili tarafından adli yardım talepli olarak süresinde temyiz edilmiş ise de önce mahkemece adli yardım talebi reddedilmiş, sonrasında eksik harcın ikmali için tebliğ edilen muhtıranın gereği yerine getirilmediği için 19/07/2016 tarihli ek karar ile davalı 'ın temyiz istemi reddedilmiştir. Davalı vekili ek kararı da kanuni süresinde temyiz etmiştir.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 336'ncı maddesinin 3'üncü fıkrasına göre "Kanun yollarına başvuru sırasında adli yardım talebi bölge adliye mahkemesine veya Yargıtay'a yapılır."

Açık kanuni düzenleme gereğince, mahkeme kararını kanuni süresinde temyiz eden davalı ... vekilinin adli yardım talebi Yargıtay tarafından değerlendirilmesi gerektiğinden, ilk derece mahkemesi tarafından bu hususun değerlendirilmesi olanaklı değildir. Bu itibarla, davalı ... vekilinin temyiz isteminin reddine ilişkin 19/07/2016 tarihli EK KARARIN BOZULARAK ORTADAN KALDIRILMASINA karar verildi.

Dosya kapsamına göre, mahkemece davalı ...'ın bütün malvarlığı hakkında ihtiyati tedbir kararı verildiğinden, anılan davalı yargılama harç ve giderlerini karşılayabilecek durumda değildir. Buna göre Dairemizce davalı ... vekilinin adli yardım talebinin KABULÜNE karar verildi.

Taraflar arasında görülen dava sonucunda verilen kararın, süresi içinde temyizen incelenmesi davacı ...Sendikası vekili ile davalı ... vekili ve ... vekilince istenilmesi ve davalı ... avukatınca duruşma talep edilmesi üzerine dosya incelenerek işin duruşmaya tabi olduğu anlaşılmış ve duruşma için 18/12/2018 Salı günü tayin edilerek taraflara çağrı

kağıdı gönderilmişti. Duruşma günü davacı ...Sendikası adına vekili Avukat ..., ..., ..., davalı ... adına vekili ..., ..., davalı ... adına vekili ... , davalı ... adına vekili ... geldiler. Duruşmaya başlanarak hazır bulunan avukatların sözlü açıklamaları dinlendikten sonra duruşmaya son verilerek Tetkik Hakimi ... tarafından düzenlenen rapor sunuldu, dosya incelendi, dosyanın eki niteliğindeki klasörler mahallinden getirtilip incelendikten sonra gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

DAVACI İSTEMİNİN ÖZETİ:

Davacı vekili, müvekkili sendikanın muhasebe kayıtları ve banka hesapları üzerinde usulsüzlük yapılmış olabileceği hususunda sendikanın genel başkanı ...'a ihbarda bulunulduğunu; genel başkan tarafından, 1. hukuk müşaviri Av. 'ün 25.03.2013 tarihli yazıyla, sendikanın hesapları, kasa kayıtları ve harcama belgelerini tetkik etmek, ilgili kişi ve kuruluşlardan bilgi ve belge istemek, ilgililerin bilgisine başvurmak, çalışma sırasında personel görevlendirmek, çalışanların bilgisine başvurmak, incelemek ve araştırma yapmak, rapor hazırlamak ve sunmak üzere görevlendirildiğini; müvekkili sendikanın 1. hukuk müşaviri tarafından, banka hesapları, kasa kayıtları ve harcama belgeleri incelenmek suretiyle hazırlanan raporun 30.04.2013 tarihinde genel başkana sunulduğunu, genel başkan tarafından, raporun, ilk yönetim kurulu toplantısında görüşülmek üzere havale edildiğini; 1. hukuk müşaviri tarafından hazırlanan 30.04.2013 tarihli raporda; "...Sendikasının banka hesapları, kasa kayıtları, harcama belgeleri ve tediye fişleri üzerinde yapılan incelemede, Sendikası genel mali sekreterliğine bağlı muhasebe bürosunda görev yapmış olan mali müşavir ... ile muhasebe görevlisi tarafından, muhasebe kayıtları üzerinde, klasik muhasebe tekniği olarak adlandırılan yöntemlerle oynamalar yapıldığı, ...Sendikasının banka hesaplarından yapılan havale işlemlerinde de ilk bakışta fark edilemeyecek şekilde yöntemler kullanıldığı, incelemenin genişletilmesi halinde, yapılan usulsüzlüklerin gerçek boyutunun tespit edilebileceği.." açıklanmış ve genel yönetim kuruluna, yapılması gereken işlemler ile ilgili önerilerde bulunulduğunu; müvekkili sendika genel yönetim kurulunun 03.05.2013 tarihli toplantısında, 1. hukuk müşaviri tarafından hazırlanan raporda önerilen hususlar değerlendirilmek suretiyle, 11/75 sayılı yönetim kurulu kararı ile; diğer tedbirler yanında,

...Sendikasının banka hesapları, muhasebe ve kasa kayıtları üzerinde inceleme yaptırılması, öncelikle son 5 yıla ait kayıtlar yönünden inceleme yapılmak üzere bir bağımsız mali müşavirlik firması ile sözleşme yapılmasına karar verildiğini; müvekkili sendikanın 01.01.2008-31.03.2013 dönemine ait kasa ve banka hesaplarına ait işlemler üzerinde, genel kabul görmüş muhasebe ilke ve standartlarına uygun olarak, kontrol ve gerekli görülecek diğer denetleme yöntem ve tekniklerini içerecek şekilde denetleme yapmak üzere ... Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş. ile müvekkili sendika arasında 03.05.2013 tarihinde denetim sözleşmesi imzalandığını; ... Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş. tarafından hazırlanan ön raporun 20.05.2013 tarihinde müvekkili sendikaya sunulduğunu, YMM firmasının hazırlanan raporda; (A. Kasa hesabına ilişkin tespitler) kısmında ...Sendikasının muhasebe kayıtlarında muhtelif tahrifatların yapıldığı, bazı işlemlerin muhasebe sistemine hiç aktarılmadığı ve yapılan ödemelere ilişkin bir kısım belgelerin eksik olduğu ya da hiç bulunmadığı, sendika kasasından bazı maaş ve avans ödemelerinin gerçekleştirildiği, ancak bazı makbuzlarda tahsil eden veya teslim eden kişilere ait imzaların bulunmadığının tespit edildiği, bu kapsamda; belgesiz gider kayıtlarının bulunduğu, sahte ve muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge (SMİYB) kullanıldığı, mükerrer gider kaydı yapıldığı, şahsi harcamaların gider kayıtlarına sokulduğu; bu şekilde incelenen dönemlere ilişkin örnekleme olarak seçilen ve incelemesi tamamlanan dönemlere ilişkin kasa farkları toplamının 1.092.520,25 TL olarak tespit edildiğinin açıklandığını, (B. Banka hesabına ilişkin tespitler) sendikanın banka hesapları üzerinde yapılan incelemeler neticesinde, “Şahsi hesaplara yapılan para transferleri” kısmında muhasebe yetkililerinin şahsi hesaplarına muhtelif tarih ve miktarlarda paraların aktarıldığı, muhasebe yetkililerine fazladan maaş ve prim ödemelerinin yapıldığı, bu tutarların muhasebe kayıtlarına hiç intikal ettirilmediği veya muhasebe hileleri ile gizlenmeye çalışıldığı, “Bankadan şahsen çekilen tutarlar” kısmında banka hesaplarından çekilen bazı tutarların muhasebe hesaplarına hiç aktarılmadığı ve çekilen tutarların havale veya EFT yapılmış gibi muhasebe hesaplarına aktarıldığı, belgesiz gider kaydı yapıldığı, nakit girişlerinin kayıtlara alınmadığı, incelenen dönemlere ait banka hesaplarından yersiz gider yazılan farklar toplamının 248.292,46 TL olduğu, sendikanın muhasebe kayıtları üzerinde yapılan incelemelerde, muhasebe sorumlularının banka işlemleri ve muhasebe kayıtlarında yaptıkları işlemlerle zimmetlerine para geçirdiklerinin tespit edildiği, söz konusu şahısların yönetiminde olan

muhasabe sisteminde yapılan usulsüzlükleri gizlemek amacıyla, birçok muhasabe hilesine başvurdukları, incelenen dönemlere ilişkin kasa farkları toplamının 1.092.520,25 TL olduğu, banka hesaplarından yersiz gider yazılan farklar toplamının 248.292,46 TL olduğu, banka ekstrelerine göre yersiz aktarılan tutarlar toplamının Nuri Yalçinkaya Vakıfbank (bankomat) 389.000,00 TL, ... Vakıfbank (bankomat) 940.000,00 TL olmak üzere, toplam 1.329.000,00 TL olduğunun açıklandığını, sonuç itibariyle inceleme konusu dönemlerle ilgili olarak, kasa kayıtlarında ve banka hesaplarından yapılan usulsüzlüklerin, söz konusu usulsüzlüklere ilişkin tutarların belirlenebilmesi için, bütün dönemlerin detaylı bir şekilde incelenmesi gerektiği, bu sebeple 2008-2013/03 döneminin tamamının incelenmekte olduğu, nihai rapor tamamlandığında sendikaya sunulacağına açıklandığını, davalı mali müşavir ...'nın müvekkili sendikanın genel mali sekreterliğine bağlı muhasabe bürosunda 02.01.1995 – 31.01.2012 tarihleri arasında iş sözleşmesi ile muhasabe sorumlu olarak çalıştığını, davalı ...'nın 31.01.2012 tarihinde emeklilik nedeniyle iş sözleşmesini feshetmek suretiyle işyerinden ayrıldığını, davalı ...'in müvekkili sendika yanında 01.08.1990 tarihinde çalışmaya başladığını, dava konusu 01.01.2003-31.03.2013 tarihleri arası dönem içerisinde genel mali sekreterliğe bağlı muhasabe bürosunda, muhasabe sorumlusu olarak görev yaptığını, davalı ...'in dava konusu 01.01.2003-31.03.2013 tarihleri arası dönem içerisinde, müvekkili sendikanın genel mali sekreteri olarak görev yaptığını, davalı ...'in genel mali sekreterlik görevinden 08.05.2013 tarihinde istifa etmek suretiyle ayrıldığını, davalılardan mali müşavir ...'ya, müvekkili sendika adına bankacılık işlemlerini yapmak üzere, 27.02.1997 tarihli, 12.09.1997 tarihli ve 27.01.2000, 31.12.2002 tarihli, 03.01.2005 tarihli, 28.12.2005, 08.01.2007 tarihli, 27.12.2007 tarihli yazılarla yetki verildiğini; ...'nın emeklilik nedeniyle işyerinden ayrıldığından, 16.02.2012 tarihli yazıyla, ... Vakıflar Bankası Maltepe Şube Müdürlüğüne bilgi verildiğini, davalılardan ...'e, müvekkili sendikanın ... Vakıflar Bankası ... Şube Müdürlüğünde bulunan hesabın internet kullanım yetkisinin, genel yönetim kurulunun 31.12.2010 tarihli kararı ile 31.12.2011 tarihine kadar geçerli olmak üzere verildiğini ve yetkinin 31.12.2013 tarihine kadar uzatıldığını; genel mali sekreterlik görevini yürüten ve muhasabe bürosunun faaliyetlerinden doğrudan sorumlu olan ...'in internet işlemlerini yürütememesi ve cep telefonu ile şifreli işlemleri yapamaması nedeniyle müvekkili sendikanın internet hesabı üzerinden bankacılık işlemleri ile diğer bankacılık işlemlerinin muhasabe bürosu sorumluları ...

ile ... tarafından yapıldığını; davalılardan ...'nın 02.01.1995-31.01.2012 tarihleri arası dönem içerisinde muhasebe sorumlusu olarak görev yaptığını, davalı ...'ın 01.01.2003- 31.03.2013 tarihleri arası dönem içerisinde muhasebe görevlisi ve muhasebe sorumlusu olarak görev yaptığını, davalı ...'nın ve ...'in, müvekkil sendikanın banka hesaplarından, kendi hesaplarına maaş, ikramiye, ödül, avans, fatura karşılığı, noter harcama belgesi karşılığı vb. gibi isimler adı altında virman ve havale işlemleri yapmak suretiyle müvekkili sendikanın muhasebe işlemleri üzerinde ve kasa kayıtlarında muhasebe yöntemlerini kullanmak ve usulsüz işlemler yapmak suretiyle, müvekkili sendikanın mülkiyetinde bulunan paraları zimmetine geçirdiklerini, zimmetlerine geçirmiş oldukları net miktarın, incelemenin henüz devam ediyor olması nedeniyle tespit edilemediğini, bu nedenle 4857 sayılı İş Kanunu hükümleri gereğince iş sözleşmesinden doğan sorumlulukları yanında Borçlar Kanunu hükümleri gereğince haksız fiil sorumluluklarının bulunduğunu; davalılardan ...'in, müvekkili sendikanın genel mali sekreteri olarak görev yaptığını, görev yapmış olduğu dönem içerisinde, Ana Tüzüğü'nün 23. maddesi hükmü gereğince, muhasebe bürosunun yönetiminden ve denetiminden birinci derecede sorumlu olduğunu; muhasebe sorumlusu ve muhasebe personeli olarak görev yapmış olan ... ile ... tarafından, müvekkili sendikanın banka hesaplarından, şahsi hesaplarına usulsüz havaleler yapılmak suretiyle, yine muhasebe kayıtları ve kasa kayıtları üzerinde, muhasebe yöntemleri kullanılmak suretiyle, usulsüz işlemler yapılarak, müvekkil sendikanın mülkiyetinde bulunan paraların bu şahıslar tarafından zimmete geçirildiğini; bu şahısların yapmış olduğu iş ve işlemlerden ...'in Ana Tüzüğü'nün 23. maddesinde yer alan düzenleme gereğince, birinci derecede sorumlu olduğunu, genel mali sekreterlik görevini Türk Borçlar Kanunu hükümleri gereğince, vekalet sözleşmesi hükümlerine göre yerine getirdiğinden, müvekkili sendikanın uğramış olduğu zararlar nedeniyle sorumluluğu bulunduğunu; ... YMM A.Ş. tarafından yapılan ön inceleme sonucunda hazırlanan 16.05.2013 tarihli rapor sonucunda, davalılardan muhasebe sorumlusu yeminli mali müşavir ... ve muhasebe görevlisi/sorumlusu ... tarafından, müvekkili sendikanın banka hesaplarından, muhasebe kayıtları ile oynanmak suretiyle kasasından çıkartılarak zimmete geçirildiği tespit olunan miktar 2.669.812,71 TL olmakla birlikte, her iki davalı tarafından müvekkil sendikanın banka hesaplarından, şahsi banka hesaplarına virman ve havale edilen miktarın 3.444.711,72 TL ve 10.896,15 EURO olup toplam miktarın

TL bazında 3.470.415,73 TL olduğunu; yargılama sırasında, davalıların müvekkili sendikanın mülkiyetinde bulunan paraları zimmetlerine geçirmek suretiyle, elde ettikleri taşınmazları, araçları, menkul kıymetleri, devre mülkleri ve banka hesaplarında bulunan paraları ellerinden çıkarmaları halinde, müvekkil sendikanın zararının davalılardan tahsilinin mümkün olmayacağını, bu nedenle, davalıların mülkiyetinde bulunan mal varlıklarını, ellerinden çıkarmalarını, üçüncü kişilere devretmelerinin önlenmesi amacıyla, ihtiyati tedbir talebinde bulduklarını ileri sürerek müvekkil sendikanın banka hesaplarından ve muhasebe yöntemleri kullanılarak muhasebe kayıtlarıyla oynanmak suretiyle kasa kayıtlarından, davalılardan muhasebe sorumlusu mali müşavir ... ve muhasebe görevlisi/sorumlusu ... tarafından usulsüz şekilde çıkarılmak suretiyle zimmete geçirildiğinden, diğer davalı genel mali sekreter ... tek yetkili olduğu gibi muhasebe bürosunun ve çalışanlarının faaliyetlerinden doğrudan sorumlu olduğundan, kontrol, gözetim ve denetim görevini gereği gibi yerine getirmediğinden, fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak üzere, 3.470.415,73 TL'nin davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Davacı vekili 22/07/2013 tarihli ıslah dilekçesi ile neticeci talebini 11.825.471,35 TL olarak artırmıştır. Davacı vekili aynı davalılara karşı 12/05/2014 tarihinde açmış olduğu ve asıl dava dosyası ile birleştirilen 14. İş Mahkemesi'nin davası ile de aynı gerekçelerle 4.549.193,60 TL'nin davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

DAVALI CEVABININ ÖZETİ:

Davalı ... vekili, davacının iddiasını haksız fiile dayandığını, müvekkilinin 31.01.2012 tarihinde emekliye ayrıldığını ve işyeri ile herhangi bir ilgisi kalmadığını, işverenin banka hesaplarından ve ticari defter ve kayıtlardan haberinin olmayacağı düşünülemeyeceğinden 818 sayılı BK'nun haksız fiilde zamanaşımına ilişkin 60/1. maddesindeki bir yıllık zamanaşımı süresinin geçtiğini, ayrıca davacının delil olarak ibraz ettiği havale ve EFT bilgilerinde ödemelerin daha ziyade maaş, pirim ikramiye vs. işçi ücretleri olduğunun görüldüğünü, 818 sayılı BK madde 126 gereğince davacının beş yılın üzerindeki taleplerinin zamanaşımına uğradığını, ayrıca işveren sendika tüzüğüne göre üç aylık periyotlarla muhasebe ve banka kayıtları üzerinde denetim yaptırdığından ve dört yılda bir de genel kurul tarafından ibra edildiğinden bu denetim ve ibralardan sonra müvekkilinden böyle bir talepte bulunamayacağını,

zamanaşımı itirazında bulduklarını, davacının iddialarını birden fazla olaya dayandırdığını ve gerek dilekçesindeki beyanlarla gerekse dilekçesi ekindeki delillerle bu olayların sorumlularını belirlediğini iddia ettiğini, müvekkili ile ilgi ve alakası olmayan hatta müvekkilinin emekli olduğu 31.01.2012 tarihinden sonra meydana gelen olaylar nedeniyle müvekkilinden de talepte bulunulduğunun görüldüğünü, öncelikle yargılamada karışıklığa mahal vermemek için konusu ve tarafları farklı davaların ayrılmasını talep ettiklerini, her bir davalı yönünden davaların ayrılmasını talep ettiklerini, müvekkilinin davacı işverenin muhasebe biriminde İş Kanunu hükümlerine tabi olarak ve diğer davalı 'e bağlı, onun denetim ve gözetimi altında muhasebe görevlisi olarak çalıştığını, davalı ...'in ise seçimle gelmiş mali sekreter olup müvekkilinin işvereni konumunda olduğunu, görev tanımı belli ve sınırlı olan müvekkilinin tüm iş ve işlemleri mali sekreter dolayısıyla işverenin denetimi ve gözetimi altında gerçekleştirdiğini, işverenden habersiz, işverenin bilgisi olmadan kendi başına gizli saklı iş ve işlem yapmasının söz konusu olmadığını, müvekkilinin 31.01.2012 tarihinde emekli olup, işveren ve tüm çalışanlarla helalleşip işten ayrıldığını, tüm belge ve bilgileri eksiksiz olarak teslim ettiğini, denetim raporları ile genel kurulun ibrasından sonra müvekkilinden bu tür taleplerde bulunulmasının hukuken mümkün olmadığını, davacının tüm iddialarını YMM özel amaçlı raporuna dayandırdığını, tümüyle suizanna dayalı ve taraflı olarak düzenlenen raporun müvekkili dinlenmeden davacı işverenin gerçek dışı beyanlarına itibar edilerek düzenlendiğini, raporun dokuzuncu sayfasında yer alan “sahte ve muhteviyatı itibariyle yanıltıcı vesika kullanımı” başlıklı anlatımın suizan ile taraflılığ ve gerçek dışılığı çok iyi gösterdiğini, nitekim anlatıma örnek olarak gösterilen (Ek 5) incelendiğinde, sahte yada muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge bulunmadığı, sendika faaliyetleri ile ilgisi bulunmayan kayıtların söz konusu olabileceğinin görüldüğünü, müvekkilinin muhasebe görevlisi olup gelen harcama belgelerini kaydetmekle görevli olduğunu, harcama belgelerinin gerçeği yansıtmadığının müvekkilinin sorumluluğunda olmadığını, işveren tarafından belirli periyotlarda yaptırılan denetimlerde müvekkiline bu ve benzeri kayıtlarla ilgili hiçbir itirazda bulunulmadığını, kaldı ki tekel ve giyime ilişkin kayıtların müvekkilinin emekli olup ayrıldığı tarihten sonrasına ait olduğunu, bilgisayar ortamındaki muhasebe kayıtları ile arşivlenen mahsup fişlerindeki farklılıkların cevabını işverenin vermesi gerektiğini, örnekleme yoluyla gösterilen (Ek 2)

incelendiğinde tediye fişlerinde hiçbir imzanın yer almadığının görüleceğini, kasanın işveren konumundaki ...'de olduğundan böyle bir eylemden istifade edebilecek kişinin kasa sorumlusu olduğunu, gerek müvekkilinin çalıştığı dönemde gerekse emekli olduktan sonra yapılan denetimlerde yer almayan böyle bir hususun yeni ortaya çıkmasının manidar olduğunu, maaş ve avans ödemelerinde tahsil eden veya teslim alanın imzalarının bulunmamasından dahi müvekkilinin sorumlu tutulmasının raporun suizanna dayalı ve taraflı olarak düzenlendiğinin başka bir göstergesi olduğunu, müvekkilinin aleyhine konuşanların ifadesini alıp dosyaya ibraz etmeye üşenmeyen davacı işverenin örnek olarak sunulan (Ek 1) ismi yazılı işçilerden beyan almaya gerek duymadığını, çalışanların elden aldıkları avansları, işveren konumundaki diğer davalı ...'in ajandasına kaydedip ödeme günlerinde muhasebeye liste gönderip avansların ilgili kişilerin ikramiyelerinden düşüldüğünü, YMM özel amaçlı raporunun “kasa hesabına ilişkin tespitler” başlıklı anlatımda “...kasa işlemlerine ilişkin dokümanların ve muhasebe kayıtlarında muhtelif tahrifatlar yapıldığı, bazı işlemlerin muhasebe sistemine hiç aktarılmadığı veya yapılan ödemelere ilişkin bir kısım belgelerin eksik olduğu ya da hiç bulunmadığının tespit edildiği. Sendika kasasından da bazı maaş ve avans ödemelerinin gerçekleştirildiği, ancak bazı makbuzlarda tahsil eden veya teslim eden kişilere ait imzaların bulunmadığına” ifadesinin yer aldığını, tespitlerin doğruluğu bir yana; tespit edilen usulsüzlüklerin müvekkili tarafından yapıldığı ya da bu usulsüzlüklerde bulunduğu iddiasının somut hiçbir kanıtı dayanmadığını, müvekkilinin bütün işlemleri işverenin sözlü veya yazılı talimatları ve bilgisi doğrultusunda gerçekleştirdiğini, ayrıca işverenin, müvekkilini çalıştırdığı süre içerisinde bir kez dahi uyarılmamış olması, işverenin yapılan işlemlere rıza gösterdiği, işlemlerin işverenin talimatı, gözetimi ve denetimi ile yapıldığını gösterdiğini, nitekim raporda bahsi geçen işlerin tamamının çok basit bir inceleme ile rahatlıkla tespit edilecek hususlar olduğunu, çocuğunu okutmaya çalışmak dışında boşandığı eşine nafaka ödemekte olan müvekkilinin bütün taşınmazları ile banka hesaplarına tedbir konulmasının müvekkilini büyük sıkıntılara soktuğunu, tedbir kararının kaldırılmasını talep ettiklerini, YMM özel amaçlı raporunda toplam 2.669.812,71 TL'lik bir zarar tespit edilmişken davacı işveren tarafından 3.470.415,73 TL talep edildiğini, raporda ayrıntıları verilmemiş olmakla birlikte sene itibariyle bakıldığında müvekkilinin emekliye ayrıldıktan sonra yapılan işlemlerden de sorumlu tutulmaya çalışıldığını,

nitekim raporun 14. sayfasında yer alan banka hesapları yersiz gider farkının 459.764,46 TL'lik kısmının müvekkili emekliye ayrıldıktan sonraki döneme ait olduğunu, kaldı ki müvekkilinin özellikle 2011 yılında yapılan kongreden sonra işyerinde adeta misafir olarak bulunduğunu, işlemleri diğer muhasebe personelinin yaptığını, davacının dava dilekçesi ekinde sunduğu ifade tutanaklarını ve ifadelerde yer alan beyanları da kabul etmediklerini, davacının hangi yetki ile ifade alabildiğini anlayamadıklarını, müvekkilinin tüm banka hesaplarının ekstresinin celbine yönelik karar nedeniyle müvekkilinin özel hayatının alenileştiğini, hesap ekstresinin celbinde davacının korunmaya değer hiçbir hakkının bulunmadığını belirterek davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı ... vekili, dava dilekçesinden anlaşıldığı üzere davaya konu edilen iddiaların hemen tamamının 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun yürürlükte olduğu döneme ilişkin olduğunu, dava dilekçesinde her ne kadar 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 49. maddesine de yollamada bulunulmuş ise de; davaya konu iddiaların hemen tamamının 818 sayılı BK'nun yürürlükte olduğu döneme ilişkin bulunması ve her olayın meydana geldiği tarihte yürürlükte olan yasa hükümlerine tabi olduğu genel hukuk kuralı gereğince; mülga BK'nun 41. maddesine dayalı taleplere ilişkin zamanaşımını düzenleyen 60/1 maddesinin olayda tatbikinin gerekeceğinin açık olduğunu, dava dilekçesinde de belirtilmiş olduğu üzere davalı ...'ın davacı sendikanın muhasebe biriminde İş Kanunu hükümlerine tabi olarak ve diğer davalı mali müşavir ...'ya bağlı, onun denetim ve gözetimi altında muhasebe görevlisi olarak çalıştığını, davalı ...'in ise sendikanın seçimle gelmiş mali sekreteri olup her iki davalının işvereni konumunda olduğunu, görev tanımı belli ve sınırlı olan müvekkili ...'ın tüm iş ve işlemleri mali müşavir ve mali sekreterin denetimi ve gözetimi altında gerçekleştirdiğini, onlardan habersiz, onların bilgisi olmadan kendi başına gizli saklı iş ve işlem yapmasının söz konusu olmadığını, kabul anlamına gelmemek üzere davaya konu edilen ve müvekkili ile ilişkilendirilen bir usulsüzlük var ise amiri konumundaki mali müşavir ile işvereni konumundaki mali sekreterin bilgisi, gözetimi ve denetimi altında gerçekleştiğinin kabulü gerektiğini, bu durumda davanın öğrenme tarihinden itibaren bir yıllık zamanaşımına tabi olup somut olayda bu süre geçtikten sonra dava açıldığını, bu sebeple zamanaşımı def'inde bulduklarını, 940.000,00 TL'nin davacı ...Sendikasının 14438539 no'lu hesabına iade edildiğini, davaya dayanak gösterilen YMM özel amaçlı

raporunun 7. sayfasında “Kasa Hesabına İlişkin Tespitler” başlığı altında “...kasa işlemlerine ilişkin dokümanların ve muhasebe kayıtlarında muhtelif tahrifatlar yapıldığı, bazı işlemlerin muhasebe sistemine hiç aktarılmadığı veya yapılan ödemelere ilişkin bir kısım belgelerin eksik olduğu ya da hiç bulunmadığının tespit edildiği, sendika kasasından da bazı maaş ve avans ödemelerinin gerçekleştirildiği, ancak bazı makbuzlarda tahsil eden veya teslim eden kişilere ait imzaların bulunmadığı ve bu şekilde 1.092.520,25 TL kasa farkı tespit edildiğine” yer verildiğini, tespitin doğru olup olmadığı, bu miktarda bir açık bulunup bulunmadığı bir yana; tespit edilen usulsüzlüklerin müvekkili tarafından yapıldığı ya da bu usulsüzlüklerde onun da sorumluluğu bulunduğu iddiasının somut hiçbir kanıtı dayanmadığını, müvekkilinin muhasebe görevlisi olup gelen harcama belgelerini kaydetmekle görevli olduğunu, harcama belgelerinin gerçeği yansıtmadığının onun sorumluluğunda bir husus olmadığı gibi, bilgisayar sistemi üzerinde varsa bir değişiklik ya da tahrifat bundan müvekkilinin sorumlu tutulmasını gerektiren somut hiçbir kanıt bulunmadığını, kabul anlamına gelmemek üzere davaya dayanak oluşturan YMM raporunda davacı sendikanın zararının 2.669.812,71 TL olarak tespit edildiğini, buna göre dahi davacının talebinin gerçek zarardan 800.603,00 TL fazla olduğunu, mahkemenin 21.05.2013 tarihli ara kararıyla müvekkilinin bütün malvarlığı üzerine ihtiyati tedbir konulduğunu, müvekkilinin yakın aile fertlerinin uzun yıllardan bu yana yurt dışında yaşadıklarını ve birikimlerini değerlendirmesi için müvekkile gönderdiklerini, müvekkilim ile yurt dışında yaşayan aile fertleri arasında bu anlamda yoğun iş ilişkisi/ortaklık bulunduğunu, ayrıca devlet memuru olan eşinin evlendiklerinden bu yana düğünlerinde takılan ziynet eşyalarından ailesinden kalanlara kadar tüm birikimlerini yatırım yapması için müvekkiline verdiğini, müvekkilinin gerek aile fertlerinin aktardığı ve gerek kendisinin ve eşinin birikimleriyle uzun yıllardan bu yana borsada yatırım yaptığını, borsadan ciddi paralar kazandığını, kazandıklarını yeniden yatırıma dönüştürdüğünü, ... Sitelerde banka kredisi ile satın almış olduğu bir mobilya mağazası bulunduğunu, buradan kazandığı parayla ayda 46.000 TL kredi ödediğini, mahkemece davalının kredi ile satın almış olduğu bu mağaza üzerine de tedbir konulduğunu, davalının tedbir konulan malvarlığının dava konusu edilen miktarın çok üzerinde olduğunu, müvekkilinin malvarlığı üzerine konulmuş bulunan ihtiyati tedbirin tümünden kaldırılmasını, bu talebin kabul edilmemesi halinde

banka lehine ipotekli ... Sitelerdeki mağaza üzerine konulmuş bulunan ihtiyati tedbirin kaldırılmasını talep ettiklerini belirterek davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir. Davalı ... vekili, dava dilekçesi ile davalılardan ... ve ...'ın muhasebe hileleri kullanarak sendikanın banka hesapları ve kasasından kendilerinin, yakınlarının ve anlaşmalı oldukları kişilerin hesaplarına para aktararak zimmetlerine para geçirdikleri, davacıyı zarara uğrattıkları, müvekkilinin de bu iki davalı üzerindeki denetim görevini ihmal ettiği beyan edilerek meydana gelen zararın tüm davalılardan müteselsilen tahsilinin talep edildiğini, müvekkilinin sendikanın genel kurullarında seçilmek suretiyle genel mali sekreterlik görevini yürütmekte iken 08.05.2013 tarihinde istifa ederek görevinden ayrıldığını, huzurdaki davada da sadece bu sebeple davalı konumunda olduğunu, diğer davalılardan ...'nın sendikada muhasebe sorumlusu olup; sendikanın banka hesaplarından doğrudan havale, EFT yapabilen maaş, ikramiye, ödül gibi her türlü ödeme yapmaya yetkili olan birisi olduğunu, davalı ...'ın da sendikada muhasebe görevlisi ve sorumlusu olarak aynı yetkilerle görev yaptığını, müvekkilinin yaklaşık 30 yıldır davacı sendikada genel mali sekreter olarak görev yaptığını, bu süre içerisinde en küçük bir usulsüzlük veya yolsuzluk yapmadığını, müvekkilinin malvarlığının da bu gerçeği açıkça ortaya koyduğunu, dava dilekçesi ile müvekkiline denetim görevini gereği gibi yapmadığı iddia edilerek kusur olarak ihmal suçlaması yöneltildiğini, ancak müvekkilinin hukuka aykırı bir fiilinden hiç bahsedilmediğini, çünkü müvekkilinin haksız fiil sorumluluğunu doğuracak hiçbir hukuka aykırı fiilin bulunmadığını, bu nedenle de davacının uğradığı zarardan müvekkilinin sorumlu tutulmasının mümkün olmadığını, davaya konu olayda müvekkilinin de zarar gördüğünü ve görevinden istifa etmek zorunda kaldığını, bu olay tipik bir üçüncü şahıs hilesi olduğunu, diğer davalılar tarafından çeşitli muhasebe hileleri ve yanıltıcı belge kullanılarak davacının banka hesaplarından para çekildiği ve diğer davalıların kendilerinin, yakınlarının ve ilişkide oldukları kişilerin hesaplarına aktarıldığının sabit olduğu, bu hususun kendilerince de kabul edildiğini, davacı tarafından müvekkilinin hile ile ya da yanıltıcı belge kullanarak zimmetine para geçirdiğinin iddia edilmediğini, davacının tek iddiasının müvekkilinin diğer iki davalının işlemlerini yeterince denetlememesi ihmal etmesi olduğunu, bu iddianın doğru olmadığını, zira her iki davalının çeşitli muhasebe hileleri ve yanıltıcı belgeler kullanarak davacının zararına neden olduğunu, müvekkilinin ve diğer denetçi ve ilgililerin meydana

gelen zararı fark etmesini engellediklerini, müvekkilinin dava konusu zarardan haberdar olmamasının son derece normal olduğunu, zarara neden olan eylemlerin zaten muhasebe hileleri ile usule uygun gibi görünen işlemler olduğunu, nitekim meydana gelen zararın ancak bir ihbar üzerine konusunda uzman olan YMM incelemesi ile anlaşılabilirdiğini, dava dilekçesi ve dayanak özel inceleme raporu incelendiğinde, müvekkiline ait hesaplara sendikanın hesaplarından hiçbir ödeme EFT, havale yapılmadığının ortada olduğunu, müvekkilinin diğer davalılar ile birlikte işlediği hiçbir fiilin bulunmadığını, her bir davalının sorumluluğunun ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiğini, müvekkilinin diğer davalıların sendikanın paralarını hesaplarına geçirdiklerini sonradan öğrendiğini, nitekim sendika tarafından verilen cevap dilekçesinde, diğer davalıların bir miktar parayı sendika hesabına iade ettikleri yönünde kabulünün bulunduğunu, meydana gelen zarardan sendika genel yönetim kurulundan sadece müvekkilinin sorumlu tutulmasının da kabul edilemeyeceğini, sendikanın denetim kurulu tarafından tüm muhasebe işlemlerinin usulüne uygun görüldüğünü, müvekkilinin bu güne kadar tüm genel kurullarda olduğu gibi en son 31.03.2013 tarihinde yapılan genel kurulda da ibra edildiğini, müvekkilinin kendisinin ibra edilmesi için hile de kullanmadığını, ibranın tüm dava ve talep haklarını ortadan kaldıran yenilik doğurucu bir işlem olduğunu, müvekkiline ait hiçbir hesaba davacı sendikanın hiçbir hesabından tek kuruluş havale yapılmadığını, müvekkilinin malvarlığına konulan ihtiyati tedbirin kaldırılması gerektiğini belirterek davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

MAHKEME KARARININ ÖZETİ:

Mahkemece davanın kısmen kabulü ile; 1,528,716,19 TL'sinden davalı ... tek başına; 3,775,882,81 TL'sinden davalı ... tek başına; 2,548,123,48 TL'sinden davalılar ... ve ... müşterek; 6,614,772,27 TL'sinden her 3 davalı müşterek sorumlu olmak üzere; 14,467,542,27 TL toplam davacı Sendika zararının 09/02/2016 tarihli bilirkişi 2. Ek raporunda ay olarak belirtilen miktarların o ayı takip eden ayın ilk gününden, yıl olarak belirlenen miktarların takip eden yılın ilk gününden itibaren yasal faizleri ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen alınarak davacıya verilmesine, fazlaya ilişkin istemin reddine, 09/02/2016 tarihli bilirkişi 2. Ek raporunun temerrüt tarihleri yönünden kararın eki olarak kabul edilmesine, HMK'nın 367/2. maddesi gereğince tüm ihtiyati tedbir kararlarının nihai kararın kesinleşmesine kadar aynen devamına

karar verilmiştir.

D)TEMYİZ:

Kararı taraflar vekilleri temyiz etmiştir.

E) GEREKÇE:

Genel Olarak 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 2/1-ğ maddesinde tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar olarak tanımlanan sendikaların amacı, yine aynı maddede, üyelerinin ortak ekonomik ve sosyal hak ve çıkarlarını korumak olarak ifade edilmiştir. Anayasamızın 51'inci maddesi ile 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun 3/f maddesi de aynı doğrultudadır.

07/11/2012 tarihine kadar yürürlükte bulunan mülga 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 44'üncü maddesinde, sendikaların, gelirlerini, bu Kanunda ve tüzüklerinde gösterilen faaliyetler dışında kullanamayacağı ve bağışlayamayacağı hususu belirtilmiştir. Yine aynı Kanun'un 45'inci maddesine göre de, konfederasyonlar ile sendikaların ve şubelerinin yönetim kurulu üyeleri ile başkanlarına verilecek ücretler, her türlü ödenek, yolluk ve tazminatlar genel kurul tarafından tespit olunur. 07/11/2012 tarihinde yürürlüğe giren 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun (STİSK) 28'inci maddesinin 6'ncı fıkrasına göre de "Kuruluşlar, gelirlerini bu Kanunda ve tüzüklerinde gösterilen faaliyetleri dışında kullanamaz veya bağışlayamaz."

Sendika tüzüğünün 23'üncü maddesinde de "Sendikanın muhasebe işlerini ilgili yasa, tüzük, yönetmelik hükümleri gereğince yürütür, devre bütçelerinin uygulanmasını sağlar", "Sendika gelirlerinin toplanmasını, sarflarının bütçe esaslarına göre yapılmasını, muhasebe kayıtlarının gerektiği gibi yürütülmesini sağlar ve muhasebe bürosunu yönetir" hususları da genel mali sekreterin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

Sendika ile sendika yöneticileri arasındaki ilişkinin hukuki niteliği ise yerleşik Yargıtay uygulamasında kural olarak vekalet ilişkisi olarak kabul edilmektedir.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 506'ncı maddesinde yer alan düzenlemelere göre "Vekil üstlendiği iş ve hizmetleri, vekâlet verenin haklı menfaatlerini gözeterek, sadakat ve özenle yürütmekle yükümlüdür. Vekilin özen borcundan doğan sorumluluğunun belirlenmesinde, benzer alanda iş ve hizmetleri üstlenen basiretli bir vekilin göstermesi gereken davranış esas alınır."

Uyuşmazlık konusu eylemlerin bir kısmının gerçekleştiği tarihte yürürlükte bulunan

mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 390. maddesine göre de "Vekilin mesuliyeti, umumi surette işçinin mesuliyetine ait hükümlere tabidir. Vekil, müvekkile karşı vekaleti iyi bir suretle ifa ile mükelleftir." Bu hükümdeki "iyi bir suretle ifa" söz dizininin, mehzar İsviçre Borçlar Kanunu'nun 398/2. maddesindeki ifadeye uygun olarak "sadakat ve özen ile ifa" şeklinde anlaşılması gerekir. Buna göre, vekil, vekalet görevini ifa ederken müvekkiline sadakat (bağlılık) göstermekle ve vekaletin konusunu oluşturan işi özenle yapmakla yükümlüdür.

Dosya kapsamı

Somut uyuşmazlıkta davacı vekili, sendikanın muhasebe bürosunda görevli olan davalılar ... ile ...'ın, yukarıda dava dilekçesinin özeti kısmında ayrıntılı olarak belirtilen yöntemler ile sendikayı zarara uğrattığı gerekçesiyle sebebiyet verilen zararın anılan iki davalıdan müteselsilen tahsili; davalı genel mali sekreter ...'in de denetim görevini yerine getirmediği ve diğer iki davalının sebebiyet verdiği zarardan doğrudan sorumlu olduğu gerekçesiyle tespit edilecek zararın bu davalıdan da müteselsilen tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Dosya içeriğine göre davalı ... ile davalı ... dava konusu dönemde sendikanın muhasebe bürosunda iş sözleşmesi ile görev yapmışlardır. Diğer davalı ... ise 10/10/1999 ilâ 08/05/2013 tarihleri arasında sendikanın seçimle göreve gelmiş MYK üyesi ve genel mali sekreteri olarak görev yapmıştır.

Mahkemece üç kişilik bilirkişi heyetinden, biri asıl ikisi ek rapor olmak üzere üç bilirkişi raporu alınmış ve 09/02/2016 tarihli ek rapor doğrultusunda yukarıda ayrıntıları belirtilen hüküm kurulmuştur.

Mahkeme kararı tüm taraflarca temyiz edilmiştir.

Belirtmek gerekir ki davalılardan ... vekili mahkeme kararını süresinde temyiz etmiş ise de, eksik harcın ikmali için tebliğ edilen muhtıranın gereği yerine getirilmediği için 19/07/2016 tarihli ek karar ile temyiz istemi reddedilmiş, ek kararın usulüne uygun tebliğine karşın, davalı ... ek kararı temyiz etmemiştir. Bu itibarla davalı ... yönünden değerlendirilmesi gereken bir temyiz başvurusu söz konusu değildir.

Diğer taraftan, yukarıda ayrıntısı açıklandığı üzere davalı ... vekilinin adli yardım talebi Dairemizce kabul edildiğinden, anılan davalı mahkeme kararını süresinde temyiz etmiştir. Bununla birlikte, davalı ... vekili kanuni süresinde süre tutum dilekçesi ile mahkeme kararını temyiz etmiş ise de gerekçeli karar usulüne uygun olarak 15/04/2016

tarihinde tebliğ edilmesine karşın, gerekçeli temyiz dilekçesi kanuni temyiz süresinden olmak üzere 13/05/2016 tarihinde verilmiştir.

Aynı şekilde davacı vekili de kanuni süresinde süre tutum dilekçesi ile mahkeme kararını temyiz etmiş ise de gerekçeli karar usulüne uygun olarak 14/04/2016 tarihinde tebliğ edilmesine karşın, gerekçeli temyiz dilekçesi kanuni temyiz süresinden olmak üzere 06/05/2016 tarihinde verilmiştir.

Bu açıklamalara göre, davacı vekili ve davalı ... vekili mahkeme kararını kanuni süresinde gerekçesiz şekilde temyiz ettiklerinden, anılan taraflar yönünden temyiz denetimi sadece hukuka aykırılık halleri ile sınırlı olarak gerçekleştirilmiştir.

Bu kısımda son olarak davalıların, davanın zamanaşımına uğradığına dair itirazlarına değinmek gerekmektedir. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 72'nci maddesinde yer alan düzenlemeye göre "Ancak, tazminat ceza kanunlarının daha uzun bir zamanaşımı öngördüğü cezayı gerektiren bir fiilden doğmuşsa, bu zamanaşımı uygulanır." Mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 60'inci maddesinin 2'nci fıkrası da benzer niteliktedir.

Bilindiği üzere, tazminat istemi durumunda ceza kanunlarında öngörülen dava zamanaşımı süresinin uygulanabilmesi için fail hakkında ceza davası açılması veya mahkûmiyet kararı verilmesi gerekmez. Sadece eylemin soyut nitelikte cezai karşılığının olması yeterlidir.

Bu noktada belirtmek gerekir ki, somut uyuşmazlıkta uygulanması gereken dava zamanaşımını süresi, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 155/2'nci ve 66'ncı maddeleri gereğince 15 yıldır. Bu itibarla, davalıların zamanaşımı definin sonuca etkisi bulunmamaktadır.

Bu maddi ve hukuki olgular ışığında temyiz itirazlarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

III-Değerlendirme

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere göre, davacının tüm, davalıların hâkimin reddine, bilirkişilerin reddine, taleplerin zamanaşımına uğradığına, ihtiyati tedbir kararlarına ve aşağıdaki bentlerin kapsamı dışında kalan sair hususlara ilişkin temyiz itirazlarının reddine karar vermek gerekmiştir.

Davalı ... vekilinin yargılama aşamasında sunduğu itiraz dilekçesinde ileri sürdüğü ve ekinde ibraz ettiği uzman görüşünde belirtildiği üzere, bilirkişi raporunda belgesiz gider kaydı olarak tespit edilen bazı harcama kalemlerinin tevsik edici belgeleri tespit edilerek

itirazın bildirilmesine karşın mahkemece dikkate alınmamıştır.

Mahkemece, davalı ... vekilinin sunmuş olduğu uzman görüşünün 8'inci ve 9'uncu sayfalarında yer alan somut itirazlarla sınırlı olmak üzere, bilirkişi kurulundan ek rapor alınarak itirazların değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kabule göre de;

Hükme esas alınan 09/02/2016 tarihli bilirkişi 2'nci ek raporunun 14'üncü ve 15'inci sayfalarında 2003-2007 arası dönemdeki belgesiz gider kaydı tutarı 704.676,84 TL olarak kabul edilerek her üç davalının sorumlu olduğu miktar 6.614.772,27 TL olarak tespit edilmiştir.

Bununla birlikte davacı vekilinin de beyan dilekçelerinde belirttiği üzere bu miktar davacının sunduğu YMM raporu ve ilk bilirkişi raporunda 530.357,22 TL olarak tespit edilmiştir. Bu açıklamalara göre hükme esas alınan 09/02/2016 tarihli bilirkişi 2'nci ek raporunda bu hususta maddi hata yapıldığı anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, 2003-2007 arası dönemdeki belgesiz gider kaydı tutarının 530.357,22 TL olarak esas alınması, bununla birlikte 2 numaralı bentteki bozma gerekçesi de dikkate alınarak her üç davalının sorumlu olduğu toplam miktarın belirlenmesi gerekmektedir. Hüküm fıkrasında ayrı bir gider kalemi olarak yazılan ve davalılar ... ile davalı ...'ın müşterek sorumluluğuna hükmedilen 2.548.123,48 TL'lik tutar, hükme esas alınan 09/02/2016 tarihli bilirkişi 2'nci ek raporunun 15'inci sayfasında ve yapılan atıf doğrultusunda 20/11/2015 tarihli 1'inci ek raporun 70'inci sayfasında açıklandığı üzere, davalı ...'nın işten ayrıldığı 30/01/2012 tarihinden sonraki döneme ilişkin "belgesiz gider kaydı" yapmak suretiyle oluşturulan zarar miktarının toplamıdır.

Belirtmek gerekir ki, 09/02/2016 tarihli bilirkişi 2'nci ek raporunun 15'inci sayfasında açıklandığı üzere bu tutar davalı ...'ın münferiden sorumlu olduğu miktar olarak belirlenen 3.775.882,81 TL'nin içinde de yer aldığından mükerrer mesuliyet söz konusudur.

Bu açıklamalar karşısında, mahkemece 2.548.123,48 TL'nin davalı ... ve davalı ...'den müteselsilen tahsiline karar verilmesi isabetli ise de, münferiden davalı ...'dan tahsiline karar verilmesi gereken tutar 1.227.759,33 TL olmaktadır.

Bu hususlara göre toplam zarar miktarının da 11.919.371,27 TL olarak tespit edilmesi gerektiği de gözetilmelidir.

Mahkemece hüküm fıkrasında her bir davalının münferiden ve müştereken sorumlu

olduğu miktarlar ayrıntılı olarak gösterilmesine karşın daha sonra “14,467,542,27 TL toplam davacı Sendika zararının .... davalılardan müştereken ve müteselsilen alınarak davacıya verilmesine” denilmek suretiyle hüküm fıkrasında karışıklığa sebebiyet verilmesi de doğru değildir.

Hüküm fıkrasında yer alan miktarların toplam tutarının 14.467.494,75 TL olması gerekirken, hatalı olarak 14.467.542,27 TL olarak belirtilmesi de doğru değildir.

Davalıların sorumlu olduğu miktarların farklı olmasına karşın yargılama gideri ve vekalet ücreti belirlenirken bu hususun gözetilmemesi de isabetsizdir.

Mahkemece anılan hususlar gözetilmeksizin eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

F) SONUÇ:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerle BOZULMASINA, davalı ... ve ... yararına takdir edilen 2.037,00 TL duruşma vekalet ücretinin davacıya yükletilmesine, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgililere iadesine, 16/05/2019 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2017/8707 E. , 2019/4608 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

“Sahte fatura düzenleme”, “sahte fatura kullanma” ve “defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yapma” suçlarının birbirinden ayrı ve bağımsız suçları oluşturduğu, İzmir Cumhuriyet Başsavcılığının 11.12.2012 tarihli iddianamesi ile ... sayılı VUK’un 367. maddesine göre dava şartı olan mütalaa ve vergi suçu raporuna uygun olarak sanık hakkında, “sahte fatura düzenleme”, “sahte fatura kullanma” ve “defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yapma” suçlarından kamu davası açıldığı, incelenen dosya içeriğine göre; sahte fatura düzenleme suçu yönünden suç tarihinin, düzenlenen en son fatura tarihi olan 20.03.2007, sahte fatura kullanma suçu yönünden; kullanılan en son faturanın 18.10.2007 tarihli olması nedeniyle, stopaj gelir vergisinde kullanılmış ise 21.11.2007, KDV’de kullanılmış ise 25.11.2007, kurumlar vergisinde kullanılması halinde ise 26.04.2008 olacağı, ... sayılı Vergi Usul Kanunu’nun ... sayılı Kanun ile değişik 359/b-1 maddesinde onsekiz aydan üç yıla kadar hapis cezası öngörülmüş olup,

aynı eylemin düzenlendiği 08.02.2008 tarihinde yürürlüğe giren ... sayılı Kanun'un ... maddesi ile değişik ... sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 359/b maddesinde ise üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası öngörüldüğü, buna karşın 26.09.2012 tarihli 2012-A-2149/40 sayılı vergi tekniği raporunda belirtilen kurumlar vergisi, geçici vergi, KDV ve stopaj gelir vergisi inceleme raporlarının dosyada mevcut olmadığı; "defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yapma" suçu yönünden ise, hükmün gerekçesinde herhangi bir tespit ve değerlendirmeye yer verilmediği anlaşıldığından; sanık hakkında düzenlenen kurumlar vergisi, geçici vergi, KDV ve stopaj gelir vergisi inceleme raporlarının getirilmesi, sanığın defter ve belgelerinin konusunda uzman bilirkişiye tevdi ile kayıt tarihlerinin belirlenmesi, "2007 takvim yılında sahte fatura düzenleme" suçu yönünden zamanaşımı hususu da dikkate alınarak, her suç yönünden ayrı ayrı hüküm kurulması gerektiği gözetilmeden, "TCK'nin 44. maddesinde düzenlenen fikri içtima kuralları gereğince sanık hakkında en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı hüküm kurulmasının gerektiği" şeklindeki hatalı gerekçeyle ... sayılı VUK'un 359/b-1. maddesi uyarınca tek bir mahkûmiyet hükmü kurulması,

Yasaya aykırı, sanık müdafinin temyiz nedenleri bu itibarla yerinde görülüş olduğundan, diğer yönleri incelenmeyen hükmün ... sayılı Kanun'un 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken ... sayılı CMUK'nin 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, sonuç ceza miktarı bakımından kazanılmış hakkın saklı tutulmasına, 13.05.2019 tarihinde oy birliği ile karar verildi.

11. Ceza Dairesi 2016/3513 E. , 2019/4186 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa muhalefet

HÜKÜM: Beraat

..... sayılı CMK'nin 225. maddesi uyarınca hükmün konusu, duruşmanın neticesine göre iddianamede gösterilen fail ve fiilden ibaret olup, sanık hakkında Antalya Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 22.02.2011 tarihli, 2011/4900 esas sayılı iddianamesi ile ... Denetim Grup Müdürlüğü'nün 04.11.2010 tarih ve 12851 sayılı mütalaası ile ekindeki vergi suçu raporuna uygun olarak "muhasebe hilesi yapma suçuna maddi bir menfaat gözetmeksizin

iştirak ettiği" iddiasıyla kamu davası açıldığı, "sahte fatura kullanma" ve "muhasabe hilesi yapma" eylemlerinin birbirinden bağımsız ayrı suçları oluşturduğu ve "sahte fatura kullanma" suçundan açılmış bir dava bulunmadığı gözetilmeden, bu suçtan hüküm kurulması yasaya aykırı ise de, zamanaşımının olumsuz bir muhakeme şartı olarak kovuşturmaya engel olduğu anlaşıldığından;

Sanığa yüklenen "2005 takvim yılında muhasabe hilesi yapma" suçunun yasada gerektirdiği cezasının üst sınırı itibariyle tabi olduğu, suç tarihinde yürürlükte bulunan ..... sayılı TCK'nin 66/1-e ve 67/4. maddelerinde öngörülen dava zamanaşımının, suç tarihinden temyiz inceleme tarihine kadar gerçekleştiği anlaşılmış ve katılan vekilinin temyiz nedenleri bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan, diğer yönleri incelenmeyen hükmün, sayılı Kanun'un 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nin 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, ancak yeniden yargılama yapılmasını gerektirmeyen bu hususta aynı Kanun'un 322. maddesinde öngörülen yetkiye dayanılarak karar verilmesi mümkün olduğundan, sanık hakkında açılan kamu davasının gerçekleşen zamanaşımı nedeniyle CMK'nin 223/8. maddesi uyarınca DÜŞMESİNE, 30.04.2019 tarihinde oy birliği ile karar verildi.

11. Ceza Dairesi 2016/2695 E. , 2019/3950 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa muhalefet

HÜKÜM: Mahkûmiyet

01.01.2011 tarihinde yürürlüğe giren, 23.07.2010 tarih ve 6009 sayılı Kanun'un 13. maddesi ile değişik 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 367. maddesinin birinci fıkrasında bulunan "Yaptıkları inceleme sırasında 359 ve 360. maddelerde yazılı suçların işlendiğini tespit eden vergi müfettişleri ve vergi müfettiş yardımcıları tarafından ilgili rapor değerlendirme komisyonunun mütalaasıyla doğrudan doğruya ve vergi incelemesine yetkili olan diğer memurlar tarafından ilgili rapor değerlendirme komisyonunun mütalaasıyla vergi dairesi başkanlığı veya defterdarlık tarafından keyfiyetin Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilmesi mecburidir." hükmü

karşısında; sanıklar hakkında defter ve belgelerde muhasebe hilesi yapmak suçu ile ilgili olarak düzenlenen 25.06.2011 tarihli vergi suçu raporuna istinaden, Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı'nın 05.10.2011 tarihli mütalaası ile doğrudan doğruya suç duyurusunda bulunulduğunun anlaşılması karşısında, yukarıda bahsedildiği üzere mütalaa tarihi itibarıyla Rapor Değerlendirme Komisyonu'nun mütalaasının zorunlu olduğu gözetilmek suretiyle, durma kararı verilerek 213 sayılı VUK'un 367. maddesi gereğince usulüne uygun şekilde mütalaa alınıp dava şartı yerine getirildikten sonra yargılamaya devamla hüküm kurulması gerektiğinin gözetilmemesi, Yasaya aykırı, sanık ... müdafii ile sanıklar ... ve ...'ın temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmemiş olduğundan, diğer yönleri incelenmeyen hükümlerin bu sebepten dolayı ..... sayılı Kanun'un 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken sayılı CMUK'nin 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 16.04.2019 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi 2016/6826 E. , 2019/3867 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa muhalefet

HÜKÜM: Beraat

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 13.06.2011 tarih ve 2011/24471 esas sayılı iddianamesi ile sanık hakkında "muhasebe hilesi yapmak" suçundan kamu davası açılmış ise de; atılı suça ilişkin olarak sanık hakkında verilmiş bir mütalaa bulunmadığı anlaşıldığından, mahkeme tarafından öncelikle durma kararı verilip, 213 sayılı VUK'un 367. maddesi gereğince dava şartı olan mütalaanın verilip verilmeyeceği Vergi Dairesi Başkanlığından sorulması, sonucuna göre sanığın hukuki durumunun takdir ve tayini gerekirken, dava şartı olan rapor değerlendirme komisyonu mütalaası alınmadan yargılamaya devamla beraat hükmü kurulması,

Yasaya aykırı, katılan vekilinin temyiz nedenleri bu itibarla yerinde görülmemiş olduğundan, diğer yönleri incelenmeyen hükmün, 5320 sayılı Kanun'un 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nin 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 15.04.2019 tarihinde oy birliği ile karar verildi.

11. Ceza Dairesi 2016/2581 E. , 2019/3810 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Muhasebe hilesi yapmak

HÜKÜM: Beraat

Suçtan zarar gören ve davaya katılma hakkı bulunan şikayetçinin yasa yollarına başvuru hakkı bulunduğu kabul edilerek, atılı suçtan zarar gören şikayetçi kurumun CMK'nin 237/2. maddesi uyarınca katılan, vekilinin de katılan vekili olarak davaya kabulüne karar verilerek yapılan incelemede;

Sanıklar hakkında kurumlar vergisi matrahını düşük göstermek için "defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hileleri yapmak" suçundan açılan kamu davasında; sanık ...'nın, işlemleri muhasebeci olan diğer sanığın yürüttüğünü savunması; sanık ...'ın ise, işlemlerin muhasebe bilgisinin yetersizliğinden ve muhasebe hatasından kaynaklandığını belirtmesi; sanık ...'nın yetkili temsilcisi olduğu, sanık ...'ın ise muhasebe işlerini yerine getirdiği ... . Ltd. Şti. nin 2006 yılı hesaplarının yapılan denetiminde dosyada bulunan vergi inceleme raporunda ayrıntılı şekilde belirtildiği üzere, bilançodaki aktif ve pasif hesaplarının dengeli olabilmesi için "ticari mallar, taşıtlar, banka kredileri, diğer mali ve ticari borçlar, geçmiş yıl kârları, dönem net kârı ve pazarlama, satış ve dağıtım giderleri" hesaplarında artış; "birikmiş amortismanlar ve genel yönetim giderleri" hesabında azalış ve mükerrer fatura kaydı yapılarak artan maliyetler ile ilgili şirketin defter ve belgelerine uymayan yeni bir bilanço oluşturmak suretiyle kurumlar vergisi matrahını azalttıklarının iddia edilmesine rağmen, alınan 28.11.2011 tarihli bilirkişi raporunda, sadece mükerrer kayıt yapılan iki adet fatura yönünden inceleme yapıldığının anlaşılması karşısında; maddi gerçeğin ve sanıkların kastlarının kuşkuya yer bırakmayacak şekilde tespiti bakımından, 10.03.2011 tarihli vergi inceleme raporunda ileri sürüldüğü şekilde mükerrer kayıt yapılan faturaların yanı sıra, hesap ve kayıtlarda yapılan diğer değişiklikler yönünden de bilirkişi raporu alınması; eylemin yapılış şekli, sıklık durumu, niteliği ve ortaya çıkarılmasındaki zorluklar da gözönüne alınarak sanıkların suç işleme kastıyla hareket edip etmedikleri belirlenip sonucuna göre hukuki durumlarının takdir ve tayin edilmesi gerekirken eksik araştırma ile beraatlerine hükmedilmesi,

Yasaya aykırı, katılan vekilinin temyiz nedenleri bu sebeplerle yerinde görülmüş olduğundan, 5320 sayılı Kanun'un 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nin 321. maddesi uyarınca hükümlerin BOZULMASINA, 11.04.2019 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi 2016/11846 E. , 2019/2726 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa muhalefet

HÜKÜM: Sanık ... hakkında sahte fatura kullanma suçundan; beraat Sanık ... hakkında muhasebe hilesi yapmak suçundan; mahkûmiyet

Sanık ... hakkında “muhasebe hilesi yapmak” suçundan kurulan mahkûmiyet hükmüne yönelik sanık müdafinin temyiz talebinin incelenmesi:

5271 sayılı CMK'nin 217. maddesi uyarınca duruşmadan edildiği kanaate göre delilleri değerlendirip “ muhasebe hilesi yapmak” suçunun sübutu yönünden vicdani kanıya ulaşan Mahkemenin takdir ve kabulünde bir isabetsizlik görülmemiş olduğundan, tebliğnamedeki bozma düşüncesine iştirak edilmemiştir.

5237 sayılı TCK'nin 53. maddesinin uygulanmasında, Anayasa Mahkemesinin 08.10.2015 tarihli 2014/140 Esas ve 2015/85 Karar sayılı iptal kararının infaz aşamasında gözetilmesi mümkün görülmüştür.

Yargılama sürecindeki işlemlerin hukuka uygun olarak yapıldığı, iddia ve savunmada ileri sürülen görüşler ile delillerin gerekçeli kararda gösterilip tartışılarak değerlendirildiği, vicdanî kanının deliller ve dosyadaki bilgilerle uyumlu olarak kesin verilere dayandırıldığı, fiilin sanık tarafından gerçekleştirildiğinin saptandığı, fiile uyan suç tipi ile yaptırımların doğru biçimde belirlenip uygulandığı, kurulan hükümden bir aykırılık bulunmadığı anlaşılmış; sanık müdafinin temyiz nedenleri yerinde görülmemiş olduğundan, hükmün ONANMASINA,

Sanık ... hakkında “2010 takvim yılında sahte fatura kullanma” suçundan verilen beraat hükmüne yönelik olduğu anlaşılan katılan vekilinin temyiz talebinin incelenmesi:

... Kablo San. Tic. Tur. Ltd. Şti.'nin yetkilisi olan sanığın, 2010 takvim yılında 6 ayı mükellef tarafından düzenlenen 21 adet sahte faturayı yasal defterlerine kaydetmek

suretiyle sahte fatura kullandığı iddiasıyla açılan kamu davasında, gerçeğin kuşkuya yer bırakmayacak şekilde tespiti bakımından;
Faturaları düzenleyen mükellefler hakkındaki vergi inceleme raporlarının ilgili vergi dairesinden getirilmesi,
Aynı mükellefler hakkında “sahte fatura düzenleme” suçundan dava açılıp açılmadığının araştırılması; dava açılmış ise, dosyaların getirilerek incelenmesi ve bu davayla ilgili belgelerin onaylı örneklerinin çıkartılarak dosya içine konulması,
Sonucuna göre tüm deliller birlikte tartışılarak sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerekirken, eksik araştırma ve inceleme ile beraat hükmü kurulması,
Yasaya aykırı, katılan vekilinin temyiz nedenleri bu itibarla yerinde görülmemiş olduğundan, 5320 sayılı Kanun’un 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nin 321. maddesi uyarınca hükmün BOZULMASINA, 18.03.2019 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2019/860 E. , 2019/2752 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa Muhalefet

HÜKÜM: Düşme

Bozma kararına uyularak yapılan yargılamada, sanıklara yüklenen “2005 takvim yılında sahte fatura kullanmak ve muhasebe hilesi yapmak” suçlarının kanunda gerektirdiği cezalarının türü ve üst sınırına göre, TCK'nin 66/1-e ve 67/4. maddelerinde öngörülen olağanüstü dava zamanaşımının, suç tarihlerinden hüküm tarihine kadar gerçekleştiği gerekçeleri gösterilerek Mahkemece kabul ve takdir kılınmış olduğundan, katılan vekilinin yerinde görülmemeyen temyiz nedenlerinin reddiyle hükümlerin ONANMASINA, 18.03.2019 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2016/7281 E. , 2019/1703 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa muhalefet

HÜKÜM: Mahkûmiyet

A) Sanık müdafii ile katılan vekilinin, defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yapmak suçundan kurulan mahkûmiyet hükmüne yönelik temyiz itirazlarının incelenmesinde;

CMK'nin 217. maddesi uyarınca duruşmadan edindiği kanaate göre delilleri değerlendirip suçun sübutu yönünde kanaate varan mahkemenin kabul ve takdirinde bir isabetsizlik görülmediğinden tebliğnamedeki bozma düşüncesine iştirak edilmemiş; 5237 sayılı TCK'nin 53. maddesinin uygulanmasında, Anayasa Mahkemesinin 08.10.2015 gün 2014/140 Esas ve 2015/85 Karar sayılı iptal kararının infaz aşamasında gözetilmesi mümkün görülmüştür.

Yapılan duruşmaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin soruşturma neticelerine uygun şekilde oluşan inanç ve takdirine, incelenen dosya içeriğine göre, sanık müdafii ile katılan vekilinin yerinde görülmeyen sair temyiz itirazlarının reddine, ancak; 15 ay hapis cezasına mahkum edilen ve bu cezası ertelenen sanık hakkında 5237 sayılı TCK'nin 51/3. maddesi uyarınca en az ceza süresi kadar bir denetim süresi belirlenmesi gerektiğinin gözetilmemesi, Yasaya aykırı, sanık müdafii ile katılan vekilinin temyiz itirazları bu nedenle yerinde görülmüş olduğundan, hükmün bu sebepten dolayı 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nin 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, ancak yeniden duruşma yapılmasını gerektirmeyen bu hususun 5320 sayılı Kanun'un 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nin 322. maddesi uyarınca düzeltilmesi mümkün bulunduğundan, hüküm fıkrasından erteleme ile ilgili "Sanığa verilen hapis cezasının ertelenmesi

nedeni ile sanığın TCK'nin 51/3. maddesi gereğince 1 YIL DENETİME TABİ TUTULMASINA" cümlesi çıkarılarak yerine "sanık hakkında 51/3. maddesi gereğince 15 Ay süre ile denetimli serbestlik tedbiri uygulanmasına" ibaresi yazılmak suretiyle, hükmün DÜZELTİLEREK ONANMASINA,

B- Sanık müdafininin, 2010 ve 2011 takvim yıllarında sahte fatura kullanmak suçundan kurulan mahkûmiyet hükmüne yönelik temyiz itirazlarına gelince;

Sanık hakkında 2010 ve 2011 takvim yıllarında sahte fatura kullanmak suçundan açılan kamu davasında, sanığın faturaların gerçek mal alışverişine dayandığını savunması karşısında; gerçeğin kuşkuyla yer vermeyecek şekilde tespiti bakımından;

suça konu olan faturaları düzenleyen mükellefler hakkındaki vergi suçu raporları ile vergi tekniği raporlarının ilgili vergi dairesinden getirilmesi, suça konu faturaları düzenleyen kişi ve şirket yetkilileri hakkında suça konu takvim yılları ile ilgili dava açılıp açılmadığı, açılmışsa akibeti araştırılıp bu dava ile birleştirilmesi, birleştirme mümkün olmadığı takdirde dava dosyaları celp edilip incelenerek özetinin duruşma tutanağına geçirilip, bu davayı ilgilendiren ve sahteliği belirleyen delillerin onaylı örneklerinin dava dosyasına intikal ettirilmesi; gerektiğinde faturaları düzenleyen mükellefler ile sanığa ait defter ve belgeler üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak, faturaların gerçek alım satım karşılığı olup olmadığı, mal ve para akışını gösteren sevk ve taşıma irsaliyeleri, teslim teslim belgeleri, bedellerinin ödendiğine ilişkin ticari teamüle uygun kanıtlama yeteneği olan geçerli ödeme belgeleri ve satıcının kasasına ya da banka hesabına girip girmediğinin tespiti ile faturaları düzenleyen mükellefin yeterli üretimi, mal girişi ya da stoku olup olmadığı araştırılması ve toplanan tüm deliller değerlendirilip sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerektiği gözetilmeden, eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması, Kabule göre de, 5237 sayılı TCK'nin 53. maddesine ilişkin uygulamanın Anayasa Mahkemesinin 08.10.2015 tarihli, 2014/140 Esas ve 2015/85 sayılı iptal kararı ile birlikte yeniden değerlendirilmesinde zorunluluk bulunması, Bozmayı gerektirmiş, sanık müdafinin temyiz nedenleri bu itibarla yerinde görülmuş olduğundan, 5320 sayılı Kanunun 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nin 321. maddesi uyarınca hükmün BOZULMASINA, 20/02/2019 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2018/6436 E. , 2018/10729 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa muhalefet

HÜKÜM: Beraat

Sanıklar müdafinin temyizi vekalet ücreti verilmesine yönelik olup buna hasren, katılan vekilinin temyizinin ise esasa ilişkin olduğu değerlendirilerek yapılan incelemede; Bozmaya uyularak yapılan yargılamaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere,

mahkemenin soruşturma neticelerine uygun şekilde oluşan inanç ve takdirine, incelenen dosya içeriğine göre katılan vekilinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddine, ancak;

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 19/02/2013 gün ve 2011/5-137 E., 2013/58 K. sayılı kararında da belirtildiği üzere, aynı davada yargılandığı bir suçtan beraat eden, diğer suçtan ise mahkum olan sanık hakkında, müdafii tarafından sunulan avukatlık hizmetinin bölünmesi mümkün olmadığından, beraat ettiği suç açısından vekalet ücretine hükmedilmesi gerekmeyeceği cihetle, dava dosyasında sanıklar ... ve ... hakkında muhasebe hilesi yapmak suçundan verilen mahkumiyet kararlarının Dairemizin 01.03.2018 tarihli 2017/2503 Esas ve 2018/1871 Karar sayılı ilamı ile onandığı anlaşıldığından, sanıklar ... ve ... hakkında vekalet ücretine hükmedilmemesinde bir isabetsizlik görülmemiş ise de, 1136 sayılı Yasanın 168 ve hüküm tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 14. maddesinin 4. fıkrası uyarınca, yargılandığı tüm suçlardan beraat eden ve kendisini vekil ile temsil ettiren sanık ... lehine maktu avukatlık ücretine hükmedilmesi gerektiğinin gözetilmemesi, Yasaya aykırı, sanıklar müdafinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan, hükmün 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nin 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA; ancak yeniden duruşma yapılmasını gerektirmeyen bu hususun aynı Yasanın 322. maddesi uyarınca düzeltilmesi mümkün bulunduğundan, hüküm fıkrasına "kendisini vekille temsil ettiren ve beraat eden sanık ... lehine, hüküm tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca 2.180,00 TL vekalet ücretinin hazineden alınıp adı geçen sanığa verilmesine" cümlesi eklenmek suretiyle, hükmün DÜZELTİLEREK ONANMASINA, 20.12.2018 tarihinde oy birliği ile karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2016/3309 E. , 2018/7255 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa Muhalefet

HÜKÜM: Beraat

Sanığın ... Balıkçılık isimli balıkçı teknesinin donatanı olduğu, teknenin yakıt alım

defteri ile gemi hareket kayıt jurnali üzerinde yapılan incelemede 22.271 TL'lik yakıtın aslında kullanılmadığı halde teknede avlanma için kullanılmış gibi gösterilerek vergi kaybına neden olunduğu iddia edilen olayda; söz konusu balıkçı teknisinin aynı yerde faaliyet gösteren diğer balıkçı teknelerinden çok daha fazla miktarda motorin aldığı, yakıt defterindeki kayıtlara göre limanda olduğu tespit edilen saat diliminin jurnal defterinde seyirdeymiş gibi gösterildiğinin ve buna rağmen yapılan alım miktarı ile gemi jurnaline göre yapılan seyirlerin uyuşmadığının, 5881 litrelik motorinin kayıp olduğunun, motorin alımlarının teknenin tank kapasitesinin üzerinde olduğunun tespit edilmesi; 31/12/2003 tarihli ve 25333 (3.M.) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6 Seri Numaralı Özel Tüketim Vergisi Genel Tebliğine göre gemi hareket kayıt jurnalinin tutulması zorunlu defterlerden olması karşısında; sanığın "tutulması zorunlu olan jurnal defterinde muhasebe hilesi yapma" suçundan 213 sayılı VUK'un 359/a-1 madde ve fıkrası uyarınca mahkumiyeti yerine yazılı şekilde beraatine hükmolunması, Yasaya aykırı, katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülümüş olduğundan, hükmün bu sebepten dolayı 5320 sayılı Kanun'un 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nin 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 25.09.2018 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2016/8142 E. , 2018/6707 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: 213 sayılı yasaya muhalefet

HÜKÜM: Beraat

Sanığa yüklenen "defter ve belge ibraz etmemek ve muhasebe hilesi" suçlarının 213 sayılı VUK'un 359/a-1, 2 maddesindeki cezasının üst sınırına göre, 5237 sayılı TCK'nin 66/1-e maddesinde öngörülen dava zamanaşımının, sanığın sorgusunun yapıldığı 26/05/2008 tarihinden temyiz inceleme tarihine kadar gerçekleştiği anlaşılmış ve Cumhuriyet savcısı ve katılan vekilinin temyiz itirazları bu nedenle yerinde görülümüş olduğundan, sair yönleri incelenmeyen hükmün 5320 sayılı Kanunun 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nin 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA; ancak yeniden yargılama yapılmasını gerektirmeyen bu hususta aynı Kanunun 322. maddesinde

öngörülen yetkiye dayanılarak karar verilmesi mümkün olduğundan, sanık hakkında açılan kamu davasının gerçekleşen zamanaşımını nedeniyle 5237 sayılı TCK'nin 66/1-e ve 5271 sayılı CMK'nin 223/8. maddeleri uyarınca DÜŞMESİNE, 11/09/2018 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

11. Ceza Dairesi 2016/6667 E. , 2018/5867 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa muhalefet

HÜKÜM: Mahkûmiyet

Sanıkların ortağı ve yetkilisi oldukları ... Sağlık Danışmanlık Hizmetleri Taah. Ltd. Şti'nin 2007 takvim yılında düzenlediği suça konu faturaları kullanan Hastem Sağlık ve Eğitim Hizmetleri A.Ş. hakkında "2006 ve 2007 takvim yıllarında muhasebe hilesi yapmak ve sahte belge kullanmak suretiyle kaçakçılık" eylemleri sebebiyle inceleme yapıldığına dair Hesap Uzmanları Kurulunun 1286/209-33 sayılı vergi tekniği inceleme raporu ile 1286/220-44 sayılı vergi suçu raporlarının dosya arasına alınmış olduğu, adı geçen şirket yöneticileri hakkında suç duyurusunda bulunulduğu, bu şirketin yönetim kurulunda sanıkların da yer aldığı ve UYAP üzerinden yapılan incelemede sanıklar hakkında İstanbul Anadolu 29. Asliye Ceza Mahkemesi'nin 2013/192 E. dosyasında yargılama yapılarak ... P.. hakkında mahkumiyet kararı verildiğinin anlaşılması karşısında tebliğnamede bu yönde bozma isteyen görüşe iştirak edilmemiştir.

5237 sayılı TCK'nın 53. maddesinin uygulanmasında, Anayasa Mahkemesinin 08.10.2015 gün 2014/140 Esas, 2015/85 sayılı iptal kararının infaz aşamasında gözetilmesi mümkün görülmüştür.

Yapılan yargılama, toplanan deliller karar yerinde incelenip, sanıklara yüklenen suçun sübutu kabul, oluşa ve soruşturma sonucuna uygun şekilde vasfı tayin, cezayı artırıcı ve azaltıcı sebebin nitelik ile derecesi takdir kılınmış, savunmaları inandırıcı gerekçelerle reddedilmiş, incelenen dosyaya göre hükümde bir isabetsizlik görülmemiş olduğundan sanıklar müdafinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle hükmün ONANMASINA, 26.06.2018 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

19. Ceza Dairesi 2018/177 E. , 2018/6961 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: 2499 Sayılı Kanun'a Aykırılık

HÜKÜMLER: Beraat, Mahkûmiyet

Yerel Mahkemece verilen hükümler temyiz edilmekle; başvurunun süresi, kararın niteliği ve suç tarihine göre dosya incelendi, gereği görüşülüp düşünüldü:

Temyiz isteğinin reddi nedenleri bulunmadığından işin esasına geçildi.

Vicdani kanının oluştuğu duruşma sürecini yansıtan tutanaklar, belgeler ve gerekçe içeriğine göre yapılan incelemede;

2499 sayılı (mülga) Sermaye Piyasası Kanunu'nun 47/1-A-(5). maddesinde; "Sermaye piyasası kurumlarına, bu Kanun'un 13/A ve 13/B maddeleri kapsamındaki teminat sorumlularına ve 38/B ve 38/C maddeleri kapsamındaki fon kuruluna; sermaye piyasası faaliyetleri sebebiyle veya emanetçi sıfatıyla veya idare etmek için veya teminat olarak veyahut her ne nam altında olursa olsun, kayden veya fiziken tevdi veya teslim edilen sermaye piyasası araçları, nakit ve diğer her türlü kıymeti kendisinin veya başkasının menfaatine satan veya rehneden veya her ne şekilde olursa olsun kullanan, gizleyen yahut inkâr eyleyen veyahut bu amaca ulaşmak ya da bu fiillerini gizlemek için bilgisayar ortamında tutulanlar dahil kayıtları tahvil ve tağyir eden ilgili gerçek kişilerle tüzel kişilerin yetkilileri,

...her bir alt bent kapsamına giren fiillerden dolayı iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin günden onbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır." hükmünün yer aldığı, Aynı Kanun'un 47/1-B-(1). maddesinde; "Bu Kanuna göre Kurul veya Kurul tarafından görevlendirilenlere istenecek bilgileri vermeyen veya eksik veya gerçeğe aykırı olarak verenlerle; defter ve belgeleri bu görevlilere ibraz etmeyen, saklayan, yok eden veya bunların görevlerini yapmalarını engelleyenler,

...her bir alt bent kapsamına giren fiillerden dolayı bir yıldan üç yıla kadar hapis ve ikibin günden beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılırlar." hükmünün yer aldığı, Aynı Kanun'un 47/1-B maddesinin son cümlesinde; "Gerçeğe aykırı defter ve kayıt tutan, hesap açan veya bunlarda her türlü muhasebe hilesi yapan ya da gerçeğe aykırı bağımsız denetleme raporu düzenleyenler ile düzenlenmesini sağlayanlar, Türk Ceza Kanunu'nun belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümlerine göre cezalandırılır."

hükmünün yer aldığı,

Aynı Kanun'un 47/2. maddesinde; "Birinci fıkranın (A), (B) ve (C) bentleri uyarınca verilecek para cezaları üst sınırla bağlı olmaksızın suçun işlenmesi suretiyle temin edilen menfaatin üç katından az olamaz." hükmünün yer aldığı,

30/12/2012 tarih 28513 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 110/1-a. maddesinde; "Aşağıdaki fiiller güveni kötüye kullanma suçunun nitelikli hâlini oluşturur; ancak bu durumda 5237 sayılı Kanunun 155 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre hükmolunacak ceza üç yıldan az olamaz:

a) Yatırım kuruluşuna, 58 inci madde kapsamındaki fon kuruluna ve 59 uncu madde kapsamındaki teminat sorumlularına; sermaye piyasası faaliyetleri sebebiyle veya emanetçi sıfatıyla veya idare etmek için veya teminat olarak veya her ne nam altında olursa olsun, kayden veya fiziken tevdi veya teslim edilen sermaye piyasası araçları, nakit ve diğer her türlü kıymeti kendisinin veya başkasının menfaatine satmak, kullanmak, rehnetmek, gizlemek veya inkâr etmek" hükmünün yer aldığı,

Aynı Kanunun 111/1. maddesinde; "Kurul veya bu Kanuna göre görevlendirilenler tarafından istenen bilgi, belge ve elektronik ortamda tutulanlar dâhil kayıtları hiç veya istenen şekliyle vermeyen kişi bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

Aynı Kanunun 112/2. maddesinde; "Kasıtlı olarak;

Finansal tablo ve raporları gerçeği yansıtmayan şekilde düzenleyenler,

Gerçeğe aykırı hesap açanlar,

Kayıtlarda her türlü muhasebe hilesi yapanlar,

ç) Yanlış veya yanıltıcı bağımsız denetim ve değerlendirme raporu düzenleyenler ile düzenlenmesini sağlayan ihraççıların sorumlu yönetim kurulu üyeleri veya sorumlu yöneticileri, 5237 sayılı Kanunun ilgili hükümlerine göre cezalandırılır. Ancak, özel belgede sahtecilik suçundan dolayı cezaya hükmedebilmek için, sahte belgenin kullanılmış olması şartı aranmaz." hükmünün yer aldığı, 5237 sayılı TCK'nın 155/2. maddesinde; "Suçun, meslek ve sanat, ticaret veya hizmet ilişkisinin ya da hangi nedenden doğmuş olursa olsun, başkasının mallarını idare etmek yetkisinin gereği olarak tevdi ve teslim edilmiş eşya hakkında işlenmesi halinde, bir yıldan yedi yıla kadar hapis ve üçbin güne kadar adlî para cezasına hükmolunur." hükmünün yer aldığı,

5237 sayılı TCK'nın 207/1. maddesinde; "Bir özel belgeyi sahte olarak düzenleyen veya gerçek bir özel belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren ve kullanan kişi, bir yıldan

üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." hükmünün yer aldığı belirlenmiştir.

Sanıkların... da işlem gören ... Menkul Kıymetler A.Ş.'nin yönetim kurulu üyeleri oldukları, katılan ...'nın 24/07/2012 tarih ve HC (2), MO (2), NŞU (2) sayılı denetleme raporunun değerlendirme ve sonuç kısmında;

1-Sanıkların yönetici oldukları şirketin sermaye piyasası faaliyetleri nedeni ile nakdini emanet eden müşterilere ait nakdin müşterilerin rızaları ve bilgileri olmaksızın aracı kurum tarafından grup şirketleri lehine kullanılan kredilere teminat gösterilmek üzere rehnedildiği,

2-... Menkul Kıymetler A.Ş.'ye sermaye piyasası faaliyetleri nedeni ile sermaye piyasası araçlarını emanet eden müşterilere ait hisse senetlerinin bir kısmının, müşterilerin rızaları ve bilgileri olmaksızın aracı kurum ortaklarına ödünç verilmek suretiyle kullanıldığı,

3-Aracı kurum tarafından, ...'na haftalık olarak bildirilmekte olan sermaye yeterliliği tablolarının, gerçek durumu yansıtmadığı, dolayısıyla müşteri nakitlerinin üzerinde tesis edilen blokajın başlangıç tarihi itibarıyla, aracın kurumun sermaye yeterliliği durumunu doğru biçimde yansıtmayacak şekilde kurula gerçeğe aykırı olarak bilgi vermeye devam ettiği tespit edilmiş olup, 1 ve 2 no'lu tespitlerin 2499 sayılı Kanun'un 47/1-A-(5). maddesinde tanımlanan suç kapsamına girdiği, 3 no'lu tespitin ise aynı Kanunun 47/1-B-(1). maddesinde tanımlanan suç kapsamına girdiği belirtilerek suç duyurusunda bulunulmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir.

...'nın 01/08/2012 tarih ve 27/896 sayılı kararı uyarınca sanıklar hakkında 2499 sayılı Kanun'un 47/1- A-(5). ve 47/1-B-(1). maddelerini ihlal ettikleri iddiasıyla ve 07/09/2012 havale tarihli dilekçeler ile denetleme raporunun sonuç kısmında açıklanan eylemler nedeniyle ayrı ayrı suç duyurusunda bulunulduğu tespit edilmiştir.

Şikayetçi ... ın ... Cumhuriyet Başsavcılığı'na 13/07/2012 tarihinde vermiş olduğu ifadesinde; ... Menkul Kıymetler A.Ş. isimli şirketin yatırımcısı olduğunu, şirket bünyesinde 55.000 TL değerinde hisse senedinin bulunduğunu, şirketin kapatılmasından dolayı hisselerini alamadığını, bilgisi ve rızası olmadan şirket yetkililerinin kendisine ait hisseleri kullandıklarını, şirket yetkililerinden şikayetçi olduğunu beyan ettiği, yapılan şikayet üzerine soruşturma dosyası yetkisizlik kararı ile Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiş olup, 2499 sayılı Kanun'un 47/1-A-(5). maddesine ilişkin yapılan suç duyurusuna ilişkin soruşturma dosyasıyla beraber yürütüldüğü tespit edilmiştir.

1-Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 23/11/2012 tarih ve 2012/101681 soruşturma sayılı iddianamesiyle; sanıkların müşteri hesabındaki hisse senetlerini müşterinin ön izni ya da onayı olmadan holding bünyesindeki şirketlerin kullandıkları krediler karşılığında Ziraat Bankasına teminat olarak gösterdikleri, müşteri hisselerini rehin vermek sureti ile 2499 sayılı Kanun'un 47/1-A-(5). maddesini, 2-Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 22/11/2012 tarih ve 2012/101615 soruşturma sayılı iddianamesiyle; sanıkların holdingleri bünyesinde sahibi oldukları diğer şirketleri adına Ziraat Bankası'ndan kullandıkları kredilere teminat olarak müşteri hesaplarındaki paraları gösterdikleri, gösterilen bu teminatın da öz sermayeden indirim kalemi yapılmadığı, bir yıl boyunca ...'na yanlış beyanda bulunmak suretiyle sermaye yeterliliği tabanını olması gerekenin üzerinde göstermeleri sebebiyle 2499 sayılı Kanun'un 47/1-B-(1). maddesini ihlal ettiklerinden bahisle sanıklar hakkında ayrı ayrı kamu davası açılmış olup, açılan davalar Ankara 26. Asliye Ceza Mahkemesi'nin temyiz incelemesine konu 2012/1231 esas sayılı dosyada birleştirilmiştir.

Dosyaya celbedilen 02/05/2014 tarihli bilirkişi kurulu raporunda; sanıkların yetkilisi olduğu aracı kurumun nakdini emanet eden müşterilere ait nakdin, müşterilerin rızaları ve bilgileri olmadan grup şirketleri lehine kullanılan kredilere teminat gösterilmek suretiyle rehnedildiği, yine aracı kuruma ait Ziraat Bankası'na bloke edilmiş bulunan 2.915.890,71 TL'nin SPK'ya verilen 01/09/2011 tarihli sermaye yeterliliği tablosunda indirim konusu yapılmayarak gerçeğe aykırı bilgi verdikleri, sanıkların üzerlerine atılı suçları işlediklerinin belirtildiği,

14/08/2014 tarihli bilirkişi kurulu raporunda; sanıkların yasal sorumlusu oldukları... Menkul Kıymetler A.Ş.'nin 30/11/2011 tarihi itibariyle Ziraat Bankası Merkez Şubesi'nde nakit değerler karşılığı mevcut bloke tutarının 2.934.095,60 TL olduğu halde, sanıkların SPK'ya göndermiş oldukları sermaye yeterliliği tablosunda bloke edilen 2.915.980,71 TL'nin sermaye yeterliliği taban hesaplanmasında düşülmediği ve gerçeğe aykırı bildirim yapıldığı, 28/09/2011 tarihindeki denetimde müşteri nakit alacaklısı tutarının 2.039.775, 87 TL olduğu, bu paraları emanet eden müşterilerin bilgisi ve iradesi dışında aracı kurum bünyesindeki diğer şirketlere kullanılan kredilere müşteri alacaklısı tutarının teminat gösterilerek rehnedildiği, sanıkların üzerlerine atılı suçları işlediklerinin belirtildiği, 03/02/2015 tarihli bilirkişi kurulu raporunda; Ziraat Bankası Merkez Şubesi nezdinde açılan 5005 numaralı mevduat hesabının anılan şirketin sahiplerine ait diğer firmaların

kredisinin teminatı olarak kullanılmadığı, gerekli rehlin tesis edilmediği, aracı kurumun faaliyetinin durdurulduğu tarihe kadar işlek biçimde çalıştığı, Bankanın iddiasına rağmen 14/08/2012 tarihinde faiziyle birlikte Yatırımcıları Koruma Fonu'na devredildiği, sanıkların üzerlerine atılı SPK'nın 47/1-B-(1) maddesindeki suçun oluşmadığı, ancak... Menkul Kıymetler A.Ş'nin 13 müşterisinin 28/09/2011 tarihindeki 305.598,64 TL değerindeki hisse senetlerinin müşterilerin izinleri olmadan satılarak bedellerinin 2011 yılında sanıklarca kullandığı, aracı kurumun idare şekli, işlemlerin mahiyeti, sahipleri konumunda olmaları, icra ve yönetimden mesul pozisyonlarda bulunmaları ve bu paraların sanıklarca kullanıldığına anlaşılması karşısında sanıkların 2499 sayılı SPK'nun 47/1-A-(5) maddesindeki suç işlediklerinin belirtildiği, ayrıca iddianame kapsamında olmayan ancak SPK'nın suç duyurularında yer alan hususlardan, müşteri nakitlerinin rehnedilip kredi kullanılması suretiyle menfaat temin edilerek 2499 sayılı Kanun'un 47/1-A-(5). Maddesindeki suçun işlendiği iddiasının varit olmadığı, hisse senedi ödünç işlemlerinde 2.010.538,60 TL tutarının sermaye yeterliliği tablolarında gösterilmemesi eyleminin 2499 sayılı Kanun'un 47/1-B-(1). maddesindeki suçun oluşturmayıp aynı Kanun'un 47/A maddesindeki idari para cezasına tabii olduğu, Sermaye Piyasası Kanunu'nun 22/12/2014 tarihli yazısında belirtilen 53.723,67 TL müşteri varlığının satılarak bedellerinin kullanılması suretiyle 2499 sayılı Kanun'un 47/1-A-(5). maddesindeki suçun işlendiği, yazıda belirtilen diğer hususlarla ilgili ise suç duyurusunda bulunulması gerektiği belirtilmiştir.

Ankara 26. Asliye Ceza Mahkemesi'nin 18/03/2015 tarih 2012/1231 esas, 2015/185 sayılı kararıyla; 03/02/2015 tarihli bilirkişi raporunun sonuç kısmında belirtilen hususlar doğrultusunda sanıkların üzerine atılı 2499 sayılı Kanun'un 47/1-B-(1). maddesinden beraat, aynı Kanun'un 47/1-A-(5). maddesinden mahkumiyet hükmü kurulduğu, SPK'nın 22/12/2014 tarihli yazısına istinaden sanıklar hakkında suç duyurusunda bulunulduğu belirlenmiştir.

...'nın 25/07/2014 tarih ve MO(16), HC(13) sayılı raporuyla;

Aracı kurum tarafından yasal kayıtlar dışında ikinci kayıtların tutulması,

Müşteri hesaplarında olmayan senetlerin varmış gibi gösterilerek bir kısmının altı şirket yetkilileri tarafından imzalanıp, mühürlenerek hesap ekstrelerinin düzenlenmesi,

Müşterilerin talimatı olmaksızın hesaplarındaki nakit ve hisse senetlerinin satılması ya da virmanlanması hususlarıyla ilgili olarak 6362 sayılı Kanun'un 110 ve

112. maddeleri uyarınca ek suç duyurusunda bulunulmasının uygun olacağı belirtilmesi üzerine ...'nun 22/12/2014 tarihli yazısıyla mahkemeye müşterilere ait emanet sermaye piyasası araçlarının kullanılması eyleminin zincirleme suç hükümlerinin uygulanması için bildirildiği, gerçeğe aykırı defter ve kayıt tutma işlemleriyle ilgili olarak SPK'nın 02/03/2015 tarihli yazısıyla suç duyurusunda bulunduğu, yapılan suç duyurusu üzerine Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 10/07/2015 tarih, 2015/35734 soruşturma sayılı iddianamesiyle 6362 sayılı Kanun'un 112/2-a-c maddesi uyarınca kamu davası açıldığı, Ankara 3. Asliye Ceza Mahkemesi'nin 2015/553 esas sayılı dosyasında davanın derdest olduğu belirlenmiştir.

Ziraat Bankası'nın 22/09/2011 tarih, 4532/1748 sayılı yazısında;... Menkul Kıymetler A.Ş.'nin şubeleri nezdinde 559 TL bakiyeli, 0 TL bloke tutarlı, 48278231-5001 no'lu vadesiz hesap, 2.813.231,15 TL bakiyeli, 2.812.920 TL bloke tutarlı, 48278231-5005 no'lu vadeli hesap ve 102.659,56 TL bakiyeli, 102.650 bloke tutarlı, 48278231-5028 no'lu vadeli hesabın bulunduğu, şirketin vadeli mevduat hesaplarının kendi ve grup şirketlerinin kullandığı kredilere teminat olarak gösterildiği, 2011 yılı itibariyle firmanın söz konusu vadeli mevduat hesaplarındaki blokelere süreklilik arz ettiği belirtilmiştir.

...'nun 23/09/2011 tarihli kararıyla... Menkul Kıymetler A.Ş.'nin faaliyetlerinin geçici olarak durdurulmasına karar verildiği, 02/12/2011 tarihinde ise anılan şirketin faaliyetlerinin sürekli olarak durdurularak sahip olduğu yetki belgelerinin iptal edilmesine ve tedrici tasfiyesine karar verildiği, 23/09/2011 tarihinden 30/11/2011 tarihine kadar 5005 ve 5028 no'lu vadeli hesaplara faiz işletildiği, 5001 no'lu vadesiz hesabın hareketsiz kaldığı, 30/11/2011 tarihinde Ziraat Bankası hesaplarında işlem yapılarak bakiyeleri sıfırladığı, 14/08/2012 tarihinde ise banka tarafından ana para ve faiziyle birlikte aracı kurum hesaplarında bulunan tutarın Yatırımcıları Koruma Fonu hesabına aktarıldığı belirlenmiştir.

Sanıkların 16-18/10/2012 tarihlerinde Cumhuriyet Savcılığı'nda alınan savunmalarında; Ziraat Bankası'ndan kredi çekebilmek için müşteri nakitlerinin bulunduğu hesapları teminat gösterdiklerini beyan ettikleri, bu hesapların teminat gösterilmesi sebebiyle bankanın hesaplara bloke koymasını ise şekli bir işlem olduğunu, fiili bloke olmadığını, bu sebeple blokeli tutarın öz sermayeden indirim kalemi yapılmadığını beyan ettikleri tespit edilmiştir.

2499 sayılı Kanun'un 47/1-A-(5). maddesi ile 6362 sayılı Kanun'un 110/1-a maddesinde tanımlanan suçların konusunun sermaye piyasası aracı, nakit veya diğer her türlü kıymet olduğu, suçun konusunu teşkil eden sermaye piyasası aracı veya nakdin fiziken veya kayden herhangi bir sermaye piyasası kurumuna teslim edilmiş olması gerektiği, tevdi veya teslimin belirli bir şekilde kullanılması koşuluyla yapılmış olması gerekmektedir. Kayden veya fiziken tevdi veya teslim edilen sermaye piyasası araçları, nakit ve diğer her türlü kıymeti kendisinin veya başkasının menfaatine satmak, kullanmak, rehnetmek, gizlemek veya inkâr etmek şeklindeki seçimlik hareketlerin birinin gerçekleşmesiyle suç oluşur. Ancak bu fiilin failinde menfaat sağlama kastı bulunması gerekir. Menfaat sağlama kastı yoksa suç oluşmaz. Suçun oluşması için fiilin sonucunda zarar meydana gelmesi şart olmayıp, fiilin zarar tehlikesi doğurması yeterlidir.

Suçun oluşumu için ayrıca aracı kurumda gerçekleştirilen ödünç işlemlerinin irdelenmesi gerekmektedir. Aracı kurum ile yatırımcılar arasında ödünç menkul kıymet sözleşmesi düzenlenip düzenlenmediğinin tespit edilmesinden sonra sözleşmede yazılı kurallar çerçevesinde işlem yapılmışsa suçun maddi unsuru gerçekleşmeyecektir. Ödünç sözleşmesi olmayan müşteriler için yapılan işlemlerin ise, müşterilerin hesabından ödünç olarak alınan hisse senetlerinin kendileri tarafından verilmiş herhangi bir yetki bulunmaksızın alınmış olduğu göz önünde bulundurulduğunda suçun unsurları gerçekleşmiş sayılacaktır.

2499 sayılı Kanun'un 47/1-B-(1). maddesi ile 6362 sayılı Kanun'un 111/1. maddesinde tanımlanan suçların oluşması için ise ... veya bu kurul tarafından görevlendirilen kişilere istenen bilgilerin gerçeğe aykırı olarak verilmesi veya istenen şekliyle verilmemesi yeterlidir.

Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında sanıklar hakkında verilen kararlar ayrı ayrı incelenmiş olup;

Sanıklar hakkında 2499 sayılı Kanun'un 47/1-B-(1). maddesinde tanımlı suç açısından verilen beraat kararlarına yönelik temyiz istemlerinin incelenmesinde;

Ziraat Bankası'nın 22/09/2011 tarih, 4532/1748 sayılı yazısında;... Menkul Kıymetler A.Ş.'nin şubeleri nezdinde 559 TL bakiyeli, 0 TL bloke tutarlı, 48278231-5001 no'lu vadesiz hesap, 2.813.231,15 TL bakiyeli, 2.812.920 TL bloke tutarlı, 48278231-5005 no'lu vadeli hesap ve 102.659,56 TL bakiyeli, 102.650 bloke tutarlı, 48278231-5028 no'lu vadeli hesabın bulunduğu, şirketin vadeli mevduat hesaplarının kendi ve grup

şirketlerinin kullandığı kredilere teminat olarak gösterildiği, 2011 yılı itibariyle firmanın söz konusu vadeli mevduat hesaplarındaki blokelerin süreklilik arz ettiğinin belirtilmesi karşısında sanıkların yetkilisi oldukları şirketin müşterilerine ait hesaplardaki paraları kullandıkları kredilere teminat olarak gösterildiği halde öz sermayeden indirim kalemi yapılmayıp ...'na yanlış beyanda bulunmak suretiyle sermaye yeterliliği tabanını olması gerekenin üzerinde göstererek üzerlerine atılı 2499 sayılı (mülga) Kanun'un 47/1-B-(1). maddesinde tanımlı suç ile hükümden önce yürürlüğe giren 6362 sayılı Kanun'un 111/1. maddesinde tanımlı suçları işlediklerinin sübuta ermesi karşısında; sanıkların üzerlerine atılı suçun unsurları itibariyle oluştuğu gözetilmeden mahkumiyetleri yerine yazılı şekilde beraatlerine karar verilmesi,

Kabule göre;

Soymen Menkul Kıymetler A.Ş.'nin kendi ve grup şirketleri adına Ziraat Bankası'ndan kullandığı kredilere teminat olarak müşteri hesaplarındaki hisse senetlerini göstermelerine rağmen, teminatın öz sermayeden indirim kalemi yapılmadığı iddiasıyla ilgili olarak alınan bilirkişi kurulu raporlarından 03/02/2015 tarihli rapora itibar edilerek beraat kararı verildiği, 02/05/2014 ve 14/08/2014 tarihli bilirkişi kurulu raporlarında ise sanıkların üzerlerine atılı suçun oluştuğunun belirtilmesi karşısında; bilirkişi kurulu raporları arasındaki çelişki giderilmeden ve 03/02/2015 tarihli rapora hangi nedenlerle itibar edildiği de gerekçeleriyle açıklanmadan karar verilmesi,

Sanıklar hakkında 2499 sayılı Kanun'un 47/1-A-(5). maddesinde tanımlı suç açısından verilen mahkumiyet kararlarına yönelik temyiz istemlerinin incelenmesinde;

Başkaca nedenler yerinde görülmemiştir. Ancak;

Sanıkların müşteri hesabındaki hisse senetlerini müşterinin ön izni ya da onayı olmadan holding bünyesindeki şirketlerin kullandıkları krediler karşılığında Ziraat Bankasına teminat olarak gösterdikleri, müşteri hisselerini rehin vermek sureti ile 2499 sayılı Kanun'un 47/1-A-(5). maddesini ihlal ettikleri iddia edilen olayla ilgili olarak... Menkul Kıymetler A.Ş. yatırımcılarının aracı kurum hesaplarındaki hisse senetleriyle ilgili olarak aracı kuruma kullanım izni verip vermediklerinin tespiti açısından, yatırımcılarla aracı kurum arasında ödünç menkul kıymet sözleşmesi düzenlenip düzenlenmediği, sözleşme düzenlenmiş ise aracı kurum hesaplarında bulunan hisse senetlerinin aracı kurumun

kendisi veya grup şirketlerinin kullanacakları kredilere teminat olarak verilmesi konusunda izin verildiğini gösteren ibarenin bulunup bulunmadığının tespit edilmesi gerektiği gözetilmeden eksik kovuşturmayla yetinilerek yazılı şekilde karar verilmesi, Kabule göre;

Hükümden önce, 30.12.2012 tarih ve 28513 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve aynı gün yürürlüğe giren 30.12.2012 gün ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 139. maddesi ile 30.07.1981 tarihli 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun tümüyle yürürlükten kaldırılıp, 6362 sayılı Kanunla suç teşkil eden eylemlerin unsurlarının ve yaptırımlarının yeniden düzenlendiğinin anlaşılması karşısında; 5237 sayılı TCK'nın 7/2. maddesi uyarınca 2499 sayılı ve 6362 sayılı Kanunların bütün hükümleri ayrı ayrı olaya uygulanarak ortaya çıkan sonuçların birbiriyle karşılaştırılması suretiyle denetime olanak sağlayacak biçimde lehe olan yasa hükmünün belirlenmesinden sonra sanıkların hukuki durumunun değerlendirilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması,

TCK'nın 52/4 maddesi gereğince ödenmeyen adli para cezasının infaz aşamasında hapis cezasına çevrilebileceğinin ihtarı ile yetinilmesi gerekirken adli para cezasının ödenmemesi halinde hapis cezasına çevrilmesi suretiyle infazda yetkinin kısıtlanması,

3-5237 sayılı TCK'nın 53/3. maddesi gereğince kısa süreli olmayan erteli hapis cezasına hükmedilmesi sebebiyle aynı Kanun'un 53/1-c. maddesinin uygulanmayacağına gözetilmemesi,

Kasıtlı suçtan hapis cezasına mahkumiyetin kanuni sonucu olarak sanık hakkında 5237 sayılı TCK'nın 53. maddesi uyarınca hak yoksunluklarına hükmedilmiş ise de, 24/11/2015 tarih ve 29542 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 08/10/2015 tarih ve 2014/140 E., 2015/85 K. sayılı kararı ile anılan maddenin bazı hükümlerinin iptal edilmiş olması nedeniyle yeniden değerlendirme yapılması zorunluluğu,

Suç tarihinin 23/09/2011 olmasına rağmen, karar başlığında 2012 şeklinde gösterilmesi, Kanuna aykırı ve katılan vekilinin, sanıklar ... ve ... müdafii ile ... .. müdafinin temyiz nedenleri bu itibarla yerinde görüldüğünden tebliğnameye uygun olarak HÜKÜMLERİN 5320 sayılı Kanun'un 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, yargılamanın bozma öncesi

aşamadan başlayarak sürdürülüp sonuçlandırılmak üzere dosyanın mahkemesine gönderilmesine, 06/06/2018 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi 2017/17226 E. , 2018/5088 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa muhalefet

HÜKÜM: Sanık ...'ın üzerine atılı suçtan beraatine, Sanık ... hakkında ölümü nedeniyle düşme

Sanık ... hakkında defter ve belgeleri gizleme suçundan verilen beraat kararı ile sanık ... hakkında verilen ölüm nedeniyle düşme kararına karşı katılan vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesinde; Hükümden önce, 01.10.2013 tarihinde öldüğü tespit edilen sanık ... hakkında açılan kamu davasının, 5237 sayılı TCK'nın 64/1 ve 5271 sayılı CMK'nın 223/8. maddeleri uyarınca ölüm nedeniyle düşürülmesi gerektiği gerekçeleri gösterilerek mahkemece kabul ve takdir kılınmış olduğundan, 213 sayılı Kanunun 139/2. maddesinde incelemenin dairede yapılmasını gerektiren nedenlerden birinin varlığı önceden belirlenmeden faaliyetini sürdüren mükelleflere defter ve belgelerin ibrazı için yapılan tebligatların hukuken geçerli olmayacağı cihetle, dosya arasında bulunan vergi suçu raporu ve ekindeki belgelerden defter ve belge istenmesine ilişkin yazının tebliğ edildiği tarih itibarıyla sanık ...'ın işyerinin faal olduğunun anlaşılması karşısında yüklenen suçun unsurları oluşmadığından, sanığın 5271 sayılı CMK'nun 223/2-a maddesi uyarınca beraatine karar verilmesi gerekirken, sanığın suç kastıyla hareket etmediğinden bahisle aynı Kanunun 223/2-c maddesi uyarınca beraatine karar verilmiş ise de, beraate kararı sonucu itibarı ile isabetli bulunduğundan, katılan vekilinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle hükümlerin ONANMASINA,

Sanık ... hakkında 2004 takvim yılında muhasebe hilesi yapmak ve 2005 takvim yılında sahte fatura düzenlemek suçlarından verilen beraat kararlarına karşı katılan vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesinde;

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 7 ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 9. maddeleri hükmü uyarınca; sanığa yüklenen "2004 takvim yılında muhasebe hilesi yapmak" suçunun yasadaki gerektirdiği cezasının

türü ve üst sınırı itibariyle tabi olduğu, suç tarihi itibariyle yürürlükte bulunan ve lehe olan 765 sayılı TCK'nın 102/4. ve 104/2. maddelerinde öngörülen dava zamanaşımının, suç tarihinden hüküm tarihine kadar gerçekleştiği gözetilmeden yazılı şekilde karar verilmesi, “2005 takvim yılında sahte fatura düzenleme” suçu yönünden ise yasada gerektirdiği cezasının türü ve üst sınırı itibariyle tabi olduğu suç tarihi itibariyle yürürlükte bulunan 5237 sayılı TCK'nın 66/1-e ve 67/4 maddelerinde öngörülen dava zamanaşımının, suç tarihinden temyiz inceleme tarihine kadar gerçekleştiği anlaşılmış ve katılan kurum vekilinin temyiz itirazları bu nedenle yerinde görülmuş olduğundan sair yönleri incelenmeyen hükümlerin 5320 Sayılı Kanununun 8/1 maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, ancak yeniden yargılama yapılmasını gerektirmeyen bu hususta aynı Yasanın 322. maddesinde öngörülen yetkiye dayanılarak karar verilmesi mümkün olduğundan, sanık hakkında muhasebe hilesi yapmak suçundan açılan kamu davasının, gerçekleşen zamanaşımı nedeniyle 765 sayılı TCK'nın 102/4,104/2 ve 5271 sayılı CMK'nın 223/8. maddeleri uyarınca, “2005 takvim yılında sahte fatura düzenleme” suçundan açılan kamu davasının, gerçekleşen zamanaşımı nedeniyle 5237 sayılı TCK'nın 66/1-e, 67/4 ve 5271 sayılı CMK'nın 223/8 maddeleri uyarınca DÜŞÜRÜLMESİNE, 29.05.2018 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2016/4914 E. , 2018/4584 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa muhalefet

HÜKÜM: Beraat

Sanık hakkında 2006-2007-2008-2009-2010 takvim yıllarında “matrah azaltıcı şekilde muhasebe hilesi yapmak” suçu ile 2009-2010 takvim yıllarında “sahte fatura kullanma” suçlarından açılan davada verilen beraat hükümlerinin katılan vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine yapılan incelemede;

Denizli Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 25.10.2011 tarihli VDENR-2011-1904/45 sayılı mütalaasında sanık hakkında “2009 ve 2010 takvim yıllarında muhasebe hilesi yapma ve aynı yıllarda sahte fatura kullanma” suçlarından mütalaa verildiği, 2006-2007-2008

takvim yıllarına ilişkin olarak dava şartı olan mütalaanın bulunmadığı görülmekle, mahkeme tarafından öncelikle durma kararı verilip, 213 sayılı VUK'un 367. maddesi gereğince 2006-2007-2008 takvim yıllarına ilişkin mütalaanın verilip verilmeyeceği Vergi Dairesi Başkanlığından sorularak, sonucuna göre sanığın hukuki durumunun takdir ve tayini gerekirken, yargılamaya devamla yazılı şekilde hüküm kurulması,

Sanığın 2006,2007,2008,2009,2010 takvim yıllarında defterlere kaydı gereken hesap ve işlemlerini vergi matrahının azalması sonucunu doğuracak şekilde tamamen veya kısmen başka ortama kaydettiği iddiasıyla açılan davada gerçeğin kuşkuyla yer vermeyecek biçimde ortaya çıkarılması için ; sanığın satış yapmasına karşın resmi defterlere kaydetmediği iddia edilen satışlarıyla ilgili olarak satış yaptığı firmalar ile sanığın ilgili dönemlere ait defter ve belgelerinin getirtilerek sanığın kayıtları ile karşılıklı inceleme yaptırılması , harici satıma konu edilen malların ödemelerinin ne şekilde yapıldığının araştırılması, sanık tarafından ilgili şirket ve kişilere suç tarihleri itibariyle irsaliyesiz mal sevk edildiğine dair fiili bir tespitin bulunup bulunmadığının araştırılması, bu tespitlere göre elde edilen sonuçların, ihbar mektubu ekinde gönderilen kayıtlar ile sanığa ait iş yerinde ele geçen harici kayıtlara ilişkin dosyadaki bilgiler ile karşılaştırılarak ve sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin edilmesi gerekirken, eksik incelemeyle, yetersiz ve eksik bilirkişi raporuna dayanılarak beraat kararı verilmesi

2009 ve 2010 takvim yıllarında "sahte fatura kullanmak “suçundan verilen beraat kararıyla ilgili olarak yapılan incelemede;

Sanık hakkında vergi dairesi tarafından yapılan vergi incelemelerinde sanığın önceki yıllarda her yıl için 6-15 ton arasında tek seferde kömür alımı yapmasına karşın 2009-2010 yıllarında çok sayıda fatura karşılığı yüzlerce ton kömür aldığı, bu kadar kömürün işyeri ihtiyacının çok üzerinde olduğu, sanığın bunu depolayacak yerinin de bulunmadığı, sanığın nakit ihtiyacı için bu kadar kömür aldığını beyan ettiği ve bu kömürün ödemesine ilişkin bir belge de sunmadığı görülmekle kömür alımına ilişkin faturaların sahte olduğunun anlaşılmasına karşın faturaları düzenleyen ... hakkında sahte fatura düzenlemek suçuna ilişkin olarak karşıt inceleme raporu düzenlenmediği ve bu faturaların sahteliğine ilişkin başka da delil bulunmadığından bahisle, eksik ve yetersiz bilirkişi raporuna dayanılarak, yazılı şekilde beraat kararı verilmesi,

Yasaya aykırı, katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan, hükmün bu sebeplerden dolayı 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi uyarınca uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nın 321. maddesi gereğince BOZULMASINA, 15.05.2018 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2017/8815 E. , 2018/4510 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Defter ve belgeleri ibraz etmemek, muhasebe hilesiyapmak

HÜKÜM: Düşme

Sanıklar hakkında 2004 takvim yılında muhasebe hilesi yapmak suçundan verilen düşme kararlarına yönelik katılan vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesinde;

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 7 ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 9. maddeleri hükmü uyarınca; sanıklara yüklenen "2004 takvim yılında muhasebe hilesi yapmak" suçunun yasada gerektirdiği cezasının türü ve üst sınırı itibariyle tabi olduğu, suç tarihi itibariyle yürürlükte bulunan ve lehe olan 765 sayılı TCK'nın 102/4 ve 104/2. maddelerinde öngörülen olağanüstü dava zamanaşımının suç tarihinden hüküm tarihine kadar gerçekleştiğinden, kamu davasının zamanaşımı nedeniyle düşürüldüğü gerekçeleri gösterilerek mahkemece kabul ve takdir kılınmış olduğundan, katılan vekilinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle hükümlerin ONANMASINA,

Sanık ... hakkında defter ve belgeleri ibraz etmemek suçundan verilen düşme kararına yönelik katılan vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesinde;

Sanığa yüklenen defter ve belgeleri ibraz etmemek suçunun suç tarihinin, defter ve belgelerin isteme yazısının tebliğ edildiği 08.05.2009 tarihinden itibaren 15. günden sonraki gün olan 24.05.2009 tarihi olduğu, bu tarihin gerekçeli karar başlığında doğru yazıldığı halde gerekçe kısmında suç tarihinin 2004 yılı vergi dönemine ait olduğundan en aleyhe kabulle 31.12.2004 olarak kabul edip yazılı şekilde hüküm kurulması,

Yasaya aykırı, katılan vekilinin temyiz itirazları bu nedenle yerinde görülmüş olduğundan, sair yönleri incelenmeyen hükmün bu sebepten dolayı 5320 sayılı Kanunun 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nın 321. maddesi

uyarınca BOZULMASINA; ancak defter ve belgeleri ibraz etmemek suçunun 5237 sayılı TCK'nın 66/1-e maddesinde öngörülen dava zamanaşımının, savunmanın alındığı 05.05.2010 tarihinden, temyiz inceleme tarihine kadar gerçekleştiği anlaşıldığından, yeniden yargılama yapılmasını gerektirmeyen bu hususun düzeltilmesi olanaklı olduğundan, 1412 sayılı CMUK'nın 322. maddesinde öngörülen yetkiye dayanılarak sanık hakkında açılan kamu davasının gerçekleşen zamanaşımı nedeniyle 5237 sayılı TCK'nın 66/1-e ve 5271 sayılı CMK'nın 223/8. maddeleri uyarınca DÜŞÜRÜLMESİNE, Sanık ... hakkında defter ve belgeleri ibraz etmemek suçundan verilen düşme kararına yönelik katılan vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesinde;

Sanığa yüklenen defter ve belgeleri ibraz etmemek suçunun suç tarihinin, defter ve belgelerin isteme yazısının tebliğ edildiği 08.05.2009 tarihinden itibaren 15. günden sonraki gün olan 24.05.2009 tarihi olduğu, bu tarihin gerekçeli karar başlığında doğru/ yazıldığı halde gerekçe kısmında suç tarihinin 2004 yılı vergi dönemine ait olduğundan en aleyhe kabul 31.12.2004 olduğu belirtilerek düşme kararı verilmiş ise de; suç tarihinde 5237 sayılı TCK'nın yürürlükte bulunduğu ve dava zamanaşımının gerçekleşmediği gözetilmeden, yürürlükten kalkan 765 sayılı TCK uygulanarak düşme kararı verilmiş olması,

Yasaya aykırı, katılan vekilinin temyiz itirazları bu nedenle yerinde görülmesi olduğundan, sair yönleri incelenmeyen hükmün bu sebepten dolayı 5320 sayılı Kanunun 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 14.05.2018 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

11. Hukuk Dairesi 2016/10949 E. , 2018/3390 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi (Asliye Ticaret Mahkemesi Sıfatıyla)

Taraflar arasında görülen davada Asliye Hukuk Mahkemesi'nce verilen 05/06/2015 tarih ve 2011/329- 2015/319 sayılı kararın Yargıtay'ca incelenmesi davacı vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe, layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü:

Davacı vekili, müvekkilinin süt üreticiliği ile iştigal ettiğini, 01.06.2008 tarihinden bu yana ikamet etmekte olduğu İpsala İlçesi Beldesi ve civar köylerdeki süt üreticilerinin ve kendisinin üretmekte

olduğu sütleri toplayarak davalıya pazarladığını, ancak davalı ile aradaki alış-veriş ilişkisinin başladığı 2008 yılının Haziran ayından 2011 yılının Mayıs ayına kadar geçen süre zarfında sürekli olarak teslim ettiği sütlerin miktarlarında bazı kantar, laboratuvar hileleri kullanılmak sureti ile müvekkiline eksik ödeme yapıldığını, davalının, taraflar arasındaki 31.07.2010 tarihli süt alım ve süt toplatma sözleşmesi kapsamında süt cezası adı altındaki kesintiler sebebiyle yüksek miktarlarda haksız kazanç elde ettiğini, davalının kendi tanzim ettiği müstahsil makbuzlarında geçen birimlerde süt alımı yapmış olmasına rağmen müvekkiline herhangi bir hesap vermeksizin ve sürekli olarak müvekkilinin teslim ettiği sütlerin gramajlarında yüksek miktarlardaki kesintilerle eksik ödemeler yaptığını, müvekkilini zarara uğrattığını ileri sürerek fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydı ile, şimdilik 10.000,00 TL maddi tazminatın dava tarihinden itibaren mevduata uygulanan en yüksek faizi ile birlikte davalıdan tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, sözleşme şartlarına uygun olarak ne kadar süt teslim ettiyse onun karşılığını aldığını, davacının, topladığı sütleri müvekkiline teslim ettikten sonra, bu sütlerin şirket mühendis ve yetkilileri tarafından çeşitli analizlere tabii tutulduğunu, davacının, müstahsil makbuzlarına istinaden davalı şirketten para tahsil ederken hiçbir ihtirazi kayıt ileri sürmediğini, müvekkili şirketin davacıdan aldığı sütler de dahil olmak üzere tüm alımlarını ilgili ticaret borsasına bildirerek akabinde de bunlara ilişkin ödemesi gereken tüm vergilerini düzenli olarak ödediğini savunarak davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, iddia, savunma, bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre, taraflar arasındaki sözleşmenin, bir komisyonculuk sözleşmesi niteliğinde olduğu ve davacının da, üreticilerden tedarik edeceği sütleri davalı şirkete satmak hususunda bir komisyoncu gibi hareket ettiği, davacının, sütlerin ilk elden alındığı süt üreticisi konumunda olmadığı ve burada süt toplama edimini yüklediği, davalının davacıya bu sözleşme nedeni ile herhangi bir borcu bulunmadığı, herhangi bir muhasebe ve kantar hilesi de yapılmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Kararı, davacı vekili temyiz etmiştir.

Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına

göre, davacı vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı, davacı vekilinin bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA, istek halinde aşağıda yazılı 135,10 TL harcın temyiz eden davacıya iadesine, 09/05/2018 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi 2017/7096 E. , 2018/3149 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yapmak, defter ve belgeleri ibraz etmemek

HÜKÜM: Sanığın İstanbul 14. Asliye Ceza Mahkemesinin birleşen 2009/576 E. sayılı dosyasındaki eylemi sebebiyle açılan kamu davasının düşmesine, sanığın beraatine

Sanık hakkında "2004 ve 2005 takvim yıllarına ait alış belgelerini ibraz etmemek" suçundan verilen beraat hükmüne yönelik katılan vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesinde;

Sanığın savunmalarında kapıcılık yaptığını, yönetimde bulunan ...'ın kendisinden vekalet istediğini, kendisine bir şey olmayacağını ve dükkan açacağını söylediğini, orada çalıştığından dolayı kendisine vekalet verdiğini, şirketle bir ilgisi olmadığını belirtmesi, dosya kapsamında dinlenen tanıkların sanığı doğrulaması ve sanığın dosyaya işyerinde 27.06.2008 tarihinde yangın çıktığına dair raporu sunması karşısında 213 sayılı VUK'nun 253. maddesine göre ilgili buldukları yılı takip eden yıldan başlayarak beş yıl süre ile muhafaza edilmesi mecburiyeti bulunan defter ve belgelerin 13. maddede düzenlenen mücbir sebep kapsamında olan nedenden dolayı ibraz edilmediği anlaşılmakla, tüm dosya kapsamından sanığın beraatine karar veren mahkemenin kabulünde isabetsizlik bulunmadığından tebliğnamede bozma isteyen düşünceye iştirak edilmemiştir.

Yapılan yargılama sonucunda sanığın suç işleme kastı bulunmadığı dosya içeriğine uygun şekilde gerekçeleri gösterilerek mahkemece kabul ve takdir kılınmış olduğundan katılan vekilinin temyiz itirazlarının reddiyle hükmün ONANMASINA, Sanık hakkında "2004 ve 2005 takvim yıllarında gerçek olmayan veya kayda konu işlemlerle ilgisi bulunmayan kişiler adına hesap açma" suçundan verilen düşme

hükmüne yönelik katılan vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesinde;
Kamu davası hakkında mükerrerlik nedeniyle ret kararı verilebilmesinin 5271 sayılı CMK'nın 223/7. maddesi uyarınca mümkün olduğu ve anılan yasa maddesine göre sadece "aynı fiil nedeniyle aynı sanık için önceden verilmiş bir hüküm veya açılmış bir dava varsa davanın reddine" karar verilebileceği cihetle; somut olayda mahkemenin mükerrer dava nedeniyle ret kararına dayanak olan İstanbul 14. Asliye Ceza Mahkemesi'nin 2009/576 Esas, 2011/37 Karar sayılı kararının belirtilen nitelikte hüküm veya dava niteliğine haiz olmadığı, mevcut dava dosyasının 2005 takvim yılı işletme defterinde gerçek olmayan veya kayda konu işlemlerle ilgisi bulunmayan kişiler adına hesap açma suçu ile ilgili olduğu, davanın reddine dayanak teşkil eden dava dosyasının ise 2004 takvim yılı işletme defterine gerçek olmayan veya kayda konu işlemlerle ilgisi bulunmayan kişiler adına hesap açma suçuna ilişkin olduğu, bu haliyle dava dosyaları arasında mükerrerlik bulunmadığı anlaşılmalı, yargılamaya devamla davanın esası hakkında bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde yanlış değerlendirme ile hükmün niteliğinde de hataya düşülerek düşme kararı verilmiş ve davanın reddine karar verilmesi gerektiği gözetilmemiş ise de; zamanaşımının olumsuz bir muhakeme şartı olarak kovuşturmayaya engel olduğunun anlaşılması karşısında; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 7 ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 9. maddeleri hükmü uyarınca; sanığa yüklenen suçun yasadaki gerektirdiği cezasının türü ve üst sınırı itibarıyla tabii olduğu, suç tarihinde yürürlükte bulunan 5237 sayılı TCK'nın 66/1-e ve 67/4 maddelerinde öngörülen zamanaşımının suç tarihinden temyiz inceleme tarihine kadar gerçekleştiği anlaşılmış, katılan vekilinin temyiz itirazları bu nedenle yerinde görülmemiş olduğundan sair yönleri incelenmeyen hükmün 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, ancak bu husus yeniden yargılama yapılmasını gerektirmediğinden, aynı Yasanın 322. maddesindeki yetkiye dayanılarak sanık hakkındaki kamu davasının gerçekleşen zamanaşımı nedeniyle 5237 sayılı TCK'nın 66/1-e, 67/4 ve 5271 sayılı CMK'nın 223/8. maddeleri gereğince DÜŞÜRÜLMESİNE, 05.04.2018 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2018/19 E. , 2018/2578 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa muhalefet

HÜKÜM: Düşme

Sanıklar hakkında muhasebe hilesi yapmak suçundan açılan kamu davasında; sanıkların sorgularının yapıldığı 23.06.2009 tarihinde zamanaşımının kesilmesi nedeniyle 5237 sayılı TCK'nın 66/1-e maddesinde öngörülen 8 yıllık asli zamanaşımı süresinin bu tarihten itibaren yeniden işlemeye başladığı, hüküm tarihine kadar bu sürenin geçmediği ve son kesici işlemin iddianame tarihi olmadığı gözetilmeden yazılı şekilde kamu davalarının düşürülmesine karar verilmesi,

Yasaya aykırı, katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülüş olduğundan hükümlerin bu sebepten dolayı 5320 sayılı Kanunun 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASI, ancak sanıklara yüklenen muhasebe hilesi yapmak suçunun yasada gerektirdiği cezasının türü ve üst sınırı itibarıyla tabi olduğu, 5237 sayılı Kanunun 66/1-e maddesinde öngörülen 8 yıllık asli dava zamanaşımının, kesici en son işlem olan sanıkların sorgularının yapıldığı 23.06.2009 tarihinden temyiz inceleme tarihine kadar gerçekleştiği anlaşıldığından ve bu husus yeniden yargılama yapılmasını gerektirmediğinden;

1412 sayılı CMUK'nın 322. maddesinde öngörülen yetkiye dayanılarak sanıklar hakkındaki açılan kamu davasının gerçekleşen zamanaşımı nedeniyle 5237 sayılı TCK'nın 66/1-e ve 5271 sayılı CMK'nın 223/8. maddeleri uyarınca istem gibi DÜŞÜRÜLMESİNE, 26.03.2018 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi 2017/8210 E. , 2018/2518 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa muhalefet

HÜKÜM: 2006 ve 2007 takvim yıllarında sahte fatura kullanmak suçu için mahkûmiyet, Muhasebe hilesi yapmak suçundan beraat

Sanık hakkında muhasebe hilesi yapmak suçundan verilen beraat kararına yönelik katılan

vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesinde:

5271 sayılı CMK'nın 217. maddesi uyarınca duruşmadan edindiği kanaate göre delilleri değerlendirip suçun sübutu yönünden vicdani kanaata ulaşamayan mahkemenin takdir ve kabulünde bir isabetsizlik görülmediğinden, tebliğnamedeki bozma isteyen düşünceye iştirak edilmemiştir.

Elde edilen delillerin hükümlülüğe yeter nitelik ve derecede bulunmadığı dosya içeriğine uygun şekilde gerekçeleri gösterilerek mahkemece kabul ve takdir kılınmış olduğundan, katılan vekilinin temyiz itirazlarının reddiyle hükmün ONANMASINA, Sanık hakkında 2006 ve 2007 takvim yıllarında sahte fatura kullanmak suçundan verilen mahkumiyet hükümlerine yönelik katılan vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesine gelince; Uzun süreli hapis cezası ertelenen sanık hakkında 5237 sayılı TCK'nun 53/3. maddesi uyarınca kendi altsoyu üzerindeki velayet, vesayet ve kayımlık yetkileri açısından aynı maddenin 1. fıkrasının c bendindeki hak yoksunluğunun uygulanamayacağına gözetilmemesi isabetsizliğinin Anayasa Mahkemesinin 08.10.2015 gün 2014/140 Esas, 2015/85 sayılı iptal kararı doğrultusunda infaz aşamasında yeniden değerlendirilmesi mümkün görülmüştür. Yapılan duruşmaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin soruşturma neticelerine uygun şekilde oluşan inanç ve takdirine, incelenen dosya içeriğine göre katılan vekilinin yerinde görülmeyen sair temyiz itirazlarının reddine, ancak;

5237 sayılı TCK'nın 51/7. maddesinde "hükümlünün deneme süresi içinde kasıtlı bir suç işlemesi veya kendisine yüklenen yükümlülüklerle hâkimin uyarısına rağmen uymamakta ısrar etmesi halinde ertelenen cezanın kısmen veya tamamen infaz kurumunda çektirilmesine karar verileceğinin" belirtilmesi karşısında; mahkemece "denetim süresinde kasıtlı bir suç işlemesi halinde, ertelenen cezanın 51/7. madde uyarınca takdiren tamamının infaz kurumunda çektirilmesine" karar verilerek infazı kısıtlayacak şekilde hüküm tesisi,

Yasaya aykırı, katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülüş olduğundan hükmün 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, ancak yeniden yargılama yapılmasını gerektirmeyen bu hususun aynı yasanın 322. maddesi uyarınca düzeltilmesi mümkün olduğundan hüküm fıkrasındaki "...takdiren tamamen infaz kurumunda çektirilmesine," ibaresi çıkartılarak yerine "... kısmen veya tamamen infaz kurumunda

çektirilmesine," denilmek suretiyle sair yönleri usul ve yasaya uygun bulunan hükmün DÜZELTİLEREK ONANMASINA, 22.03.2018 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

11. Ceza Dairesi 2016/2688 E. , 2018/2109 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa muhalefet

HÜKÜM: Mahkûmiyet

1-5271 sayılı CMK'nın 225. maddesi uyarınca hükmün konusu, duruşmanın neticesine göre iddianamede gösterilen fiilden ibaret olup, 20.12.2011 tarihli iddianame ile sanık hakkında, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 359/a-1 maddesinde düzenlenen "defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yapmak" suçunu 2006-2007-2008 yıllarında işlediği iddiasıyla kamu davası açıldığı, "defter ve belge gizleme" suçundan açılmış bir dava bulunmadığı, muhasebe hilesi yapma ve defter gizleme suçları birbirinden ayrı ve bağımsız suçlar olup birbirine dönüşmeyeceği gözetilmeden iddianame dışına çıkılarak sanık hakkında aynı kanunun 359/a-2 maddesinden hüküm kurulması,

2- Kabule göre de;

Sanık hakkında "2006-2007-2008 takvim yıllarında muhasebe hilesi yapmak" suçundan kamu davası açılmış olmasına, her bir takvim yılında muhasebe hilesi yapma suçlarının birbirinden bağımsız ve ayrı, kendi içerisinde teselsül eden suçlar olduğu gözetilmeden sanık hakkında hangi yıl için olduğu belirtilmeden tek bir suçtan hüküm kurulması 2006 ve 2007 yıllarında Vergi Usul Kanunu 359/a-1 maddesinde atılı suç için cezanın alt sınırı 6 ay olduğu halde, cezanın alt sınırdan belirlendiği belirtilmesine rağmen 18 ay hapis cezasına hükmedilmek suretiyle çelişkiye düşülmesi,

Uzun süreli hapis cezası ertelenen sanık hakkında TCK'nın 53. maddesinde belirtilen hak yoksunluklarına hükmedilmesi gerektiğinin gözetilmemesi,

Yasaya aykırı, sanığın temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmesi olduğundan hükmün bu sebeplerden dolayı 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, sanığın kazanılmış hakkının saklı tutulmasına, 13.03.2018 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

11. Ceza Dairesi 2016/12126 E. , 2018/1917 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa muhalefet

HÜKÜM: Sanıklar hakkında 2006 takvim yılı için red, Sanıklar ... ve ... hakkında 2007 takvim yılı için beraat

Katılan vekilinin 20.10.2014 havale tarihli temyiz dilekçesi içeriğinden, temyiz isteminin sanıklar ..., ... ve ... hakkında verilen red kararı ile sanıklar ... ve ... hakkında verilen beraat kararlarına yönelik olduğu, sanık ... hakkında kurulan mahkûmiyet hükmünü kapsamadığı anlaşıldığından, tebliğnamedeki bozma isteyen düşünceye iştirak edilmemiştir.

Sanıklar ..., ... ve ... hakkında 2006 takvim yılında sahte fatura kullanmak suçundan verilen red kararı ile sanıklar ... ve ... hakkında 2006 ve 2007 takvim yıllarında sahte fatura kullanmak ve 2007 takvim yılında muhasebe hilesi yapmak suçlarından verilen beraat kararlarına karşı katılan vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesinde;

Sanıklar ... ve ... hakkında 2006 ve 2007 takvim yıllarında sahte fatura kullanmak ve 2007 takvim yılında muhasebe hilesi yapmak suçlarından elde edilen delillerin hükümlülüğe yeter nitelik ve derecede bulunmadığı, ... ve Eğitim Hizmetleri A.Ş'nin yetkilisi olan sanıklar hakkında "2006 takvim yılında sahte fatura kullanma" suçu açısından aynı hususta Ümraniye Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 27.06.2011 tarih ve 2011/6706 esas sayılı iddianame ile açılan kamu davasının, İstanbul Anadolu 14. Asliye Ceza Mahkemesinin 2011/937 Esas sayılı sayılı dosyasında derdest olduğu ve mükerrer açılan kamu davasının 5271 sayılı CMK'nın 223/7. maddesi uyarınca reddolunması gerektiği gerekçeleri gösterilerek mahkemece kabul ve takdir kılınmış olduğundan, katılan vekilinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle hükümlerin ONANMASINA, 05.03.2018 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi 2017/2503 E. , 2018/1871 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa Muhalefet

HÜKÜM: Sanıklar ... .., ... ve ... haklarında 2006 takvim yılında muhasebe hilesi yapmak suçundan: Mahkûmiyet

Sanıklar ..., ... ve ... hakkında defter ve belge ibraz etmeme suçundan: Mahkûmiyet Sanık ... hakkında muhasebe hilesi suçundan: Beraat

Sanık ... hakkında "2006 takvim yılında muhasebe hilesi yapmak" suçundan verilen beraat hükmüne yönelik katılan vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesinde;

Yüklenen suçun sanık tarafından işlendiği sabit olmadığından CMK'nın 223/2-e madde ve bendi uyarınca beraati gerektiği mahkemece dosya içeriğine uygun şekilde gerekçeleri gösterilerek kabul ve takdir kılınmış olduğundan, katılan vekilinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle hükmün istem gibi ONANMASINA,

Sanıklar .... .., ... ve ... hakkında "2006 takvim yılında muhasebe hilesi yapmak" suçundan verilen mahkûmiyet hükümlerine yönelik sanıklar ... ve ... müdafileri ile sanık ... .. müdafinin temyiz itirazlarının incelenmesinde;

Toplanan deliller karar yerinde incelenip, sanıkların suçlarının sübutu kabul, oluşa ve soruşturma sonuçlarına uygun şekilde vasfi tayin, temel cezayı teşdit gerekçeleri ile azaltıcı sebeplerin nitelik ve derecesi takdir kılınmış, savunmaları inandırıcı gerekçelerle reddedilmiş ve incelenen dosyaya göre verilen hükümlerde bir isabetsizlik görülmemiş olduğundan sanıklar ... ve ... müdafileri ile sanık ... ..

müdafinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle hükmün istem gibi ONANMASINA,

Sanıklar ..., ... ve ... hakkında "defter ve belge ibraz etmeme" suçundan verilen mahkûmiyet hükümlerine yönelik sanıklar müdafinin temyiz itirazlarının incelenmesinde;

5271 sayılı CMK'nın 225. maddesi uyarınca hükmün konusu duruşmanın neticesine göre iddianamede gösterilen fiilden ibaret olup, Tuzla Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2009/657 Esas sayılı iddianamesiyle iddianame ile sanıklar hakkında 2008 yılına ait defter ve belgeleri maliye yetkilisine ibraz etmedikleri iddiasıyla kamu davası açıldığı, dosyada mevcut Vergi Suçu Raporunda ise sanıkların 2006 takvim yılına ait "16.02.2006-30.01.2006 tarihli 2 adet sevk irsaliyesi" asıllarını yasal süresi içinde incelemeye ibraz etmeyerek 213 sayılı VUK'un 359/a-2. maddesine muhalefet ettiği belirtildiği, mahkemece yapılan yargılama sonucunda iddianamenin dışına çıkmak suretiyle dava

konusu yapılmayan 2006 takvim yılına ait 2 adet sevk irsaliyesinin ibraz edilmediği kabul edilerek yazılı şekilde hükümler kurulması,

Yasaya aykırı, sanıklar müdafinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan, hükümlerin bu sebepten dolayı 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 01.03.2018 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

19. Ceza Dairesi   2017/6538 E. , 2018/2202 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: 2499 Sayılı Kanun'a Aykırılık

HÜKÜMLER: Beraat

Yerel Mahkemece verilen hükümler temyiz edilmekle; başvurunun süresi, kararın niteliği ve suç tarihine göre dosya incelendi, gereği görüşülüp düşünüldü:

Temyiz isteğinin reddi nedenleri bulunmadığından işin esasına geçildi.

Vicdani kanının oluştuğu duruşma sürecini yansıtan tutanaklar, belgeler ve gerekçe içeriğine göre yapılan incelemede;

Sanıkların, Borsa İstanbul'da işlem gören ... .. Endüstrisi A.Ş (...)'nin yönetim kurulu üyeleri oldukları, katılan ...'nun 30/07/2008 tarih ve XXI-16/3-3 sayılı denetleme raporunda sanıkların yönetici oldukları şirketin 31/12/2002 ile 30/09/2007 tarihleri arasındaki mali tablo ve faaliyetleri incelenerek sanıklar hakkında mülga 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 47/B-2. maddesi uyarınca soruşturma yapılması için suç duyurusunda bulunulduğu, katılan kurum tarafından tanzim edilmiş olan denetim raporu ve tüm dosya kapsamı incelendiğinde; grup şirketlerinden ... .. Yatırım Pazarlama A.Ş.(...)'nin MTE'ye sürekli olarak borçlu olduğu ancak üretici şirketlerin ürünlerinin pazarlanması sonucu elde ettiği satış gelirini MTE yerine ... şirketlerine aktararak borcunu ödemediği, grup şirketlerinin MTP'ye olan borçlarının ise gerçekte münfesihi olan ve devirden hemen sonra iflas ettirilen grup şirketlerine devredildiği, böylece karşılık gideri ayrılması gereken alacakların MTE'nin mali tablolarında aktif varlık olarak gösterilmeye çalışıldığı, grup şirketlerinin MTE'ye borçlu durumuna düşürüldüğü ancak bu şirketlerinin aktiflerinin tamamına yakını sermayesi

karşılıksız kalmış şirketlerden olan alacaklardan oluştuğu, dolayısıyla MTE'nin bu şirketlerden olan alacağını tahsil edebilmesinin mümkün olmadığı, 22-25/12/2006 döneminde MTP'nin Denizbank'tan 8.000.000 YTL tutarında spot kredi kullandıktan sonra bu kredinin 2 gün içerisinde grup şirketleri ve Emine Hatice Süren'in hesapları arasında dolaştırılması sonucu fiktif muhasebe kayıtlarının oluşturulduğu, nakit hareketleri sonucunda gerçeğe aykırı şekilde hesapların bakiyelerinin değiştirildiği, bu işlem sonucu MTE'nin Transtürk Holding A.Ş.(TTH)'ye gerçeğe aykırı kayıtlarla 18.174.368,40 YTL borçlandırıldığı, yine aynı şekilde 19/06/2006 tarihinde TTH'nin İsviçre üzerinden kredi kullandıktan sonra bu kredinin grup şirketleri hesapları arasında dolaştırıp gerçeğe aykırı muhasebe kayıtlarıyla MTE'nin TTH'ye olan borçlarının 4.941.356 YTL artırıldığı, MTE'nin ... Ürünleri San. Ve Tic. A.Ş. isimli şirketten uzun süredir tahsili yapılmamış alacaklarının aktif toplam içerisinde yüksek oranlara ulaştığı, ... isimli şirketin grup dışında yer alan ... isimli şahsa hiçbir teminat alınmadan satıldığı, MTE'nin Mersin ... isimli şirketten olan alacağı için herhangi bir yasal takibin başlatılmadığı, 2006 yılı sonrasında da bu alacaklara faiz işletilmediği, 2003 yılı için 50.617.420.867.284 TL 'ye ulaşan alacağın tahsil edilmesinin imkansız olduğunu MTE yetkililerinin bilmesine rağmen bu alacakların mali tablolarda karşılığını ayırmayıp faiz tahakkuklarıyla gelirlerin fiktif bir şekilde artırıldığı, 30.09.2007 tarihi itibarıyla 115.700.028 TL tutarındaki aktif büyüklüğünün 84.509.973 TL'lik kısmının Mersin ... ile grup şirketlerinden olan alacaklardan oluştuğu, MTE'nin inceleme döneminde hazırlanan mali tablolarda ticari olarak bir faaliyeti ve ödeme gücü bulunmayan, sermayeleri karşılıksız kalmış olan, gerçekte münfesih sayılması gereken ve daha sonra iflas eden çok sayıda grup şirketinden alacaklı olduğu ve özellikleri belirtilen TTH grubu şirketlerinin borçlarına da MTE'nin 2000 yılından itibaren kefil olduğu, borçlu şirketler aleyhine başlatılan icra takibi ve açılan davaların bulunduğu ancak MTE'nin söz konusu takip ve davalara ilişkin herhangi bir karşılık ayırmadığı, karşılık ayrılması durumunda şirketin sermayesinin karşılıksız kalması tehlikesi doğacağı belirlenmiştir.

Cari hesap devirleri, gerçekte münfesih olan şirketlerin borçlarına müşterek borçlu, müteselsil kefil sıfatıyla şirketi sorumlu kılma, alacaklarını tahsil amacıyla herhangi bir şekilde yasal işlem yapmama, kefil olunan borçlara ilişkin mali tablolarda karşılık ayırmama, gerçekte ödeme gücü bulunmayan şirketlere borçların devredilmesi sonucunda oluşan alacağın mali tablolarda aktif varlık olarak gösterme, grup içerisinde

bulunan diğer şirketlerin kullandığı kredilerin şirket hesabı kullanılarak dolaştırılması sonucu fiktif muhasebe kayıtları oluşturma şeklinde gerçekleştirilen eylemler neticesinde,

... .. Endüstrisi A.Ş (MTE)'nin 31/12/2002 ile 30/09/2007 tarihleri arasında düzenlenen mali tabloların, alacaklara ve borçlara ilişkin kayıtların, şirket bilançolarında görülen özsermaye tutarının, dönem karı ve zararının gerçek dışı olarak düzenlendiği tespit edilmiştir.

UYAP kayıtları incelendiğinde, ... Endüstrisi A.Ş (MTE)'nin yönetim kurulu başkanı olan ... ile ... .. Ürünleri San. Ve Tic. A.Ş. isimli şirketi satın alan ... hakkında katılan tarafından yapılan suç duyurusu üzerine sanık ...'in ... ile temasa geçtiği ve temyize konu olan olaya ilişkin olarak soruşturma dosyasına uygun bilirkişi seçtirebilmek için zabıt katipleri ... ve ...'in ...'den para aldığı ve soruşturma savcısını bu sanıkların yönlendirmeye çalıştıkları iddiası ile sanık ..., ... ile zabıt katibi memur sanıklar

... ve ... hakkında rüşvet almak ve vermek suçlarından açılan kamu davası sonucunda; İstanbul 7. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 26/11/2015 tarih 2014/107 esas, 2015/509 sayılı kararıyla, sanık ... hakkında telefon dinleme kayıtları, zabıt katiplerinin ikrarları ve tüm dosya kapsamına göre 5237 sayılı 257/1. maddesinde tanımlanan görevi kötüye kullanma suçuna azmettirme suçunu işlediği kabul edilerek hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildiği anlaşılmıştır.

... 'nun 26/12/2007 tarih, B.02.1.SP.K.1.60-XXI-16/82-78 sayılı yazısına istinaden Mersin ... Ürünleri San. Ve Tic. A.Ş.'ne ait defterler, sözleşme örnekleri, ödeme emirleri vb. bilgi ve belgelerin şirket yetkilisi ...'ndan talep edilmesine rağmen ibrazı istenen belgelerin ve defterlerin kurula verilmediği anlaşıldığından, ... hakkında 6362 sayılı Kanun'un 111. maddesine aykırı eylemleri sebebiyle Karabük 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nin 14/09/2017 tarih 2016/239 esas, 2017/255 sayılı kararı ile mahkumiyet hükmü kurulduğu, ilgili kararın Dairemizce aynı gün incelenerek onanması sonucu kesinleştiği tespit edilmiştir.

2499 sayılı (...) Sermaye Piyasası Kanunu'nun 47/B-2. maddesinde; "Gerçeğe aykırı defter ve kayıt tutan, hesap açan veya bunlarda her türlü muhasebe hilesi yapan ya da gerçeğe aykırı bağımsız denetleme raporu düzenleyenler ile düzenlenmesini sağlayanlar, Türk Ceza Kanununun belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümlerine göre cezalandırılır." hükmünün yer aldığı, 30/12/2012 tarih 28513 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 112/2.

maddesinde; "Kasıtlı olarak;
Finansal tablo ve raporları gerçeği yansıtmayan şekilde düzenleyenler,
Gerçeğe aykırı hesap açanlar,
Kayıtlarda her türlü muhasebe hilesi yapanlar,

ç) Yanlış veya yanıltıcı bağımsız denetim ve değerlendirme raporu düzenleyenler ile düzenlenmesini sağlayan ihraççıların sorumlu yönetim kurulu üyeleri veya sorumlu yöneticileri, 5237 sayılı Kanunun ilgili hükümlerine göre cezalandırılır. Ancak, özel belgede sahtecilik suçundan dolayı cezaya hükmedebilmek için, sahte belgenin kullanılmış olması şartı aranmaz." hükmünün yer aldığı, bu itibarla söz edilen olgular ve deliller nazara alındığında sanıkların yöneticisi oldukları ... .. Endüstrisi A.Ş (MTE)'ye ait mali tabloları 31/12/2002 ile 30/09/2007 tarihleri arasında yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı üzere gerçekleştirdikleri eylemlerle gerçeğe aykırı şekilde düzenleyerek yasal defterlerde, muhasebe kayıtlarında ve finansal tablo ve raporlarda usulsüzlük yapmak suçunun unsurları itibariyle oluştuğu gözetilmeden, yasal olmayan ve yetersiz gerekçeyle mahkumiyetleri yerine yazılı şekilde beraatlerine karar verilmesi, Suç tarihinin 30/09/2007 olmasına rağmen, karar başlığında 30/07/2009 şeklinde gösterilmesi, Kanuna aykırı ve katılan vekilinin temyiz nedenleri bu itibarla yerinde görüldüğünden tebliğnameye aykırı olarak HÜKÜMLERİN 5320 sayılı Kanun'un 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, yargılamanın bozma öncesi aşamadan başlayarak sürdürülüp sonuçlandırılmak üzere dosyanın mahkemesine gönderilmesine, 28.02.2018 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2017/546 E. , 2018/1371 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa Muhalefet

HÜKÜM: 2003 takvim yılında sahte fatura kullanma suçu hakkında düşme

Defter ve belgeleri ibraz etmeme suçu hakkında mahkûmiyet, hükmün açıklanmasının geri bırakılması

İncelenen dosya içeriğine göre, sanık hakkında Malatya Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 14.01.2009 tarihli iddianamesi ile "muhasebe hilesi yapmak" suçundan da kamu davası

açıldığı, ancak bu suçtan hüküm kurulmadığı anlaşıldığından, zamanaşımı süresi içerisinde mahkemece hüküm kurulması mümkün görülmüştür.

Sanık hakkında defter ve belge ibraz etmemek suçundan verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına yönelik sanık müdafinin temyiz itirazlarının incelenmesinde;

Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin kararların 5560 sayılı Yasa ile değişik 5271 sayılı CMK'nın 231/12. maddesi uyarınca temyizi mümkün olmayıp, itiraz yasa yoluna tabi olduğu ve bu hususta itiraz merciince karar verildiği anlaşıldığından, dava dosyasının bu yönden incelenmeksizin mahalline İADESİNE,

Sanık hakkında "2003 takvim yılında sahte fatura kullanma" suçundan kurulan zamanaşımı nedeniyle düşme hükmüne yönelik sanık müdafii ve katılan vekilinin temyiz itirazlarının incelemesinde ise:

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 7 ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 9. maddeleri hükmü uyarınca; sanığa yüklenen "2003 takvim yılında sahte fatura kullanma" suçunun yasada gerektirdiği cezasının türü ve üst sınırına göre, suç tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan ve lehe olan 765 sayılı TCK'nın 102/4 ve 104/2. maddelerinde öngörülen dava zamanaşımı suç tarihinden hüküm tarihine kadar gerçekleştiğinden, kamu davasının vaki zamanaşımı nedeniyle düşürüldüğü gerekçeleri gösterilerek mahkemece kabul ve takdir kılınmış olduğundan, sanık müdafii ve katılan vekilinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle hükmün ONANMASINA, 19.02.2018 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2016/3297 E. , 2018/1105 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa Muhalefet

HÜKÜM: Beraat

213 sayılı Yasanın 367. maddesi uyarınca dava şartı olan komisyon mütalaasına uygun olarak 01.04.2010 tarihli iddianame ile sanık hakkında, "2005 takvim yılında sahte fatura kullanmak ve muhasebe hilesi yapmak" suçlarından kamu davası açıldığı, birbirinden ayrı ve bağımsız suçlar olan " muhasebe hilesi yapmak" ve "sahte fatura kullanmak"

suçlarının birbirine dönüşmeyeceği gözetilmeksizin; dava zamanaşımı da dikkate alınarak, sanıklar hakkında her iki suçtan ayrı ayrı hüküm kurulması gerekirken, hangi suçtan hüküm kurulduğu belirtilmeden sanıklar hakkında tek suçtan hüküm kurulması, Yasaya aykırı, katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan, diğer yönleri incelenmeksizin hükmün bu sebepten dolayı 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi uyarınca uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 12.02.2018 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

23. Hukuk Dairesi 2016/9586 E. , 2017/2608 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Hukuk Mahkemesi (Ticaret Mahkemesi Sıfatıyla)

Davacı tarafından açılan iflasın ertelenmesi davasının yapılan yargılaması sonunda ilamda yazılı nedenlerden dolayı davanın reddine yönelik olarak verilen hükmün süresi içinde davacı vekili ile müdahiller Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş., ... Konfeksiyon Tekstil San. ve Tic. A.Ş., ... Elektrik Perakende Satış A.Ş., ... Tekstil Enerji ve San. Tic. A.Ş. vekillerince temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü.

KARAR

Davacı vekili, şirketin sermayesinin 2.500.000,00 TL olduğunu ve sermayenin tamamının ödendiğini, 31.07.2013 tarihli hesaplara göre bilanço üzerinden yapılan kaydi değerlere göre özvarlığının (-) 2.245.667,75 TL borca batık olduğu, şirketin tespit edilen kaynakları şirketin borçlarını süreç içerisinde ödeyecek durumda olup ağustos 2013 tarihinden aralık 2016 tarihine kadar yayılarak ödemelerde kullanılacağını, uhdelerinde bulunan HES inşaat işinin durdurulmasına sebep olarak ana işverenin işi haksız yere feshettiğini, şirketin 6.100.000,00 TL'lik teminat mektuplarını nakde çevirerek şirketlerini sıkıntıya soktuğunu, bunun tutarının 9.500.000,00 TL'ye ulaştığını, şirketin varlık ve alacaklarının borçlarını karşılayamaz hale geldiğini, şirketin ekonomik durumunun düzelmesinin sağlanması amacıyla iyileştirme projesi hazırlandığını, bu projeye göre borçların ödenmesi ile ilgili ödeme ve yapılandırma çalışmalarının belirlendiğini ileri sürerek, bir yıl süre ile iflasın ertelenmesine karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Mahkemece iddia, savunma, benimsenen bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre,

şirketin iflas erteleme şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediği ve özellikle de şirketin borca batık halde olup olmadığının tespiti amacıyla iki kere farklı heyetlerden rapor alınmak üzere bilirkişi incelemesi yaptırıldığı, her ne kadar bilirkişi heyetinde bulunan Yrd. Doç. Dr...., alınan ilk bilirkişi raporunda çoğunluk görüşüne katılmamakla beraber muhalefet beyanlarını içerir şekilde rapor sunmuş ise de, aldırılan her iki bilirkişi heyeti raporlarında, kaydi değerler üzerinden yapılan hesaplamalara göre şirketin net varlıklarının -2.245.667,75 TL tutarında olduğu, bu haliyle şirketin öz varlığının borca batık halde bulunduğu, ancak davacı şirket tarafından ... Tekstil A.Ş.'ye verilen toplamda 6.100.000,00 TL tutarındaki teminat mektubunun nakde çevrilmesi sonrasında teminat mektubunu sağlayan bankalar tarafından davacı şirkete kredi kullandırıldığı, kullanılan bu kredinin davacı şirket tarafından 6.100.000,00 TL olarak alacak kaydının yapıldığı, daha sonra ise bu meblağın şüpheli alacaklar hesabına alındığı ve ilgili alacak tutarının tamamı için karşılık giderinin yazıldığı, davacı şirket tarafından ... Tekstil A.Ş.'ye borçlu olduğu halde, nakde çevrilen teminat mektuplarının karşılığının ... Tekstil A.Ş.'ye olan borçtan mahsup edilmeyerek diğer ticari alacaklar hesabında ayrı bir hesap oluşturduğu, buna göre davacı şirketin ... Tekstil A.Ş.'ye alınan sipariş avansları hesabında borçlu, diğer ticari alacaklar hesabında alacaklı duruma getirildiği, daha sonra ise ticari alacaklar hesabındaki alacağını şüpheli ticari alacaklar hesabına ve sonrasında da karşılık gideri olarak ayırdığı, bir anlamda muhasebe hilesi yapılmak suretiyle şirketin borca batık hale getirildiği, ancak tek düzen hesap planına uygun olarak şirketin mal varlığının satış değerleri üzerinden yapılan hesaplamalara göre şirketin net varlıklarının toplamının şirket borçlarını karşılayabilecek durumda olduğu, şirketin borca batıklık halinin mevcut olmadığı gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmiştir.

Kararı, davacı vekili ile müdahiller Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş., ..., ... Elektrik Perakende Satış A.Ş., ... Tekstil Enerji ve Sanayi Tic. A.Ş. vekilleri temyiz etmiştir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre, davacı vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

İflas erteleme talebinde bulunan şirket hakkında verilen tedbirler HMK'nın 389. ve devamındaki maddelerde belirtilen tedbirlerden farklı olarak, İİK'nın 179\b maddesinde düzenlenmiştir. İflas erteleme talebi ile dava açan şirket lehine tedbire

hükmedildiğinde, bu şirket iflas erteleme kararı verilmişcesine tedbirden yararlanmaktadır. Bu nedenle iflas kararı verilmesi halinde iflasın neticeleri devreye gireceğinden otomatik olarak tedbirler kalkacaktır. Davanın reddi halinde de tedbirlerin kaldırılmasına karar verilmelidir. Mahkemece iflas erteleme talebinin reddine karar verildiği halde tedbirlerin devamına karar verilmesi yanlış olmuş ve bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Yukarıda (1) numaralı bentte açıklanan nedenlerle, davacı vekilinin tüm temyiz itirazlarının reddine, (2) numaralı bentte açıklanan nedenlerle, temyiz eden müdahiller vekillerinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün, temyiz eden müdahiller yararına **BOZULMASINA**, müdahillerden peşin alınan harçların istek halinde iadelerine, aşağıda yazılı onama harcının temyiz eden davacıdan alınmasına, kararın tebliğinden itibaren 10 gün içerisinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 10.10.2017 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi 2017/13200 E. , 2017/4236 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi usul kanununa muhalefet

HÜKÜM: Sanık ... hakkında 26.12.2005-26.03.2006 tarihli eylemleri nedeniyle: Beraat
Her iki sanık hakkında 31.12.2005 tarihli eylem nedeniyle: Mahkûmiyet

Sanık ... hakkında 2005-2006 yıllarında “sahte fatura kullanmak” suçundan kurulan beraat kararına yönelik olarak katılan kurum vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesinde;

Elde edilen delillerin hükümlülüğe yeter nitelik ve derecede bulunmadığı dosya içeriğine uygun şekilde gerekçeleri gösterilerek mahkemece kabul ve takdir kılınmış olduğundan katılan kurum vekilinin temyiz itirazlarının reddiyle hükmün **ONANMASINA**,

Sanık ... hakkında 2005-2006 yıllarında “sahte fatura kullanmak” ve “2005 takvim yılında muhasebe hilesi yapmak” suçlarından kurulan mahkûmiyet hükmüne yönelik katılan vekilinin temyizinin vekalet ücreti ile sınırlı olduğu kabul edilerek yapılan incelemede; Sanığın mahkûmiyetine karar verildiği halde kendini vekil ile temsil ettiren katılan lehine hüküm tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca maktu

vekalet ücretine karar verilmemesi,

Yasaya aykırı, katılan vekilinin temyiz itirazları bu nedenle yerinde görüldüğünden hükmün 5320 sayılı Kanunun 8/1. maddesi gereğince halen uygulanmakta olan 1412 sayılı CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA; ancak yeniden duruşma yapılmasını gerektirmeyen bu hususun 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nın 322. maddesi uyarınca düzeltilmesi mümkün bulunduğundan, sanık hakkında kurulan hüküm fıkrasındaki "katılanın kendisini vekil ile temsil ettirdiği anlaşıldığından hüküm tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca 1.200 TL maktu vekalet ücretinin sanıktan alınarak katılana verilmesine" ibaresinin eklenmesi suretiyle hükmün DÜZELTİLEREK ONANMASINA,

Sanık ... hakkında 2005 yılında "muhasabe hilesi yapmak" suçundan kurulan mahkûmiyet kararına yönelik olarak sanık müdafinin temyiz itirazlarının incelenmesinde;

Sanık ...'ın diğer sanık ...'nun muhasebecisi olduğu ve kendisine gönderilen faturaları deftere işleyerek beyannamelerini verdiği, diğer sanık tarafından beyannamenin son gününde gönderdiği fatura bilgilerini deftere işlediği, sanık ...'un genellikle bu faturaları sonradan getirdiği, ancak suça konu dönem içinde faturaları getirip getirmediğini takip edemediğini beyan ettiği suça konu faturaların tarihleri 30.10.2005 ve 30.11.2005 olup sanığın savunmasını doğruladığı, sanığın savunmasının aksine suç kastıyla hareket ettiğine dair cezalandırmaya yeterli her türlü şüpheden uzak kesin ve somut delil bulunmadığı halde beraati yerine mahkumiyetine karar verilmesi,

Yasaya aykırı, sanık ... müdafinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan, hükmün bu sebeplerden dolayı 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 06.06.2017 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2017/1595 E. , 2017/3839 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi usul kanununa muhalefet

HÜKÜM: Beraat

Suç tarihlerinde ... .. Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi'nde yönetim kurulu başkanı, üyesi, genel müdürü ve muhasebe müdürü olarak farklı görevleri bulunan sanıklar hakkında, mükellef şirket tarafından, aralık 2005 - ağustos 2007 tarihleri arasında düzenlenen 51 adet satış faturasına ilişkin yasal defterlere yapılan 41 adet hileli kayıt neticesinde, toplam 51.933.095.33 TL tutarında KDV matrahının beyan dışı bırakılmak suretiyle, defter ve belgelerde muhasebe hilesi yapma suçunu işledikleri iddiasıyla açılan kamu davasında;

1-27.12.2010 tarihli vergi inceleme raporunda, “suça konu satış faturalarında görünen KDV’lerin yasal defterlere kaydedilirken ya hiçbir tutarın '391 - Hesaplanan KDV' hesabına kaydedilmediği, ya da bir sıfır eksik olarak kaydedildiği, beyan dışı bırakılan kısmın ise defterin diğer kısımlarına alacak olarak kaydedildiği, yapılan bu işlemler sonucunda, suç tarihlerinde katma değer vergisi matrahının 110.690.123,36 TL yerine, 58.757.028,03 TL olarak beyan edildiği, beyan dışı bırakılan katma değer vergisi matrahı tutarının 51.933.095.33 TL olup bu miktarın olması gereken KDV matrahı tutarına oranının ise yüzde 46,9 olduğu ve 9.347.957,16 TL tutarında katma değer vergisi farkına sebep olunduğu, yapılan bu işlemlerin hataen yapılacağına iddia edilemeyeceği, zira yevmiye defterine aynı günlerde yapılan kayıtların bir kısmının doğru yapılmasına karşın, bir kısmının ise vergi ziyanına sebebiyet verecek şekilde hileli olarak kaydedildiği, bu durumun da kasıtlı olarak hesap ve muhasebe hilesi yapıldığının göstergesi olduğu” belirtildiği halde, dosyada mevcut bilirkişi raporlarında bu tespit ve değerlendirilmelerin irdelenmediği dikkate alınarak, bu konularda yeniden bilirkişi incelemesi yaptırılması,

2-Atılı suçun işlendiğinin sabit olması durumunda; “suç ve cezanın şahsiliği” ilkesi uyarınca, suçun kanuni tanımında yer alan fiili gerçekleştiren sanık veya sanıklar ile bunların suçuna diğer sanıkların iştirak edip etmediklerinin tespit edilmesi,

Sonucuna göre tüm deliller birlikte tartışılıp değerlendirilerek sanıkların hukuki durumlarının belirlenmesi gerekirken, eksik araştırma ve yetersiz gerekçe ile hüküm kurulması,

Yasaya aykırı, katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmuş olduğundan, hükümlerin bu sebeplerden dolayı 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 18.05.2017 gününde oybirliğiyle karar verildi.

(Kapatılan)21. Ceza Dairesi 2016/1975 E. , 2017/1535 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na muhalefet

HÜKÜM: Beraat

213 sayılı Vergi Usul Kanununun "bazı kaçakçılık suçlarının cezalandırılmasında usul" başlıklı 367. maddesinin birinci fıkrası "(Değişik fıkra: 23/07/2010-6009 S.K/13.md.) Yaptıkları inceleme sırasında 359 uncu maddede yazılı suçların işlendiğini tespit eden Vergi Müfettişleri ve Vergi Müfettiş Yardımcıları ile stajyer gelirler kontrolörleri tarafından ilgili rapor değerlendirme komisyonunun mütalaasıyla doğrudan doğruya ve vergi incelemesine yetkili olan diğer memurlar tarafından ilgili rapor değerlendirme komisyonunun mütalaasıyla vergi dairesi başkanlığı veya defterdarlık tarafından keyfiyetin Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilmesi mecburidir" hükmü bulunmaktadır.

Somut olay açısından; sanıklar hakkında "muhasabe hilesi yapmak" suçu ile ilgili olarak inceleme yapan Vergi Denetmeni ... tarafından düzenlenen vergi suçu raporlarına istinaden Vergi Dairesi Başkanı ...tarafından 24.12.2010 tarihli mütalaalar ile doğrudan doğruya suç duyurusunda bulunulduğunun anlaşılması karşısında, yukarıda bahsedildiği üzere 24.12.2010 tarihi itibariyle rapor değerlendirme komisyonunun mütalaasının zorunlu olduğu gözetilmek suretiyle, durma kararı verilerek 213 sayılı VUK'nun 367. maddesi gereğince usulüne uygun şekilde mütalaa alınıp dava şartı yerine getirildikten sonra yargılamaya devamla hüküm kurulması gerektiğinin gözetilmemesi,

Yasaya aykırı, katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmuş olduğundan sair yönleri incelenmeyen hükümlerin bu sebepten dolayı 5320 sayılı Yasa'nın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nun 321. maddesi uyarınca isteme aykırı olarak BOZULMASINA, 27.03.2017 gününde oybirliği ile karar verildi.

(Kapatılan)21. Ceza Dairesi 2016/1553 E. , 2017/1330 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na muhalefet

HÜKÜM: Beraat

... Holding A.Ş.'nin yönetim kurulu başkanı ve üyesi olan sanıklar hakkında, 2006 yılı içinde alıcı ... ..'ye hisselerinin bir kısmını sattığı, satışın 2006 yılında gerçekleşmesine rağmen iştirak hisselerinin, defter ve kayıtlarında muhasebe hilesi yapılarak, 2006 hesap dönemi sonuç hesaplarına intikal ettirilmediği, ancak bu işlem neticesinde doğan kurumlar vergisinin en az bir geçici vergilendirme dönemi ve bir kurumlar vergisi vergilendirme dönemi daha geç ödemek amacıyla 2007 yılında satmış gibi işlem tesis ettirilmesi suretiyle muhasebe hilesi yaptıklarını, zira mükellef kurumun 2006 hesap dönemi kanuni defterlerine önce satış kaydı yapıp ardından kullandığı muhasebe programının özelliği gereği yok edemediği ve ancak ters kayıt yapmak suretiyle mali tabloların etkisini ortadan kaldırdıklarının iddia edilmesine karşın, mahkemece hükme esas alınan 22.10.2010 tarihli bilirkişi raporunda her ne kadar, TTK hükümleri gereğince iştirak hisselerinin 26.12.2006 tarihine kadar ciro edilip alıcı şirkete teslim edilmemiş olması, ciro ve teslimin 02.01.2007 tarihinde yapılmış olması, ve yine iştirak hisselerin devri konusundaki kararın ... .. Anonim Şirketi yönetim kurulunca 02.01.2007 tarihinde alınmış olması dikkate alınarak 26.12.2006 tarih ve 9854 numaralı muhasebe kaydının yasal bir belgeye dayanmamış olması nedeniyle yapılan düzeltme kaydının yasalara ve uygulamaya uygun olduğu, yapılan işlemin muhasebe hilesi olmadığı belirtilmişse de, söz konusu raporun, kamu davasının dayanağını oluşturan iddiaları esaslı olarak karşılayamadığı, soyut ve kişisel kanaate dayalı olduğu görülmektedir.

İddianame ve dayanağını oluşturan vergi inceleme raporunda, ... Holding A.Ş. ile ... .. arasındaki sözleşmenin 16.11.2006 tarihinde imzalanmış olduğu, ... Holding A.Ş.'nin 22.12.2006 tarihinde İMKB'ye iştirak hisseleri satışının tamamlanmakta olduğunu bildirdiği, yine vergi inceleme tutanağının düzenlendiği 21.11.2008 tarihinden 6 gün sonra İMKB'ye yapmış olduğu 27.11.2008 günlü özel durum bildiriminde iştirak hisselerini 2006 yılında sattığını bildirdiği ve şirketin 2006 hesap dönemine ait kurumlar beyannamesi eklerinde iştirak hisselerinin satışının 2006 yılında yapıldığına dair bilgilerin varlığı belirtilmiştir. Buna göre satış işleminin 2006 yılında tamamlandığı, hisse senetlerinin 2007 yılında ciro edilmesinin ve hisse devrine ilişkin ödemenin 2007 yılında gerçekleşmesinin kurumlar vergisinin 2006 yılında doğmasına etki etmeyeceği çünkü, vergiyi doğuran olayın tahsil esasına değil tahakkuk

esasına bağılı olduğu belirtilmiştir. Buna karşın sanıkların, İMKB'ye yapılan 22.12.2006 tarihli bildirim hisse devri hususunda anlaşma sağlandığına ilişkin olduğu, 16.11.2006 tarihli ... Holding A.Ş. İle ... arasındaki sözleşmenin ise hisse devri konusundaki uzlaşısı olduğu ve hisse devrinin 02.01.2007 tarihinde taraflar arasında yapılan ek kapanış anlaşması ve devir bedelinin şirket kayıtlarına intikali ile gerçekleştiği, ödemenin de 02.01.2007 tarihinde yapıldığı, satışın tamamlanmasının 02.01.2007 tarihinde gerçekleştiği şeklindeki savunmaları da dikkate alınarak; vergi inceleme raporu ve iddianamede belirtilen iddialar ile savunmalarda verilen cevaplara göre satışın hangi tarihte tamamlanmış sayılacağı ve ... Holding A.Ş.'nin vergi borcunun hangi tarihte doğduğu yani satışın 2006 yılında yapılmasına rağmen 2007 yılı başında tamamlanmış gibi gösterilmesinin kurumlar vergisi kaybına sebebiyet verip vermeyeceği, mevcut bilgi ve belgelere göre satışın 2006 yılında mı yoksa 2007 yılında mı yapılmış sayılacağı hususlarında yasal mevzuata ve uygulamalara dayalı gerekçeli ve denetime imkan verir, Ticaret hukuku, İMKB ve Vergi mevzuatından anlayan, konusunda uzman üç kişilik heyetten bilirkişi raporu alınmasından ve her ne kadar görev dağılımına ilişkin yazılı bir yönetim kurulu kararı var ise de, yapılan hisse devri işleminin maddi olarak büyüklüğü dikkate alındığında yönetim kurulu başkanı ve üyesi olan sanıkların bilgisinin olmadığı ticari hayatın olağan akışına uygun düşmediğinden bunların sorumluluğunun olduğunun kabul edilmesi gerektiği de göz önüne alınarak, sanıkların hukuki durumlarının değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeden eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması yasaya aykırı;

Sanıklardan ...'nın UYAP kanalı ile MERNİS üzerinden alınan güncellenmiş nüfus kayıt örneğinden, hükümden sonra 05.08.2013 tarihinde vefat ettiğinin anlaşılması karşısında, hakkındaki kamu davasının TCK'nun 64. maddesi uyarınca düşürülmesinde zorunluluk bulunması,

Bozmayı gerektirmiş, katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmuş olduğundan hükmün bu sebepten 6723 sayılı Yasayla değişik 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nun 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 15.03.2017 gününde oybirliği ile karar verildi.

3. Hukuk Dairesi 2015/16054 E. , 2017/1453 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye ... Mahkemesi

Taraflar arasındaki alacak davasının mahkemece yapılan yargılaması sonucunda, davanın reddine yönelik olarak verilen hükmün, süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine; temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra, dosya içerisindeki kağıtlar okunup gereği düşünöldü:

YARGITAY KARARI

Davacı vekili; müvekkili kurumun muhasebe denetmeninin ... Devlet Hastanesi döner sermaye kayıtlarını incelemesine müteakip ikmal ettiği 07/.../2010 tarihli raporu ile 2009 yılı ocak, şubat, mart, nisan, mayıs, temmuz, ağustos, ekim ve aralık aylarında personellere dağıtılan döner sermaye ek ödemelerinin mevzuata aykırı dağıtımını nedeni ile toplam 254.907,57 TL kamu zararı olduğunun tespit edildiğini, davalıya ilgili rapor gereğince oluşan kamu zararının ödenmesine ilişkin 27/09/2011 tarih ve 268025 sayılı yazı gereğince kendisine fazla ödenen 94 TL'yi geri ödemesi gerektiğini bildiren ... İl Sağlık Müdürlüğünün 05/06/2012 tarih ve 145006 sayılı yazısının 04/.../2011 tarihinde tebliğ edildiği, davalının borcun 500,00 TL'sini ..... Şubesi ... numaralı Döner Sermaye Saymanlık hesabına yatırdığı, geriye kalan miktarı da ... taksitte ödeyeceğini 26/06/2012 tarihinde ... Devlet Hastanesi Başhekimliğine hitaben verdiği dilekçe ile taahhüt ettiği, ancak her hangi bir ödeme yapmadığını, kendisine yapılan 06/09/2012 tarih ve 221007 sayılı ikinci tebligata rağmen aldığı fazla ödemeleri geri ödemediği, bu nedenle kurum alacağı olan ... 659,00 TL'nin davalıya yapılan ödeme tarihlerinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili; idarenin talebinin hukuka ve hakkaniyete aykırı olduğunu, Danıştay İctihadı Birleştirme Kurulu kararlarına göre idarenin yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın hatalı ödediği meblağı her zaman geri alabileceği, bunun dışında kalan hallerde hatalı ödemelerin geri istenilmesinin hatalı ödemenin yapıldığı tarihten başlamak üzere dava açma süresi içerisinde olanaklı olduğunu, bu süre geçtikten sonra geri istenilemeyeceğini, subjektif sonuç doğurmuş ve yasaya uygun olarak tesis edilmiş idari işlemlerin geri alınmasının idare hukuku ilkelerine göre mümkün olmadığını, davalıya yapılan döner sermaye ek ödemesinin hatalı olduğunun basit bir inceleme ile fark edilmeyip hesapların denetimi sonucu ortaya çıktığı dikkate alındığında, bu ödemelerin açık hata kapsamında değerlendirilmesine hukuken

olanak bulunmadığını, ödemenin yapılmasında davalının gerçek dışı bir beyanı ve hilesi bulunmadığını, bu nedenle davalıya karşı ödeme tarihinden itibaren 2577 sayılı yasada ön görülen dava açma süresi içerisinde geri alınması mümkün iken bu süre geçtikten sonra dava açıldığını, bunun hukuka uygun olmadığını, ortada eşitler arası akdedilmiş bir sözleşme olmadığını beyan ederek davanın reddine karar verilmesini istemiş, davalı vekili ıslah dilekçesi ile de; zamanaşımı nedeni ile davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Mahkemece, davalının zamanaşımı itirazının kabulüne bu nedenle davanın reddine, karar verilmiş, hüküm süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava, davalıya fazladan yapıldığı iddia olunan döner sermaye ödemesinin sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre iadesi istemine ilişkindir.

818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 66.maddesinde; sebepsiz zenginleşme davasının, hak sahibinin geri isteme hakkı olduğunu öğrendiği tarihten başlayarak ... yılın geçmesi ile, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 82.maddesinde ise ... yılın geçmesi ile zamanaşımına uğrayacağı düzenlenmiştir. Türk Borçlar Kanunu gibi 01/07/2012 tarihinde yürürlüğe giren 6101 sayılı Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun .../...maddesinde; "Türk Borçlar Kanununun yürürlüğe girmesinden önce işlemeye başlamış bulunan hak düşürücü süreler ile zamanaşımı süreleri eski kanun hükümlerine tabi olmaya devam eder "düzenlemesi yer almaktadır.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "zamanaşımının kesilmesi" başlıklı 154.maddesine (818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 133.maddesi) göre; borçlu borcu ikrar etmişse, özellikle faiz ödemiş veya kısmen ifada bulunmuşsa ya da rehin vermiş veya kefil göstermişse zamanaşımının kesileceği hüküm altına alınmıştır. Aynı Kanunun 156.maddesinde (818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 135.maddesi) ise zamanaşımının kesilmesiyle, yeni bir sürenin işlemeye başlayacağı düzenlenmiştir

Davalı 26/06/2012 tarihinde davacı kuruma verdiği dilekçe ile borcunu ikrar etmiş, 500 TL'lik kısmi ödeme yapmış ve kalan borcunu ödeyeceğini bildirmiş olduğundan, zamanaşımının kesildiğinin ve bu tarihten itibaren ... yıllık yeni bir zamanaşımı süresinin işlemeye başlayacağını kabulü gerekirken, hatalı değerlendirme ile .../.../2012 tarihinde açılan davada davalı tarafın zamanaşımı def'ine itibar edilerek davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, bu husus bozmayı gerektirmiştir.

Mahkemece yapılacak davadaki istemin zamanaşımına uğramadığı dikkate alınarak, işin

esasına girilerek bir karar vermektten ibarettir.

SONUÇ: Yukarıda birinci bentte açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK.nun 428.maddesi gereğince davacı yararına BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde temyiz edene iadesine, 6100 sayılı HMK'nun geçici madde ... atfıyla 1086 sayılı HUMK'nun 440. maddesi gereğince karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere, ...02.2017 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

21. Ceza Dairesi 2016/4210 E. , 2016/7777 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu'na Muhalefet

HÜKÜM: Mahkûmiyet

1-) Sanık hakkında “muhasabe hilesi yapmak” suçundan kurulan hükme yönelik yapılan incelemede; Toplanan deliller karar yerinde incelenip sanığın suçunun sübutu kabul, oluşa ve soruşturma sonuçlarına uygun şekilde vasfı tayin, cezayı azaltıcı sebebin niteliği takdir kılınmış, savunması inandırıcı gerekçelerle reddedilmiş, incelenen dosyaya göre verilen hükümde bir isabetsizlik görülmemiş olduğundan sanık müdafinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle hükmün istem gibi ONANMASINA,

2-) Sanık hakkında “2005 takvim yılında sahte fatura kullanmak” suçundan kurulan hükme yönelik yapılan incelemede;

Yapılan yargılamaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin soruşturma sonuçlarına uygun şekilde oluşan inanç ve takdirine, incelenen dosya içeriğine göre sanık müdafinin yerinde görülmeyen sair temyiz itirazlarının reddiyle;

T.C. Anayasa Mahkemesi'nin, TCK'nın 53. maddesine ilişkin olan, 2014/140 esas ve 2015/85 karar sayılı iptal kararının 24.11.2015 gün ve 29542 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olmasından kaynaklanan zorunluluk nedeniyle; "TCK'nın 53. maddesinin uygulanmasına ilişkin olan tüm kısımların" hükümden çıkartılması ile yerine "TCK'nın 53. maddesinin Anayasa Mahkemesi'nin 2014/140 esas ve 2015/85 karar sayılı iptal kararı da gözetilmek suretiyle uygulanmasına” ibaresi eklenmek suretiyle, sair yönleri usul ve yasaya uygun olan hükmün DÜZELTİLEREK ONANMASINA, 19.12.2016

gününde oybirliği ile karar verildi.

11. Ceza Dairesi 2016/4501 E. , 2016/7977 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi usul kanununa muhalefet

HÜKÜM: Mahkûmiyet

Sanık ... hakkında 2005 ve 2006 takvim yılı sahte fatura düzenleme, sanık ... hakkında 2006 takvim yılı sahte fatura düzenleme ve kullanma, sanık ... hakkında 2005 ve 2006 takvim yılı sahte fatura düzenleme ve kullanma suçları bakımından kurulan mahkûmiyet hükümlerinin incelenmesinde; 5237 sayılı TCK'nun 53. maddesinin uygulanmasında, Anayasa Mahkemesinin 08.10.2015 gün 2014/140 Esas, 2015/85 sayılı iptal kararının infaz aşamasında gözetilmesi mümkün görülmüştür. Toplanan deliller karar yerinde incelenip, sanıkların suçlarının sübutu kabul, oluşa ve soruşturma sonuçlarına uygun şekilde vasfı tayin, temel cezaların belirlenmesindeki teşdit gerekçeleri, cezaları artırıcı ve azaltıcı sebeplerin nitelik ve dereceleri takdir kılınmış, savunmaları inandırıcı gerekçelerle reddedilmiş ve incelenen dosyaya göre verilen hükümlerde bir isabetsizlik görülmemiş olduğundan sanıklar ... ve ... ile sanık ... müdafinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle hükümlerin istem gibi ONANMASINA,

Sanık ... hakkında "defterlere kaydı gereken hesap ve işlemleri vergi matrahının azalması sonucunu doğuracak şekilde tamamen veya kısmen başka defter belge veya diğer kayıt ortamlarına kaydetme" suçu bakımından kurulan mahkûmiyet hükmünün incelenmesinde;

5271 sayılı CMK'nun 225. maddesi uyarınca hükmün konusu duruşmanın neticesine göre iddianamede gösterilen fiil ve failden ibaret olup iddianamede açıklanan ve suç oluşturduğu ileri sürülen fiilin dışına çıkılarak açılmayan davadan yargılama yapıp hüküm kurulmasının mümkün bulunmadığı, 24.10.2007 tarihli iddianame ile "defterlere kaydı gereken hesap ve işlemleri vergi matrahının azalması sonucunu doğuracak şekilde tamamen veya kısmen başka defter belge veya diğer kayıt ortamlarına kaydetme" suçundan açılmış bir dava bulunmadığı gözetilmeden iddianame dışına çıkılarak yazılı

şekilde mahkûmiyet hükmü kurulması,

Sanık ... hakkında 2005 ve 2006 takvim yılı sahte fatura kullanma suçu bakımından kurulan mahkûmiyet hükmünün incelenmesinde;

Sahte fatura kullanma suçunda suçun maddi konusunun fatura olması, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 227. maddesinin 3. fıkrasındaki "Bu Kanuna göre kullanılan veya bu Kanunun Maliye ve Gümrük Bakanlığına verdiği yetkiye dayanılarak kullanma mecburiyeti getirilen belgelerin, öngörülen zorunlu bilgileri taşımaması halinde bu belgeler vergi kanunları bakımından hiç düzenlenmemiş sayılır" şeklindeki düzenlemeye göre de faturaların Vergi Usul Kanununun 230. maddesinde öngörülen zorunlu bilgileri içermesinin gerekmesi karşısında, dosya içine faturaların konulmadığı görülmekle, sanıktan sorularak ve ...'la ilgili dava dosyalarından araştırılarak 2005 ve 2006 takvim yılına ait faturalar veya onaylı suretlerinden kanaat oluşturacak miktarda temin edilip dosya arasına konulduktan sonra, incelenerek kanunda öngörülen şekil şartlarını taşıyıp taşımadığının tespit edilmesi, tüm bu araştırmaların sonucuna göre sanığın hukuki durumunun takdir ve tayini gerekirken eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması,

Sanık ... hakkında "2006 takvim yılında defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yapma" suçu bakımından kurulan mahkûmiyet hükmünün incelenmesinde ise;

Defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yapma suçunun maddi unsurunun daha önce doğru olarak gerçekleştirilen işlem ve hesapların defter ve kayıtlarda başka türlü gösterilmesi olduğu, sahte fatura düzenleme ve kullanma suçlarında işlemlerin temelini oluşturan alım satım veya hizmet ilişkilerinde sahtecilik unsuru bulunduğundan ayrıca defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yapma suçunun oluşmayacağı cihetle; sanığın sahte fatura kullanmaya ilişkin ödemelerini banka üzerinden yapılmış gibi göstermekten ibaret eyleminin sadece sahte fatura kullanma suçunu oluşturacağı, ayrıca defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yapma suçunun oluşmayacağı gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması,

Yasaya aykırı, sanıklar ... ve ... ile sanık ... müdafinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülüş olduğundan sanık ... ve ... hakkında kurulan hükümlerin bu sebeplerle, sanık ... hakkında kurulan hükmün sair yönleri incelenmeksizin, 5320 sayılı Kanun'un 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nun 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 30.11.2016 gününde oybirliği ile karar verildi.

21. Ceza Dairesi 2016/2497 E. , 2016/5882 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: 213 sayılı Vergi Usul Kanununa Muhalefet

HÜKÜM: Beraat

Sanıklar hakkında "2006 takvim yılında muhasebe hilesi yapmak" suçundan zamanaşımı süresi içinde dava açılması mümkün görülmüştür.

Sanıkların yetkilisi olduğu ... A.Ş.'nin 2005 takvim yılında hizmet erbabına yapılan ücret ödemelerini gizlemek için işleme konu olmayan hesaplar kullanarak şirketin yasal defter ve kayıtlarında muhasebe hilesi yaptıklarının iddia olunması, vergi raporlarında şirketin 2005 yılında yapmış olduğu ücret niteliğindeki bir kısım ödemeleri önce diğer çeşitli alacaklar, iş avansı, personele avanslar hesaplarının alt hesaplarında gösterip, sonra bu hesapları ortaklardan alacaklar hesabında kapatmak suretiyle kayıtlarda gizlemeye çalıştığının tespit edilmesi, 04.09.2012 tarihli bilirkişi raporunun dosyadaki bilgi ve belgelerin tekrarı niteliğinde düzenlenmesi karşısında; dosyada mevcut 21.06.2010 ve 04.09.2012 tarihli raporlar arasındaki çelişkiler giderildikten sonra raporları dosya kapsamına göre değerlendirme görev ve yetkisinin de hakime ait olduğu gözetilerek toplanan tüm deliller bir bütün halinde değerlendirilerek sanıkların hukuki durumunun tayin ve takdiri gerektiği gözetilmeden, 04.09.2012 tarihli yetersiz rapor ile ceza yargıcını bağlamayan vergi mahkemesi kararı esas alınarak eksik inceleme sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması,

Yasaya aykırı, katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmemiş olduğundan hükmün bu sebeplerden dolayı 6723 sayılı yasa ile değişik 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nun 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 04.10.2016 gününde oybirliği ile karar verildi.

21. Ceza Dairesi 2016/4976 E. , 2016/5892 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na Muhalefet

HÜKÜM: Mahkûmiyet

Defter ve belgelerin ibraz edilmemesi suçu yönünden;

Defter ve belgelerin ibrazı için çıkartılan tebligat tarihinde sanığın iş yerinin faaliyette olup olmadığı araştırılıp faaliyetini sürdürdüğünün anlaşılması halinde 213 sayılı Yasanın 139/2. maddesinde incelemenin dairede yapılmasına imkân veren istisnalardan birinin varlığı önceden belirlenmeden yapılan tebligatın hukuki geçerliliği bulunmayacağı gözetilmeden eksik soruşturma sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması,

Sahte fatura kullanmak suçları yönünden;

a-Sanığın kullandığı ve sahte olduğu iddia olunan faturaları düzenleyen ... Vergi Dairesi Müdürlüğü'nün ... vergi kimlik numarasında kayıtlı mükellef ... Teks. Mak.İlaç İnş. Gıda San.Tic. Ltd. Şti., Dışkapı Vergi Dairesi Müdürlüğü'nün 051 002 9657 vergi kimlik numaralı mükellef... İth. İhr. Ltd. Şti. ile ... Vergi Dairesi Müdürlüğü'nün ... vergi kimlik numarasında kayıtlı mükellefi ...Tekel Maddeleri İnş. Malz. Tem. Gıda Kırt. Nak. Teks. San. Tic. Ltd. Şti. haklarında düzenlenen vergi tekniği raporu ve ekleri dosyaya getirtilip, bu firmalar hakkında sahte fatura düzenlemek suçundan dava açılıp açılmadığı, açılmış ise akıbeti araştırılıp dava dosyası celp edilip incelenerek özetinin duruşma tutanağına geçirilmesi, bu dava ile birleştirilememesi halinde, bu davayı ilgilendiren ve suça konu faturaların sahteliğini belirleyen delillerin ve faturaların onaylı örneklerinin dava dosyasına intikal ettirilmesi, gerçek alım satım karşılığı olup olmadığının, mal ve para akışını gösteren sevk ve taşıma irsaliyeleri, teslim teslim belgeleri, bedellerinin ödendiğine ilişkin ticari teamüle uygun kanıtlama yeteneği olan geçerli ödeme belgeleri ve satıcının kasasına ya da banka hesabına girip girmediğinin tespiti ile, faturaları düzenleyen mükelleflerin yeterli üretimi, mal girişi ya da stoğu olup olmadığı ve gerektiğinde faturaları düzenleyenler ile sanığın ticari defter ve belgeleri üzerinde karşılaştırmalı bilirkişi incelemesi yaptırılması da araştırılarak toplanan tüm deliller değerlendirilip sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdirine gerektiği gözetilmeden eksik soruşturma sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması,

b-Her takvim yılında işlenen "sahte fatura kullanmak" suçunun birbirinden ayrı ve bağımsız suçları oluşturacağı dikkate alındığında CMK'nun 225. maddesine göre hükmün konusu iddianamede gösterilen fiilden ibaret olup, 24.11.2009 gün, 6523-2609 sayılı iddianame ve dayanağı olan 30.07.2009 tarih, VDNR-2009-2310/92 sayılı vergi suçu raporunda ... Temizlik İnş. Zirai İlaç.Teks.Ltd.Şti.'nin 2004, 2005 ve 2006 takvim

yıllarında sahte fatura kullandıkları iddiasıyla dava açıldığı halde, hangi yıllarla ilgili olduğu gösterilmeden ve her takvim yılında birden fazla fatura düzenlenmesi eylemlerinin kendi içinde zincirleme suç oluşturacağı da gözetilmeden tüm yıllardan tek bir hüküm kurulması,

Muhasebe hilesi yapmak suçu yönünden ise;

Vergi tekniği raporunda; gerçek olmayan ve fiktif hareketleri içeren muhasebe kayıtları yapmak suretiyle sanığın muhasebe hilesi suçunu işlediğinin tespit edildiği cihetle; 2005 takvim yılında mükellefin defterlerinde "İhaleden Çıkma Gelirleri Hesabı" alt hesap koduyla bir hesabın var olduğu ve bu hesaba dönem içinde bakiye olarak 98.968.52 TL lik kayıt yapıldığının anlaşılması nedeniyle bu husus sanığa sorularak bu hesaba neden kayıt yapıldığının açıklanması, mükellef kurumun söz konusu faturalardaki tutarları yevmiye defterinde dönem içi malzeme alışları hesabına kaydettiği, dönem sonunda hesap planı içinde yer alan "740, 741 ve 622" numaralı hesapları karşılıklı çalıştırarak maliyeti tespit ettiği ve bu faturalar üzerinde yer alan KDV leri de faturaların defterlere kaydedildiği döneme ilişkin KDV beyannamesinde indirim konusu yaptığının anlaşılması karşısında; hesapların karşılıklı çalıştırılması nedeniyle tekrarlanan işlemler dolayısıyla muhasebe hilesi yapılıp yapılmadığı hususunda gerekirse bilirkişiden rapor alınır ve sonuçuna göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerektiği gözetilmeden eksik soruşturma sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması,

Yasaya aykırı, sanık müdafinin ve katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmemiş olduğundan hükmün bu sebepten dolayı 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nun 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 04.10.2016 gününde oybirliği ile karar verildi.

21. Ceza Dairesi   2016/4184 E. , 2016/5677 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na muhalefet

HÜKÜM: Mahkûmiyet

... Vergi Dairesi Başkanlığının 09.09.2008 tarih ve 1136 sayılı mütalaası ile sanığın 359/a-2 ve 359/b-1 maddeleri uyarınca cezalandırılması için suç duyurusunda

bulunulduğu, 2005 ve 2006 vergilendirme dönemlerine ilişkin sahte belge düzenlemek, defter ve kayıtlarda muhasebe hilesi yapmak sureti ile 359/b-1 ve 359/a-1 de yazılı suçları işlediğinden bahisle açılan kamu davasında mahkemenin talebi üzerine VUK 359/a-1 maddesinde yazılan fiillerden işlem yapılması istemi ile ek mütalaada bulunulduğu anlaşılmalı, tebliğnamede 359/b-1 maddesinden açılmış bir davanın bulunmadığına dair düşünceye iştirak olunmamıştır.

Yapılan yargılamaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin soruşturma neticelerine uygun şekilde oluşan inanç ve takdirine, incelenen dosya içeriğine göre sanığın yerinde görülmeyen sair temyiz itirazlarının reddiyle;

T.C. Anayasa Mahkemesi'nin, TCK'nun 53. maddesine ilişkin olan, 2014/140 Esas ve 2015/85 Karar sayılı iptal kararının 24.11.2015 gün ve 29542 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olmasından kaynaklanan zorunluluk,

Bozmayı gerektirmiş ise de yeniden duruşma yapılmasını gerektirmeyen bu hususun 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nun 321. maddesi uyarınca düzeltilmesi mümkün bulunduğundan, hükümden TCK'nın 53. maddesinin uygulanması ilişkin olan tüm kısımların çıkartılması ile yerine "TCK'nın 53. maddesinin Anayasa Mahkemesi'nin 2014/140 Esas ve 2015/85 Karar sayılı iptal kararı da gözetilmek suretiyle uygulanmasına" ibaresi eklenmek suretiyle, sair yönleri usul ve yasaya uygun olan hükmün isteme uygun olarak DÜZELTİLEREK ONANMASINA, 21.09.2016 gününde oybirliği ile karar verildi.

21. Ceza Dairesi   2016/1679 E. , 2016/5630 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: 213 sayılı Vergi Usul Kanununa Muhalefet

HÜKÜM: Düşme, mahkûmiyet

'2004 takvim yılında defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yapmak suretiyle vergi ziyana sebebiyet vermek' suçundan açılan kamu davasının dava zamanaşımı nedeniyle ortada kaldırılmasına ilişkin hükme yönelik incelemede;

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 7 ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanununun 9. maddeleri hükmü karşısında; sanığa yüklenen

'2004 takvim yılında sahte fatura kullanmak' suçunun yasada gerektirdiği cezanın türü ve üst sınırı itibariyle tabi olduğu, suç tarihi itibariyle yürürlükte bulunan ve lehe olan 765 sayılı TCK'nın 102/4 ve 104/2. maddelerinde öngörülen dava zamanaşımının, suç tarihinden hüküm tarihine kadar gerçekleştiği görülmekle, kamu davasının vaki zamanaşımı nedeniyle ortadan kaldırılmasına ilişkin kararda usul ve yasaya aykırılık bulunmadığından, sanık müdafinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle hükmün istem gibi ONANMASINA,

'2005 ve 2006 takvim yılında defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yapmak suretiyle vergi ziyana sebebiyet vermek' suçundan kurulan mahkûmiyet hükmüne yönelik incelemede;

Yapılan yargılamaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin soruşturma neticelerine uygun şekilde oluşan inanç ve takdirine, incelenen dosya içeriğine göre sanık müdafinin yerinde görülmeyen sair temyiz itirazlarının reddiyle;

T.C. Anayasa Mahkemesi'nin, TCK'nın 53. maddesine ilişkin olan, 2014/140 Esas ve 2015/85 Karar sayılı iptal kararının 24.11.2015 gün ve 29542 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış olmasından kaynaklanan zorunluluk,

Bozmayı gerektirmiş ise de; yeniden duruşma yapılmasını gerektirmeyen bu hususun 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nun 322. maddesi uyarınca düzeltilmesi mümkün bulunduğundan, hükümden TCK'nun 53. maddesinin uygulanmasına ilişkin olan tüm kısımların çıkartılması ile yerine; "TCK'nun 53. maddesinin Anayasa Mahkemesi'nin 2014/140 Esas ve 2015/85 Karar sayılı iptal kararı da gözetilmek suretiyle uygulanmasına" ibaresi eklenmek suretiyle, sair yönleri usul ve yasaya uygun olan hükmün DÜZELTİLEREK ONANMASINA, 20.09.2016 gününde oybirliğiyle karar verildi.

21. Ceza Dairesi   2016/3625 E. , 2016/5328 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na muhalefet

HÜKÜM: Sanık ... hakkında; Mahkûmiyet

Sanık ... ve sanık ... hakkında; Beraat

Sanık ... hakkında kurulan beraat hükmüne yönelik temyiz itirazlarının incelenmesinde; Elde edilen delillerin hükümlülüğe yeter nitelik ve derecede bulunmadığı dosya içeriğine uygun şekilde gerekçeleri gösterilerek mahkemece kabul ve takdir kılınmış olduğundan katılan vekilinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle hükmün istem gibi ONANMASINA,

Sanık ... hakkında "2005 takvim yılında sahte fatura kullanmak", "2005 takvim yılında sahte fatura düzenlemek", "2006 takvim yılında sahte fatura kullanmak" "2006 takvim yılında sahte fatura düzenlemek" suçlarından kurulan mahkumiyet hükümlerine yönelik temyiz itirazlarının incelenmesinde; 2005 ve 2006 takvim yıllarında sahte fatura düzenlemek ve sahte fatura kullanmak suçlarından kamu davası açıldığı, mahkemece her takvim yılında kendi içerisinde teselsül eden sahte fatura düzenlemek ve kullanmak suçlarının birbirlerinden bağımsız ve ayrı suçlar olduğu gözetilerek, sanık hakkında her takvim yılı için kullanma ile düzenleme suçlarından ayrı ayrı mahkumiyet hükmü kurulmasında bir isabetsizlik görülmediğinden, tebliğnamedeki bu hususa ilişkin bozma düşüncesine iştirak edilmemiştir. Yapılan yargılamaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin soruşturma neticelerine uygun şekilde oluşan inanç ve takdirine, incelenen dosya içeriğine göre sanığın yerinde görülmeyen sair temyiz itirazlarının reddiyle;

Sanık ... hakkında bozmadan önce mahkemece 13.10.2008 tarih 2007/341 Esas ve 2008/512 Karar sayılı hükmüyle, 2005 ve 2006 takvim yılına ait eylem ayırımı yapmaksızın 213 sayılı VUK 359/b-1 maddesi gereğince iki defa 26 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği, bu hükmün yalnızca sanık tarafından temyiz edildiği ve kararın Yargıtay 11. Ceza Dairesi'nin 11.03.2013 tarih ve 2013/3892 sayılı kararıyla lehe bozulduğu anlaşılınca sanığın CMUK 326. maddesi uyarınca ceza miktarı itibarıyla kazanılmış hakkı olduğunun dikkate alınmaması yasaya aykırı;

2- T.C. Anayasa Mahkemesi'nin, TCK'nın 53. maddesine ilişkin olan, 2014/140 Esas ve 2015/85 Karar sayılı iptal kararının 24.11.2015 gün ve 29542 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olmasından kaynaklanan zorunluluk,

Bozmayı gerektirmiş ise de yeniden duruşma yapılmasını gerektirmeyen bu hususun 5320 sayılı Yasa'nın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nun 322. maddesi uyarınca düzeltilmesi mümkün bulunduğundan, hüküm fıkrasında CMUK 326. maddesi gereğince ceza miktarı itibarıyla kazanılmış

hakkı gözetilerek sanık ... ilgili A) bölümüne VII. madde olarak '2005 takvim yılında sahte fatura kullanmak, 2005 takvim yılında sahte fatura düzenlemek, 2006 takvim yılında sahte fatura kullanmak, 2006 takvim yılında sahte fatura düzenlemek suçlarından verilen mahkumiyet hükümlerine ilişkin, 13.10.2008 tarih 2007/341 Esas ve 2008/512 sayılı Kararı dikkate alınarak, sanık hakkındaki infaz edilecek hapis cezaları toplamının 52 ay olduğu hususunun infaz aşamasında gözetilmesine' ibaresinin eklenmesine, hükümlerden TCK'nın 53. maddesinin uygulanmasına ilişkin olan tüm kısımların çıkartılması ile yerine "TCK'nın 53. maddesinin Anayasa Mahkemesi'nin 2014/140 Esas ve 2015/85 Karar sayılı iptal kararı da gözetilmek suretiyle uygulanmasına" ibaresi eklenmek suretiyle, sair yönleri usul ve yasaya uygun olan hükmün DÜZELTİLEREK ONANMASINA,

Sanık ... hakkında "2005 takvim yılına ait kanuni defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yapmak" suçundan kurulan mahkûmiyet ve sanık ... hakkında kurulan "2005 ve 2006 takvim yılında sahte fatura kullanmak" hükümlerine yönelik temyiz itirazının incelenmesinde;

Sanık ... hakkında kanuni defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yaparak vergi ziyana sebep olduğunun iddia olunması, dosya içerisinde yer alan ve sanık hakkında düzenlenen vergi tekniği raporu ile vergi suçu raporunda sanığın eyleminin ne şekilde vergi ziyana sebep olduğunun somut olarak ortaya konulmaması ve bilirkişi ... 17.10.2014 tarihli ek raporunda "kasa ve banka hareketlerinin usulüne uygun işlenmemiş olması sanığın ödemesi gereken KDV ve Gelir vergisi ... aleyhine bir sonuç doğurmamaktadır" şeklindeki tespiti karşısında; ilgili vergi dairesine bu hususun sorularak var ise ilgili vergi raporlarının da dosyaya intikal ettirilmesinden ve bilirkişiden yeniden ek rapor alınarak eylem nedeniyle vergi ziyana sebep olup olmadığının tespit edilmesinden sonra sanığın hukuki durumun değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeden eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi,

Sanık ... hakkında 2005 ve 2006 takvim yılında ...'dan temin ettiği 10 adet sahte faturayı kullandığının iddia edilmesi, dosya içerisinde yer alan vergi tekniği raporlarında da görüleceği üzere 2005 takvim yılında 5 adet ve 2006 takvim yılında 5 adet olmak üzere toplam 10 adet sahte faturayı kullandığının ortaya konulması, ...'ın düzenlediği faturaların sahte olduğunu mahkemece de kabul edilmesi karşısında; sanığa yüklenen suçların tüm unsurları itibariyle oluştuğu gözetilmeden mahkumiyeti yerine yetersiz gerekçe ile yazılı

şekilde beraatine karar verilmesi; yasaya aykırı,
Sanık ... hakkındaki kabule göre de; T.C. Anayasa Mahkemesi'nin, TCK'nın 53. maddesine ilişkin olan, 2014/140 Esas ve 2015/85 Karar sayılı iptal kararının 24.11.2015 gün ve 29542 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olmasından kaynaklanan zorunluluk, Bozmayı gerektirmiş, katılan vekili ve sanığın temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden, hükmün bu sebepten dolayı 5320 sayılı Yasa'nın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nun 321. maddesi uyarınca isteme uygun olarak BOZULMASINA, 15.06.2016 gününde oybirliği ile karar verildi.

3. Hukuk Dairesi 2015/8720 E. , 2016/5620 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Sulh Hukuk Mahkemesi

Taraflar arasındaki alacak davasının mahkemece yapılan yargılaması sonucunda, davanın reddine yönelik olarak verilen hükmün, süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine; temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra, dosya içerisindeki kağıtlar okunup gereği düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı vekili dilekçesinde; muhasebe denetmenlerinin 05.07.2010 tarihli raporu ile davalı acil tıp pratisyen hekimine 3.039,70 TL fazla ödeme yapıldığının belirlendiğini, fazla ödemenin rızaen geri ödenmesi için davalıya 26.04.2011 tarihinde tebliğ yapıldığını, ancak davalı tarafça ödeme yapılmadığını belirterek, fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak üzere, 3.039,70 TL'nin her ödeme dönemi için ödeme tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile davalıdan tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı cevap dilekçesinde; yanlış hesaplama yapıldığı belirtilen Ocak 2009-Mayıs 2010 döneminde yapılan ek ödemeler ile halen aldığı ek ödemeler karşılaştırıldığında fazla ödeme bulunmadığını, aksine eksik ödeme olduğunu, yanlış ödenen bir miktar var ise de kendisinin kusuru olmadığını, en son 2010 Nisan ayında hatalı ödeme yapıldığı belirtildiğine göre 60 günlük iptal davası açma süresi geçtikten sonra 01.09.2010 tarihinde idarenin yanlış işlemini geriye yürür şekilde geri aldığını, davanın zamanaşımına uğradığını savunarak, davanın reddini istemiştir.

Mahkemece; davalıya fazla ödenen paranın Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu'nun

22.12.1973 tarihli 1968/8 E. 1973/14 K. sayılı kararına göre hatalı ödeme yapıldığı tarihten itibaren idari yargıda dava açma süresi içinde geri istenebileceği, davacı kurumun 18.02.2011 tarih ve 2603 sayılı oluruna istinaden fazla ödenen paranın rızaen geri ödenmesi için 26.04.2011 tarihinde davalıya tebligat yapıldığı, dosyadaki beyan ve bilgilere göre 18.02.2011 tarihinden itibaren 60 günlük yasal süresi içinde davacının idari yargıda bu paranın geri alınması için herhangi bir dava açmadığı, bu nedenle bu davayı da açamayacağı gerekçe gösterilerek davanın reddine karar verilmiş, hüküm süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22/12/1973 günlü 1968/8 Esas-1973/14 Karar sayılı kararında idarenin yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın hatalı ödediği meblağı her zaman geri isteyebileceği, bunun dışında kalan hallerde hatalı ödemelerin istirdadının ise hatalı ödemenin yapıldığı tarihten başlamak üzere 60 günlük dava açma süresi içinde olanaklı olduğu ve bu süre geçtikten sonra istirdat edilemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Mahkemenin dayandığı Danıştay İçtihadı Birleştirme Kararı ile çözümlenen husus; hatalı intibak veya hatalı terfi işlemi gibi bir şart tasarrufun sonradan idare tarafından geri alınması halinde, daha önce bu şart tasarrufa dayanılarak memura yapılmış olan fazla ödemenin nedensiz zenginleşme hükümleri uyarınca geri istenmesinin idare hukuku ilkelerine göre mümkün olup olmadığına ilişkindir.

HGK'nun 1982/13-387 E.-1984/997 K.sayılı kararında; hatalı intibak ve hatalı terfi gibi şart tasarrufun yanlış yapılması veya sonradan geri alınması halinde, daha önce bu şart tasarrufa dayanılarak memura yapılan fazla ödemenin idare hukuku ilkelerine göre geri istenebileceği ve geri isteme süresinin 60 gün olduğu, ancak şart tasarrufa dayanmayan salt hatalı ödemenin ise Borçlar Kanununun sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde geri istenebileceği açıklanmıştır. Söz konusu kararda, mahkemece de gerekçe yapılan İBK.nun İdare tarafından yapılan bütün ödemelere uygulanması halinde, idarenin haksız iktisap kurallarından hiçbir zaman yararlanamaması ve memurların yapmış oldukları bütün hatalı ödemelerin idare tarafından gerek ödeme yapılan kişilerden gerekse ödemeyi yapandan geri alamaması gibi bir sonuç doğuracağı ve bunun da idareyi işlemez duruma getireceği gerekçesiyle savunulamayacağı kabul edilmiştir.

Somut olayda; davacı idare tarafından; davalıya hataen fazla ödeme yapıldığı ve yapılan bu fazla ödemenin sebepsiz zenginleşme kurallarına göre davalıdan tahsiline karar

verilmesinin talep edildiği anlaşılmaktadır. Danıştay İçtihadı Birleştirme Kararı, şart tasarruf (hatalı terfi ve intibak gibi) işlemlerine ilişkin olduğundan, somut olayda uygulama imkânı yoktur.

Hal böyle olunca mahkemece; herhangi bir şart tasarrufa dayanmayan salt hatalı ödemenin, Borçlar Hukukunun sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde istenebileceği gözetilerek hasıl olacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, bu husus hükmün bozulmasını gerektirmiştir.

Bu itibarla yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK.nun 428.maddesi gereğince BOZULMASINA ve peşin alınan temyiz harcının istek halinde temyiz edene iadesine, 12.04.2016 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

9. Hukuk Dairesi 2014/19957 E. , 2015/32175 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Bakırköy 16. İş Mahkemesi

TARİHİ: 13/03/2014

NUMARASI: 2012/376-2014/95

Davacı, kıdem tazminatı ile ücret alacağı, fazla mesai ücreti, yıllık izin ücreti, ulusal bayram ve genel tatil ücreti alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkemece, davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hâkimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı, 11/11/2010 tarihinde davalı ... Mağaza ve Pazarlama A.Ş. bünyesinde mağaza müdür yardımcısı olarak çalıştığını, en son ücretinin net 1.500,00TL olduğunu, iş akdini biriken 2012 yılı Nisan, Mayıs, Haziran ve Temmuz ayı maaşları ile hak etmiş olduğu fazla mesai, prim, yıllık ücretli, dini ve resmi bayram ücret alacaklarının ödenmemesi

üzerine Bakırköy 2 Noterliğinin 13520 yevmiye numaralı 23/07/2012 tarihli ihtarnamesi ile haklı nedenle feshettiğini, işvereni davalı ... A.Ş. ise de diğer davalı ... Holding A.Ş.'nin de işe alma çıkarma ve görev yerlerini belirlemede etkili olduğunu, her iki davalı Şirketin yönetici ve ortaklarının da aynı olduğunu, aralarında organik bağ bulunduğunu, ayrıca bir dönem davalı ... Şirketinin merkezinde bu Şirket adına da çalıştığını iddia ederek ödenmeyen kıdem tazminatı, 2012 yılına ilişkin ücretlerini, fazla mesai ücreti, yıllık ücretli izin alacağı ile genel tatil alacaklarının tahsilini talep etmiştir.

Davalılar Cevabının Özeti:

Davalılar, davacının ücretlerinin 2012 yılı Nisan ayına kadar düzenli olarak ödendiğini, bu tarihten sonra ise ücretlerin kısa süreli gecikmeyle ödendiğini, söz konusu kısa süreli gecikmeler nedeniyle iş sözleşmesini kendisinin feshettiğini, bu durumun davacıya haklı nedenle derhal fesih hakkı vermeyeceğini, zira ücretlerini tam ve düzenli olarak aldığını, bu durumun imzalı ücret bordroları ile sabit olduğunu, son brüt ücretinin 1.536.53 TL olduğunu ve Şirketten herhangi bir ücret alacağı bulunmadığını, ihtirazı kayıtsız olarak imzaladığı ücret bordroları karşısında fazla çalışma ücret alacağının bulunmadığını, 11.11.2010 tarihinden itibaren şirkette çalıştığını ve iddia ettiği gibi iş sözleşmesini şirket tarafından bozulduğunun kabulünün mümkün olmadığını, davacıya ücretlerinin 2012/Nisan ayına kadar düzenli ve eksiksiz olarak ödendiğini, ancak ekonomik istikrarsızlık nedeniyle davacının 1-2 aylık ücretinin ödenmesinde gecikmeler olduğunu ve davacının da bu durumu fırsat bilerek iş sözleşmesini sona erdirdiğini, iş sözleşmesinin tek taraflı olarak sona erdiren davacının ihbar tazminatı talep etme hakkının bulunmadığını, davacıya prim ya da başka ad altında bir ödeme yapılmadığını, iş sözleşmesinin 9. Maddesinde, işçinin işini süresi içinde bitirmek zorunda olduğu, işyeri talebi olmaksızın fazla çalışma yapamayacağı istenmesi halinde de fazla çalışma ve genel tatil günlerinde çalışmayı peşinen kabul ettiği, yasal sınırlar içindeki fazla mesai ücretlerinin aylık ücretinin içinde olduğuna ilişkin düzenleme olduğunu, bu nedenle davacının fazla çalışma yapsa dahi bunu işverenin istemesi ve bu çalışmanın da yasal sınırların üzerinde olması gerektiğini, şirkette çalışmaya başladıktan sonra işyerinde hiç fazla çalışma yapılmadığını, tüm çalışmalarının bordrolara yansıtıldığını, usulüne uygun olarak düzenlenen ve davacı tarafından da ihtirazı kayıtsız imzalanan bordrolara karşısında iddialarının asılsız olduğu, hiçbir hak ve alacağının bulunmadığını savunarak

davanın reddini talep etmiştir.

Yerel Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkeme, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanarak Ticaret Sicil Müdürlüğü'nden getirtilen kayıtlarının incelenmesinde her iki davalı Şirketin ticari merkezlerinin farklı olduğu, ancak Yönetim Kurulu üyelerinin aynı kişilerden oluştuğu ve bu nedenle her iki davalı şirket arasında organik bir bağ bulunduğunun belirlendiği, ancak davacının her iki işverenin işyerlerinde çalıştırıldığı ya da birlikte istihdam edildiğine dair herhangi bir kayıt belge ve beyan bulunmadığını, dinlenen davacı tanıkları da

... Mağazacılık' ta çalışmış olup; davacının ... Mağazacılıkta çalıştığını beyan ettiğini, diğer davalı ... Holding AŞ de de çalıştığına dair beyanda bulunmadıkları, her iki davalı şirket arasında organik bağ olması her iki şirketin işçilik alacaklarından sorumlu olduğu anlamına gelmediği, ancak işçinin her iki şirkette de çalıştığının ispatlanması halinde aralarındaki organik bağ dolayısıyla her iki şirketin işçilik alacaklarından sorumlu olacağı, buna göre davacının aralarında organik bağ bulunan davalı şirketlerden

... Holding AŞ de çalıştığı ve istihdam edildiği ispatlanamadığı için bu davalı yönünden davanın husumet nedeni ile reddine karar verilerek, davacının ... Mağazacılık ve Pazarlama AŞ de çalıştığı ve bu nedenle işçilik alacaklarından sadece bu şirketin sorumlu olduğu, davacı işçinin ücretleri ödendiği ispatlanamadığından iş akdini haklı nedenle feshettiği gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Temyiz:

Kararı davacı temyiz etmiştir.

Gerekçe:

Davalı Şirketler arasındaki ilişki ve buna bağlı olarak davacı işçinin hak ve alacaklarından sorumlulukları hususunda uyuşmazlık bulunmaktadır.

Özellikle grup şirketlerinde ortaya çıkan bir çalışma biçimi olan birlikte istihdam şeklindeki çalışmada, işçilerin bir kısmı aynı anda birden fazla işverene ve birlikte hizmet vermektedirler. Daha çok yönetim organizasyonu kapsamında birbiriyle bağlantılı olan bu şirketler, aynı binalarda hizmet verebilmekte ve bir kısım işçiler iş görme edimini işverenlerin tamamına karşı yerine getirmektedir. Tüm şirketlerin idare müdürlüğünün aynı şahıs tarafından yapılması, şirketlerin birlikte kullandığı işyerinde verilen muhasebe, güvenlik, ulaşım, temizlik, kafeterya ve yemek hizmetlerinin yine tüm işverenlere karşı

verilmiş olması buna örnek olarak gösterilebilir.

Organik bağ ilişkisinde işveren sıfatı olan tüzel kişinin, işçinin iş sözleşmesinden veya iş kanunundan doğan haklarını kullanmasının engellenmesi için temsilde farklı kişiliklere yer vermesi söz konusudur. Bu durumda tüzel kişinin bağımsızlığı sınırlanır ve organik bağ içinde olunan kişi ile özdeş kabul edilir.

Bu anlamda; tüzel kişilik hakkının kötüye kullanılması, kanuna karşı hile, işçiye zarar verme(haklarının alınmasını engelleme-iş güvencesi hükümlerinden yararlandırmama), tarafta muvazaa (hizmeti kendisine verdiği halde başka bir kişiyi kayıta işveren olarak gösterme) ve namı müstear yaklaşımı nedeni ile dolaylı temsil söz konusudur. Bu durumların söz konusu olduğu halde tüzel kişilik perdesinin aralanması sureti ile gerçek işveren veya organik bağ içinde olan tüm işverenler sorumlu tutulmaktadır.

Organik bağ ise şirketlerin adresleri, faaliyet alanları, ortakları ve temsilcilerinin aynı olmasından, aralarındaki hukuki ilişkilerin tespitinden anlaşılır.

Görüldüğü gibi birlikte istihdam da işçi, birden fazla işverene iş görme edimini yerine getirmekte, bir anlamda birden fazla işveren iş sözleşmesine katılmaktadır. Organik bağda ise işçinin birden fazla işverene iş görme edimi yerine getirmesine gerek yoktur. Burada işverenlerin kanuna karşı hilesi veya dürüstlük kuralına aykırı davranışı vardır. Dolayısı ile salt birlikte istihdamın veya organik bağın tespiti müşterek ve müteselsil sorumluluk için yeterlidir.

Davacı, davalı Şirketler arasında organik bağ olduğunu iddia ederek her iki şirketin dava konusu hak ve alacaklardan birlikte sorumlu tutulmasını talep etmiştir.

Mahkemece davalı Şirketler arasında organik bağın bulunduğu, ancak birlikte istihdam şartının gerçekleşmediği gerekçesiyle davalılardan ... Holding A.Ş. yönünden davanın husumetten reddine karar verilmesi, yerinde değildir.

Davalı Şirketler arasında organik bağın varlığı Mahkemenin kabulündedir. Bu durumda davacının bütün işverenlere iş görme edimini yerine getirmesi aranmaz. Hüküm altına alacaklardan davalıların birlikte sorumlu tutulması gerekir.

Mahkemece yanılığılı değerlendirme ile yazılı şekilde verilen karar isabetsizdir.

Sonuç:

Temyiz olunan kararın, yukarıda yazılı sebepten dolayı BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 12/11/2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

4. Hukuk Dairesi 2015/10568 E. , 2015/10988 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Büyükçekmece 2. Asliye Hukuk Mahkemesi

TARİHİ: 18/06/2013

NUMARASI: 2012/769-2013/665

Davacı G.. B.. vekili Avukat Sibel tarafından, davalı K.. K.. aleyhine 27/08/2012 gününde verilen dilekçe ile alacak istenmesi üzerine mahkemece yapılan yargılama sonunda; davanın reddine dair verilen 18/06/2013 günlü kararın Yargıtay'ca incelenmesi davacı vekili tarafından süresi içinde istenilmekle temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra tetkik hakimi tarafından hazırlanan rapor ile dosya içerisindeki kağıtlar incelenerek gereği görüşüldü.

Dava, yersiz ödemenin iadesi istemine ilişkindir. Mahkemece, dava reddedilmiş; karar, davacı tarafından temyiz edilmiştir.

Davacı ... .., davalının İstanbul Gümrük Saymanlığında görevli memur olarak görev yaptığı 2004- 2008 yıllarında kendisine ödenen sosyal yardım ödemelerinden eksik gelir ve damga vergisi kesilmesi nedeniyle 9.069,59 TL kamu alacağı doğduğunu, davacı adına tahakkuk ettirilen söz konusu tutardaki vergi borcunu ödemeye yanaşmaması nedeni ile yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalı, alacağın konusunun gelir ve damga vergisine ilişkin olup, idari yargı alanının konusunu ilgilendirdiğini, fazla bir ödeme varsa dahi bunun idarenin kendi kusurundan kaynaklandığını, Anayasa 125. maddesi uyarınca idarenin kendi eylem ve işlemi sonucu ortaya çıkan zarardan kendisinin sorumlu olacağını, idarenin açık hata, yokluk, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın, bunun dışında kalan hallerde hatalı ödemelerin istirdatının hatalı ödemenin yapıldığı tarihten itibaren başlamak üzere 60 gün içerisinde geri isteyebileceğini, bu süre geçtikten sonra istirdat edemeyeceğini savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkemece, hatalı ödemenin davalı tarafından yapılmadığı, davacı idare yetkilileri tarafından yapıldığı, kişilerden alacakların takibi, tahsili ve terkinine ilişkin işlemlerin yersiz ve fazla yapılan ödemelere ilişkin işlemler olup Muhasebe Genel Müdürlüğünün 16 sıra no'lu genel tebliğine göre hatalı ödemelerin geri alınmasının hatalı ödemenin

yapıldığı tarihten başlamak üzere 60 gün içinde mümkün olduğu, 60 günlük süre geçtikten sonra geri istenmesinin mümkün olmadığı anlaşılmakla davanın reddine karar verilmiştir.

Dava konusu alacak, sosyal yardım ödemelerinden eksik gelir ve damga vergisi kesilmesi nedeniyle davalıya yapılan fazla ödemenin tahsiline ilişkindir.

Dava konusu fazla ödemenin idarenin bir şart tasarrufuna dayanmadığı, salt hatalı ödemeden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

TBK'nın 77/1. maddesine göre, zenginleşen başkasının malvarlığından veya emeğinden haklı bir sebep olmaksızın elde ettiği zenginleşmeyi geri vermek zorundadır. Geri verme borcunun konusu ve kapsamı; TBK'nın 79 ve 80. maddelerde "aynen geri verme ilkesi"ne göre düzenlenmiştir.

Sebepsiz zenginleşme; geçerli olmayan ve tahakkuk etmemiş yahut varlığı sona ermiş bir nedene ya da borçlu olunmayan şeyin hataen verilmesine dayalı olarak gerçekleşebilir. Sebepsiz zenginleşme bunlardan hangisi yoluyla gerçekleşmiş olursa olsun, sebepsiz zenginleşen, aleyhine zenginleştiği tarafa karşı geri verme borcu altındadır.

Borç olmayanı rızası ile ödeyen kimse yanlışlığa düştüğünü ispat ettiği takdirde ödediğini geri isteyebilir. Yanlışlık eda ile ilgili olup, edada bulunan da bağışlama irade ve arzusunun bulunmadığını gösteren bir yanıldır.

HGK'nun 05/12/1984 tarih ve 1982/13-387 esas, 1984/997 karar sayılı kararı ile herhangi bir şart tasarrufa dayanmayan salt hatalı ödemenin idare tarafından BK'nın sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri istenebileceği açıklanmıştır.

Şu durumda, mahkemece idarenin şart tasarrufuna dayanmayan hatalı ödemenin Borçlar Hukuku'nun sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde istenebileceği gözetilerek hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken 60 günlük dava açma süresi geçmiş olduğundan davanın reddi doğru olmamış, kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen nedenlerle **BOZULMASINA** 08/10/2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.

3. Hukuk Dairesi 2014/15452 E. , 2015/11288 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Ağrı 2. Asliye Hukuk Mahkemesi

TARİHİ: 19/03/2014

NUMARASI: 2011/640-2014/233

Taraflar arasındaki alacak davasının mahkemece yapılan yargılaması sonucunda, davanın kabule yönelik olarak verilen hükmün, süresi içinde davalı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine; temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra, dosya içerisindeki kağıtlar okunup gereği düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı vekili dilekçesinde; A... defterdarlığı muhasebe denetmeninin 2011 yılı çalışma programı kapsamında 21/06/2011-08/07/2011 tarihleri arasında H... Mal müdürlüğünde yaptığı denetimde, H... kaymakamlığı ilçe yazı işleri müdürlüğünde münhal bulunan yazı işleri müdürlüğüne vekalet eden ilçe nüfus müdürlüğü personeli davalı M.. C..'na 20.167,33 TL ek tazminat ve özel hizmet tazminatının fazla ve yersiz ödemede bulunduğu tespit edildiğini, yapılan tebligata rağmen zararın süresi içinde rızaen ödenmediğini belirterek, 20.167,33 TL'nin ödeme tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili dilekçesinde; müvekkilin 2006 yılından bu yana yazı işleri müdürlüğüne vekalet ettiğini, defterdarlık muhasebe denetmeninin raporu sonrasında müvekkiline ödenen ek tazminat ve özel hizmet tazminat farklarının iadesine ilişkin idare kararın ve açılan davanın usul ve esas yönünden hukuka aykırı olduğunu, dava konusu yapılan ödemede müvekkilinin herhangi bir kusur ve hilesi olmadığını, idarenin dava açma süresi olan 60 günlük süreyi geçirdiğini belirterek davanın reddine ve idari yargıda açtıkları Erzurum 2. İdare Mahkemesinin 2011/1621 Esas sayılı dosyasının bekletici mesele yapılmasını karar verilmesini istemiştir.

Mahkemece; "Somut olayda işin özü; asilde aranan şartları taşımayan bir kişinin vekil olarak atanması mümkün olmadığı gibi, kendisine bu sebeple vekalet zammı ve tazminatının ödenemeyeceğidir. Yüksek öğrenim mezunu olmadığı için zam ve tazminatları alamayacaktır. Ancak fiilen yürüttüğü görev karşısında bazı maddi haklara hak kazanabilir. (Danıştay, 11. Dairesi, 2001/481 E-2003/5610 K sayılı içtihadı). Davalının Yazı İşleri Müdürlüğü için aranan şartları taşımadığı halde vekaleten bu göreve getirildiği ve kendisine bundan ötürü H... Mal Müdürlüğünün 29/11/2013 havale tarihli yazısı ile bildirildiği üzere 20.167,33 TL zam ve tazminat farkı ödendiği sabit ve

çekişmesizdir.

Davalının sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre iade etmesi gereken miktar belirlenirken iyiniyet ve kötüniyet belirleyici olmaktadır. Davalının uzun yıllardır sürdürdüğü bu görevinden ötürü bir anda, bir ödeme ile toptan olarak büyük bir meblağ zam ve tazminat aldığını anlaşılmaktadır. Yıllardır alınmayan bir zammı ve tazminatı biranda alan davalının bu durum karşısında bilgisiz ve habersiz olması, hatta vekaleten baktığı görevin gereği olan yüksek öğrenim mezunu olmadığını bile bile bu ödemeyi alması hayatın olağan akışına ters bir durumdur. Davalının iyiniyetli olmadığı vicdani kanaatine varılmakla eline geçen tüm parayı tüketmiş olsa bile yasanın emredici hükmü gereği tümünü iade ile yükümlüdür. Tüm bu açıklamalar ve deliller ışığında davalının iyiniyetli olmadığı vicdani kanaatine varılmakla, 657 sayılı devlet memurları kanununun 86,174-175 maddeleri ile 631 sayılı KHK'ye aykırı olarak zam ve tazminat adı altında davalıya ödenen 20.167,33 TL tutarındaki ödemenin, 30/03/2011 ödeme tarihinden başlayacak yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline ve davacıya ödenmesine" gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiş, hüküm davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Davalardan biri hakkında verilecek kararın, diğerini etkileyecek nitelikte bulunması halinde iki dava arasında bağlantı varsayılır ve biri diğeri için bekletici mesele yapılır.

Somut olayda, davalı tarafından davacı aleyhine açılan Erzurum 2. İdare Mahkemesinin 2011/1621 E. sayılı dosyasında, davalının vekaleten yürüttüğü H... Kaymakamlığı Yazı İşleri Müdürlüğü sebebiyle almış olduğu ve dava konusu olan özel hizmet ve ek tazminat farklarının iadesine ilişkin olarak tesis edilen 19.09.2011 tarih ve 175 sayılı idari işlemin hukuka aykırı olduğu iddiası ile iptalinin istenildiği, bu davada verilen 31.01.2012 tarih ve 2012/140 K. sayılı kararın davalı tarafından temyiz edildiği anlaşılmakla, kararın henüz kesinleşmediği anlaşılmaktadır.

Buna göre; mahkemece, dava konusu ödemeye ilişkin olarak açılmış bulunan ve eldeki davayı etkileyecek nitelikteki Erzurum 2. İdare Mahkemesinin 2011/1621 Esas sayılı idari işlemin iptaline ilişkin dava dosyasının sonuçlanmasının bekletici mesele yapılarak, orada verilip kesinleşecek olan karar doğrultusunda bir karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile idare mahkemesindeki dava sonucu beklenilmeksizin, yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmayıp, bozmayı gerektirmiştir.

Bozma nedenine göre, diğer temyiz itirazlarının incelenmesine şimdilik gerek

görülmemiştir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK.nun 428.maddesi gereğince BOZULMASINA ve peşin alınan temyiz harcının istek halinde temyiz edene iadesine, 17.06.2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

3. Hukuk Dairesi 2014/8388 E. , 2014/16392 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Kocaeli 2. Sulh Hukuk Mahkemesi

TARİHİ: 04/12/2012

NUMARASI: 2009/705-2012/1635

Taraflar arasında görülen alacak davasının yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

YARGITAY KARARI

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü:

Davacı vekili dava dilekçesinde; davalıya 5.096,15 TL fazla çalışma ücreti ödendiğini, fazla ödenenin iadesi için gönderilen yazı üzerine davalının 100,00 TL iade ettiğini ancak bakiyeyi ödemekten kaçındığını belirterek; 4.996,15 TL'nin 12.06.2007 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı cevap dilekçesinde; davanın reddine karar verilmesini dilemiştir.

Mahkemece, iadesi istenen paranın davalıya 2005-2006 yılları arasında ödendiği, bu paranın halen davalının elinde bulunmasının hayatın olağan akışına uygun olmadığı, davalının, fazla ödenenin iadesi istemine ilişkin idari işlemin iptali için idare mahkemesinde dava açtığı, mahkemece işlemin iptaline karar verildiği, bu nedenlerle davacının sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre davalıdan talepte bulunamayacağı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, hüküm, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava, yersiz ödenenin, sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre iadesi istemine ilişkindir.

Somut olayda; muhasebe denetmeni tarafından düzenlenen 31.05.2007 tarihli rapora istinaden 2003- 2006 yılları arasında davalının da aralarında bulunduğu kişilere fazla ödeme yapıldığının tespit edildiği, sehven yapılan ödemelerin iadesi için ilgililere yazı gönderildiği, borç bildirim belgesinin 02.07.2008 günü davalıya tebliğ edildiği, davalının 18.06.2007 tarih ve 245 sayılı borç bildirim yazısının iptali için Kocaeli Valiliği aleyhine idare mahkemesine dava açtığı, mahkemece, yersiz ödemede A.. B..'in herhangi bir hilesi, gerçek dışı beyanı veya açık hatası olmadığı, hatalı ödemenin yapıldığı tarihten itibaren altmış günlük idari dava açma süresi içerisinde geri alınması gerekirken bu süre geçirildikten sonra paranın istenmesinde hukuka uyarlık olmadığı gerekçesiyle, dava konusu işlemin iptaline karar verildiği, kararın 03.06.2012 tarihinde temyiz edilmeksizin kesinleştiği, idare mahkemesinin iptal kararı esas alınmak suretiyle eldeki davanın reddedildiği anlaşılmaktadır.

Buna göre temyize konu uyumsuzluk; yersiz ödendiği iddia edilen dava konusu paranın sebepsiz zenginleşme hükümleri doğrultusunda davalıdan geri istenip istenemeyeceği noktasında toplanmaktadır.

Sebepsiz zenginleşme, bir kimsenin mal varlığının, geçerli (haklı) bir sebep olmaksızın diğer bir kimsenin mal varlığı aleyhine çoğalması (zenginleşmesi) demektir. Sebepsiz zenginleşmeye dayalı alacak talep edilebilmesi için borçlunun mal varlığından bir başkasının aleyhine olarak bir zenginleşme meydana gelmeli, zenginleşme ve zenginleştirici olay arasında illiyet bağı bulunmalı ve zenginleşme haklı bir sebebe dayanmamalıdır.

Kural olarak zenginleşen, başkasının malvarlığından veya emeğinden haklı bir sebep olmaksızın elde ettiği zenginleşmeyi geri vermek zorundadır. (TBK m.77/1) Borç olmayanı rızası ile ödeyen kimse yanlışlığa düştüğünü ispat ettiği takdirde ödediğini geri isteyebilir. Burada kastedilen yanlışlık, eda ile ilgili olup, edada bulunanda bağışlama irade ve arzusunun bulunmadığını gösteren bir yanılmadır.

Bu bağlamda; HGK'nın 1982/13-387 E.-1984/997 K. sayılı kararında; hatalı intibak ve hatalı terfi gibi şart tasarrufun yanlış yapılması veya sonradan geri alınması halinde, daha önce bu şart tasarrufa dayanılarak memura yapılan fazla ödemenin idare hukuku ilkelerine göre geri istenebileceği ve geri isteme süresinin 60 gün olduğu, ancak şart tasarrufa dayanmayan salt hatalı ödemenin Borçlar Kanunu'nun sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde geri istenebileceği açıklanmıştır.

Şart tasarruflar; önceden belirlenmiş hukuk kurallarının kişiler hakkında uygulanmasına dair işlemlerdir. Bu tür işlemler, hukuk düzeninde değişiklik yapmazlar; yalnızca kişilerin durumunda değişiklik yaparak onları bir durumdan başka bir duruma geçirirler. Şart tasarruflar; kişisel bir hukuki durum yaratmaları bakımından geniş anlamda subjektif tasarruflar kapsamında olmalarına karşın, “konu” bakımından hukuk aleminde bir değişiklik yapmayıp, yalnızca hak sahibi süje bakımından bir yenilik ve değişiklik doğurmaları itibariyle, dar anlamda subjektif tasarruflardan ayrılırlar.

Şart tasarrufa dayanılarak yapılan yanlış intibak ve ödemeler ancak iptal davası ya da yasalarda özel süre varsa bu süre içinde yahut iptal davası açılmışsa dava sonuna kadar geriye yürür biçimde geri alınabilir.

Dava konusu olayda, davacı idarenin herhangi bir şart tasarrufu bulunmadığı için şart tasarrufun varlığı halinde uygulanacak ilkeler somut olayda uygulanamaz.

Diğer taraftan davalıdan iadesi talep edilen alacak, para borcuna ilişkin olup, iade zamanında borçlunun elinden çıkmış olması veya harcanarak tükenmiş olması, borçlunun iade yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

Hal böyle olunca mahkemece; herhangi bir şart tasarrufa dayanmayan hatalı ödemenin, sebepsiz zenginleşme hükümleri çerçevesinde istenebileceği gözetilerek, tarafların tüm delilleri toplanıp, hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, yanılığılı değerlendirme ve yazılı gerekçelerle davanın reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı görülmüş, bu husus hükmün bozulmasını gerektirmiştir.

Bu itibarla yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisini isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK.nun 428.maddesi gereğince BOZULMASINA ve peşin alınan temyiz harcının istek halinde temyiz edene iadesine, 11.12.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2012/23008 E. , 2014/20532 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanunu'na muhalefet

HÜKÜM: Düşme

Mahkemenin suç tarihi kabulünde bir isabetsizlik bulunmadığından tebliğnamedeki bu hususa yönelen düşünceye iştirak edilmemiştir.

Sanıklar ..., ..., ..., ..., ..., ..., ... hakkında kurulan hükme yönelik katılan vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesinde;

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 7 ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanununun 9. maddeleri hükmü karşısında; yüklenen "muhasabe hilesi yapmak" suçunun cezasının türü ve üst sınırı itibariyle tabi olduğu ve sanıklar lehine olan 765 sayılı TCK'nun 102/4 ve 104/2 maddelerinde öngörülen dava zamanaşımının, suçun işlendiği 31.03.2004 tarihinden hüküm tarihine kadar gerçekleştiği gerekçeleri gösterilerek mahkemece kabul ve takdir kılınmış olduğundan katılan vekilinin yerinde görülme-yen temyiz itirazlarının reddiyle hükmün ONANMASINA,

Sanık ... hakkında verilen karara karşı katılan vekilinin temyiz itirazlarına gelince;

UYAP kanalı ile mernis üzerinden alınan güncellenmiş nüfus kayıt örneğinden sanık ...'nın, hükümden sonra 05.08.2013 tarihinde vefat ettiği anlaşıldığından 5237 sayılı TCK'nun 64. maddesi uyarınca kamu davasının düşürülmesinde zorunluluk bulunması, Bozmayı gerektirmiş, katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan hükmün bu sebepten dolayı 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nun 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 01.12.2014 gününde oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2012/25607 E. , 2014/15627 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi usul kanununa muhalefet

HÜKÜM:

1- 2004 takvim yılında defter ve kayıtlarda hesap ve muhasabe hilesi yapmak suçundan mahkûmiyet

2-2006 takvim yılında defter ve belgeleri ibraz etmemek suçundan: beraat

Defter ve belgeleri gizlemek suçundan sanığın beraatine dair hükme yönelik katılan vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesinde:

Sanığın ibraz edemediğini bildirdiği suça konu kullanılmış ve boş faturalarının

08.01.2005 tarihinde başka eşyalarıyla birlikte işyerinden çalındığına dair emniyete ve vergi dairesine başvurusunun bulunması, hakkındaki incelemenin ise 29.09.2006 tarihli yazı ile istenmesi karşısında, suç kastı ile hareket ettiğine dair hakkında delil bulunmayan sanığın beraatine karar verilmesinde bir isabetsizlik bulunmadığından tebliğnamedeki bozma düşüncesine iştirak edilmemiştir.

Elde edilen delillerin hükümlülüğe yeter nitelik ve derecede bulunmadığı dosya içeriğine uygun şekilde gerekçeleri gösterilerek mahkemece kabul ve takdir kılınmış olduğundan katılan vekilinin, yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle hükmün ONANMASINA,

Muhasebe hilesi yapmak suçundan mahkûmiyetine dair hükme yönelik sanığın temyiz itirazlarına gelince:

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 7 ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 9. maddeleri hükmü karşısında; yüklenen suçun tabi olduğu suç tarihinde yürürlükte bulunan ve sanık lehine olan 765 sayılı TCK'nun 102/4 ve 104/2. maddelerinde öngörülen dava zamanaşımının, suçun işlendiği 31.12.2004 tarihinden temyiz inceleme tarihine kadar gerçekleştiği anlaşılmış ve sanığın temyiz itirazları bu nedenle yerinde görülmüş olduğundan sair yönleri incelenmeksizin hükmün 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK.nun 321. maddesi uyarınca istem gibi BOZULMASINA, ancak bu husus yeniden yargılama yapılmasını gerektirmediğinden aynı Yasanın 322. maddesinde öngörülen yetkiye dayanılarak sanık hakkında açılan kamu davasının gerçekleşen zamanaşımı nedeniyle 765 sayılı TCK'nun 102/4, 104/2 ve 5271 sayılı CMK'nun 223/8. maddeleri gereğince DÜŞÜRÜLMESİNE, 24.09.2014 gününde oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2012/25128 E. , 2014/12691 K.

"İçtihat Metni"

Tebliğname No: 11 - 2010/113251

MAHKEMESİ: Ankara 10. Asliye Ceza Mahkemesi TARİHİ: 06/04/2010

NUMARASI: 2009/1543 (E) ve 2010/450 (K)

SUÇ: Vergi Usul Kanunu'na muhalefet

213 sayılı Yasanın 367. maddesi uyarınca dava şartı olan A.. B..'nın 11.11.2009 günlü mütalaasının sanıklar hakkında " hesap ve muhasebe hilesi yapmak" suçuna ilişkin

olduğu ve " sahte fatura kullanmak " suçundan verilmiş mütalaa bulunmadığı gözetilmeden, kamu davasına devamla yazılı şekilde hüküm kurulması, Mükellef şirketin ortağı ve yetkilisi olmayıp sadece muhasebe işlerini yürüten sanık N.. K.. hakkında 213 sayılı VUK'nun 360. maddesinin uygulanıp uygulanmayacağına karar yerinde tartışılmaması, Yasaya aykırı, sanık M.. A.. müdafii ile sanık N.. K..'ın temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan diğer yönleri incelenmeyen hükmün bu sebeplerden dolayı 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK.nun 321. maddesi uyarınca kısmen istem gibi BOZULMASINA, 26.06.2014 gününde oybirliği ile karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2012/24533 E. , 2014/10950 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Muhasebe hilesi yapmak

HÜKÜM: Beraat

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 7 ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 9. maddeleri hükmü karşısında; sanığa yüklenen "muhasebe hilesi yapmak " suçunun yasada gerektirdiği cezasının türü ve üst sınırı itibariyle tabi olduğu, suç tarihinde yürürlükte bulunan ve lehe olan 765 sayılı TCK'nun 102/4 ve 104/2. maddelerinde öngörülen dava zamanaşımının, 30.10.2004 suç tarihinden, temyiz inceleme tarihine kadar gerçekleştiği anlaşılmış ve katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan, sair yönleri incelenmeyen hükmün 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nun 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, ancak bu husus yeniden yargılamayı gerektirmediğinden aynı Yasanın 322. maddesinde öngörülen yetkiye dayanılarak sanık hakkındaki kamu davasının gerçekleşen zamanaşımı nedeniyle 765 sayılı TCK'nun 102/4, 104/2 ve 5271 sayılı CMK'nun 223/8. maddeleri uyarınca DÜŞÜRÜLMESİNE, 04.06.2014 oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2012/26727 E. , 2014/10727 K.

"İçtihat Metni"

Tebliğname No: 11 - 2011/200251

MAHKEMESİ: Ankara 25. Asliye Ceza Mahkemesi TARİHİ: 03/03/2011

NUMARASI: 2009/1444 (E) ve 2011/128 (K)

SUÇ: Sahte fatura kullanmak, muhasebe hilesi yapmak

1-2005 takvim yılında sahte fatura kullanmak suçundan, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 367. maddesi uyarınca sanık hakkında dava şartı olan mütalaa alınmadan açılan kamu davasına devamla yazılı şekilde hüküm kurulması,

Muhasebe hilesi yapmak suçu 213 sayılı Yasanın 359/a-1 maddesinde düzenlendiği halde uygulama maddesinin anılan Yasanın 359/b-1 maddesi olarak gösterilmesi suretiyle CMK'nun 232/6 madde ve fıkrasına aykırı davranılması,

Yasaya aykırı, katılan vekili ve sanık müdafinin temyiz itirazları bu nedenle yerinde görülüş olduğundan sair yönleri incelenmeyen hükmün bu sebeplerden dolayı 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK.nun 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 02.06.2014 gününde oybirliği ile karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2012/25622 E. , 2014/10161 K.

"İçtihat Metni"

Tebliğname No: 11 - 2012/117464

MAHKEMESİ: İstanbul Anadolu 25.(Ümraniye 3.) Asliye Ceza Mahkemesi

TARİHİ: 13/02/2012

NUMARASI: 2010/117 (E) ve 2012/120 (K)

SUÇ: Sahte fatura kullanmak

Sanığın kullandığı ve sahte olduğu iddia olunan faturaları düzenleyen “Y. Petrol Ürünleri Pazarlama Dağ. San. Tic. Ltd. Şti.” hakkında düzenlenen 13.11.2009 tarih ve 1207/114-20 sayılı vergi tekniği inceleme raporu ve ekleri dosyaya getirtilip, ilgili firma yetkilisi hakkında sahte fatura düzenlemek suçundan dava açılıp açılmadığı, açılmışsa akıbeti araştırılıp bu dava ile birleştirilmemesi halinde, dava dosyası celp edilip incelenerek özetinin duruşma tutanağına geçirilip, bu davayı ilgilendiren ve sahteliği belirleyen delillerin onaylı örneklerinin dava dosyasına intikal ettirilmesi, gerektiğinde faturaları düzenleyen mükellef ile sanığın yetkilisi olduğu şirkete ait defter ve belgeler üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak, faturaların gerçek alım satım karşılığı olup olmadığının,

mal ve para akışını gösteren sevk ve taşıma irsaliyeleri, teslim tesellüm belgeleri, bedellerinin ödendiğine ilişkin ticari teamüle uygun kanıtlama yeteneği olan geçerli ödeme belgeleri ve satıcının kasasına ya da banka hesabına girip girmediğinin tespiti ile, faturaları düzenleyen mükellefin yeterli üretimi, mal girişi ya da stoğu olup olmadığı, sahte fatura kullanma açısından düzenlenen vergi inceleme raporunun araştırılması “sahte fatura kullanmak” ile “muhasabe hilesi yapmak” suçlarının birbirinden ayrı ve bağımsız suçlar olduğu cihetle, muhasabe hilesi yapmak suçunun sübut delilleri ve suç tarihi de ortaya konularak toplanan tüm deliller birlikte değerlendirilip sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayini gerektiği gözetilmeden eksik inceleme sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması,

Yasaya aykırı, sanık müdafinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan hükmün bu sebeplerden dolayı 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi uyarınca uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nun 321. maddesi uyarınca istem gibi BOZULMASINA, kazanılmış hakkın saklı tutulmasına, 26.05.2014 gününde oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2012/24572 E. , 2014/9699 K.

"İçtihat Metni"

Tebliğname No: 11 - 2011/408172 MAHKEMESİ : Sincan 3. Asliye Ceza Mahkemesi

TARİHİ: 01/11/2011

NUMARASI: 2010/695 (E) ve 2011/888 (K)

SUÇ: Muhasebe hilesi yapmak, sahte fatura kullanmak

Sanık hakkında “muhasabe hilesi yapmak” suçundan kurulan hükme yönelik müdafinin temyiz itirazlarının incelemesinde;

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 367. maddesi uyarınca dava şartı olan A.. B..nın 06.07.2010 günlü mütalaasının, “2005, 2006 ve 2007 takvim yıllarında sahte fatura kullanmak” suçuna ilişkin olduğu, " muhasabe hilesi yapmak" suçu ile ilgili dava şartı niteliğinde verilmiş mütalaa bulunmadığı cihetle, 213 sayılı Yasanın 367. maddesi uyarınca dava şartı olan mütalaanın alınması gerektiği gözetilmeden, yargılamaya devamla yazılı şekilde hüküm kurulması,

Sanık hakkında "2005, 2006 ve 2007 takvim yıllarında sahte fatura kullanmak" suçlarından kurulan hükme yönelik müdafinin temyiz itirazlarına gelince;

Gerekçeli karar başlığında yanlış yazılı suç tarihlerinin, suça konu faturaların KDV indiriminde kullanılması nedeniyle 21.07.2005- 21.08.2005, 21.02.2006-21.01.2007, 21.02.2007-25.06.2007 olarak mahallinde düzeltilmesi mümkün görülmüş, hükmün gerekçesinde doğru olarak sanığın sahte faturaları kullandığı kabul edilmesinden sonra, gerekçe ve hüküm fıkralarında "sahte fatura düzenlemek" eyleminden bahsedilmesi mahallinde düzeltilebilir maddi hata kabul edilmiştir. Yapılan duruşmaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin soruşturma ve kovuşturma neticelerine uygun şekilde oluşan inanç ve takdirine, incelenen dosya içeriğine göre sanık müdafinin yerinde görülmeyen sair temyiz itirazlarının reddine; ancak:

Ayrıntıları Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 03.06.2008 gün 2008/7-133-162 sayılı kararında açıklandığı üzere, koşullu bir düşme nedeni oluşturan "hükmün açıklanmasının geri bırakılması" müessesesinin objektif koşulların varlığı halinde, CMK'nun 231/7. maddesi uyarınca diğer kişiselleştirme hükümlerinden önce ve re'sen mahkemece değerlendirilmesi gerektiği cihetle, kayden engel sabıkası bulunmayan sanık hakkında, suçtan kaynaklanan zararı giderip gidermediği araştırılıp sonucuna göre hükümden önce, 08.02.2008 gün ve 26781 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak aynı gün yürürlüğe giren 5728 sayılı Yasanın 562. maddesi ile değişik 5271 sayılı CMK'nun 231. maddesinin uygulanıp uygulanmayacağı karar yerinde tartışılmadan yazılı şekilde karar verilmesi,

Dosya kapsamına göre, 2005 takvim yılında yüklenen suç tarihinin en son 21.08.2005 olduğu, bu itibarla bu tarihte yürürlükte bulunan 5237 sayılı TCK hükümlerinin tatbiki gerektiği gözetilmeden, yazılı şekilde suç tarihinde yürürlükte bulunmayan 765 sayılı TCK ve 647 sayılı Yasa hükümlerine göre uygulama yapılması,

Yargıtay Ceza Genel Kurulu ile Dairemizin yerleşmiş kararlarında açıklandığı üzere, yasa metninin tekrarı gerekçe olmadığı gibi yasalarda yer alan hükümler uygulanırken gösterilen gerekçelerde çelişkiye, zafiyete düşülmemesi gerekir. Sanık hakkında 2006 ve 2007 takvim yıllarındaki eylemlerinden dolayı hükmolunan cezanın ertelenmesine ilişkin TCK'nun 51. maddesinin uygulama gerekçesinde, "yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlık nedeniyle" hapis cezasının ertelendiği belirtilmesine rağmen, "sanığın geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları, cezanın sanığın geleceği üzerindeki olası etkileri göz önünde bulundurulduğu"ndan bahisle TCK'nun 62. maddesinin uygulanmasına yer olmadığına

karar verilmek suretiyle gerekçede çelişkiye düşülmesi,
5237 sayılı Yasanın 53. maddesinin 3. fıkrası uyarınca aynı maddenin 1. fıkrasının c bendinde yer alan hak yoksunluğunun, sanığın sadece kendi alt soyu üzerindeki yetkileri açısından koşullu salıverilmeye kadar uygulanabileceği gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması,
Yasaya aykırı, sanık müdafinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmuş olduğundan hükümlerin bu sebeplerden dolayı, 5320 sayılı Kanunun 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nun 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, aleyhe temyiz bulunmadığından kazanılmış hakkın saklı tutulmasına, 20.05.2014 gününde oybirliği ile karar verildi.

5. Ceza Dairesi   2013/13519 E. , 2014/5233 K.

"İçtihat Metni"

Tebliğname No: 5 - 2012/313099

MAHKEMESİ: Eskişehir 1. Ağır Ceza Mahkemesi

TARİHİ: 16/10/2012

NUMARASI: 2009/2 Esas, 2012/361 Karar

SUÇ: Zimmet

Mahalli mahkemece verilen hüküm temyiz edilmekle dosya incelenerek, gereği düşünüldü:

S.S... Konut Yapı Kooperatifi Yönetim Kurulu başkanı olan sanığın 2004 yılında kooperatife üye olmak için başvuran katılan A.. K..'ya kooperatif hesabına 21.000 TL yatırması, ayrıca her ay için aynı hesaba 1.100 TL para yatırması halinde kooperatife üye yapacağını söyleyip bu kişiden ikametgâh ilmühaberi, nüfus kayıt örneği istediği, katılanın 21.000 TL parayı belirtilen banka hesabına yatırdığı, yine aylık

1.100 TL para yatırmaya devam ettiği, 2005 yılı Ekim ayına kadar sürecin bu şekilde devam ettiği, daha sonra kooperatif başkan ve üyelerinin eşlerinden kurulmuş ... İnşaat Turizm Gıda Sanayi Ticaret Limited Şirketinin hesabına para yatırılmasının istenmesi üzerine 2005 yılı Kasım ayından 2006 yılı Nisan ayına kadar 6.600 TL paranın katılan tarafından yatırıldığı, sanığın katılana kooperatifin 15 sıra no'lu üyesi olduğuna dair belge tanzim edip verdiği, bu şekilde kooperatife üye olmak amacıyla katılanın toplam 44.000

TL verdiği, ancak üye kayıt defterine kaydının yapılmadığı anlaşılan olayda, sanığın muhasebe hilesi olarak gerçekleştirdiği bu işlemlerde zimmet suçunun unsurları oluşmamakla birlikte hileli davranışlarla kendisine yarar sağlaması ve bu yöndeki belgelerin içerik olarak gerçeğe uygun olmaması karşısında dolandırıcılık ve unsurlarının varlığı halinde sahtecilik suçlarını oluşturduğu, ek savunma hakkı tanınarak hüküm kurulması gerektiği gözetilmeden eksik inceleme, yetersiz gerekçeler ve yanılığlı değerlendirme sonucu yazılı şekilde beraat kararı verilmesi,

Kanuna aykırı, katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görölmüş olduğundan, hükmün 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi de gözetilerek CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 12/05/2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2012/16627 E. , 2014/7164 K.

"İçtihat Metni"

Tebliğname No: 11 - 2010/34003

MAHKEMESİ: Bursa 3. Asliye Ceza Mahkemesi

TARİHİ: 10/07/2009

NUMARASI: 2008/512 (E) ve 2009/1032 (K)

SUÇ: Vergi Usul Kanununa Muhalefet

Sanığın yetkilisi olduğu S..S..San. ve Tic. A.Ş.'nin 2005 takvim yılı hesaplarının incelenmesinde şirketin yasal defter ve kayıtlarında muhasebe hilesi yaptığının iddia edilmesi karşısında, dosyada mevcut vergi raporlarının incelenmesinde, şirketin sünger üretim ve satış faaliyeti ile işigal ettiği, bir kısım hasılatını "yurtiçi satışlar" hesabında takip etmek yerine "ortaklara borçlar" hesabında izlediği, "ortaklara borçlar" hesabı, işletmelerin faaliyet konuları dışında aldıkları paraların izlendiği hesap olduğu, 2005/Mart ve Aralık döneminde yurtiçi satış hasılatı karşılığında alınan toplam 600.000 TL tutarındaki çeklerin kayıtlara intikal ettirilmeyerek factoring şirketlerinde işlem gördüğu ve sanık adına yasal kayıtlara intikal ettirildiği, bu işlemin 2005 hesap döneminde 33 kez gerçekleştirildiği ve Mart-Aralık ayı boyunca devam ettiği, bu nedenle bu işlemlerin hatalı olarak yapma olasılığının bulunmadığı anlaşılacakla şirketin bir kısım satışlarına ilişkin hasılatını gizlemek maksadıyla yasal defter ve kayıtlarda muhasebe hilesi yapılarak Kurumlar Vergisi ziyana sebebiyet verildiğinin anlaşılması karşısında,

yüklenen suçun unsurları itibariyle sübuta erdiği gözetilmeden, yetersiz bilirkişi raporuna itibar edilerek sanığın mahkumiyeti yerine yazılı şekilde beraat kararı verilmesi, Yasaya aykırı, katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan hükmün bu sebepten dolayı 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nun 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 14.04.2014 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Ceza Genel Kurulu 2012/1329 E. , 2014/178 K.

"İçtihat Metni"

Mahkemesi: Antalya 3. Asliye Ceza Günü: 15.06.2007

Sayısı: 55-525

Sanıklar hakkında hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanmak suçundan açılan kamu davasının yapılan yargılamasında, 7 yıl 6 aylık kesintili dava zamanaşımının gerçekleştiğinden bahisle davanın ortadan kaldırılmasına ilişkin, Antalya 3. Asliye Ceza Mahkemesince verilen 15.06.2007 gün ve 55-525 sayılı hükmün müşteki vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 11. Ceza Dairesince 10.02.2010 gün ve 16996-705 sayı ile;

"İddianamede sanıkların, şirket hissedarı olan kişilere yönelik 'hizmet nedeniyle emniyeti suistimal' suçunu işledikleri tavsifiyle dava açılmış olması karşısında, suçtan doğrudan doğruya zarar görmeyen şikayetçi Sermaye Piyasası Kurulu'nun müdahilliğine karar verilmesi hukuken geçersiz olup hükmü temyiz etme hakkı vermeyeceğinden adı geçen şikayetçi adına vekilinin kamu davasının ortadan kaldırılması kararını temyize yetkisi bulunmadığı cihetle; şikayetçi adına vekilinin vaki temyiz isteminin 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi uyarınca uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nun 317. maddesi gereğince reddine" karar verilmiştir.

Hükmün kesinleşmesinden sonra Adalet Bakanlığınca 11.07.2010 gün ve 46053 sayı ile; "23.11.1998-18.10.1999 tarihleri arasında işlenen atılı suç nedeniyle soruşturma ve kovuşturma yapılmasının 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun ilgili hükümlerine göre Sermaye Piyasası Kurulu'ndan karar alınmasına bağlı olması ve gerek 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 107. maddesinde yer alan, 'Hukuku amme davasının ikamesi mezuniyet veya karar alınmasına yahut diğer bir mercide halli lazım gelen bir

meselenin neticesine bağlı bulunduğu takdirde mezuniyet ve kararın alınmasına yahut meselenin haline kadar müruru zaman durur.' şeklindeki düzenleme, gerekse 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 67/1. maddesinde yer alan, 'Soruşturma ve kovuşturma yapılmasının, izin veya karar alınması veya diğer bir mercide çözümlenmesi gereken bir meselenin sonucuna bağlı bulunduğu hâllerde; izin veya kararın alınmasına veya meselenin çözümüne veya kanun gereğince hakkında kaçak olduğu hususunda karar verilmiş olan suç faili hakkında bu karar kaldırılıncaya kadar dava zamanaşımı durur.' şeklindeki düzenlemeler karşısında, somut olayda ... Elektrik T.A.Ş. nezdinde gerçekleştirilen denetim çalışmaları için anılan Kurul başkanlık makamının uzmanları görevlendirdiği 03.07.2000 tarihinden, Kurul karar organının ilgililer hakkında suç duyurusunda bulunulmasına karar verdiği 24.08.2001 tarihine kadar dava zamanaşımı süresinin durduğu gözetilmeden, yazılı şekilde karar verilmesinde isabet görülmemiştir" nedenine dayalı olarak kanun yararına bozma kanun yoluna başvurulması üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 15. Ceza Dairesince 21.09.2011 gün ve 10024-1465 sayı ile;

"İncelenen dosya içeriğine göre; kanun yararına bozma istemine atfen düzenlenen ihbarnamedeki düşünce yerinde bulunduğundan, Antalya 3. Asliye Ceza Mahkemesinin 2002/55 esas, 2007/525 sayılı kararının CMK'nun 309. maddesi uyarınca bozulmasına, müteakip işlemlerin mahkemesince yerine getirilmek üzere dosyanın Yargıtay C. Başsavcılığına tevdiine" karar verilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ise 10.11.2011 gün ve 175708 sayı ile;

"...Sermaye Piyasası Kurulu vekilleri, 25.09.2001 tarihli dilekçe ile sanıkların ... Elektrik T.A.Ş'nin yönetim kurulu üyesi buldukları, 1999 yılında gerçekleşen .... hisse senedi alım satım işlemleri ile şirketi zarara uğratarak TCK'nun 508, 510 ile SPK'nun 48. madde hükümleri uyarınca cezai kovuşturma yapılması için suç duyurusunda bulunulduğu, Antalya Cumhuriyet Başsavcılığınca 11.01.2002 tarihinde ... Elektrik yetkilisi bulunan sanıkların şirket karını, kendilerinin veya 3. şahısların menfaatine olarak bilerek ve isteyerek tüketmek suretiyle hisselerinin yönetimini kendilerine bırakan diğer hissedarların inancını hizmet nedeniyle kötüye kullandıkları iddiasıyla TCK'nun 510, 80, 522 ile SPK'nın 48. maddelerinin uygulanması istemiyle kamu davası açıldığı olayda, sanıklara yüklenen hizmet nedeniyle inancı kötüye kullanma suçu, Sermaye Piyasası Kanunu'nun 47. maddesinde sayılan suçlardan olmadığından aynı yasanın 49. maddesinin

1. fıkrası gereğince soruşturma yapılması Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yazılı başvuruda bulunulmasına bağılı değıldir.

Bu nedenle, Sermaye Piyasası Kurulu uzmanlarının görevlendirildiğı 03.07.2000 tarihi ile Kurul karar organının ilgililer hakkında suç duyurusunda bulunulmasına karar verildiğı 24.08.2001 tarihleri arasında da dava zamanaşımı süresi durmaz.

Sanıklara yüklenen suç için 765 sayılı TCK'nun 510. maddesinde öngörülen hapis cezasının üst haddine göre, dava, aynı yasanın 102/4 ve 104/2. maddeleri gereğince 7 yıl 6 aylık kesintili zamanaşımı süresine tâbi olup, suç tarihi ile karar tarihleri arasında bu süre dolduğundan yerel mahkemece sanıklar hakkındaki kamu davasının dava zamanaşımı süresinin dolması nedeniyle ortadan kaldırılmasına karar verilmesi yerindedir.

Özel Dairece haklı nedene dayanmayan kanun yararına bozma isteminin reddi yerine yazılı şekilde kabulüne karar verilmesinin hukuka aykırı olduğı kanaatine varılmıştır.

Kabule göre de;

Ceza Genel Kurulunun 30.03.2010 gün ve 2010/2-68 sayılı kararında da belirtildiğı üzere, sanıklar hakkında tesis olunan zamanaşımı süresinin dolması nedeniyle kamu davasının ortadan kaldırılması kararı mahkumiyet dışında davanın esasını çözen nitelikte bir karar olduğundan, kanun yararına bozma istemi üzerine Özel Dairece 5271 sayılı CMK'nun 309. maddesinin 4. fıkrasının (c) bendi uyarınca aleyhe sonuç doğurmayacak ve yeniden yargılama yapılmayacak şekilde kanun yararına bozma kararı verilmesi yerine hükmün anılan yasanın 309. maddesi uyarınca bozulmasına ve müteakip işlemlerin mahkemesince yerine getirilmesine karar verilmesinde isabet görülmemiştir" görüşüyle itiraz kanun yoluna başvurmuştur.

5271 sayılı CMK'nun 308. maddesi uyarınca inceleme yapan Yargıtay 15. Ceza Dairesince 26.09.2012 gün ve 12185-42119 sayı ile, itiraz nedenlerinin yerinde görülmediğinden bahisle Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

Özel Daire ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık; sanıklar hakkında izne tâbi olmayan 765 sayılı TCK'nun 510. maddesinde düzenlenmiş olan hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçunu işlediklerinden bahisle açılan kamu davasının zamanaşımının gerçekleştiğinden bahisle ortadan kaldırılmasına karar verilen somut olayda, kanun

yararına bozma isteminin kabulünün isabetli olup olmadığının, isabetli olduğunun kabulü halinde ise 5271 sayılı CMK'nun 309/4. maddesinin hangi bendi uyarınca bozma kararı verilmesi gerektiğinin belirlenmesine ilişkindir.

İncelenen dosya kapsamından; Sermaye Piyasası Kurulu vekillerince sanıklar hakkında 765 sayılı TCK'nun 510. maddesinde düzenlenmiş olan hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçundan suç duyurusunda bulunulduğu, Antalya Cumhuriyet Başsavcılığınca sanıkların aynı madde uyarınca cezalandırılmaları istemiyle kamu davası açıldığı, sevk maddeleri arasında 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 48. maddesine de yer verildiği anlaşılmaktadır.

Öğretide "olağanüstü temyiz" olarak adlandırılan kanun yararına bozma olağanüstü kanun yolunun şartları ve sonuçları "kanun yararına bozma" adı ile 5271 sayılı CMK'nun 309 ve 310. maddelerinde düzenlenmiştir.

5271 sayılı Kanunun 309. maddesi uyarınca hâkim veya mahkemece verilip istinaf veya temyiz incelemesinden geçmeksizin kesinleşen karar veya hükümlerde, maddî hukuka veya yargılama hukukuna ilişkin hukuka aykırılık bulunduğunu öğrenen Adalet Bakanlığı, o karar veya hükmün Yargıtay'ca bozulması istemini, kanuni nedenlerini açıklayarak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı olarak bildirecektir. Bunun üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı da hükmün veya kararın bozulması istemini içeren yazısına bu nedenleri aynen yazarak Yargıtay ceza dairesine verecek, ileri sürülen nedenlerin Yargıtay'ca yerinde görülmesi halinde karar veya hüküm kanun yararına bozulacak, yerinde görülmezse istem reddedilecektir.

Böylece ülke sathında uygulama birliğine ulaşılabilecek, hâkim ve mahkemelerce verilen cezaya ilişkin karar veya hükümlerdeki hukuka aykırılıklar ile uygulamadaki esaslı yanlışlar ve esasa etkili usul yanlışlarının, toplum ve birey açısından hukuk yararına giderilmesi sağlanacaktır.

Kanun yararına bozma yoluna temyiz incelemesinden geçmeksizin kesinleşmiş hüküm ve kararlara karşı gidilmesi nedeniyle, bu kanun yolu dar kapsamlı olup, her türlü hukuka aykırılığın öne sürülüp incelenmesine elverişli bir denetim yolu değildir. 26.10.1932 gün ve 29-32 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında da kanuna aykırılık halleri açıklanıp, bunların uygulamadaki esaslı yanlışlıklar ile esasa etkili usul hataları olduğu belirtilmiştir.

Uyuşmazlığın sağlıklı bir şekilde çözümlenmesi için suç ve hüküm tarihinde yürürlükte

bulunan 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun ilgili maddeleri ile 765 sayılı TCK'nun 510. maddesinin de değerlendirilmesi gerekmektedir.

2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun "Cezai sorumluluk" başlıklı 47. maddesi; "Diğer kanunlara göre daha ağır bir cezayı gerektiren bir suç oluşturmadığı takdirde;

1. Sermaye piyasası araçlarının değerini etkileyebilecek, henüz kamuya açıklanmamış bilgileri kendisine veya üçüncü kişilere menfaat sağlamak amacıyla kullanarak sermaye piyasasında işlem yapanlar arasındaki fırsat eşitliğini bozacak şekilde mameleki yarar sağlamak veya bir zararı bertaraf etmek, içerden öğrenenlerin ticaretidir. Bu fiili işleyen 11 inci madde kapsamındaki ihraççılarla, sermaye piyasası kurumlarının veya bunlara bağlı veya bunlara hâkim işletmelerin yönetim kurulu başkan ve üyeleri, yöneticileri, denetçileri, diğer personeli ve bunların dışında meslekleri veya görevlerini ifa etmeleri sırasında bilgi sahibi olabilecek durumda olanlarla, bunlarla temasları nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak bilgi sahibi olabilecek durumdaki kişiler,

Yapay olarak, sermaye piyasası araçlarının, arz ve talebini etkilemek, aktif bir piyasanın varlığı izlenimini uyandırmak, fiyatlarını aynı seviyede tutmak, arttırmak veya azaltmak amacıyla alım ve satımını yapan gerçek kişilerle, tüzel kişilerin yetkilileri ve bunlarla birlikte hareket edenler,

Sermaye piyasası araçlarının değerini etkileyebilecek, yalan, yanlış, yanıltıcı, mesnetsiz bilgi veren, haber yayan, yorum yapan ya da açıklamakla yükümlü oldukları bilgileri açıklamayan gerçek kişilerle, tüzel kişilerin yetkilileri ve bunlarla birlikte hareket edenler,

4'üncü maddenin birinci ve üçüncü fıkralarına aykırı hareket edenlerle, sermaye piyasasında izinsiz olarak faaliyette bulunan veya yetki belgeleri iptal olduğu veya faaliyetleri geçici olarak durdurulduğu halde ticaret unvanlarında, ilan veya reklamlarında sermaye piyasasında faaliyette buldukları intibamı yaratacak kelime veya ibare kullanan veya faaliyetlerine devam eden gerçek kişilerle, tüzel kişilerin yetkilileri,

Sermaye piyasası kurumlarına, bu Kanunun 13/A ve 13/B maddeleri kapsamındaki teminat sorumlularına ve 38/B ve 38/C maddeleri kapsamındaki fon kuruluna; sermaye piyasası faaliyetleri sebebiyle veya emanetçi sıfatıyla veya idare etmek için veya teminat olarak veyahut her ne nam altında olursa olsun, kayden veya fiziken tevdi veya

teslim edilen sermaye piyasası araçları, nakit ve diğer her türlü kıymeti kendisinin veya başkasının menfaatine satan veya rehneden veya her ne şekilde olursa olsun kullanan, gizleyen yahut inkâr eyleyen veyahut bu amaca ulaşmak ya da bu fiillerini gizlemek için bilgisayar ortamında tutulanlar dahil kayıtları tahvil ve tağyir eden ilgili gerçek kişilerle tüzel kişilerin yetkilileri,

Bu Kanununun 15 inci maddesinin son fıkrasında belirtilen işlemlerde bulunarak kârı veya mal varlığı azaltılan tüzel kişilerin yetkilileri ve bunların fiillerine iştirak edenler,

Karşılıksız olarak sermaye piyasası araçlarının geri alım taahhüdü ile satımını yapan ilgili gerçek kişilerle, tüzel kişilerin yetkilileri, her bir alt bent kapsamına giren fiillerden dolayı iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

1. Bu Kanuna göre Kurul veya Kurul tarafından görevlendirilenlere istenecek bilgileri vermeyen veya eksik veya gerçeğe aykırı olarak verenlerle; defter ve belgeleri bu görevlilere ibraz etmeyen, saklayan, yok eden veya bunların görevlerini yapmalarını engelleyenler,

2. Defter ve kayıt tutmayanlar, her bir alt bent kapsamına giren fiillerden dolayı bir yıldan üç yıla kadar hapis ve iki bin günden beşin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar. Gerçeğe aykırı defter ve kayıt tutan, hesap açan veya bunlarda her türlü muhasebe hilesi yapan ya da gerçeğe aykırı bağımsız denetleme raporu düzenleyenler ile düzenlenmesini sağlayanlar, Türk Ceza Kanunu'nun belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümlerine göre cezalandırılır.

Bu Kanununun 6'ncı maddesinin ikinci fıkrasına, 7, 9, 10, 10/A, 11, 12'nci maddelerine, 13 üncü maddesinin beşinci fıkrasına, 13/A maddesinin ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı, sekizinci, dokuzuncu, onuncu, on birinci, on ikinci, on üçüncü, on dördüncü ve on beşinci fıkralarına, 13/B maddesinin üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarına, 14 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına, 15 inci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarına, 16, 16/A maddelerine, 25 inci maddesinin (a) bendine, 28 inci maddesinin (b) bendine, 34 üncü maddesine, 38 inci maddesine, 38/A maddesine, 38/B maddesinin üçüncü, dördüncü, yedinci, dokuzuncu, onuncu ve on ikinci fıkralarına, 38/C maddesi kapsamında 38/B maddesinin üçüncü, dördüncü, yedinci, dokuzuncu, onuncu ve on ikinci fıkralarına, 39/A maddesine, 40/B ve 40/D maddelerine, 45 inci maddesine, 46 ncı maddesinin ikinci ve beşinci fıkralarına, 46/A,

46/B ve 46/C maddelerine aykırı hareket edenler bin iki yüz elli gün adli para cezası ile cezalandırılırlar.

Birinci fıkranın (A), (B) ve (C) bentleri uyarınca verilecek para cezaları üst sınırla bağlı olmaksızın suçun işlenmesi suretiyle temin edilen menfaatin üç katından az olamaz.", "Cezaların artırılması" başlıklı 48. maddesi; "Bu Kanun kapsamındaki ihraççılarla sermaye piyasası kurumlarının yönetim kurulu üyeleri, denetçileri, müdür ve diğer personeli ve yatırım fonu temsilcileri ile sorumlularının ortaklığın, kuruluşun veya fonun paraları ve diğer malları ile sermaye piyasası araçları, defter, evrak, dosya, kayıt ve diğer belgeleri üzerinde işledikleri suçların genel hükümlere göre belirlenen cezaları yarı oranında artırılarak hükmolunur.",

"Usul hükümleri" başlıklı 49. maddesinin birinci fıkrası; "47 nci madde kapsamına giren suçlardan dolayı soruşturma yapılması, Kurul tarafından Cumhuriyet savcılığına yazılı başvuruda bulunulmasına bağlıdır. Bu başvuru ile Kurul aynı zamanda katılan sıfatını kazanır." şeklinde düzenlenmiştir.

Anılan kanunun 47. maddesinde hangi eylemlerin suç oluşturduğu ve öngörülen yaptırımlar düzenlenmiş, 48. maddede, madde metninde sayılan kişilerin işlemiş oldukları bir kısım suçlar yönüyle genel hükümler uyarınca belirlenecek olan cezaların yarı oranında artırılacağı hükme bağlanmış, 49. maddenin birinci fıkrasında ise 47. madde kapsamına giren suçlardan dolayı soruşturma yapılabilmesinin Sermaye Piyasası Kurulunca Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı başvuruda bulunulması şartına bağlı olduğu belirtilmiştir.

765 sayılı TCK'nun 510. maddesi ise; "Geçen iki maddede yazılı cürümler meslek ve sanat veya ticaret veya hizmet sebebiyle veya emanetçi sıfatıyla veyahut idare etmek için kendisine tevdi olunan veya teminat olarak teslim edilen şeyler üzerinde yapılırsa faili hakkında bir seneden beş seneye kadar hapis cezası tertip olunur ve şikayetname itasına hacet kalmaksızın takibat yapılır" şeklinde olup, maddede anılan kanunun 508 ve 509. maddelerinde basit hallerine yer verilmiş olan güveni kötüye kullanma suçunun ağırlaştırılmış hallerine yer verilmiştir. Madde de düzenlenen hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçu takibi şikâyete bağlı olan bir suç olmadığı gibi soruşturma veya kovuşturma yapılması da izin şartına bağlı değildir. Diğer taraftan maddede düzenlenen suç, öngörülen hapis cezasının beş yıl olan üst sınırı itibarıyla 765 sayılı TCK'nun 102/4. maddesi uyarınca 5 yıllık asli, aynı kanunun 104/2. maddesi de göz önünde

bulundurulduğunda 7 yıl 6 aylık kesintili dava zamanaşımına tâbidir.

Bu açıklamalar ışığında uyuşmazlık konusu değerlendirildiğinde;

Sermaye Piyasası Kurulu vekillerince sanıklar hakkında 765 sayılı TCK'nun 510. maddesinde düzenlenmiş olan hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçundan suç duyurusunda bulunulması, Antalya Cumhuriyet Başsavcılığınca anılan suçun işlendiği açıklamasına yer veren iddianameyle, aynı madde uyarınca cezalandırılmaları talebiyle kamu davası açılmış olması, soruşturma yapılabilmesi için Sermaye Piyasası Kurulunca Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı başvuruda bulunulması şartını gerektiren 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 47. maddesi uyarınca cezalandırılmaları istemiyle sanıklar hakkında açılmış bir dava bulunmaması ve sanıkların cezalandırılmalarının talep edildiği 765 sayılı TCK'nun 510. maddesinde düzenlenen hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçu için izin şartı gerekmemesi gibi hususlar birlikte değerlendirildiğinde, Sermaye Piyasası Kurulu uzmanlarının denetleme yapmak amacıyla görevlendirildiği 03.07.2000 tarihi ile kurul karar organının ilgililer hakkında suç duyurusunda bulunulmasına karar verildiği 24.08.2001 tarihleri arasında dava zamanaşımı süresinin durması söz konusu olmayıp, Adalet Bakanlığının kanun yararına bozma talebinin usul ve kanuna uygun olmadığı görülmektedir.

Bu itibarla, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kabulüne, Özel Daire bozma kararının kaldırılmasına ve Adalet Bakanlığının kanun yararına bozma talebinin reddine karar verilmelidir. Adalet Bakanlığının kanun yararına bozma talebinin reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmış olması karşısında, kanun yararına bozma talebinin kabulünün isabetli olması halinde 5271 sayılı CMK'nun 309/4. maddesinin hangi bendi uyarınca bozma kararı verilmesi gerektiğine ilişkin diğer uyuşmazlık konusunun değerlendirilmesine gerek görülmemiştir.

SONUÇ: Açıklanan nedenlerle,

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının **KABULÜNE,**

Yargıtay 15. Ceza Dairesinin 21.09.2011 gün ve 10024-1465 sayılı kanun yararına bozma kararının **KALDIRILMASINA,**

Adalet Bakanlığının kanun yararına bozma isteminin **REDDİNE,**

Dosyanın, mahalline gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına **TEVDİİNE,** 08.04.2014 günü yapılan müzakerede oybirliğiyle karar verildi.

3. Hukuk Dairesi 2013/19050 E. , 2014/2690 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Kocaeli 1.Asliye Hukuk Mahkemesi

TARİHİ: 19/07/2013

NUMARASI: 2012/235-2013/793

Taraflar arasında görülen alacak davasının yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

YARGITAY KARARI

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü:

Davada; ... Ağız ve Diş Sağlığı Merkezinde görev yapan davalıya, diş tabibi için öngörülen ek ödeme katsayısı yerine uzman diş tabibi için öngörülen ek ödeme katsayısı uygulamak suretiyle fazla ödeme yapıldığının tespit edildiği, davalıya fazla ödemeyi iade etmesi için gönderilen ihtarın sonuçsuz kaldığı belirtilerek; 2011 yılının Eylül ayı ile 2012 yılının ocak ayı arasında kalan dönemde ödenen 7.548,47 TL'nin yasal faiziyle birlikte davalıdan tahsili talep edilmiştir.

Davalı cevap dilekçesinde; atamasının periodontoloji uzmanı olarak yapıldığını, fiilen uzman diş tabibi olarak görev yaptığını, kendisine yapılan ödeme nedeniyle sebepsiz zenginleşmesinin söz konusu olmadığını savunarak, davanın reddini dilemiştir.

Mahkemece; davalının, diş tabibi (Periodontoloji) pozisyonuna atanmak için başvuru yaptığı, ünvanının Diş Tabibi (Periodontoloji) uzmanı olarak gösterildiği, buna göre davalıya uzman diş tabibi pozisyonuna göre ödeme yapılmasında mevzuata aykırı bir durumun olmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, hüküm davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava, fazla ödendiği iddia olunan paranın, sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre istirdatı istemine ilişkindir.

Taraflar arasındaki uyuşmazlık; davalının "Diş Tabibi" mi yoksa "Uzman Diş Tabibi" mi olduğu noktasında toplanmaktadır.

Dosya kapsamındaki bilgi ve belgelerden; davalının diş hekimliği fakültesinden mezun olduğu, Periodontoloji dalında "Doktora" yaptığı, ünvanın diş tabibi, branşının Periodontoloji olduğu anlaşılmaktadır.

Bu bağlamda uyuşmazlığın çözümlenebilmesi için öncelikle yapılması gereken, ilgili mevzuat gereğince yapılan ödemelerde ilgililerin almış oldukları eğitimin mi, yoksa atandıkları kadronun mu esas alınacağına uzman bilirkişi marifetiyle tespit ettirilmesi olmalıdır.

Somut olayda bilgisine başvurulmuş Emekli Sayıştay Uzman Deneticisi hükme esas alınan raporunda; davalının ünvanının diş tabibi, branşının periodontoloji olduğunu, davalının diş tabibi pozisyonuna atanmak için başvuruda bulunduğunu, taraflar arasında imzalanan sözleşmede davalıya uzman diş tabibi için öngörülen ödemenin yapılacağına net olarak belirtilmediğini ancak davalıya uzman diş tabibi pozisyonuna göre ödeme yapılmasında mevzuata aykırılık olmadığını, davalının ödemeye yönelik hilesi, yalan beyanı olmadığından sorumlu tutulamayacağını, 5018 sayılı kanun hükümleri uyarınca fazla ödemediği gerçeğiyle görevlisi ve muhasebe yetkilisinin müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulması gerektiğini belirtmiştir.

Hal böyle olunca mahkemece; dava konusu olayı "Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurum ve Kuruluşlarında görevli Personele Döner Sermaye Gelirlerinden Ek Ödeme Yapılmasına Dair Yönetmelik" ve ilgili genelgeler çerçevesinde değerlendirecek uzmanlığa sahip bir bilirkişi seçmek suretiyle uygulamayı tam olarak yansıtan, denetime elverişli rapor alınarak hasıl olacak sonuç dairesinde hüküm kurulması gerekirken, yetersiz bilirkişi raporu doğrultusunda yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı görülmüş, bu husus bozmayı gerektirmiştir.

Bu itibarla yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesis edilmesi isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK.nun 428.maddesi gereğince BOZULMASINA, 24.02.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi   2013/17365 E. , 2014/3266 K.

"İçtihat Metni"

Tebliğname No: 11 - 2012/109522

MAHKEMESİ : Elazığ 1. Asliye Ceza Mahkemesi

TARİHİ: 31/01/2012

NUMARASI: 2010/109 (E) ve 2012/53 (K)

SUÇ: Vergi Usul Kanununa Muhalefet

Sanıklar S.. A.. ve M.. Y..'ın Açılım Ltd. Şti.'nin yetkili temsilcileri oldukları, sanık S.. D..'ın ise tüm muhasebe işleri yerine getirdiği, 2008 yılı hesaplarının yapılan denetiminde şirketin soruşturma dosyasında bulunan vergi inceleme raporunda ayrıntılı şekilde belirtildiği üzere yine aynı kişilere ait diğer şirketler arasında komisyon karşılığı olmaksızın ve satış faturalarının gerçek bir muamele ya da alışveriş olmadığı halde varmış gibi sahte fatura düzenlediklerinin, kullandıklarının ve muhasebe hilesi yaptıklarının iddia olunması, 26.06.2009 tarih ve 2009-2245/52 sayılı vergi tekniği raporunda “A. İnş. San. Ltd. Şti., S. İnş. San. Ltd. Şti., Ç. Tıp Hizmetleri A.Ş., D. Gıda A.Ş. ve K. Özel Eğitim Öğretim A.Ş.”nin ortaklarının aynı olduğu, bu beş şirketin fatura konusu kendi aralarındaki alışveriş dışındaki muhtelif demir alımının 3.807.902,00 TL olup A. İnş. San. Ltd. Şti. tarafından alındığı, fakat firmalarca düzenlenen fatura toplamının 2.438.379.903,00 TL olduğu, fatura konusu malzemelerin nakliyesine ve ödenmesine ilişkin belge bulunmadığı, beş şirket yetkilisinin de demir imalatlarının bulunmayıp kendi firmalarından temin ettikleri demirleri yine kendileri içerisinde sattıklarını belirtmeleri karşısında gerçeğin kuşkuya yer bırakmayacak biçimde belirlenebilmesi bakımından, belirtilen 5 şirketin defter ve belgeleri getirtilip A. Ltd. Şti. tarafından 2008 yılında düzenlenen muhtelif demir içerikli faturaların usulüne uygun kayıt edilip edilmediği, ödeme ve nakliyelerin ne şekilde kim tarafından yapıldığı, sanık S. D.'ın görevlendirilmesine ilişkin bir iş bölümünün bulunup bulunmadığı hususları araştırılıp 4369 sayılı Yasa ile değişik 359/b-1 maddesine göre vergi kanunları uyarınca düzenlenmesi gereken belgelerin sahte olarak düzenlenmesi suçun oluşumu için yeterli olup bu belgelerin kullanılması ve vergi zıyaı doğması suçun unsuru olmaktan çıkartıldığı gözetilip 5271 sayılı CMK'nun 225. maddesi uyarınca hükmün konusu, duruşmanın neticesine göre iddianamede gösterilen fiilden ibaret olup, kamu davasının kaçakçılık suçu, vergi tekniği raporlarına ve mütalaaya uygun olarak 2008 takvim yılında “sahte fatura düzenlemek” ve “sahte fatura kullanmak” “muhasebe hilesi yapmak” suçlarından açıldığı, düzenlemek, kullanmak ve muhasebe hilesi yapmak eylemlerinin birbirinden bağımsız ayrı suçları oluşturduğu da dikkate alınarak sonucuna göre hukuki durumlarının takdir ve tayini gerekirken eksik soruşturma sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması,

Yasaya aykırı, katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülümüş olduğundan

hükmün bu sebeplerden dolayı 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK.nun 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 24.02.2014 gününde oybirliğiyle karar verildi.

11. Ceza Dairesi 2013/23937 E. , 2014/2186 K.

"İçtihat Metni"

Tebliğname No: 11 - 2012/215533

MAHKEMESİ : Elazığ 2. Asliye Ceza Mahkemesi

TARİHİ: 30/05/2012

NUMARASI: 2010/237 (E) ve 2012/445 (K)

SUÇ: Sahte fatura düzenlemek, kullanmak ve muhasebe hilesi yapmak

213 sayılı Yasanın 367. maddesi uyarınca dava şartı olan ... .. Müdürlüğü'nün 14.07.2009 günlü mütalaasının sanık S.. U..'un "2008 takvim yılında sahte fatura düzenlemek, kullanmak ve muhasebe hilesi yapmak" suçlarına ilişkin olduğu, suça iştirak ettiği iddia olunan sanık S.. D.. yönünden ise dava şartı olan mütalaa alınarak sonucuna göre sanıkların hukuki durumlarının takdir ve tayini gerektiği gözetilmeden yargılamaya devamla yazılı şekilde hüküm kurulması,

Yasaya aykırı, katılan vekillerinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülüş olduğundan sair yönleri incelenmeyen hükmün bu sebepten dolayı 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK.nun 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 10.02.2014 gününde oybirliği ile karar verildi.

15. Ceza Dairesi 2012/3254 E. , 2014/486 K.

"İçtihat Metni"

Tebliğname No: 11 - 2011/188737

MAHKEMESİ : Mersin 1.Ağır Ceza Mahkemesi

TARİHİ: 07/02/2011 NUMARASI: 2010/290 (E) ve 2011/15 (K)

SUÇ: Tacir veya şirket yöneticisi olan ya da şirket adına hareket eden kişilerin ticari faaliyetleri sırasında dolandırıcılık

Dosya incelenerek gereği düşünüldü;

Dolandırıcılık suçunun oluşabilmesi için; Failin bir kimseyi, kandırabilecek nitelikte

hileli davranışlarla hataya düşürüp, onun veya başkasının zararına, kendisine veya başkasına yarar sağlaması gerekmektedir. Hile nitelikli bir yalandır. Fail tarafından yapılan hileli davranış belli oranda ağır, yoğun ve ustaca olmalı, sergileniş açısından mağdurun inceleme olanağını ortadan kaldıracak nitelikte birtakım hareketler olmalıdır. Kullanılan hileli davranışlarla mağdur yanılgıya düşürülmeli ve bu yanıltma sonucu yalanlara inanan mağdur tarafından sanık veya bir başkasına haksız çıkar sağlanmalıdır. Hilenin kandırıcı nitelikte olup olmadığı olaysal olarak değerlendirilmeli, olayın özelliği, fiille olan ilişkisi, mağdurun durumu, kullanılmışsa gizlenen veya değiştirilen belgenin nitelikleri ayrı ayrı nazara alınmalıdır.

Ticarî faaliyeti meslek olarak icra eden kişilerin, güvenilirliğini sağlamak amacıyla, bu suçun, tacir (kişisel olarak ticaretle uğraşan kimseler) veya şirket yöneticisi olan ya da şirket adına hareket eden kişilerin ticarî faaliyetleri sırasında işlenmesi, TCK'nın 158/1-h bendinde nitelikli hâl kabul edilmiştir. Bu kavramlar Türk Ticaret Kanununun ilgili hükümlerine göre belirlenecektir. Türk Ticaret Kanunu'nun 14. maddesinde; Tacir, kişisel durumları ya da yaptığı işlerin niteliği nedeniyle yahut meslek ve görevleri dolayısıyla, kanundan veya bir yargı kararından doğan bir yasağa aykırı bir şekilde ya da başka bir kişinin veya resmî bir makamın iznine gerek olmasına rağmen izin veya onay almadan bir ticari işletmeyi işleten kişi de tacir sayılır. “denilmektedir. Ticaret şirketleri, aynı yasanın 124. maddesinde, Ticaret şirketleri; kolektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketlerden ibarettir. Bu Kanunda, kolektif ile komandit şirket şahıs; anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket sermaye şirketi sayılır” şeklinde tanımlanmıştır. Kooperatif yöneticilerinin, kooperatifin faaliyeti kapsamında, dolandırıcılık suçunu işlemeleri de nitelikli hâl, kabul edilmiştir. Üye sayısı dolmasına rağmen, üyeliğe kabulün devamından bahsederek üye kayıt edilmiş gibi kişinin parasının alınması bu suç tipine örnek gösterilebilir. Kooperatif yöneticilerinin kimler olduğu 1163 sayılı Kooperatifler kanununun 55 ve devamı maddelerinde tanımlanmıştır. Buna göre; Yönetim Kurulu, kanun ve ana sözleşme hükümleri içinde kooperatifin faaliyetini yöneten ve onu temsil eden icra organıdır. Yönetim Kurulu en az üç üyeden kurulur. Bunların ve yedeklerinin kooperatif ortağı olmaları şarttır. Yönetim Kurulu üyeliğine seçilen tüzel kişiler, temsilcilerinin isimlerini kooperatife bildirir. Bu suçun oluşabilmesi için, Tacir veya şirket yöneticisi olan ya da şirket adına hareket eden kişilerin dolandırıcılık suçunu ticari faaliyetleri sırasında işlemiş olmaları

gerekir. Keza, kooperatif yöneticilerinin bu nitelikli halden cezalandırılabilmeleri için suçun kooperatifin faaliyeti kapsamında, işlenmesi gereklidir. Bu suçun faili tacir veya şirket yöneticisi ya da şirket adına hareket eden kişi ya da kooperatif yöneticisi olabilir. Katılanın sahibi olduğu ... BP Petrol adlı akaryakıt istasyonunda muhasebeci olarak çalışan sanığın, kayıtlarda günlük kredi kartlarıyla yapılan satış bedellerini günlük icmal cetvellerine geçirirken yüksek gösterdiği, nakit olarak yapılan satış bedellerinde de yüksek gösterilen kısım kadar miktarı mal edindiği, bu şekilde kayıtlarda muhasebe hilesi yapmak suretiyle katılanı 8.250,13 TL zarara uğrattığının iddia edildiği olayda, sanığın eyleminin TCK'nın 155/2,43/1 maddelerine uyan zincirleme şekilde hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçunu oluşturduğu gözetilmeden suç vasfında yarılgıya düşölerek yazılı şekilde nitelikli dolandırıcılık suçundan mahkumiyete hükümlenmesi, Bozmayı gerektirmiş, sanığın temyiz itirazları bu itibarla yerinde görölmüş olduğundan hükmün bu sebepten dolayı 5320 sayılı Kanunun 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nın 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, 16.01.2014 tarihinde oy birliği ile karar verildi.

11. Ceza Dairesi   **2011/11119 E. , 2011/20992 K.**

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ: Asliye Ceza Mahkemesi

SUÇ: Vergi Usul Kanununa Muhalefet

HÜKÜM:

- 1) 213 sayılı VUK.nun 359/a-1, 765 sayılı TCK'nun 59, 647 s.y.nın 6.maddeleri gereğince 5 ay hapis cezası-erteleme
- 2) 213 sayılı VUK.nun 359/a-1, 765 sayılı TCK'nun 59, 647 S.Y.nın 6.maddeleri gereğince 15 ay hapis cezası-erteleme

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 7 ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 9. maddeleri hükmü karşısında; sanığa yüklenen "2002 takvim yılında sahte fatura kullanmak ve defter ve kayıtlarda muhasebe hilesi yapmak" suçlarının yasada gerektirdiği cezasının türü ve üst sınırı itibariyle tabi olduğu, suç tarihinde yürürlükte bulunan ve lehe olan 765 sayılı TCK'nın 102/4 ve 104/2. maddelerinde öngörülen dava zamanaşımının, suç tarihlerinden temyiz inceleme tarihine

kadar gerçekleştiği anlaşılmış ve katılan vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan sair yönleri incelenmeyen hükmün 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'un 321. maddesi uyarınca BOZULMASINA, ancak bu husus yeniden yargılamayı gerektirmediğinden, aynı Yasanın 322. maddesinde öngörülen yetkiye dayanılarak sanık hakkındaki kamu davalarının gerçekleşen zamanaşımı nedeniyle 765 sayılı TCK'nın 102/4, 104/2 ve 5271 sayılı CMK'nın 223/8. maddeleri gereğince DüşüRüLMESİNE, 21.10.2011 gününde oybirliğiyle karar verildi.

